

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

—●—

22'nci Toplantı

23 Kasım 2020 Pazartesi

—●—

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz'ın, Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'a annesinin vefatından dolayı başsağlığı dilediğine ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Mehmet Bekaroğlu'nun, Plan ve Bütçe Komisyonunda korumaların kurduğu baskıyı kınadığına ilişkin açıklaması

2.- İstanbul Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi'nin, Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ın annesine Allah'tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

IV.- SUNUMLAR

1.- Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ın, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) hakkında sunumu

2.- Rekabet Kurumu Başkanı Birol Küle'nin, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) hakkında sunumu

V.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

*1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı
Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkereleri*

a) Ticaret Bakanlığı

b) Rekabet Kurumu

c) Helal Akreditasyon Kurumu

PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONU

22'nci Toplantı

23 Kasım 2020 Pazartesi

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu saat 11.05'te açılarak dört oturum yaptı.

Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz, Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'a annesinin vefatından dolayı başsağlığı dilediğine ilişkin açıklama yaptı.

İstanbul Milletvekili Mehmet Bekaroğlu, Plan ve Bütçe Komisyonunda korumaların kurduğu baskıyı kınadığına ilişkin açıklama yaptı.

Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan,

Rekabet Kurumu Başkanı Birol Küle,

Tarafından 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) hakkında sunum yapıldı.

2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkelerinin görüşmelerine devam edilerek,

Ticaret Bakanlığının,

Rekabet Kurumunun,

Helal Akreditasyon Kurumunun,

2021 yılı bütçeleri ile 2019 yılı kesin hesapları kabul edildi.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, 24 Kasım 2020 Salı günü saat 10.00'da toplanmak üzere saat 21.19'da toplantıya son verildi.

23 Kasım 2020 Pazartesi

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.05

BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)

BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)

SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)

KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, Sayın Bakanım, kamu kurum ve kuruluşlarımızın kıymetli bürokratları, basınımızın değerli temsilcileri; Başkanlık Divanı adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Komisyonumuzun 22’nci Birleşimini açıyorum.(*)

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cevdet Yılmaz’ın, Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan’a annesinin vefatından dolayı başsağlığı dilediğine ilişkin açıklaması

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Birleşime başlamadan, Sayın Bakanımızın annesi vefat etti biliyorsunuz; kendisine başsağlığı diliyorum; annesine Allah’tan rahmet diliyorum, mekânı cennet olsun diyorum.

Gündemimizde, Ticaret Bakanlığının bütçe, kesin hesap ve Sayıştay raporları ile Rekabet Kurumu, Helal Akreditasyon Kurumunun bütçe ve kesin hesapları bulunmaktadır.

Şimdi, sunumlarını yapmak üzere...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, usulden söz istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun, kısa bir söz veriyorum.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Mehmet Bekaroğlu’nun, Plan ve Bütçe Komisyonunda korumaların kurduğu baskıyı kınadığına ilişkin açıklaması

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Burası Türkiye Büyük Millet Meclisi Plan ve Bütçe Komisyonu. Evet, devlet görevlileri, bakanlar korunacaktır, korumaları olacaktır ama düşüncemizi ifade etmemizi engellemeye kalkamazlar. Bir bakanı benden kim koruyor? Polis kim oluyor, burada ben düşüncemi ifade edeceğim, polis orada adama çektiirmeyecek, susturacak? Böyle bir şey olmaz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bekaroğlu, danışmanlar, usulümüzde...

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Güvenlikçilerin, korumaların Plan ve Bütçe Komisyonuna kurdukları bu baskıyı kınıyorum. Bunu yapmayın, buna gerek yok.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Böyle bir şey olmadı yahu.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Buna gerek yok arkadaşlar. Yani bakanlarımız bizden mi korkuyor?

* Coronavirüs salgını sebebiyle toplantı salonundaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri, katılımcılar ve görevli personel maske takarak çalışmalarına katılmaktadır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kısa bir açıklama yapayım Sayın Bekaroğlu.

Bahsettiğiniz polis arkadaşımız Bakanımızın koruması değil Meclisimizin görevlisidir.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Olsun, ne işi var? Bakanımızın koruması basın mensuplarının çekmesini engelliyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Danışmanınızın çekimine engel oldu. O da usulümüzde yok.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Danışman çekemez mi? Yapmayın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – O açıdan bir müdahalesi var, yoksa size herhangi bir müdahalesi yok. Gün boyunca zaten bu müzakerelerimizi yürüteceğiz. Herkes de özgür bir şekilde fikirlerini ifade edecek, orada hiçbir problemimiz yok.

Şimdi müsaade ederseniz Sayın Bakanımıza söz vermek istiyorum.

Sayın Bakanım, süreniz otuz dakikadır.

Buyurun lütfen.

IV.- SUNUMLAR

1.- Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan'ın, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) hakkında sunumu

TİCARET BAKANI RUHSAR PEKCAN – Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun saygıdeğer üyeleri, değerli basın mensupları; Ticaret Bakanlığı 2021 yılı bütçe teklifi çerçevesinde sizlerle bir araya gelmiş olmaktan memnuniyet duyuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyor, bütçe çalışmalarının ülkemize ve milletimize hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Konuşmamda paylaşacağım hususlardan fazlasını sizlere sunulan kitapçıklarda bulabileceksiniz.

Bakanlığımız, her kıtada faaliyet gösteren geniş bir yurt dışı teşkilatı ve merkez teşkilatıyla birlikte yurt genelinde bölge, il ve sınır noktaları ölçeklerinde görev yapan ticaret ve gümrük birimlerinden müteşekkildir. 101 farklı ülkedeki 142 merkezde 178 ticaret müşavir ve ataşemiz ile 112 yardımcı personelimiz görev yapmaktadır. Merkez teşkilatta 3.961, yurt genelindeki birimlerimizde 15.828 olmak üzere toplamda 20.079 personelle çalışmaktayız.

Küresel ve ulusal tecrübemizi uluslararası politikalarımızda kullanıyor, küresel vizyonumuzu yerele, sahaya ve tüm çalışmalarımıza yansıtıyoruz. Ülkemizin ticari kapasitesini her anlamda güçlendirme; iş insanlarımızı, esnafımıza, sanatkârlarımıza ve vatandaşlarımıza üstün nitelikte, çağdaş hizmet sunma düsturuyla çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Saygıdeğer milletvekilleri, Covid-19 pandemisi neticesinde, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra gözlenen en büyük küresel ekonomik daralmayla karşı karşıyayız. IMF ve OECD tarafından yapılan güncel tahminlerde 2020 küresel ekonomik küçülme oranı sırasıyla yüzde 4,4 ve yüzde 4,5 olarak öngörülmektedir. Bu durum, küresel ticaretin de tarihi düzeyde gerilemesine sebep olmuştur. Dünya Ticaret Örgütü küresel ticaretteki küçülme beklentisini yüzde 9,2 olarak açıklamıştır. Küresel Emtia Fiyat Endeksi'nde 2020 Ocak-Ekim döneminde, geçen seneye göre yüzde 12,4 azalış söz konusudur. Altın hariç bakıldığında bu oran yüzde eksi 16,5'tir.

Türkiye olarak, küresel ekonomi ve ticaretteki daralmaya karşı direncimizi gösteriyoruz. Türkiye krizi en az hasarla atlatacak ve en hızlı toparlanmayı yaşayabilecek ülkeler arasındadır. İhracatımızda mart, nisan, mayıs aylarında yaşanan ani ve derin gerilemeden sonra, haziran ayından itibaren toparlanmaya başladık. Nitekim, yılın üçüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 33,9

ihracat artışı gerçekleşmiştir. Ekim ayında 17,3 milyar dolarlık ihracatla sadece 2020 yılının değil tüm zamanların en yüksek aylık ihracat tutarını yakaladık. Ekim ayı, ihracatın ithalatı karşılama oranımız yüzde 87,9'dur.

Sermaye aracı olan altını dış ticaretimizden ayıştırdığımızda ekim ayı karşılama oranının yüzde 95,3 olduğunu, 2020 yılında ithalatımızın yüzde 5,1 düştüğünü, on aylık ihracatın ithalatı karşılama oranının yüzde 85,7 gibi önemli bir seviyede gerçekleştiğini görüyoruz.

Önemli öncü göstergelerden olan Satın Alma Yöneticileri Endeksi ve Yeni İhracat Siparişleri Endeksi'nde, ekim ayı itibarıyla, 50 eşik değer in üzerindeki ülkeler arasında bulunarak, sırasıyla 53,9 ve 51,7 değerlerine sahip olmamız oldukça olumludur.

İhracatımızdaki ana sektörlerin üretim düzeyleri bakımından önemli bir göstergesi olan imalat sanayi kapasite kullanım oranı ekimde önceki aya göre 0,6 puan artarak, üst üste altıncı ayda da artış sergilemiş ve yüzde 74,9 seviyesine ulaşmıştır.

OECD'nin 16 Eylülde yayımladığı raporda Türkiye, G20 ülkeleri arasında Çin ve Güney Kore'nin ardından gayrisafı yurt içi hasıla değişimleri itibarıyla pandemiden en az etkilenecek ülke konumunda gösterilmiştir.

Tüm bu verilerin teyit ettiği üzere Türkiye, ticaret performansı bakımından pandemi şartlarında önemli bir direnç sergilemektedir.

Bu vesileyle, üretim ve ihracat mücadelesini başarıyla sürdüren tüm çalışanlarımıza, üretici ve ihracatçılarımıza teşekkürlerimizi sunuyorum.

Türkiye olarak üretim altyapımıza ve ihracat kabiliyetimize güveniyoruz. Bunları daha da geliştirmek için çalışıyoruz ve gelecekte oldukça umutluyuz.

Geçtiğimiz yıl toplam küresel ihracattan aldığımız binde 9,6'lık pay bugüne kadar Türkiye'nin küresel ihracat pazarından aldığı en yüksek pay iken, 2020 yılı Ocak-Ağustos döneminde, verisi açıklanan ülkelerin toplam ihracatı içerisinde payımız yüzde 1 düzeyine gelmiştir.

Teknoloji sınıflandırması bakımından ihracatımızdaki en yüksek payı yüzde 34,9'la orta-yüksek teknoloji ürünleri almaktadır. Yüksek teknoloji ürünlerle birlikte değerlendirildiğinde bu oran yüzde 38,9'a çıkmaktadır.

Pandemiyle birlikte küresel tedarik ve değer zincirlerinde belli değişim ve dönüşümler olabilecektir. Türkiye, bu değişimlerin getirdiği yeni fırsatları en iyi şekilde değerlendirme, küresel yatırımlar ve ticaretteki rolünü daha da güçlendirme potansiyeline sahiptir. Biz de çalışmalarımızı bu vizyonla sürdürmekteyiz.

Saygıdeğer milletvekilleri, şimdi sizlere pandemiyle mücadele çerçevesinde aldığımız tedbirler başta olmak üzere, sene içinde öne çıkan faaliyetlerimizden ve 2021'le ilgili planlarımızdan bahsetmek istiyorum. Pandeminin görüldüğü mart ayı itibarıyla uluslararası mal sevkiyatlarımızdaki sürekliliği temin edebilmek önemli bir öncelik hâline geldi. Oldukça proaktif davranarak Habur, Kapıkule ve Kapıköy Gümrük Kapılarımızda ve Ro-Ro limanlarımızda temassız ticaret uygulamasını hızla hayata geçirdik. Ticari araçların giriş-çıkış işlemlerini, tampon bölgede, Ro-Ro limanlarında; konteyner, dorse ve şoför değişimi yoluyla yaptık. Bu sayede, Habur ve Kapıkule'de pandemi öncesi dönemlere yakın bir sevkiyat akışı sağlanmıştır. İran'a kara yolu geçişlerinde tampon bölge olmamasından dolayı, temassız ticaret Kapıköy demir yolu gümrüğünde uygulanmıştır.

Mayıs ayında yürürlüğe giren Pazara Girişte Dijital Faaliyetlerin Desteklenmesi Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararı çerçevesinde başlatılan sanal ticaret heyetleri ve sanal fuar uygulamalarıyla ihracatçımızın tanıtım olanaklarının pandemi sürecinde de devam etmesi temin edilmiştir. 45 farklı ülkeye yönelik 35 sanal ticaret heyeti faaliyeti gerçekleştirilmiş, firmalarımızın 5.400'ün üzerinde ikili iş görüşmesi yapması sağlanmıştır. 6 adet sanal fuar, toplamda 51 binin üzerinde ziyaretçiyle tamamlanmıştır. Öte yandan, yurt dışında çalışan temsilcilerimizin iştirakleriyle 32 ülkeye yönelik olarak gerçekleştirilen e-sohbet toplantılarına 6.520 firma temsilcimiz katılım sağlamıştır.

Sayın milletvekilleri, e-ticaret, ülkemizin dijital ekonomiye adaptasyonu için stratejik önem arz etmektedir. Pandemi koşullarında e-ticaretin kritik rolü daha da belirgin hâle gelmiştir. Mayıs-haziran aylarında ülkemizdeki e-ticaret sektörünün tüm ana aktörlerinin katılımlarıyla E-Ticaret Olarak KOBİ'lerin Yanındayız Dayanışma Kampanyası'nı düzenledik. Kampanyadan yaklaşık 135 bin KOBİ yararlanmış, 3.761 KOBİ e-ticaretle tanışmış; KOBİ'lerimize vadesinden önce 1,2 milyar TL aktarılmıştır. Öte yandan, bu yıl ilk kez ülkemizde e-ticaret sektörüne ilişkin verileri açıkladık. 2019 yılı itibarıyla ülkemizde e-ticaret hacmi 136 milyar TL, 2020 yılının ilk altı ayında ise 91,7 milyar TL olarak gerçekleşmiştir.

Elektronik Ticaret Bilgi Sistemi'ne 23 bin 614 site kayıtlıdır. Bu yıl E-Ticaret Bilgi Platformu'nu hayata geçirdik. Bu çerçevede, "eticaret.gov.tr" adresinden erişilebilen E-Ticaret Akademisi'nde yer alan eğitimlerimizden faydalanan kullanıcı sayısı 55 bindir. Güven Damgası Sistemi uygulamamız kapsamında şu ana kadar 20 e-ticaret sitesi Güven Damgası almıştır. Esnaf sanatkârimıza yönelik olarak 2018 yılında başlattığımız e-ticaret eğitimlerine bu yıl da devam ettiğimizi vurgulamak isterim.

Ülkemizde, e-ticaretin etkin ve güvenli biçimde kullanımının artırılması için çalışmalarımızı yoğun biçimde sürdüreceğiz. Mart ayında hizmete aldığımız, "akademi.ticaret.gov.tr" adresinden ücretsiz erişilebilen Sanal Ticaret Akademisi pandemi sürecinde önemli bir eğitim portalı olarak faaliyet göstermiştir. İç ticaret, dış ticaret ve girişimcilik konularında eğitimlerin sunulduğu Akademi 27 binin üzerinde kullanıcıya ulaşmış, 4.686 sertifika verilmiştir. Tüm bu çalışmalarımızla birlikte ihracatçılarımıza, esnaf sanatkârlarımıza sağlanan mali ve finansal olanaklardan söz edecek olursak; ihracata ilk hazırlık, pazarlama kabiliyetlerinin geliştirilmesi, dış pazarda tutunma, markalaşma süreçleri gibi süreçlerin tamamına yönelik cazip destek mekanizmalarımızla ihracatçımıza mali desteklerimizi sürdürüyoruz.

Bu yıl içerisinde ihracatçımıza 1,9 milyar TL, hizmetler sektöründeki firmalarımıza da 588 milyon TL tutarında, toplamda 2 milyar 480 milyon Türk lirası destek ödemesi gerçekleştirilmiştir. Türk EXİMBANK yıl içerisinde geçen senenin aynı dönemine göre yüzde 5 artışla 37,7 milyar dolar finansman desteği sağlamış olup kredi kullanımları geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 11 artışla 24,3 milyar dolara yükselmiştir.

Covid'le ilgili alınan devlet destekli tedbirler kapsamında 5.401 krediye ilişkin 4,3 milyar dolar vade uzatım talebi karşılanmıştır. Toplam müşteri sayısı 2020 Ekim itibarıyla 11.740'a ulaşmış olup, bu firmaların yüzde 71,5'i KOBİ'dir. Zorlu pandemi şartlarında müşteri sayısı ve müşteri içerisindeki KOBİ oranı korunmuştur. Ayrıca 3 yeni finansal ürün bu yıl devreye almıştır. Esnaf sanatkârimız, yüzde 50 ve yüzde 100 faiz indirimli kredilerle desteklenmeye devam ediyor.

2020 yılı içinde geçen yıllardan devirler hariç 950.922 esnaf ve sanatkârimıza toplam 39 milyar 193 milyon TL tutarında faiz indirimli kredi kullanımları yapılmıştır. Faiz indirimli kredilerin toplam bakiyesi 66 milyar 669 milyon TL'ye ulaşmıştır. Meydana gelen afetler nedeniyle Elâzığ, Malatya, Adıyaman, Giresun, İzmir'de faaliyet gösteren esnaf ve sanatkârimıza sıfır faizli kredi, kredi geri ödemelerinin ertelenmesi ve hibe destekleri gibi destekler sağlanmıştır. Ekonomik İstikrar Kalkanı Tedbir Paketi

çerçevesinde yıllık yüzde 4,5 faiz oranlı altı aya kadar ödemesiz uygulanabilen kredi imkânından 749.256 esnaf ve sanatkârimız yararlanmış, toplamda 18 milyar 562 milyon TL tutarında kredi kullandırılmıştır. Esnaf ve sanatkârın Halkbanka olan kredi geri ödemeleri ve faiz indirimli kredi borçlarıyla ilgili süre erteleme imkânları sağlanmış, bu sayede toplamda 5,8 milyar TL tutarında erteleme yapılmıştır. Ayrıca, kooperatiflere olan borçlarla ilgili yapılandırmadan yaklaşık 30 bin esnaf ve sanatkârimız yararlanmış olup yapılandırılan toplam tutar 650 milyon TL'dir.

Değerli milletvekilleri, 2018 yılından itibaren küresel ticarette ülkelerin içine kapanmaya başladığı ve korumacı politikaların arttığı bir döneme girilmiştir. Uluslararası ticaretin gelişimi üzerinde olumsuz etkileri olan bu süreç, pandemiyle birlikte yeni bir boyut kazanarak devam etmektedir. Türkiye olarak adil ve serbest rekabete dayalı, çok taraflılık üzerine inşa edilmiş küresel ticaret sisteminden yanayız. Bir taraftan, küresel ticarette oluşan şartları yakinen takip ediyoruz. Üreticimiz ve ihracatçımızın hak ve menfaatlerini gözetmek adına, ticaret politikası önlem ve uygulamaları başta olmak üzere, uluslararası ticaret hukuku çerçevesinde gerekli faaliyetleri etkinlikle gerçekleştiriyoruz.

Ülkemiz, yürürlükteki önlem sayısı bakımından Dünya Ticaret Örgütü üyeleri arasında 3'üncü sıradadır. Uyguladığımız ticaret politikası önlemlerinin ve ilave gümrük vergilerinin kapsadığı ithalat değeri 2019 yılı değerlerine göre toplam ithalatımızın yüzde 25,3'üne tekabül etmektedir. Pandemi sürecinde yerli üretimimiz üzerinde oluşan düşük fiyatlı yoğun ithalat baskısına karşı, 3.193 üründe yürürlükte olan İGV'leri gözden geçirdik ve önemli bir kısmını 31 Aralık tarihine kadar artırdık. Ayrıca, 2020 yılı içerisinde 2.027 adet yeni ürüne İGV getirerek toplamda 5.220 ürün grubuna İGV uygulamaya başladık.

Pandemi nedeniyle ihtiyaç duyulan ürünler arasında yer alan solunum cihazı, cerrahi maske ve maske üretiminde kullanılan "meltblown" kumaş için gümrük vergilerini sıfırladık. Öte yandan, demir-çelik ürünlerinde uygulanan gümrük vergilerini 31 Aralık tarihine kadar geçici olarak artırdık.

Pandeminin başlamasıyla birlikte koruyucu tulum, maske gibi kritik tıbbi malzemelerin ihracatı 4 Mart itibarıyla ön izne bağlandı. Cerrahi maskede kullanılan "meltblown" kumaşın ihracatı 18 Mart itibarıyla kayda bağlandı. Bunların yanında, farklı ülkelere ülkemiz menşeli ürünlere yönelik başlatılan antidumping, telafi edici vergi, korunma önlemi gibi ticaret politikası önlem ve soruşturmalara karşı ihracatçılarımızın hakları etkinlikle savunulmaktadır.

Dünya Ticaret Örgütünde yakın zamanda ABD ve Fas'a karşı çelik ürünlerine ilişkin olarak iki dava kazandık. Türk çelik sektörü açısından büyük bir haksızlığa yol açan AB'nin çelik ithalatındaki korunma önlemlerini Dünya Ticaret Örgütünde dava etmiş bulunuyoruz. ABD'nin çelik, alüminyum sektöründe başlattığı vergi artışlarına karşı yürüttüğümüz hukuki süreç ve Avrupa Birliğinin ilaç sektöründe ülkemize karşı başlattığı dava süreçlerinde olumlu sonuçlar alacağımıza inanıyoruz. Ülkemizin klima ithalatında uyguladığı ilave gümrük vergisinden dolayı Tayland tarafından başlatılan dava sürecinde de ülkemizin haklılığı teyit edilmiştir.

Sayın milletvekilleri, pandemi şartlarına rağmen, 2020 genelinde bugüne kadar 9 ülkeyle Karma Ekonomik Komisyon (KEK) ve Ekonomik ve Ticaret Ortaklık Komite (ETOK-JETCO) toplantısı gerçekleştirilmiştir. Bu sene içerisinde aralarında Çin, Rusya, İtalya gibi ülkelerin de olduğu 8 farklı ülkeyle daha, resmî düzeyde Ortak Komite ve Komisyon toplantılarının tamamlanması hedeflenmektedir. Yıl genelinde, ikili düzeyde bakan ve bakan yardımcılar seviyesinde ve çoğu video konferans yoluyla olmak üzere tam 148 adet ikili üst düzey resmî görüşme gerçekleştirdik muhataplarımızla.

Sınır komşularımız olan Bulgaristan, Gürcistan, İran ve Yunanistan’la gümrük alanında iş birliği konularında 12 adet üst düzey temas sağladık. Geçtiğimiz günlerde ABD’yle Ortak Konferans; Güney Kore’yle İş ve Yatırım Forumu, hem muhatap bakanlar hem de çok sayıda iş insanının katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

AB Komisyonu ve AB üye ülkelerinden muhataplarımızla 2020 yılı içerisinde ben ve bakan yardımcılarım toplam 44 üst düzey görüşme gerçekleştirdik. Bunun 30 adedini ben şahsen gerçekleştirdim. Bu görüşmelerimizde ağırlıklı olarak, AB’nin çelikte uyguladığı haksız koruma önlemlerini ve AB ile Türkiye arasındaki Gümrük Birliğinin güncellenmesi konularını ele aldık. İlgili tüm tarafların faydasına olacağına inandığımız Gümrük Birliğinin güncellenmesi konusundaki çalışmalarımızı ve temaslarımızı gelecek dönemde de sürdüreceğiz.

Öte yandan, Brexit bağlamında ülkemiz ile Birleşik Krallık arasında Serbest Ticaret Anlaşması imzalanmasına yönelik müzakereler; AB ile Birleşik Krallık arasında devam eden görüşmeler paralelinde sürdürülmektedir. Ticaret hedeflerimiz kapsamında ABD Ticaret Bakanlığı ile eş güdüm hâlinde sektörler bazında müşterek programlar üzerinde çalışılmaktadır. Ayrıca, Türk-Rus Karma Ekonomik Komisyonu bünyesinde 8 farklı Çalışma Grubuyla iş birliği konuları ele alınmaktadır.

Geçtiğimiz ay Türkiye-Afrika İş ve Yatırım Forumu, 26 Afrika ülkesinden 18’i bakan düzeyinde resmî katılım ve 2.300’ün üzerinde iş insanının iştirakiyle sanal ortamda tamamlanmıştır. Hâlihazırda 21 ülkeyle serbest ticaret anlaşmamız yürürlüktedir. Birleşik Krallık, Japonya, Ukrayna, Tayland ve Endonezya’yla STA müzakereleri; Rusya’yla Hizmet Ticareti ve Yatırım Anlaşması müzakereleri devam etmektedir. Türkiye-Azerbaycan Tercihli Ticaret Anlaşması’nı Şubat 2020’de imzaladık. Özbekistan’la Tercihli Ticaret Anlaşması imzalanmasında son aşamadayız. Libya’yla firma alacaklarımıza ilişkin ihtilafların çözülmesine yönelik bir mutabakat zaptı imzaladık.

Saygıdeğer milletvekilleri, konuşmamın geri kalanında, Bakanlığımızın öne çıkan diğer faaliyet ve hedeflerini sizlerle paylaşacağım. Dijitalleşmeye büyük önem atfeden bir Bakanlık olarak ağustos ayında çok iddialı bir uygulamamızı ihracatçılarımızın erişimine açtık. Çağımızın yapay zekâ ve makine öğrenmesi gibi teknolojilerini kullanarak ihracatçımıza kapsamlı bir dijital danışmanlık hizmeti sunabilen Kolay İhracat Platformu’muzu devreye aldık. “Kolayihracat.gov.tr” adresinden erişilebilen platformun “Akıllı İhracat Robotu” başta olmak üzere farklı fonksiyonları mevcut. Platformda kullanıcılara ülke bazında somut pazar bilgi önerileri sunulmaktadır. İhracata hazırlıktan ihracatın gerçekleştirilmesi aşamasına kadar ihtiyaç duyulabilecek saha ve pazar bilgileri ile hemen her türlü teknik ve hukuki bilgi tek elden kullanıcılara aktarılmaktadır. Bu platform, dünyadaki örneklerine göre açık biçimde teknolojik altyapısı en iyi, en etkin, en kapsamlı ve en fazla kullanıcı dostu dijital ihracat destek ve danışmanlık platformudur. Yakın zamanda ülke ve ürün bazlı ithalatçı listeleri gibi çok değerli bilgileri de bu platforma ekleyeceğimizi bildirmek isterim. Kolay İhracat Platformu’na iki aylık bir sürede 70 binin üzerinde kullanıcı tarafından erişim sağlanmıştır. Ülkemizdeki 18 serbest bölgeden yapılan ihracatta, yüksek teknoloji payı yüzde 9 gibi önemli bir düzeydedir. Yüksek teknoloji ihracat imkânlarını daha da artırmak amacıyla serbest bölgelere yeni bir nitelik kazandırdık, ihtisas serbest bölge modelimizi hayata geçirdik. Haziran ayında yayımlanan ilgili Cumhurbaşkanlığı kararı çerçevesinde, İhtisas Serbest Bölge olarak tanımlanacak bölgelerde yüksek teknoloji, katma değeri yüksek sektörlerde, ihracat hedefiyle faaliyet gösterecek firmalara ve bu bölgeleri kuracak olan ana yatırımcılara önemli teşvik ve destekler sunulacaktır. İlk ihtisas serbest bölge olarak İstanbul İhtisas Serbest Bölgesi’ni belirledik.

Çok önemli bir diğer karar olan Yurt Dışı Lojistik Merkezlerinin Desteklenmesi Hakkında Karar ekim ayı itibarıyla Resmî Gazete’de yayımlanmıştır. Bu karar çerçevesinde yurt dışındaki kritik noktalarda kurulacak lojistik merkezlerimiz Bakanlığımızca desteklenebilecek. Yurt Dışı Lojistik Merkezler, Türk ihracatçısının yurt dışı tedarik ve dağıtım süreçlerine önemli katkı sağlayacak olup; Türkiye’nin yurt dışı pazar erişim ve ihracat kapasitesine orta ve uzun vadede, büyük ve kalıcı bir etki yapabilecek niteliktedir. Yurt Dışı Lojistik Merkezleri yakın zamanda, ülkemizdeki e-ticaret girişimlerinin lojistikle ilgili ihtiyaç duyabilecekleri birçok konuda hizmet ve destek sağlayabilecektir.

“Dış ticaret” başlığımız altında son olarak sizlere, ihracatımızı tabana yayma hedefimizden ve bu kapsamdaki çalışmalarımızdan bahsetmek isterim. 2018 yılında ilk kez ihracatçı sayımız ithalatçı sayımızı geçmiştir. Ekim ayında ihracatçı sayımız geçen seneye göre yüzde 5,8 artarak 43 bini aşmıştır. İhracatçı tabanımızı daha da genişletmek ve KOBİ’lerimizi ihracatçı yapmak adına potansiyeli olan ancak henüz ihracat yapmamış firmalarımıza yönelik çalışma yaptık ve 70 ilde 11.444 adet potansiyel ihracatçı firmamızı tespit ettik. Bu firmalarımıza yönelik olarak bire bir mentorluk çalışması başlatarak ihracatçı olmalarını teşvik edeceğiz ve bu programımızı 81 ile yayacağız.

Kadın ve genç girişimciliğine yönelik faaliyetlerimiz de büyük bir yoğunlukla sürmektedir. Export Akademi ve Kadın Girişimci Network programlarımızı pandemiyle birlikte on-line ortama taşıdık. Birleşmiş Milletler ve Dünya Ticaret Örgütü tarafından oluşturulan Uluslararası Ticaret Merkezinin SheTrades Outlook Platformu tarafından dünyadaki iyi uygulama örnekleri arasında gösterilen programımız çerçevesinde bugüne kadar 4.500’ün üzerinde girişimci ve girişimci adayına mentorluk ve network desteği sağlandı. Ulusal Kadın İhracatçı Network Platformu ve Melek Yatırımcı Platformunu ise yakın zamanda hayata geçireceğiz.

Öte yandan, bu sene kadın kooperatiflerini önceliklendiren Kooperatiflerin Desteklenmesi (KOOP-DES) Programı’mızda bugüne kadar 27 farklı ilimizden 133 kadın kooperatifimiz, 143 farklı proje kapsamında Bakanlığımızdan 13 milyon 600 bin Türk lirası hibe desteği almaya hak kazandı. Bu projemiz de devam ediyor.

Sayın milletvekilleri, ülkemizdeki iç ticaret faaliyetleriyle ilgili süreç ve altyapı geliştirme çalışmalarımızdan bahsetmek isterim. Bildiğiniz üzere Türkiye, Dünya Bankası İş Yapma Kolaylığı Endeksi’nde son iki yılda 27 basamak birden yükselerek 33’üncü sıraya gelmiştir. İş ve yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımız riyasetinde sürdürülen Yatırım Ortamının İyileştirilmesi Koordinasyon Kurulu çalışmalarına iştirak edilerek gerekli katkılar sağlanmaktadır. Ülkemizde kurulan şirket sayısı, ilk on ay itibarıyla geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 24,2 artarken; kapanan şirket sayısı yüzde 13,2 artmıştır. Esnaf ve sanatkârlar iş yeri sayılarında, 2019 yılında 238.416 tescil, 114.977 terkin varken; 2020 yılı ilk on ayında 312.205 tescil, 77.804 terkin yapılmıştır. 2020 yılında Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS) işlemlerinin kapsamı daha da genişletilerek, elden başvuru ihtiyacını ortadan kaldıran Genel Kurul Modülü, E-Belge ve E-İlan Uygulamaları devreye alınmıştır.

Ülkemizdeki ticaretin kolaylaştırılması amacıyla çekler için olduğu gibi önümüzdeki dönemde bonolar için de karekod uygulamasını getireceğiz. Ayrıca, 2021 yılında çek ve bonoların elektronik ortamda düzenlenmesine ve kambiyo işlemlerine konu edilmesine imkân sağlayacak sistemi hayata geçirmeyi hedefliyoruz. KOBİ varlıklarının önemli bir kısmını oluşturan ticari alacakların elektronik ortamda devrine ilişkin çalışmalara 2021 yılı içerisinde başlamayı planlıyoruz.

Emlakçılık ve galericilik faaliyet kollarıyla ilgili olarak; bu alandaki ticari faaliyetlerin yetki belgesine sahip işletmeler tarafından adil rekabet koşulları altında yapılması ve kayıt dışılığın önlenmesine yönelik önemli düzenlemeleri hayata geçirdik. Ayrıca, satış bedeliyle taşıt mülkiyetinin eş

anl  el değiştirmesini sağlayan Güvenli  deme Sistemini devreye aldık. Bugüne kadar yetkilendirilen emlakçılık işletmesi sayısı 20.728'e, ikinci el motorlu kara taşıtı ticaretiyle iştgal eden işletme sayısı ise 13.834'e ulaşmıştır.

Fahiş fiyat artışı ve stokçuluk faaliyetlerine karşı, nisan ayı itibarıyla, sekreteryası Bakanlığımızca yürütülecek şekilde 5 farklı bakanlığımızla birlikte TOBB, TESK,  retici ve tüketicici örgütleri ile perakende sektöründen birer t yenin yer aldığı Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu kurulmuştur.

Sağlık ve temizlik ürünleri, temel gıda ürünleri ile elektronik ürünlerin satışında fahiş fiyat artışı nedeniyle 208 farklı firmaya yaklaşık 6,9 milyon TL idari para cezası uygulamıştır.

Sebze, meyve ticaretinde kayıt dışılıkla mücadele amacıyla Hal Kayıt Sistemi'nin (HKS) etkinliği artırılmış mobil uygulaması devreye alınmıştır. 2020 yılı içerisinde 160 milyon civarında bildirim alınmıştır. Kontrol ve denetim noktalarının kurulmasıyla ülkemiz genelinde 160 noktada denetimlerin yapılması sağlanmıştır. Komisyoncu ve tüccarların, e-fatura, e-sevk irsaliyesi ve e-müstahsil makbuzu uygulamalarını 1 Ocak 2020 tarihi itibarıyla kullanmaları zorunlu hâle getirilmiş. Bu uygulamaların Hal Kayıt Sistemi'yle entegrasyonunun tamamlanması sonucunda kayıt dışılığın ve vergi kayıplarının önüne geçilmesinde avantaj sağlanacaktır.

Tarım  r nleri ticaretinde 2020 yılı içinde 34 adet yeni lisanslı depo işletmesini faaliyete geçirerek lisanslı depoculuk sistemine 1 milyon ton kapasite artışı sağladık.

Kuru kayısı ve Antep fıstığını da lisanslı depoculuk sistemine dâhil ettik. Türkiye  r n İhtisas Borsasını faaliyete aldığımız 2019 yılı Temmuz ayından bu yana 13,2 milyar TL tutarında elektronik ürün senedi işlem hacmine ulaştık.

Sayın milletvekilleri, ürün güvenliği ve tüketicinin korunması faaliyetlerimiz bağlamında 12 Mart tarihinde yayımlanan ve bir yıl sonra yürürlüğe girecek olan 7223 sayılı  r n Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu'yla firmaların izlenebilirliği, ürün sorumluluğu tazminatı, ürünlerin tüketiciden geri  ağırılabilmesi, ihracatta Türk malı imajının güçlendirilmesi ve e-ticaret hususlarında önemli yenilikler getirilmiştir.

İthalat denetimleri çerçevesinde 2020 yılının ilk on ayında 1 milyon 515 bin parti ithal ürünü doğrudan etkileyecek şekilde denetim yaparak 4.645 parti güvensiz ürünü ithalatına izin vermedik.

2020 yılının ilk on ayında yaklaşık 80 bin parti ürün denetlenmiş, söz konusu denetimlerde yaklaşık 5 bin parti ürün uygunsuz, yaklaşık bin parti ürün güvensiz bulunmuştur. Bakanlığımız sorumluluğundaki ürünlerin denetiminde 2.743 parti ürünü denetledik; 120 parti güvensiz ürünü piyasaya arz edenlere ilişkin yaptırım süreçlerini başlattık. Geleneksel tarım ürünlerinin ihracatıyla ilgili ticari kalite denetimi çerçevesinde, 383 bin ihracat partisi ürünü denetleyip, yaklaşık 2 bin parti ürünü ihracatına izin vermedik.

Tüketicici hakem heyetlerine bu yıl 486.529 adet başvuru yapılmış olup başvuruların yüzde 50'si e-devlet üzerinden elektronik ortamda gerçekleşmiştir. Tüketicici hakem heyetleri tarafından alınan kararların yüzde 59'u tüketicici lehine neticelendirilmiştir.

Tüketicici Hakem Heyetleri Birlikşilik Yönetmeliği yayınlanmıştır. Alo 175 ve mobil tüketicici uygulaması üzerinden yaklaşık 430 bin başvuruya cevap verilerek tüketicilerimizin sorunlarının çözümüne yardımcı olunmuştur.

Tüketicinin korunması mevzuatı kapsamındaki denetimlerimiz etkinlikle devam etmiştir. İhlali tespit edilen 46 firmaya yaklaşık 40 milyon TL idari para cezası uygulanmış; suç teşkil eden faaliyetlerin önlenmesi amacıyla 8 firmaya ait 10 internet sitesine erişimin engellenmesi için gerekli girişimlerde bulunulmuştur.

Covid-19 salgını sürecinde, Bakanlığımız bünyesindeki Reklam Kurulu aracılığıyla tüketicilerimizin sağlığı ve ekonomik çıkarlarını korumak üzere denetimler yürütülmüş, 303 firma/ şahıs hakkında toplam 13,2 milyon TL idari para cezası uygulanmıştır.

Yıl içerisinde 1.630 adet satış sonrası hizmet yeterlilik belgesi verilmiş; Satış Sonrası Hizmetler, Garanti Belgesi, Tanıtma ve Kullanma Kılavuzu Yönetmeliklerinde yaptığımız değişikliklerle tüketicilerin koruma alanı genişletilmiştir.

Tüketicilerimizin ihtiyaç duyduğu yetkili servislerin bilgilerine kolay ve güvenli şekilde ulaşabilmesi için servis.gov.tr adresinden erişilebilen Servis Bilgi Sistemi (SERBİS) kullanıma açılmıştır.

İsrafin ve ithalatın azaltılmasını sağlayacak olan yenilenmiş ürünlerin garantili ve sertifikalı satışına yönelik olarak Yenilenmiş Ürünlerin Satışı Hakkında Yönetmelik yayınlanmıştır.

Sayın milletvekilleri, konuşmamın son bölümünde, gümrüklerimizdeki yenilikleri ve kaçakçılıkla mücadele faaliyetlerimizi aktarmak istiyorum. Bu yıl Kapıkule, Hamzabeyli ve Öncüpinar Gümrük Kapılarındaki yenileme çalışmalarını tamamladık. Habur ve İpsala Gümrük Kapılarının modernizasyon çalışmalarını 2021 yılı başında tamamlamış olacağız. Gürbulak, Türkgozü ve Pazarkule Gümrük Kapılarının yenilenmesine ilişkin inşaat çalışmalarını 2021 yılında başlatacağız.

Gümrük süreçlerinde dış ticarete konu eşya için gerekli belgeleri elektronik ortama aktarma çalışmalarımız kapsamında elektronik belge sayısını 2020’de 187’ye çıkardık. Tek Pencere Sistemi kapsamındaki belge sayısını 159’a yükselttik. Antrepo beyannameleri ve ithalat beyannamelerini kapsayacak şekilde kâğıtsız gümrük çalışmalarımıza 2021 yılında da devam edeceğiz. Gümrüklerdeki dijital dönüşümün bütüncül olarak tamamlanmasını hedefliyoruz. “Havayolu İhracat Eşyasının Elektronik Ortamda Takibi” adlı projemizi 5 Ekim tarihi itibarıyla tüm gümrük müdürlüklerinde uygulamaya aldık.

Antrepo Bilgi ve İzleme Sistemi’nin geliştirilmesi çalışmalarını tamamladık. Gümrük laboratuvarlarımızın uluslararası geçerliliği olan akredite metot sayısını 96’ya çıkardık. Yolcu Beraberi Numune, Sergi ve Fuar Eşyası Beyan Formu’nu elektronik ortama taşıyarak firmalarımıza kolaylık sağladık. Menşe ispat ve dolaşım belgelerinin elektronik olarak düzenlenebilmesini ve belgelerin muhatap ülkeler nezdinde kabulünü sağladık.

Gümrükleme süreciyle ilgili kolaylık sağlayan Yetkilendirilmiş Yükümlü Sertifikası’nı haiz firma sayımız 530’a ulaştı. Bu firmalarımız, 2020 yılının ilk on aylık döneminde ihracatımızın yüzde 28,8’ini, ithalatımızın ise yüzde 34,7’sini gerçekleştirdi. İthalatta yerinde gümrükleme ve izinli alıcı uygulamalarını 2020 yılı içerisinde hayata geçirdik.

Denizyolunda Varış Öncesi Gümrükleme Projemizin hava yolu taşımacılığını kapsayacak şekilde yaygınlaştırılması için çalışmalara başladık ve pilot uygulamamızı gerçekleştirdik.

Gümrük işlemleri hakkında kamuoyunu aydınlatmak üzere kapsamlı bilgi ve etkili görseller içeren “gumrukrehberi.gov.tr” web sitemiz önemli bir referans kaynak olma özelliğini sürdürüyor. Gümrük Tarife Arama Motorumuz “TARA”yı 2020 yılında daha da geliştirdik.

Gümrük Eşya Takip Analitik Performans Programı (GET-APP) ve Süre Hesaplama ve İzleme Programımız (SHIP) işlem sürelerinin takip edilmesi suretiyle öngörülebilirliği sağlama noktasında ihracatçı ve ithalatçıları önemli kolaylık sağlamakta, bize de performans değerlendirmesi yapma imkânı vermektedir.

Gümrüklerimiz ve gümrük muhafaza faaliyetlerimiz ile ilgili teknolojik donanım tedariklerimiz bağlamında; ülkemizden transit geçen ve riskli yükleri taşıyan araçları takip için 3 bin adet mobil üniteyi yıl sonuna kadar envanterimize ekleyerek toplam ünite sayımızı 12.726'ya çıkarmış olacağız. Ayrıca 10 Ro-Ro limanımızda Plaka Tanıma Sistemi'ni faaliyete geçirdik

Savunma Sanayii Başkanlığımızla koordineli biçimde yürüttüğümüz Milli Tarama Sistemi (MİLTAR) Projemiz kapsamında ilk yerli x-ray tarama sistemimizin tasarımına başladık.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, normal süreniz dolmuştur.

Tamamlamanız için on beş dakika ek süre veriyorum.

Buyurun lütfen.

TİCARET BAKANI RUHSAR PEKCAN – Teşekkür ederim Başkanım.

Ayrıca, TÜBİTAK'la birlikte yürüttüğümüz Tarama Ağı Projemiz ile gümrük kapılarımızdaki araç ve konteyner tarama x-ray sistemlerimizden alınan görüntüleri merkezde kontrol edebilecek yazılımın geliştirilmesi çalışmalarını yürütüyoruz.

Dış ticaret ve gümrüklerle ilgili verilerin ileri tekniklerle işlenerek, risk yönetimi başta olmak üzere Bakanlığımızın tüm karar alma süreçlerine dâhil edilmesi amacıyla kurduğumuz Veri Analitiği Mükemmeliyet Merkezimize ilişkin projemizin ikinci fazını kısa süre içinde tamamlamış olacağız.

Gümrüklerde tasfiyelik hâle gelen eşya ve araçların satışının açık e-ihale yoluyla “eihale.gov.tr” adresinden ve mobil uygulamadan yapılmasına devam edilmektedir.

Salgın nedeniyle nisan ve mayıs aylarında ihalelere ara verilmiş olmasına rağmen e-ihale platformu üzerinden 2020 yılı ilk on ayında araç satışlarında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 34 artışla 257 milyon TL, eşya satışlarındaysa yüzde 16 artışla 98 milyon TL hasılat elde edilmiştir. İlk on ayda 8.469 ihale yapılmış; 4.160 adet araç, 4.309 adet eşya grubunun satışı gerçekleşmiştir.

Bakanlığımızın en kritik faaliyetlerinden birisi olan kaçakçılıkla mücadelede, Alo 136 ihbar hattı ve diğer kaynaklardan edinilen yaklaşık 12 bin ihbar nitelikli bilgiyi değerlendirerek süratle gereğini yaptık. Kendi risk analizlerimiz çerçevesinde ve komşularımız başta olmak üzere pek çok ülkeyle istihbarat paylaşımında bulunarak, 2020 yılı içerisinde 8 uluslararası operasyon gerçekleştirdik. Gümrük muhafaza ekiplerimizce yılbaşından bu yana 3 tanesi rekor niteliğinde yakalamayla sonuçlanan 234 operasyonda toplam 8.100 kilogram uyuşturucu madde ele geçirildi. 683 bin litre yasa dışı alkollü içki ve 9,8 milyon paket kaçak sigara yakalandı. Yaklaşık 1.809 ton kaçak akaryakıt tespit edilmiştir. Diğer ürün ve eşyanın kaçakçılığıyla mücadelede de etkin sonuçlar alınmıştır.

Sayın milletvekilleri, konuşmamı tamamlamadan önce, Bakanlığımızın ilgili kuruluşu olan Helal Akreditasyon Kurumunun bugüne kadar 15 farklı ülkeden 32 akreditasyon başvurusu aldığını, bu başvurulardan 3'ünün akreditasyonla sonuçlandırıldığını, 4 başvuruyu ilgili son aşama denetimlerin tamamladığını, Helal Akreditasyon Kurumunun çalışmalarını geliştirerek sürdürdüğünü eklemek isterim.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun saygıdeğer üyeleri; konuşmamın başında da ifade ettiğim üzere, Türkiye ekonomisi, kendi iç dinamizminden aldığı güçle, küresel ekonomideki tarihi kötüleşme karşısında büyük bir direnç ve oldukça olumlu bir performans sergilemektedir. Pandemiyle birlikte küresel ekonomideki değişim ve dönüşümün hızlanabileceği öngörülmektedir. Küresel değer zincirleri açısından küreselleşmenin yerine bölgeselleşme ağırlık kazanabilecektir.

Türkiye, kilit pazarlara coğrafi yakınlık, kalifiye iş gücü, rekabetçilik, uluslararası norm ve standartlara uygun üretim kabiliyeti gibi avantajlarıyla küresel değer zincirlerinde daha da öne geçebilecektir. Yatırım ve ticaret alanlarındaki yeni fırsatları değerlendirerek küresel değer zincirleri içinde daha da belirleyici bir aktör olabileceğimize ve yolumuza güçlenmiş şekilde devam edeceğimize inanıyoruz.

Ticaret Bakanlığı olarak tüm özel sektörümüz ve ilgili kuruluşlarla iş birliği hâlinde çalışma ve çabalarımızı bu doğrultuda sürdürüyoruz, sürdüreceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayıştay Başkanlığınca yasama adına her yıl gerçekleştirilen denetim faaliyetlerine son derece önem veriyoruz. Bakanlığımız hesap ve işlemlerini inceleyen Sayıştay denetim ekibine teşekkür ederim. Sayıştay raporu bulgularında yer alan önerileri, Bakanlığımız faaliyetlerinin iyileştirilmesi kapsamında değerlendiriyor ve faaliyetlerimize dâhil ediyoruz.

2019 yılı Bakanlığımız hesap ve işlemlerinin incelendiği Sayıştay Raporu'nda "Bakanlığımızın iç kontrol sisteminin mevzuata uygun olarak oluşturulduğu ve işleyişinin de etkin olduğunun görüldüğü" ifade edilmektedir. Ayrıca, raporda kamu zararı olarak ifade edilebilecek tespit bulunmamaktadır. Bu durum, Bakanlığımız faaliyetlerinin yürütülmesinde bütçe/kaynak kullanımında göstermiş olduğumuz özeni ve titizliği yansıtmaktadır. 2019 yılı Sayıştay Raporu'nda yer alan 41 bulgunun 16 tanesi tamamlanmış, 13 bulgu için 6 tanesi diğer Bakanlıklarla koordineli olmak üzere çalışmalarımız sürdürülmektedir.

Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun saygıdeğer üyeleri, değerli basın mensupları; program bütçe sisteminde Bakanlığımızın da içinde yer aldığı 3 adet ana program yapısı bulunmaktadır. Bu programların 2'sinde Bakanlığımız, program koordinasyonundan sorumlu idare olarak yer almaktadır.

Ticaret Bakanlığımızın, sizlere takdim olunan amaç ve faaliyetleri doğrultusunda kullanılmak üzere, 2021 yılı bütçesi toplam 6 milyar 585 milyon 834 bin TL'dir. Bu meblağın 447 milyon 939 bin TL'si Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Programı'na, 5 milyar 241 milyon 727 bin TL'si Ticaretin Düzenlenmesi, Geliştirilmesi ve Kolaylaştırılması Programı'na, 150 milyon 508 bin TL'si Tüketicinin Korunması, Ürün ve Hizmetlerin Güvenliği ve Standardizasyonu Programı'na, 739 milyon 523 bin TL'si Yönetim ve Destek Programı'na tahsis edilmiş olup 6 milyon 137 bin TL'si program dışı giderler olarak tahsis edilmiştir.

Ekonomik sınıflandırmaya göre ise Bakanlığımız 2021 yılı bütçe teklifinin 1 milyar 690 milyon 101 bin TL'si personel giderlerine harcanacak olup 243 milyon 15 bin TL'si Sosyal Güvenlik Kurumu devlet prim giderlerine ayrılmıştır. Görüldüğü üzere, bütçemizin yüzde 29,3'ü personel ve SGK giderlerine ve yüzde 63,2'si ise cari transferlere ayrılmıştır. Yani bütçemizin önemli bir bölümü ihracatçımızın ve iş insanımızın desteklenmesiyle ilgili giderlere tahsis edilmiş bulunmaktadır.

Bakanlığımız için ayrılmış olan bu ödenek, hedeflerimize ulaşmamız için birlikte çalışacağımız tüm paydaşlarımız ve vatandaşlarımıza daha kaliteli hizmet sunabilmek amacıyla kullanılacaktır.

Bakanlığımız bütçesinin hayırlı olmasını diliyor, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun Saygıdeğer Başkan ve üyelerine yoğun ve özverili çalışmalarından ötürü şükranlarımı sunuyorum.

Teşekkür ederim efendim, sağ olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, sunumunuz için ben de size çok teşekkür ediyorum.

Şimdi de Rekabet Kurumu Başkanı Sayın Birol Küle'ye söz veriyorum.

Sayın Küle, süreniz beş dakikadır.

Buyurun lütfen.

2.- Rekabet Kurumu Başkanı Birol Küle'nin, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) hakkında sunumu

REKABET KURUMU BAŞKANI BİROL KÜLE – Saygıdeğer Komisyon Başkanı ve üyeler, sayın vekiller, değerli dinleyenler; 2020 yılının başından bugüne yaşamakta olduğumuz Covid-19 salgını piyasa sistemi için de ciddi sonuçlar doğurmuştur. Tüketici faydasını artırmayı ve piyasa mekanizmasının sağlıklı bir şekilde işlemlerini temin etmeye odaklanmış Rekabet Kurumu da pandemi koşullarına rağmen bu görevini yerine getirmek için azami özen ve gayretle çalışmaktadır.

Bugün sizlere son bir yılda yaşanan gelişmeleri, Kurumumuzun kaynaklarını ve faaliyetlerini nasıl bir stratejiyle yönettiğini ve önümüzdeki yıl için planlarını kısaca arz edeceğim.

Pandeminin tüketim profillerini de dönüştürmesi ve tüketicinin çevrimiçi platformlara kayması sebebiyle son bir yılda en fazla hızlı tüketim ürünleri -gıda, temizlik ve hijyen ürünleri- e-ticaret ve bunlarla ilişkili piyasalar gerek şikâyet ve başvurularla gerekse resen incelediğimiz alanlar oldu. Bu anlamda bu yıl ocaktan itibaren -17 Kasım itibarıyla- toplam 59 ön araştırma ve 22 soruşturma başlattık.

Kurumumuz, 2019 Kasım-2020 Kasım arasını kapsayan dönemde toplam 32 soruşturmada nihai karar almış olup pandemi sebebiyle ertelenen sözlü savunma toplantılarının tamamlanmasıyla önümüzdeki haftalarda da peş peşe yeni nihai kararlar alacak ve şeffaflık ilkemiz çerçevesinde kamuya paylaşacaktır. 32 soruşturmada 17'sinde taraflarca 4054 sayılı Kanun'un ihlal edildiğine hükmedilmiştir. Bu 32 dosyanın sektörel dağılımına baktığımızda öne çıkan sektörlerin inceleme sayısı bakımından gıda, inşaat, petrol-petrokimya ve bilişim-telekomünikasyon olduğu, ceza miktarı bakımından ise bilişim, akaryakıt, lojistik, sigorta ve makine endüstrisi olduğunu görüyoruz.

Alınan ihlal kararları neticesinde son bir yılda hükmedilen toplam idari para cezası ise yaklaşık 2,4 milyar Türk lirası olmuştur. Bu ceza miktarı toplamı 2019'daki miktarın yaklaşık 7 katıdır. Bu durum geçmiş yıllara oranla daha fazla rekabet ihlali tespitinin olduğunu açıkça göstermektedir.

1 Ocak 2020 ile 17 Kasım 2020 tarihleri arasında toplam 177 birleşme ve devralma başvurusu karara bağlanmış, liman sektöründe bir işlem piyasadaki aşırı yoğunlaşma ve işlemle ortaya çıkacak rekabet riskleri nedeniyle yasaklanmıştır. Ayrıca, 4 devralma işlemi rekabetin önemli ölçüde azaltılması risklerinin yüksek olması sebebiyle nihai incelemeye alınmıştır.

2021 yılı bütçemiz 137 milyon 500 bin Türk lirası olarak öngörülmüştür. Bu toplamın içinde özellikle rekabet hukuku ve iktisadına ilişkin araştırma geliştirme yatırımlarımıza dikkat çekmek isterim. Bugün, dünyada pandemi sonrası ivme kazanan piyasa koşulları ve iş yapma şekillerindeki değişimle eş zamanlı olarak Rekabet Kurumu da kendini sürekli yenilemek, daha iyi kurallar ve yöntemlerle bugünkü ve gelecekteki rekabet meselelerini yönetmek durumundadır. Kurumumuz, rekabet ihlalleri ve diğer piyasa aksaklıklarına zamanlı ve etkin müdahale edebilmek adına beşeri altyapısını güçlendirmektedir. Bu bağlamda, özellikle rekabetin arzulandığı gibi gelişmediği, rekabetçi olması gerekirken ciddi fiyat ve pazar payı katılığı sergileyen piyasalarda proaktif uygulamaları hayata geçireceğiz. Gelecek birkaç ay içinde kurumsal önceliklendirme programımızı da kamuoyuyla paylaşacağız. Diğer yandan, Kurumumuza yapılacak şikâyetler ile pişmanlık başvuruları ve ayrıca KOBİ'lerimizin, özellikle Kurumumuzla ilk kez tanışanlar için başvurularındaki idari süreçleri kolaylaştırmak üzere kurumsal ara yüzümüzü de geliştiriyoruz.

Mevzuat çalışmalarımıza baktığımızda; 4054 sayılı Kanun'daki yapılan kapsamlı değişikliklerin ardından, ikincil mevzuat çalışmaları tüm hızıyla yürütülmektedir. Bu kapsamda rekabeti kayda değer ölçüde kısıtlamayan ihlallere ilişkin tebliğ taslağı kamuoyu görüşüne açılmış olup benzer çalışmalar

taahhüt ve uzlaşma müesseseleri için de yapılmaktadır. İkincil mevzuat çalışmaları devam eden taahhüt müessesesinin hâlihazırda teşebbüslerimizin talebiyle uygulanmaya başlanmış olması ve kanun değişikliğiyle hedeflenen kamu ve özel sektör kaynaklarının daha etkin kullanımı hedefinin hayata geçirilmiş olması bizler için oldukça önemlidir.

Önümüzdeki dönemde de birleşme ve devralma rejimimizde esaslı ve usule dair birtakım reformları kamuoyuyla paylaşacağız. Bildiğiniz gibi, devralma ve ortak girişim işlemleri rekabet politikasının en hassas unsurlarından biri olup...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Küle, normal zamanınız tamamlanmıştır, bir dakika içinde toparlamanızı rica ediyorum.

REKABET KURUMU BAŞKANI BİROL KÜLE – Saygıdeğer Komisyon üyeleri, bugün rekabet hukuku ve politikası bakımından tüm ülkelerde gözlemlenen en önemli tartışma dijital platformlardır. Platformlar, alışlageldiği gibi satıcılarla alıcıları bir araya getirmenin ötesinde, tüketici verilerini pazar gücüne dönüştürerek reel ekonomiyi ve küçük ölçekli girişimleri tehdit edebilmektedir. Bu durumu biraz daha açarsak: Dijital ekonomide güçlenen aktörler herhangi bir kamu müdahalesi olmadığı takdirde tüketicilerin verileriyle değer yaratıp bunu tamamen kendi tekellerine alabilmekte, kendi bünyelerindeki şirketleri kayırırken rakipleri için erişim engelleri getirebilmekte ve kendilerine rakip olabilecek “start-up”ları nötralize etme/satın alma metoduyla inovasyonu da tekelleştirebilmektedirler.

Öncelikle, elbette, yürüttüğümüz soruşturmalar ve devralma kararlarımızla pazar gücünün ortaya çıkması ve kötüye kullanılmasına ilişkin hukuki inceleme ve yaptırımlar uyguluyoruz. Buna en önemli örneklerden biri şubat ayında verdiğimiz “Google Shopping” kararı, diğeryse bu ay yayımlanan arama bazlı reklamlarla ilgili “Google Adwords” kararlarımızdır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Toparlayalım lütfen Sayın Küle.

REKABET KURUMU BAŞKANI BİROL KÜLE – Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Dolayısıyla, önümüzdeki dönemde de ülkemizde ve tüm dünyada ticaret ve iletişimin gittikçe artan oranda az sayıda oyuncu tarafından kontrol edilmesi probleminin önüne geçilmesi rekabet kurumlarının en fazla mesai harcadığı konuların başında olacaktır.

Son olarak; sağlık, hijyen, gıda, hızlı tüketim, perakende ticaret alanlarındaki hukuki incelemelerimiz ve başlattığımız sektör incelemelerimiz devam etmekte olup bunların sonuçlarını da önümüzdeki dönemde kamuoyuyla paylaşacağız.

Faaliyetlerimiz ve planlarımızın çerçevesi kısaca bu şekildedir.

Beni dinlediğiniz için teşekkür eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyoruz Sayın Küle.

Şimdi, müzakerelere başlayacağız ama başlamadan önce Bakan Yardımcılarımızı ve Komisyonumuzda bugün misafir ettiğimiz sayın bürokratlarımızı tanımak istiyoruz. Bakan Yardımcılarımızdan başlayalım.

Buyurun lütfen.

(Katılımcılar kendilerini tanıttı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Tekrar hoş geldiniz. diyorum bütün arkadaşlarımıza.

V.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin

Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkereleri (**)

a) Ticaret Bakanlığı

b) Rekabet Kurumu

c) Helal Akreditasyon Kurumu

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Şimdi, müzakerelere başlıyoruz.

Değerli hazırun, önce her gruptan birer Komisyon üyemize söz vereceğim, süreleri yirmişer dakika olmak üzere. Sonra Komisyon üyesi arkadaşlarımıza söz vermeye başlayacağım, onar dakika olmak kaydıyla. En son bölümde de Komisyonumuz dışından gelen değerli milletvekillerimize beşer dakika olmak üzere söz vereceğim.

Şimdiden söyleyeyim; sağlık koşulları açısından -bir de vakitlerini, hani, daha verimli kullanmaları bakımından- genellikle saat dörtten, beşten önce Komisyon dışından gelen arkadaşlarımıza söz verme imkânımız olmuyor. Bunu dikkate alarak Komisyon dışından gelen arkadaşlarımız kendilerini ayarlarlarsa faydalı olur diye düşünüyorum.

Şimdi, grup temsilcileri olarak Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Bülent Kuşoğlu'na ilk sözü veriyorum.

Sayın Kuşoğlu, süreniz yirmi dakikadır, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcıları, değerli bürokratlar; hepimizi saygıyla selamlıyorum, hoş geldiniz. Ve basın mensupları, sizlere de hoş geldiniz diyorum.

Sayın Bakanım, sabah yaşadığımız olay tabii ki üzdü bizi. Kimsenin burada, Plan ve Bütçe Komisyonu salonunda, bu şekilde müdahil olmaması lazım, sizin bilginiz dışında.

Sayın Bakanım, size başsağlığı diliyorum tekrar, Allah rahmet etsin. Anne ve baba bizim için çok önemli, ister bakan olalım ister başka bir pozisyonda, kaç yaşında olursak olalım, annemiz, babamız kaç yaşında olursa olsun, çok kıymetli varlıklar; sabırlar diliyorum.

Ben, Sayın Başkana da iletmiştim, eğer -cuma günü defnettiniz, bugün hemen ilk mesai günü- Komisyon görüşmesinin bir başka güne aktarılmasıyla ilgili sizin talebiniz olsaydı, bizim olurumuz olacaktı. Ancak siz, böyle münasip gördünüz galiba, yoksa bir başka gün, çarşamba günü ya da önümüzdeki hafta bir gün de yapabilirdik tabii ki. Bizden kaynaklanan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben de bir cümleyle teşekkür etmek istiyorum Bülent Bey'e gerçekten bu anlayışları için. Ama Bakanlıktan talep gelmeyince bu şekilde oldu.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Gelmedi, evet.

TİCARET BAKANI RUHSAR PEKCAN – Ben de bu anlamda Sayın Kuşoğlu'na teşekkür ediyorum...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bir saniye, mikrofonunuzu açıyorum.

TİCARET BAKANI RUHSAR PEKCAN – Sağ olsun ulaşamadım. Ancak yarın -bana gelen bilgi- Cumhurbaşkanlığının Plan ve Bütçe Komisyonunda sunumu var dendi, Cumhurbaşkanlığından sonraya kalmanın doğru olmayacağını düşünerek biz, günümüzde vazifemizi yapalım dedik.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Cuma gününe alınmıştı ama artık her işte bir hayır vardır diyelim.

**

(1/281) ile (1/280) esas numaralı Kanun Teklifleri 21/10/2020 tarihli 3'üncü Toplantı tutanağına eklidir.

TİCARET BAKANI RUHSAR PEKCAN – Ama bunu çok geç öğrendim, değiştiremedik ama anlayışınız için çok teşekkür ediyorum.

Allah razı olsun, sağ olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ben de Bülent Bey başta olmak üzere bütün gruplara anlayışları için teşekkür ediyorum.

Devam edelim lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Sayın Bakan, geçen yıl -samimi olarak- çok başarılı bulduğumuz Bakanlıklardan bir tanesiydiniz. Bu yıl, maalesef, aynı şeyi söyleyemeyeceğim. Bu senenin özellikleri biraz daha farklı, sıkıntılı bir yıl geçirdik, bütün dünya için sıkıntılıydı, Türkiye için de tabii ki sıkıntılı bir yıldır ancak ticaretimiz açısından daha farklı sıkıntılar da söz konusu oldu.

Bugün burada daha farklı bir değerlendirme yapmanızı beklerdim. Yani evet, dış ticaretimiz çok olumsuz olarak etkilendi, konuyla ilgili başarılı olduğunuz noktaları vurgulamışsınız, doğru ama bir de tabii ki esnaf boyutu var, çok fazla etkilenen bir esnaf grubu var. Türkiye'nin belkemiği, çok önemli bir kesim, gerçekten de çok anormal ölçüde etkilendi. Türkiye bu pandemi krizinden dolayı, ekonomi krizinden dolayı büyük sıkıntılar yaşayacaksa en fazla esnaf kesiminden yaşayacak. Ama bir çıkış söz konusu olacaksa -ki olması lazım, olacak tabii ki- yine esnaf kesimiyle ilgili bu çıkış söz konusu olabilir.

Türkiye şu anda biraz önce bahsettiğimiz gibi sıkıntılar yaşıyor. Ticaret hukukla birlikte ele alınması gereken bir kavram, birlikte yürümesi gereken bir kavram. Hukukun olmadığı yerde ticaretin başarılı olması mümkün değil, hukuk alanında önemli sıkıntılarımız var. Türkiye ölçeğinde adaletin, maalesef, çok başarılı bir şekilde yerine gelmediği, getirilemediği konusunda hemfikiriz aşağı yukarı. Geçen hafta, en tepeden, Sayın Cumhurbaşkanı tarafından da bu ifade edildi, “Adalette bir reform gerektiği, ekonomide bir reform gerektiği, demokratikleşme açısından bir reform gerektiği” söylendi. Gerçi daha sonra -dün galiba- bununla ilgili daha farklı bir düzeltme söz konusu oldu ama Türkiye’de adalette, ekonomide ve demokratikleşmeyle ilgili reformların yapılması sizin başarınız açısından elzem yani sizin başarınız sadece sizin ve ekibinizin çalışmasıyla ilgili bir konu değil. Hukuk alanında kurumsal açıdan yapılması gereken çok iş var. Eğer yabancı yatırımcı Türkiye’ye gelecekse, yatırım yapacaksa bu yatırımların makul bir hukuk ortamında, adil bir hukuk ortamında olması lazım, kurumsallaşmanın sağlanmış olması lazım, ikide bir mevzuat değişikliklerinin olmaması lazım.

Bütçe görüşmeleri başlamadan hemen önce gelmişti, bütçe görüşmeleri sırasında biz Genel Kurulda da görüştük, Allah’tan çekildi itirazlarımız sonucu. Kurumlar vergisi yüzde 20 biliyorsunuz, kurumlar vergisinde yüzde 5 oranında Cumhurbaşkanına yetki tanınıyordu o maddeyle. Yüzde 5 yani dörtte 1 oranında Cumhurbaşkanına kurumlar vergisini arttırma ve azaltma yetkisi tanınmıştı. Şimdi bir yabancı yatırımcı geldiğinde sorsa size “Nedir Türkiye’de kurumlar vergisi?” “Yüzde 20 ama yüzde 15’e de düşebilir.” Yani, yabancı yatırımcı sağlam fizibiliteler yaparak gelir, bunların net olmasını ister, bu sadece bir örnek. Bunun haricinden hemen hemen her konuda bu belirsizlikler maalesef söz konusu. Hukuk alanında gerçek anlamda bir reforma ihtiyacımız var.

Bir de geçen yıla değineyim. Yani bu yılla ilgili olarak sizin bu konuları tabii biraz önce benim girdiğim kadar eleştirisel olarak girmeniz mümkün değil belki ama bir vizyon çizmenizi bu yeni gelişmeler karşısında. Evet, bizim bir ekonomik krizimiz vardı, pandemiden dolayı yeni bir kriz eklendi buna. Bununla birlikte dünyadaki gelişmeler birlikte ele alınmalı ve bir vizyon çizilmeliydi diye düşünüyorum.

Geçen yılki sunumunuzda özellikle altını çizdiğiniz iki konu var, şöyle demişsiniz: “İki hususa ayrıca dikkatinizi çekmek isterim: Birincisi, miktar bazında baktığımızda ihracatımızın size sunduğumuz rakamlardan daha fazla arttığını görüyoruz.” Detayına girmemeyim, detay vermişsiniz orada. Evet, miktar bazında da arttı ama bu yıl maalesef tersi bir gelişme söz konusu miktar değer bazında. “İkinci önemli vurgulamak istediğim önemli husus ise: İhracatın ithalatı karşılama oranıyla ilgilidir.” demişsiniz. Orada da yine oranı vererek dikkat çekmişsiniz. Hakikaten her ikisi de önemli konulardı ama bu sene her ikisiyle ilgili de olumsuz gelişmeler var. Hâlbuki Türkiye’nin koşulları, Türk lirasının değeri dikkate alındığında cari açığımızın çok çok azalması, ihracatın ithalatı karşılama oranında çok daha farklı bir noktada olması gerekir diye düşünüyorum.

Sayın Bakanım, bu sunumunuzda değinmediniz, mesela çok yakın tarihte Fransız mallarıyla ilgili bir boykot da söz konusu oldu. En tepeden bir söylemle başladı, bu boykot dile getirildi ama ne oldu? Hiçbir şekilde bir başarı söz konusu olmadı, hiçbir şekilde gerek de yoktu böyle bir boykota. Bizim, Avrupa Birliğiyle ilgili dış ticaretimizin ne kadar önemli olduğunu anlatmama gerek yok. Bu şartlar altında bu tür boykotların ilan edilmesi, ondan sonra da altında kalınması bunlar bizi üzen konulardır. Diğer taraftan, Suudi Arabistan’la ilgili olarak da öyle. Hani “Biz, Batı’dan dışlanıyoruz, Batı’yla ilgili ilişkilerimizde sıkıntılar var.” yorumları bir taraftan yapılabilir ama biz İslam âlemiyle de, İslam ülkeleriyle de benzeri sıkıntılar içerisindeyiz, öbür taraftan da Suudi Arabistan’la, Mısır’la ve diğer İslam ülkeleriyle -ki oradaki İslam İşbirliği Teşkilatı üyesi ülkelerle olan dış ticaretimizde de düşme var son yıllarda- orada da sıkıntılar yaşıyoruz. Yani sizin bir taraftan da bu konuyla ilgili vizyonunuzun dış politikamıza bağlı olarak tabii ki değiştiğini görüyoruz, değişmesi gerektiğini görüyoruz ya da sizin, dış politikaya etki etmeniz gerektiğini görüyoruz.

Gelelim esnaf konusuna Sayın Bakan. Esnaflar, biraz önce dediğimiz gibi, Türkiye’nin belkemiği ve pandemiden en fazla etkilenen, bu ekonomik krizimizden en fazla etkilenen kesim onlar. Test kayıtlarına göre 1,9 milyon, 2 milyona yakın esnaf var ve esnaf çok büyük mağduriyet yaşıyor. Pandeminin ilk aylarında bizim tespitlerimize göre 252 bin esnaf kepenk kapattı. Ne kadar iş yeri kapandı, buralarda çalışan kaç kişi vardı, bilmiyoruz; yüzde 30’a yaklaşan bir kayıt dışılık olduğu için net rakamları bilmiyoruz ama çok önemli ölçüde esnafımızın krizden etkilendiğini biliyoruz.

Şimdi, siz bir rakam verdiniz sunumunuzda; diyorsunuz ki: “66 milyar 669 milyon liraya ulaştı kredilerin toplam bakiyesi.” Bu çok büyük bir rakam değil maalesef, Türkiye açısından baktığımızda, 83 milyonluk bir ülkede. Bu zaten yapımızın da ne kadar zayıf olduğunu ortaya koyuyor. 66 milyar liralık bir kredi dolar bazında baktığımızda çok düşük bir rakama tekabül ediyor, çok çok düşük. 1,9-2 milyona yakın esnaftan bahsediyoruz. Ancak maalesef bu rakam küresel bazda baktığımızda çok küçük gelse de öbür taraftan bizim esnafımız için çok önemli.

Sayın Bakanım, 2021’de 195 milyar gelir vergisi hedefleniyor, 195 milyar ancak beyana dayanan yani asıl esnaftan alınacak olan vergi bunun aşağı yukarı yirmide 1’i; yani, 10 milyar-15 milyar arasında beyana dayanan bir vergi olacak yani esnaftan alınabilecek vergi 10-15 milyar. Burada 66 milyar krediden bahsediyoruz. Ödeyebilecekleri vergi, beyana dayanan vergi 66 milyar ki bu vergi içerisinde doktorların, serbest meslek erbabının payı da var, onlarla beraber. Kurumlar vergisi de 110 milyarın altında hedefleniyor. Kurumlar vergisi açısından baktığımızda da benzer sorun var ki kurumlar vergisinde -daha geçenlerde sormuştum ben- ilk bin mükellef -800 bin küsur mükellef var kurumlar vergisinde- kurumlar vergisinin aşağı yukarı yüzde 65’ini ödüyor, resmî rakam bu, Maliye Bakanlığının rakamı; ilk bin mükellef. Yani ilk binin altındakilerin hepsini esnaf kabul edelim, KOBİ kabul edelim, o seviyede iş yeri olarak kabul edelim; ödenen verginin ne kadar düşük olduğu, çaplarının ne olduğu ortaya çıkıyor. Dolayısıyla, bu 66 milyarlık kredi çok ağır bir yük. Dolayısıyla, esnafın kredilerinin

ertelenmesinin hiçbir anlamı yok. Esnafla ilgili farklı, çok daha radikal bir çözüm bulmamız gerekiyor, farklı bir adım atmamız lazım. Esnafla ilgili yapılması gereken çok iş var. Esnafla ilgili olarak, özellikle pandemiden ve krizden etkilenen esnafla ilgili olarak daha detaylı bir araştırmanın yapılması lazım. Özellikle mesela kahveci esnafıyla ilgili ya da diğer tür esnafla ilgili bazı çalışmalar yapmıştık biz. Buna göre, mesela parti olarak yaptığımız çalışmada kuaför, berber ve güzellik salonu 108 bin esnafın kepenk indirdiğini; bar, birahane, çalgılı müzik, lokanta, kafe türü yerler, çay bahçesi, dernek lokali, diskotek, gazino, gece kulübü, gösteri merkezi, hamam, çocuk oyun alanları, her türlü oyun salonu, internet kafe, internet salonu, kahvehane, kafeterya, bunlara baktığımızda -daha başka kalemler var- birçoğunun çok fazla etkilendiğini görüyoruz, çok anormal. Ama bunların her birine yapılması gereken yardım daha da farklı. Dolayısıyla, esnafı tümüyle bir kütle olarak da ele almamak lazım, detay bazda incelemek, araştırmak, bir araştırma konusu yapmak, ondan sonra da bu kredilerle ilgili ya da desteklerle ilgili çözüm aramak lazım. Kütle hâlinde esnafı toplu görerek yapılması gereken makro bir iş değil, detaylandırmak şart, bir araştırma yapmak şart. Maalesef üniversitelerimiz bu araştırmalar içerisinde değil, hiç olmazsa bizim yapmamız lazım, o eksikliği gidermemiz lazım, ona göre de çözümler üretmemiz lazım, kim ne kadar etkilenmiş? Bu 252 bin iş yerinde, kepenk kapatan iş yerinde çalışan milyonlarca kişi vardı muhakkak, onlar için de ayrı çözümler üretmek gerekiyordu. Bunlarla ilgili önemli eksiklikleriniz var.

Sayın Bakanım, bizim, Ticaret Komisyonu üyesi arkadaşlarımız da var, diğer arkadaşlarımız da bu konulara değinecek. Ben, biraz da Sayıştay raporuna değinmek istiyorum. Şimdi, geçen yıl dediğiniz konulardan bir tanesi de şuydu, nasıldı? “Biz, Sayıştay raporlarına da önem veriyoruz ve geçen sene bizde 42 bulgusu varmış Sayıştayın, bu sene biz onu 16’ya düşürmüştük, inşallah daha fazla düşüreceğiz. Şu andaki Sayıştayla beraber Bakanlığımızın ekipleri bir eğitimden geçiyorlar.” sonra devamı var. Tabii, bu hoşumuza giden bir cümleydi ancak bu yıl tekrar 16’dan 40’a çıktı Sayıştayın raporundaki bulgu sayısı. Çok da önemli bulgular var, bunları gündeme getirmek istiyorum. Bunlarla ilgili siz fazla bilgi vermediniz ancak bunların konuşulması lazım. Şimdi, bunları gruplandırdığımız zaman farklı nedenleri olduğunu görüyoruz mesela bu sadece muhasebe biriminizin kadro eksikliğinden ya da bilgi eksikliğinden kaynaklanan hatalar değil, onun haricinde de muhasebe birimine ulaştırılmayan, diğer birimler tarafından muhasebeye intikal ettirilmeyen bilgiler de var, onlardan dolayı da eksikler söz konusu. Yani hani geçen yıl yine konuştuğumuz bir konu vardı: “İki bakanlık birleşti, bu yeni çalışma şekli nasıl gidiyor, kurumsallaşma sağlandı mı, uyum sağlandı mı?” Siz “O konuda bir başarı olduğunu, keşke daha önceden bu yapılsaydı.” gibi bir temenninizi iletmistiniz. Şimdi, doğrudur, daha önce keşke yapılsaydı, gerçekten ticaretle ilgili birçok birim bir araya geldi, gümrük de onlarla doğrudan alakalı, doğru bir mantalitesi var. Ancak Sayıştay raporundaki bulgulara bakıyorum, birçok bulgu muhasebe birimine intikal etmediği için eksik kalmış, yanlış kalmış, yanlış kayıtlara geçirilmiş bilgiler yani koordinasyon eksikliği var birimler arasında. Birimler arasında iş birliğiyle ilgili eksiklikler var, bu onu gösteriyor. Yani Sayıştay bulgularının bu anlamda verdiği mesaj o.

Şimdi, çok detaylı girmeyeceğim, bu konuya da diğer arkadaşlarımız gireceklerdir. Ben, birkaç hususu müsaadenizle belirtmek istiyorum. İlk bulgu mesela önemli. “Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu gider hesabına ait işlemlerin Bakanlık mali tablolarında izlenmemesi ve hesapta bulunan tutarın atıl olarak bekletilmesi.” 31/10/2019 itibarıyla hesabın, bu DFİF hesabının bakiyesi 9 milyon 448 bin liraymış, 9-9,5 milyon aşağı yukarı ve bunun bekletilmesinin sebebi de bir kanun değişikliği gerekmiş. Biz burada sürekli olarak kanun değişikliği yapıyoruz, bürokrasi bize sürekli yönetmelikle bile yapılması gereken işleri maalesef kanun değişikliği şeklinde gönderiyor, bunlarla uğraşıyoruz. Bu sene de 1 Ekimde açılan Mecliste biz 70-80 madde görüştük. Yani bunlar arasında gelebilirdi sizinki de.

Bir de 5'inci madde var: "Yap-işlet-devret modeliyle yapılan gümrük kapılarına ilişkin işlemlerin hatalı muhasebeleştirilmesi." Mesela buradaki işlemlerde yap-işlet-devret modeliyle, bu muhasebenin hatası büyük ihtimalle yani 922 hesaplara alınmasında, karşılık hesaplarının kullanılmasında hatalar yapılmış ve burada 562 milyon liralık bir hataya neden olduğunu Sayıştay raporu bize bildiriyor; bunların görülmesi lazım.

Ben müsaadenizle bir de 11'inci bulguyu gündeme getirmek istiyorum. Diğer bulgular da çok önemli yani TURQUALITY'yle ilgili olarak güzel tespitleri var yine Sayıştayın. 11'inci bulgu şöyle: "Bakanlık adına ayrılan kantar payı gelirlerinin özel bir şirket hesabında tutulması ve harcamaların Kamu İhale Kanunu hükümlerine uyulmadan yapılması." Şimdi, burada da çok ayrıntılı olarak bunları vermiş.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Kuşoğlu, normal süreniz dolmuştur.

Tamamlamanız için iki dakika ek süre veriyorum.

Buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım, bitiriyorum ben de.

Şimdi, bunu örnek olarak seçtim. Burada bir kamu zararı söz konusu değil ama bu tür işlemler kamu zararına sebebiyet verebilecek nitelikte işlemler Sayın Bakan. Bunların yok edilmesi lazım, bunların olmaması lazım. Burada 2019 yılı bilanço ve faaliyet sonuçları tablosunda, bu işlemlerin yapılmaması yüzünden sonuçta 12 milyon liralık bir hata söz konusu olmuş. Dediğim gibi kamu zararı yok ama olabilir de bundan dolayı bir kamu zararı da olabilir.

29 tane de -biliyorsunuz- denetim görüşünü etkilemeyen bulgu var, bunlar da önemli konular; arkadaşlarımız gireceklerdir. TURQUALITY konusunda Sayıştayın görüşü farklı ve farklı tespitleri de var, onlara da dikkatiniz çekmek isterim.

Aslında, biliyorsunuz hem bütçe kanunu hem de kesin hesap kanunu yapıyoruz. Dolayısıyla en az bütçe kadar kesin hesaba da yer verilmesi lazım ve sizin Bakanlığınız da önemli tespitler var bu konuyla ilgili. Son bölümdeki sunumunuzda biraz daha fazla bilgi verebilerseniz Sayıştay bulgularıyla ilgili olarak memnun oluruz.

Bütçelerinizin hayırlı olmasını diliyorum, başarılar diliyorum Sayın Bakanım.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Kuşoğlu.

Şimdi de HDP Grubu adına Sayın Garo Paylan'a söz vereceğim.

Sayın Paylan, süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, iyi bir hafta olsun hepimiz için.

Sayın Bakan, sayın bürokratlar, basın değerli emekçileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, size başsağlığı diliyorum, Allah sabır versin, zor bir günde burada oldunuz. Biz de ertelenmesini önerdik ama acınızı paylaşıyoruz. Umarım, acınız tez zamanda hafifler. Annenizin de ruhu şad olsun.

Sayın Bakan, tabii ki kurumsal olarak tekrar eleştireceğiz, eleştirileri kurumsal olarak algılayın. Sonuç olarak bir yıllık bir dönemi eleştireceğiz. Geçen yıl da belli eleştiriler sunmuştuk, artık tecrübeli bir Bakansınız ve iki buçuk yıllık bir Bakansınız, bu anlamda eleştirilerimizi kayda geçireceğiz.

Sayın Bakan, geçen yıl da esnaflardan az bahsettiğiniz konusunda sizi eleştirmiştım. Bu yılki sunumuzda da belki son günlerdeki elbette büyük bir mazeretiniz var ancak sonuç olarak Bakanlığınızın bir yıllık karnesini buraya getirmişsiniz. Üzülerek söylüyorum, Bakanlığınızın sunumunda esnaflar yalnızca “Eснаfları kayda geçiriyoruz.” diye geçiyor yani esnafların böyle bir perişanlık yaşadığı bir dönemde, kepenk indirdiği bir dönemde, zor günler yaşadığı bir dönemde esnaflardan bahsetmemiş olmanızı üzüntüyle karşıladım. Çünkü Sayın Bakan, esnaflar feveran ediyorlar ve siz de esnaflardan sorumlu Bakansınız.

Bakın, orada oturuyor Esnaf, Sanatkârlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürümüz. Acaba oradan hiç mi bilgi notu gelmedi size esnaflarımız çok zor durumda, borç altında eziliyorlar, kepenk kapatıyorlar diye? Veya niye buraya yansımadı? Yani sunuşunuzu yaptınız, kameralar çekti. Şimdi, akşam haberlerde gösterilecek “Sayın Bakan, esnaflardan bir cümle bahsetmedi.” derlerse ne olur? Esnaflarımız üzümler herhâlde. Özellikle böyle bir zor dönemde esnaflarla başlamanızı, gerçekten sunumuzun büyük bölümünü esnaflara ayırmanızı ve esnafları bu girdaptan nasıl çıkaracağınıza dair önerileri sizden duymak isterdik ama hiçbir şey duyamadık. Umarım, kapanışta bu yönde bazı sözler sizden duyuruz Sayın Bakan.

Bakın, Sayın Bakan, esnaflar geçtiğimiz yıllarda da zorluklar yaşıyorlardı ama olağanüstü bir yıl geçirdik Covid dolayısıyla ve bundan dolayı da esnafımızın sırtındaki kambur daha da büyüdü maalesef.

Pandemide birinci dalgada yeterli sorumluluğu almadığınızı düşünüyorum esnaftan yana. Bakın, pandemide birinci dalga olduğunda biz dedik ki: Derhâl bütün faaliyetler durdurulsun yani zorunlu ihtiyaçlar dışında bütün faaliyetler durdurulsun. Bu anlamda siz de bazı faaliyetleri durdurdunuz. Esnafa dediniz ki: “Dükânınızı kapatıyorum.” Kahvehaneleri, kafeleri, restoranları, pek çok sektörü kapattınız, esnafı büyük oranda kapattınız; bazı esnaf yalnızca açık kaldı temel ihtiyaçlarla ilgili, geri kalan kapatıldı.

Şimdi, Sayın Bakan, dünyada da benzer uygulamalar oldu, değil mi? Demokratik dünyada veya kamu kaynaklarının daha çok olduğu dünyada da belli uygulamalar oldu ve bunu yaparken dünyada uygulamalarda kapatılan her iş yeri için devlet dedi ki: “Sen evde kal, senin temel ihtiyaçların benim güvencemde.” Yani “Kira desteği veriyorum, faturalarını karşılıyorum ve evde kalman karşılığında da sana doğrudan gelir desteği veriyorum.” dedi. Sayın Bakan, siz, esnafa bütçenizden 25 kuruş doğrudan gelir desteği vermediniz. Ne yaptınız? Borçlarını ertelediniz yani vergilerini erteleme yoluna gittiniz ve bunun dışında 5 kuruşluk bir doğrudan gelir desteği vermediniz. Bakın -bütçede Sayın Maliye Bakanı açıkladı- bütçeden giden toplam rakam 8 milyar TL -onun da 6-7 milyar TL’si- yalnızca 6 milyon vatandaşımıza biner lira destek verildi, esnafa beş kuruş yok.

Şimdi, birinci dalgada böyle bir kambur esnafımızın sırtına yüklendi ve esnafımıza doğrudan gelir desteği vermek yerine ne yaptınız? Onlara bankaların yolunu gösterdiniz, öyle değil mi? “Gidin borçlanın. Efendim, ben faizleri de düşürüyorum, sana düşük faizli kredi vereceğim.” dediniz. Sayın Bakan, esnafımız zaten borçluydu; siz, borçlu olan insana bir kez daha borç kapısını gösterdiniz. Şimdi bu borç katmerlendi ve borçların ödenme dönemi geldi, şimdi o borçlar da ödenemiyor esnaflarımız tarafından çünkü her insanın bir ödeme gücü vardır, öyle değil mi? İşletmeler için de geçerlidir; bu, küçük esnaf için de geçerlidir. Siz, borçlu olan bir kesime bir daha borç yüklerseniz o insanlar borçlarını ödeyemezler ve iflas yoluna giderler.

Sayın Bakan, pandemi de iyi yönetilmediği için birinci dalgada başarısız olduk ve şu günde akut bir ikinci dalgayı yaşıyoruz yani birinci dalganın çok daha büyük bir ikinci dalgasını yaşıyoruz. Bizim etrafımızda da şu anda Mecliste 100’den fazla milletvekili Covid olmuş durumda; her gün, çalışanlar,

herkes Covid oluyor. Bu nokta da ikinci dalgayla ilgili yönetimi de yanlış yaptığınızı düşünüyorum. Yani hem ihtiyaç olmayan sektörlerde faaliyeti devam ettiriyorsunuz, bu açıdan sürü bağışıklığı sistemini devam ettiriyorsunuz hem de bazı iş yerlerini kısmi şekilde kapatıyorsunuz. İkinci dalgada kahvehaneler, restoranlar, kafeler yeniden kapatıldı, binlerce, on birlerce iş yeri kapatıldı; esnaf yine güvencesiz olarak bu kapanmalarla karşı karşıya kaldı, ne kira desteği var ne doğrudan gelir desteği var, orada çalışan milyonlarca vatandaşımız da yeniden eve gönderildi.

Ya, Sayın Bakan, bakın, Sağlık Bakanımız da sürekli “Evde kal.” diyor, öyle değil mi? Ya “Evde kal.” demek kolay da... Bakın, şu vatandaşımızı hatırlıyor musunuz? Malik Yılmaz, bir kamyon esnafı, değil mi? Kamyon şoförü, esnaflık yapıyor, ekmeğini çıkarmaya çalışıyor. Size şu mesajı vermişti birinci dalgada: “Evde kal Türkiye.” “Kalalım baba. Emekli memur, zengin değilim, tır şoförüyum. Çalışsam ekmek yok, ha evde kalıp aklıktan ölmüşüm ha virüstün ama beni bu virüs öldürmez, senin düzenin öldürür.” diyor Malik Yılmaz. Şimdi şöyle: Vatandaşa diyorsunuz ki “Evde kal.” Vatandaşlarımızın büyük çoğunluğu bir hafta çalışmazsa aç. Kimi diyor ki: “Benim en fazla bir aylık dayanacak kadar kıyıda kenarda bir altınım, bir çeyrek altınım, üç kuruşum vardı, onlar da bitti; birinci dalgada hepsi bitti, birinci dalgada hepsi borç altında kaldı.” Sayın Bakan, biz Anayasa’mıza göre sosyal bir devletiz, öyle değil mi? Sosyal bir devlet -kaynaklarımız da kıt çünkü tüketildi bu on sekiz yıllık dönemde kaynaklar- ne yapar böyle durumlarda? Tercihlerini değiştirir, öyle değil mi? Bütçe tercihlerini değiştirir. Biz, bununla ilgili birinci dalgada dedik ki: “Derhâl bütçe tercihlerini değiştirelim.” Yani bütçeden saraylara, şatafata giden kaynakları durduralım. Mesela, bütün Bakanlarımız siz dâhil buraya 10 milyonluk Mercedeslerle geldiniz. Bunlardan vazgeçelim, uçan saraylardan vazgeçelim, şatafattan vazgeçelim, bir tasarruf elde edelim.

İkinci olarak “Yandaşlara giden kaynakları durduralım -hani, Rekabet Kurumuna da burada söyleyeceğim- bütün ihaleler 5 yandşa gidiyor, bütün kaynaklar hâliyle onlara akıyor, bunları durduralım.” dedik ve “Güvenlikçi politikalarından büyük oranda vazgeçelim, S-400 füzesini iade edelim, bu silaha giden kaynakları yavaşlatalım.” dedik ve “Bunun sonucunda elde edeceğimiz tasarrufları, bu olağanüstü dönemde doğrudan gelir desteği olarak vatandaşlarımıza verelim.” dedik. Birinci dalgada bunu yapmadınız Sayın Bakan ve esnafımızı açıkta bıraktınız, sahipsiz bıraktınız, güvencesiz bıraktınız.

Şimdi bakın, hadi birinci dalgada acemiliğinize geldi veya dediniz ki: “Arkadaş, biz yandaşlardan vazgeçemeyiz, Mercedeslerden vazgeçemeyiz.” Şimdi, ikinci dalgaya girdik Sayın Bakan, yeniden esnafın dükkânını kapattınız, iş yerlerini kapattınız, onlara 5 kuruş bir desteği önümüze koymuyorsunuz. Bakın, bu doğru değil. Yapmanız gereken tercihlerinizin değişmesi. Bütçenizde kaynak yok Sayın Bakan, destekleyecek. Ben, buradan bütün arkadaşlarımıza çağrı yapıyorum: Biz, Plan ve Bütçe Komisyonu üyesiyiz. Saraydan gelen bir bütçe vicdansız olabilir ama biz daha vicdanlı bir bütçe çıkarmak için buradayız, denge ve denetlemek için buradayız.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Algi yapmayı bırak.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Gelin arkadaşlar, Ticaret Bakanlığı bütçesine esnafımıza doğrudan gelir desteği verecek bir kaynağı koyalım. Yani iş yerleri kapatılırken -bakın, bütün dünyada olduğu gibi- Ticaret Bakanımız Ruhsar Hanım bu zor günlerde akşam açıklayabilsin “Ben, Plan ve Bütçe Komisyonuna teşekkür ediyorum. Esnaflarımızın iş yerini kapatırken onların bütün temel ihtiyaçlarını güvence altına alacağız, kira desteği vereceğiz, evde kalırken onlara doğrudan gelir desteği vereceğiz.” desin. Bu bizim gururumuz olur arkadaşlar, emin olun gururumuz olur çünkü esnafın dayanacak gücü kalmadı değerli arkadaşlar.

Bakın, üçüncü olarak şunu söyleyeyim Sayın Bakan: Sizi bu anlamda tercihleriniz yönünde de eleştirmiştim, sunumunuzda da bunu görmedim. Dünyada biliyorsunuz, bir dönem neoliberal politikalarla “Bırakalım yapsınlar, bırakalım etsinler.” durumu söz konusu oldu ve bu karteller -Rekabet Kurumuna da söylüyorum, pek görev görmüyor Rekabet Kurumumuz maalesef bu konuda, siz de o konuda bir duruş sergilemediniz maalesef Sayın Bakan- büyük market grupları bütün dünyayı işgal etti. Ya, Amerika’da Walmart’tır değil mi? Siz Amerika’yı görmüş bir insansınız, her mahallede bir Walmart vardır. Yoksullar gidip oradan alışveriş yapar, aynı zamanda yoksul çocuklar orada çalışır yani kendi dükkânını açamaz. Elli yıl önce kendisi esnaf olan insanların çocukları Walmart’ta işçidir ve yoksuldur onlar, niye? Çünkü onları Walmart sömürür, hem işçi olarak sömürür hem tüketici olarak sömürür. Avrupa’da da benzer bir dalga görüldü ama Avrupa bunu gördü ve regülasyonlara gitti. Sayın Bakan, bizde de özellikle son yirmi yıldır; gidiyorum bir köye -gerçekten, bakın inanamazsınız- Carrefoursa, gidiyorum bir köye A101, en kenar mahalleye gidiyorum BİM’in bilmem nesi, öbür mahalleye gidiyorum Migros Jet. Ya, Sayın Bakan, bütün Türkiye’yi sardılar, en kılcıl damarlara kadar sardılar. “Bu, memleketin hayrına.” diyebilirsiniz siz. Ben hayrına olduğunu düşünmüyorum, bunun memleketin hayrına olmadığını düşünüyorum çünkü insanlar esnaf olarak kendileri de girişimlerde bulunurlar. O esnaf ne yapar? Orada üretilen ürünleri gider üreticiden alır, tezgâhına koyar. Öyle değil mi? O mahallenin domatesini alır, o köyde üretilen biberi alır koyar, o mahallede üretilen çeşitli ürünleri alıp satmaya çalışır. Hem yerelde üretimi desteklemiş olursunuz hem de yerelde tüketim olur hem de insanlar kazanırlar, kendilerine gelir sağlarlar. İllaki işçi olmak durumunda değil, insanlar 2 bin lira asgari ücrete mahkûm olmak durumunda değil, daha fazla kazanmak ister, esnaf olur. Ben de bir esnaf çocuğuyum yani bu esnaflığın ne demek olduğunu çok iyi biliyorum, kendim de esnaflık yaptım.

Şimdi, esnafı korumak için dünyada bu neoliberal politikalardan dönüş var Sayın Bakan. Artık, her mahalleye, her yere Migros Jet’in, şunun bunun girmesine izin verilmiyor. Siz metrekare kısıtı koydunuz. “Efendim, şu kadar metre karenin üzerinde market olmayacak.” Ne yaptı onlar? Gidiyorlar, 100 metre karelik dükkân açıyorlar. Aynı market, aynı depodan geliyor, aynı işçileri çalıştırıyor. Her bir market açıldığında... Bakın, ben kendi mahallemden söyleyeyim: Mahalleme 4 tane BİM, A101 bilmem ne açıldı, 50 tane esnaf kapattı. Her BİM açıldığında 10 tane bakkal kapatıyor. Her A101 açıldığında 20 tane manav kapatıyor. Niye buna yol veriyorsunuz Sayın Bakan? Niye bir regülasyona gitmiyoruz bu konuda?

Ayrıca, size şunu da söyleyeyim: Bir yanlış daha var, Hollanda modelinden bahsetmiştim. Yani düşünün ki Hollanda’da üretici kooperatifleri vardır, tüketici kooperatifleri vardır. Yani bir ilin diyelim ki Manisa’dan bahsedelim. Manisa’nın etrafındaki köylüler üretici kooperatifleri kurarlar, Manisa ilinde de tüketici kooperatifleriyle iş birliği yaparlar, oralarda insanlar gelip ürünlerini satarlar. Yani organik marketlerde, farmers marketlerde bunu yaparlar. Bu ilişki vardır, insanlar da organik ürünler tüketirler. Ya, Tarım Bakanı buraya geldi, onunla görüşmenizi hassaten size rica ediyorum. “Şu kadar buğday ürettik, bu kadar domates ürettik.” diyor. Peki, ne yiyoruz Sayın Bakan, size soruyorum bakın. Siz de bu konuda duyarlı bir insansınız biliyorum yani organik ürün olsun, sağlıklı olsun değil mi? Hepimizde, dünyada da bu trend var artık organik gıda olsun, şu olsun. Bunun oluşması için Sayın Bakan, bu üretici kooperatifleri tüketici kooperatifleri ilişkisi sağlanmalı, organik ürünle ilgili bilinç sağlanmalı. Ya, ürünlerin dörtte 1’i yolda heba olmuyor mu Sayın Bakan? Dörtte 1’i. Belki de üçte 1’i yolda heba oluyor. Oysa köylüler köyünde üretip ürünlerini şehre getirip organik markette, pazarda satırsa.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Aynen öyle yapıyorlar zaten.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bu anlamda hem organik ürün tüketiciler -bu konuda sizin denetimleriniz söz konusu olur- hem de Sayın Bakan, bakın, üreticiler gelirle buluşurlar, tüketiciler daha sağlıklı, kaliteli ürünle buluşurlar. Bununla ilgili neden bir vizyon sizden duyamıyoruz Sayın Bakan? Bu vizyonu gerçekten önünüze koyun. Ama sizin karşınıza kim çıkacak biliyor musunuz? Saraya yakın BİM lobisi çıkacak, A101 lobisi çıkacak, o yandaşlar çıkacak sizin karşınıza. Her ülkede lobiler vardır, bilirsiniz. Bu lobiler de derler ki “Efendim, biz kayıtlı ekonomiyi destekliyoruz.” Oysa kaynaklar, bütün dereler oraya doğru akıyor. Yapmamız gereken derelerin bütün vatandaşlarımıza doğru akmasını sağlamak.

Kartellerle ilgili de tekrar Rekabet Kurumunu göreve davet ediyorum. Bakın, Rekabet Kurumu orada, görevini yapıyor mu? Yapmıyor ya da yapamıyor. Yapması lazım bütün kartellerle ilgili, kamudaki ihalelerle ilgili de. 5 yandaş müteahhide giderken Rekabet Kurumu devreye girmeli, rekabete açmalı, kamu yararı için bütün bunlar olmalı.

Sayın Bakan, konuşmamın bundan sonrasında da dış ticaretle ilgili konuşacağım ama önce bir örnek daha vermeliyim. Bakın, bir esnaf kardeşimiz daha. Sayın Bakan, bunu görmüşsünüzdür mutlaka. Esnaf Üzeyir Yazır aynen şöyle söylüyor: “Gebermek istiyorum. Maske, corona, hastalık benim son derdim. Cebimde meteliğim yok, para kazanamıyorum. Bana ceza mı yazacaksınız? Yazın, para kazanamıyorum. Ceza yazsalar ödeyemem, ben bataktım, bitik adamıyım tekiyim.” Bu ifadeyi kullandı, Sayın Bakan, esnaf Üzeyir’in feryadını duyun, onlarla ilgili tedbirler alın. Esnafımıza daha fazla kambur yüklemeyin, artık bu yükü taşıyacak durumda değiller. Esnaf Üzeyir şahsında bütün vatandaşlarımızın, bütün esnaflarımızın feryadını lütfen duyun Sayın Bakan.

Sayın Bakan, şimdi de dış ticaretle ilgili biraz konuşacağım. Bakın, ben sizi geçen yıl sonuç olarak Bakanlığınızı başarısız olarak addetmiştim. Siz de bu konuda alınmıştınız. Ama bunu kurumsal bir başarısızlık olarak değerlendiriyorum ve siz bir sonuçsunuz yani sizin Bakanlığınız bir sonuç yani bu başarısızlık size ait değil, Bakanlığınıza ait değil. Siz yalnızca gümrüklerde malların düzgün geçişini kontrol etmeye çalışıyorsunuz.

Sayın Bakan, “yüksek katma değerli ürün” diyorsunuz. Bugünkü sunumunuzda da söylediniz hâlâ yüzde 3, yüzde 4’teyiz, öyle değil mi? Yani hep “Yüzde 10’a çıkaracağız, yüzde 15’e çıkaracağız.” diye yirmi yıldır söylendi çıkmıyor, bundan sonra da çıkmayacak, bu kafayla çıkmayacak. Niye biliyor musunuz? Bakın, ben Amerika’da Silicon Valley’e de gidiyorum, Boston’a da gidiyorum, efendim Harvard’a da gidiyorum hep Türkiyeli bilim insanlarını görüyorum Sayın Bakan. Bakın, Covid’e aşıyı kim buldu? 2 Türkiyeli vatandaşımız sonuç olarak buldu, Covid’e çare buldular. Ya, niye bu habitatta çare bulunamıyor Covid’e de Almanya’da bulunabiliyor? Veya niye yüksek katma değerli ürünleri... Amerika’da Silicon Valley’e gidin, binlerce mühendis var Sayın Bakan bakın, binlerce mühendis var; yüksek katma değerli ürün üretiyorlar. Boston, Harvard’ta bir vatandaşımızla tanıştım, şeker hastalığının çaresini buldu ve o ilaca şu anda 100 milyar dolar değer biçiliyor. 100 milyar dolar yalnızca o ilaca değer biçiliyor. Ya, düşünebiliyor musunuz biz “Gaz bulduk, gaz bulduk.” diye milletimize gaz veriyoruz. Esas, böyle insanlık yararına ürünlerin üretilmesi ülkemizi başka bir boyuta çıkaracak. Yani gaz buldun, ne oldu? 10 milyar dolarlık bir katma değer yaratacak. Ya, 10 milyar dolar bir katma değer yaratacak arkadaşlar.

(AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Karşılıklı konuşmayalım arkadaşlar. Lütfen, konuşmacı devam etsin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – 50 milyar dolarlık gaz buldun, 40 milyar dolar maliyeti var, 10 milyar dolar katma değeri var, budur. Ama bakın, insanlık yararına bir şeker hastalığının çaresini bulduğunda 100 milyar dolar katma değer yaratıyorsun. Şu cep telefonları değil mi? Ya, yabancının ürettiği cep telefonlarını kullanıyoruz. Niye burada bu teknolojiler üretilmesin? Niye yüksek katma değerli ürünler burada üretilmiyor?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – O günler de gelecek.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Çünkü demokratik bir ülke değiliz, hukuk devleti değiliz. Gençlerle konuşmanızı öneriyorum Sayın Bakan. Gençler ne diyor? Arkadaş, sonuçta mafyanın bir Ana Muhalefet Partisi liderini tehdit ettiği bir ülkedeyiz ya!

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Gençleri tehdit eden sizsiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ya, böyle bir ülkede gençler durur mu? Hukukun devreye geçmediği, savcıların devreye geçmediği ancak icazetle yol alabildiği, demokrasinin işlemediği, özgürlüklerin olmadığı, ifade özgürlüğünün olmadığı bir ülkede teknoloji üretebilecek, bilim üretebilecek insanlar durur mu? Durmuyorlar Sayın Bakan, bu konuda sizin gidip Sayın Cumhurbaşkanıyla konuşmanızı öneriyorum. Ya, öneriyorum Sayın Bakan, gidin konuşun. Ya, bir de Süleyman Soylu’yu durdurmanız lazım, her yerde insanların yerlerde sürüklendiği görüntülerin olduğu bir ülkede kim yatırım yapar, hangi bilim insanı durur?

SALİH CORA (Trabzon) – O sana göre öyle.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Bakan, bilgi, teknoloji, bilim göç eder bakın, özgür habitatlara doğru göç eder. Biz de özgür bir habitat olmalıyız, özgür bir habitat. Üniversitelerimiz özgür olmalı, bilim üretilmeli. Bütün bunları yapabildiğimiz zaman o beyinler burada kalacak, hatta tersine beyin göçü olacak Sayın Bakan.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Her taraf özgür, her taraf alabildiğine özgür.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bakın, bir dönem tersine beyin göçü de oldu. AKP’nin, Avrupa Birliği süreçlerini desteklediği dönemde tersine beyin göçü oldu, benim bilim insanı arkadaşlarım Türkiye’ye geri gelmeye başladılar. Şimdi, emin olun, hepsi geri gittiler, Türkiye’deki beyinler de geri gidiyorlar. Bu anlamda mutlaka demokrasi ve hukuk konusunda bir tek Adalet Bakanı değil sizin de konuşmanız lazım Sayın Bakan. Bakın, 170 milyar dolara takılıp kaldık. 500 milyar dolara bu ülkemizi çıkarabiliriz ama onun için özgürlüğe ihtiyacımız var. Özgür beyinler gelecekler, burada bilim, teknoloji üretecekler, o sayede 500 milyar dolarlık üretime ulaşacağız.

Bir de Sayın Bakan, bir vizyona ihtiyacımız var. O vizyonu ben Sanayi Bakanında göremedim. Üretim anlamında söylüyorum. Yani biz Sanayi Devrimi’ni kaçırmış bir ülkeyiz, orada nal topladık; teknoloji devrimini de kaçırmış bir ülkeyiz, geriden takip ediyoruz, başkalarının ürettiği teknolojileri kullanıyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, normal süreniz dolmuştur. Tamamlamanız için iki dakika ek süre veriyorum.

Buyurun lütfen.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Şimdi, Sayın Bakan, yeni teknolojileri yakalamak için bu vizyonu gerçekten belki sizin ortaya koymanız lazım. Ya, “yeşil ekonomi” diye, “yeşil devrim” diye bir konu var. Bu konuda eğer ki atılımlar yapabilirsek, öncü olabilirsek o zaman 500 milyar dolarlık bir ihracat yapıp o zaman 2 trilyon dolarlık bir ekonomiye sahip olabileceğiz. Yoksa Sayın Bakan, hâlâ termik santral yapalım, şunlar, bunlar; bu eski teknolojilerde takılıp kalırsak orta gelir tuzağı ve orta teknoloji

tuzağında kalırız. Efendim, 170 milyar dolarlık orta teknolojili ürünleri satmaya çalışırız ve maalesef vatandaşlarımız da 7-8 bin dolar gelirde kalırlar. 20 bin dolarlık kişi başına geliri yakalamamız için yeni teknolojilere gerçekten ciddi bir atılım yapmamız gerekir.

Sayın Bakan, AB'yle gümrük birliği revizyonunu dillendirdiniz bugün ama son zamanlarda pek cesaretili dillendiremiyorsunuz. Sayın Cumhurbaşkanı da geçenlerde “Biz geleceğimizi Avrupa’da görüyoruz.” dedi yani yıllar sonra bunu tekrar söyledi; üç yıl önce “Bize ne Avrupa’dan!” diyordu, şimdi yeniden bunu söyledi, bu önemli bir cümleydi. Ancak Sayın Bakan, bakın, bir kulübe üye olmak istiyorsanız, o kulübün belli standartları vardır. Yani mesela ben de çocukken gerçekten astronot olmak istiyordum ama başaramadım çünkü belli standartları varmış, Türkiye’de bu teknoloji yokmuş, uzaya füze gönderilemiyormuş, bu hayalim yarım kaldı. Yani siz de Avrupa Birliğinin gümrük birliği genişleme sürecine katılmak istiyorsanız gerçekten belli standartlarda olmamız lazım. Ya, efendim, Osman Kavala’yı hapiste tutalım, Selahattin Demirtaş’ı hapiste tutalım, olmadık operasyonlarla binlerce insanı hapiste tutalım; sonra Avrupa Birliği bize gümrük birliği genişlemesi versin, Avrupa Birliğine üye olalım. Bunların olması mümkün değil Sayın Bakan. Eğer geleceğimizi Avrupa’da görüyorsak bu anlamda Avrupa Birliği standartlarını yani Kopenhag Kriterlerini esas alan düzenlemelere geçmemiz gerekir. Buna geçmediğimiz sürece...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, ek süreniz de doldu, lütfen toparlayınız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bitiriyorum, son cümlem.

Bunlara geçmediğimiz sürece Sayın Bakan, gümrük birliği genişlemesi olmayacak, hatta ve hatta tersi gelişmelerle karşı karşıya kalabiliriz çünkü siz, sonuç olarak, bir demokrasi kulübüne diyeceğim -tabii orada da her şey muhteşem olarak söylemiyorum- daha demokratik ülkelerin olduğu bir kulübe üye olmak istiyorsanız demokrasi kriterlerini yükseltmeniz gerekir. Bu konuda da bakanlar kurulu içinde sizin daha yüksek ses çıkarmanızı istiyoruz. Yani “500 milyar dolarlık bir ekonomiye ulaşmak istiyorsak demokrasi konularında, hukuk devleti konularında, basın özgürlüğü konularında mutlaka adımlar atmamız gerekir.” diye sizin de sesinizi duymak istiyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyoruz Sayın Paylan.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Bakan, görevinizde başarılar diliyorum. Umarım kapanışta bu konularda belli konuları sizden duyabiliriz.

Teşekkür ederim. Tekrar başsağlığı diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz Sayın Paylan.

Şimdi Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın İsmail Faruk Aksu’ya söz vereceğim.

Sayın Aksu, süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun lütfen.

İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, Değerli Bakan Yardımcıları, bürokratlar, basın mensupları; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, ben de grubumuz adına size başsağlığı ve sabır diliyorum. Muhterem annenize Allah’tan rahmet niyaz ediyorum. Allah mekânını cennet etsin diyorum.

Sunumunuz için teşekkür ediyorum. Gayretli ve başarılı çalışmalarınızdan dolayı sizi ve ekibinizi tebrik ediyorum.

Ülkemiz dünya ticareti içerisindeki payını her geçen gün artırmaktadır. Bununla birlikte, Türkiye'nin 2023 ve 2053'te hedeflediği dış ticaret hacminin yakalanabilmesi için ilave pazarlar yanında dış ticarete işlem sürelerinin kısılması, gümrük hizmetlerinin ve lojistik sürecinin daha etkinleştirilmesi ve maliyetlerin düşürülmesi gibi atılımların sürdürülmesi büyük önem arz etmektedir.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak beyannamelerimizde de belirttiğimiz gibi ekonomide ihracata dayalı, istihdam dostu büyüme modelinin gereği olarak üretimin ve ihracatın ithalat bağımlılığının azaltılarak, sürdürülebilir büyüme ve ihracat artışını sağlayacak politikaları uygulamayı, daha açık ve rekabetçi bir yapı içerisinde dünya ekonomisiyle bütünleşmeyi öngörüyoruz. Bu kapsamda, ihracatta katma değeri yüksek bilgi ve teknoloji yoğun ürünlerin ihracatını, dünya ticaretinde önemi artan, alım gücü yüksek, genç nüfuslu ve dinamik pazarlara yönelmeyi, ulaşılmamış pazarlarla ticareti geliştirmeyi ve nihai tüketiciye ulaşmayı gerekli görüyoruz. Ticaret savaşlarının yoğunlaştığı, ekonomik operasyonların kur, faiz ve sıcak para üzerinde tetiklendiği bir dönemde ekonomik güvenliğin önceliği alınmasının zaruret arz ettiğini değerlendiriyoruz.

Değerli milletvekilleri, Covid-19 nedeniyle büyük yaralar alan dünya ekonomisi gibi Türkiye ekonomisi ve dış ticaretimiz de bu süreçten olumsuz etkilenmiştir. Bu kapsamda esnaf ve sanayicimiz, çiftçimiz, dar gelirlilerimiz ve muhtaçlarımız için faiz indirimleri, vergi ertelemeleri, kısa çalışma ödeneği, nakit desteği, yardım ve benzeri birçok uygulama hayata geçirilerek toplum kesimlerinin rahatlatılması; eş zamanlı olarak da ekonomide çarkları yeniden döndürmeye dönük kararlı adımların atılması sağlanmıştır. Böylece, salgının ekonomiye etkisi en aza indirilmiş, ekonomik faaliyette yılın üçüncü çeyreğinden itibaren de hızlı bir toparlanma başlamıştır.

Bilindiği gibi 2018 yılının ikinci yarısıyla birlikte ekonomik, siyasi ve jeopolitik belirsizliklerin artması, ticaret savaşları ve euro bölgesinin zayıf performansı küresel ekonominin görece yavaş büyümesine yol açmıştır. 2019 yılında dünya büyümesi, küresel finans krizi ardından gözlenen en zayıf seviyede gerçekleşmiştir. Salgının birkaç hafta içerisinde küresel ölçekli bir büyüklüğe ulaşmasıyla da 2020 yılının başında dünya ekonomisi tarihi bir bunalım sürecine girmiştir. Salgın tedbirlerinin uygulamaya konulmasıyla bütün sektörler bu durumdan olumsuz yönde etkilenmiş, firmaların üretime ara vermeleri sonucunda ekonomik aktivitelerde büyük bir düşüş olmuştur. Farklı dinamiklerle çok sayıda kriz tecrübesi olan ülke ekonomileri belki de ilk kez, bilinen, geleneksel önlemlerin yeterli olmadığı bir süreçle sınanmış, salgın kaynaklı ekonomik sorunların ve çözümünün tartışılması çok daha karmaşık bir hâle gelmiştir. Türkiye ekonomisi 2019 yılının tamamında yüzde 0,9 oranında büyüyerek, küresel kriz sonrası kesintisiz yıllık büyüme eğilimini sürdürmüştür. 2020 yılının ilk çeyreğinde yüzde 4,4 oranında büyüme kaydedilmesine karşın alınan önlemlerin ekonomik faaliyeti sınırlandırması, ayrıca dış talepteki daralma sonucunda ihracattaki gerileme nedeniyle yılın ikinci çeyreğinde ekonomi yüzde 9,9 oranında daralmıştır. Esasen, tüm dünyada kısıtlamalardan kaynaklanan ve neredeyse durma noktasına gelen bir sektörel üretim yapısı söz konusu olmuş. Bu dönemde firmaların yatırım ve üretim kararlarını olumsuz yönde etkileyen sermaye ihtiyaçlarının karşılanması da önemli hâle gelmiştir. Türkiye bu yönde önemli teşvik ve destekler uygulamış, alınan etkili tedbirlerle kısa sürede ekonomide çarkların döndürülmesi, üretimin ve ihracatın artırılması mümkün olabilmektedir. Bunların sonucunda, haziran ayından itibaren üretim göstergeleri olumlu seyretmeye başlamış, eylül ayı verilerine göre de sanayi üretimi yıllık yüzde 8,1, aylık yüzde 1,7 düzeyinde artış göstermiştir. Ekim ayında imalat sanayisi kapasite kullanım oranı yüzde 74,9 olmuştur. Ekonomik büyümenin öncü göstergesi olan Satın Alma Yöneticileri Endeksi de 53,9'a yükselerek sektörün performansında güçlü bir iyileşmeye işaret etmiştir.

Dış ticarette mart, nisan ve mayıs aylarında yaşanan ani ve aşağı yönlü gerilemeden sonra haziran ayından itibaren toparlanma yaşanmıştır. Yaşanan olumsuzluklara rağmen ihracatımız 2020 yılının ilk on ayında 135,7 milyar dolara ulaşmış, ekim ayında 17,3 milyar dolarla tarihin en yüksek aylık seviyesinde gerçekleşmiştir. Aynı dönemde ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 77,1, ekim ayında ise yüzde 87,9 olmuştur. Cari açığın temel nedeni olan dış ticaret açığının düşürülmesi hem ülkemizin dış finansman ihtiyacının azaltılması hem de sürdürülebilir yüksek büyümenin sağlanması açısından önemlidir. Dış ticaret açığının azaltılması ise yoğun olarak ithal ettiğimiz bazı malların yurt içinde üretilmesinin yanı sıra yüksek katma değerli mal ihracatının artırılmasını da gerekli kılmaktadır. O sebeple, üretim destekleri yanında ihracat için yapılan teşvik tedbirlerinin önemli olduğunu düşünüyor, ihracatın tabana yayılması kapsamındaki çalışmalarınızı da değerli buluyoruz. Bu çerçevede, Kolay Destek internet sitesi, Sanal Ticaret Akademisi, E-öğrenme Platformu, Sanal Fuar Organizasyonu, Kadın ve Genç İhracatçı Yetiştirme Programı ihracatımızı tabana yayma, ihracatılarımızı bilgilendirme, teşvik ve potansiyelimizi harekete geçirerek daha da artırmak amacıyla bu süreçte devreye sokulan başarılı uygulamalar olarak dikkat çekmiştir.

Dış ticarette Avrupa Birliği en büyük paydaşımızdır. Bununla beraber ülkemizin 21'inci yüzyılda dünyada stratejik ve ekonomik ağırlığının artarak etkin bir güç odağı hâline gelebilmesi açısından Türk Cumhuriyetleri'yle olan yakın tarihi ve kültürel bağlarımız en büyük avantajlarımızdan birini oluşturmaktadır. Bu çerçevede, sosyal ve kültürel ilişki ve iş birliklerinin geliştirilmesinin yanında dış ticaretin artırılmasına da azami gayret gösterilerek her ülke için mal bazında ayrı ayrı iş birliği fırsatlarının ortaya konulması suretiyle ticaretin geliştirilmesine katkı sunulabilecektir.

Değerli Komisyon üyeleri, ihracatta sektörel ve mal grupları çeşitliliğinin sağlanması, katma değeri yüksek mallara ağırlık verilmesi, Türk malı imajının yerleşmesi için moda marka oluşturulması, tanıtım ve tasarım faaliyetlerinin desteklenmesi son derece önem arz etmektedir. Moda ve markaya yönelik tekstil ve konfeksiyon sanayisi, elektrikli ve elektronik makine ve cihazlar sanayisi, otomotiv ana ve yan sanayisi, makine imalat sanayisi, demir çelik sanayisi, gıda sanayisi ve bilişim sektörleri bu kapsamdaki sektörlerin başında gelmektedir. Esnaf ve sanatkâr kesiminin faaliyetlerinin desteklenmesi, bu amaçla esnafımıza istihdamı da artıracak kredi, vergi, prim ve benzeri teşviklerin verilmesi, ekonomiye yeni girişimcilerin kazandırılması ve yerel potansiyelin harekete geçirilmesi bakımından gerekli bulunmaktadır. Salgın sürecinde esnaf ve sanatkârimıza yönelik Halkbank kaynaklarından yeni işletme kredisi verilmesi, kredi geri ödemeleri için erteleme imkânları gibi önemli destekler sağlanmıştır. Ayrıca esnaf ve sanatkârimızı yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bırakan AVM ve büyük market zincirlerinin şehir merkezlerinde şube açmalarının adil rekabet şartlarını bozmayacak şekilde yeni kurallara bağlanması, haksız rekabet şartları oluşturarak küçük esnafa iş fırsatı bırakmayan kurum, belediye ve benzeri işletmeciliklerin yeniden düzenlenmesi de yerinde olacaktır.

Şoför esnafı, alacağı araç ve kullanacağı yakıtla ilişkin verginin farklılaştırılması suretiyle desteklenmeli ve korunmalıdır.

Geleneksel sektörlerde yerli üreticilerin rekabet gücü artırılmalı, jeopolitik konumumuzdan faydalanılarak lojistik imkânlarımız geliştirilmelidir.

Tanıtım ve fuarlar ihracat artışımızı desteklemektedir. Bu nedenle, Bakanlığımızca salgın şartlarına uygun olarak internet üzerinden fuar organizasyonu gerçekleştirilmesi ve ilgililerin katılımının sağlanması önemli bir adım olmuştur.

Salgına bağlı olarak hem iç pazarda hem de yurt dışında daralan talebin olumsuz etkilerini ülkeler ihraç fiyatlarını düşürerek aşmaya çalışmaktadır. Bu ise yerli sanayimizi düşük birim fiyatlı ithalat tehdidiyle karşı karşıya bırakmakta ve yerli üreticilerimizi koruma ihtiyacını önemli oranda

artırmaktadır. Bu kapsamda 3 binden fazla üründeki ilave gümrük vergisinin uygulama süresinin uzatılması üreticilerimizi koruma adına önemli bir adım olmuştur. Ayrıca ihracatçılarımızın karşılaştıkları sorunların başında gelen ihraç pazarlarına yönelik lojistik maliyetlerinin azaltılması ve teslimat sürelerinin düşürülmesi amacıyla yurt dışı lojistik merkezlerinin oluşturulmasıyla da ihracatçımız desteklenmiştir.

Bize göre, ülkemizin kalite odaklı ve yenilikçi yaklaşım ve uygulamalarla ticaretin kolay ve güvenli yapıldığı, tüketici haklarının gözetildiği ve korunduğu önemli ticaret merkezlerinden biri hâline getirilmesi temel amacımız olmalı, aynı zamanda da Türkiye'nin ticarete uygun yapısının bilinirliğinin artırılması için dünya kamuoyuna tanıtılması gerekmektedir.

Değerli Komisyon üyeleri, gümrük işlemleri Bakanlığın en başta gelen fonksiyonlarından birini oluşturmaktadır. Ülke güvenliği gümrük kapılarından başlamaktadır. Egemenlik haklarının tescil edildiği en önemli noktalar olan ve bu nedenle de devletlerin olmazsa olmaz kurumlarının başında gelen gümrük idarelerinde uluslararası standartlar ve yükümlülüklerimiz doğrultusunda bürokrasinin ve maliyetlerin azaltılması, ticaretin ve seyahatin kolaylaştırılması, etkin kontrol yöntemlerinin uygulanarak kaçakçılığın önlenmesi ve işlemlerde şeffaflık ve öngörülebilirlik sağlanması esastır.

Yasa dışı ticaretin ve kaçakçılığın önlenmesiyle dürüst ticaret erbabının iş ve işlemlerinin basitleştirilmesi, bu amaçla teknolojik, beşeri, idari ve operasyonel kapasitenin artırılması önem arz etmektedir. Ayrıca usulsüzlüklere zemin hazırlayan yapıların, düzenleme ve uygulamaların önüne geçilmesi için etkin bir otokontrol ve denetim mekanizmasının uygulanması gereklidir. Bakanlığınız faaliyetlerinden, teknolojinin imkânlarından da faydalanarak bu yönde önemli adımlar atıldığını ve ilerleme kaydedildiğini memnuniyetle takip ediyoruz. İlâveten, ticaretin devamlılığının sağlanması ve toplum sağlığının korunması adına gümrük kapılarında önemli tedbirlerin alındığını da müşahade ediyoruz. Bu kapsamda uygulamaya konulan temassız ticaret, gümrük işlemlerine ilişkin sürelerde esneklik sağlanması, ithalatı yerinde gümrükleme uygulaması, tek pencere, kâğıtsız gümrük gibi dijital gümrük uygulamaları sayesinde işlemlerin mümkün olduğunca temas kurmadan gerçekleştirilmesi Bakanlığınız yaptığı başarılı uygulamalardanır.

Türkiye'nin kaçakçılıkla mücadelede kullanılan teknik sistem ve bilgi teknolojileri bakımından sahip olduğu güçlü konumu sayesinde dış ticaret hacminde ve yolcu araç sayısında önemli bir azalma yaşanmasına rağmen 2020 yılı ilk on ayında yakalama rakamı geçen yılın bütünündeki düzeye ulaşmıştır. Uyuşturucu madde, sigara, elektronik sigara ve akaryakıt kaçakçılığıyla mücadelede de önemli sonuçlar elde edilmiştir.

Sayın Bakanım, Bakanlığımızın bütçe programlarından birisi de kayıt dışı ekonomiyle mücadeledir. Türkiye ekonomisinin önemli sorun alanlarından biri olan kayıt dışıyla mücadele başta vergi politikaları olmak üzere birçok farklı alanı ve kurumu da ilgilendiren niteliğe sahip bir konudur. Kayıt dışı ekonomiyi kayıt altına almak ve kalıcı bir başarı sağlamak bu konuda etkili bir mücadeleyi gerektirmekte, aynı zamanda vergi adaletini sağlayacak, reformist adımları da atmayı zorunlu kılmaktadır. Kayıt dışı ekonominin önlenmesi, yasa dışı gelirlerin izlenmesi ve kara para faaliyetleriyle mücadele edilmesi için kurumlar arası iş birliği ve koordinasyon önemli bir unsurdur. Bu nedenle, kamu kuruluşlarının, özel sektörün, meslek kuruluşlarının ve odaların içinde olacağı toplumsal bir seferberlik başlatılması hâlinde uzun yıllara sâri bu sorunun çözülmesi de mümkün olabilecektir.

Değerli Komisyon üyeleri, ürün güvenliği, Rekabet Kurumu ve Helal Akreditasyon Kurumuna ilişkin hususlara da kısaca değinmek istiyorum. Ürün güvenliğinin temini, tüketicinin korunması bakımından görev alanına giren hayati fonksiyonlardan birisidir. Piyasa gözetimi ve denetiminin yapılması, tüketicinin bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi, hak arama yollarının gösterilmesi, bunun

için tanıtıcı filmler, broşürler, kamu spotları gibi her yaşa ve kesime uygun yöntemlerin kullanılması önemlidir. Bu kapsamda Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'nda da ifade edildiği gibi, temel amacı piyasaya ve mevzuata uygun güvenli ürün arz edilmesinin sağlanması olan piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetlerinin sağlıklı uygulanması ve kalite altyapısının geliştirilmesi ihtiyacı devam etmektedir. Ayrıca, farklı kamu kuruluşlarının faaliyet yürütüyor olması nedeniyle uygulama birliğine yönelik bir çalışmanın yapılması da yerinde olacaktır.

Esasen 12 Mart 2020 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan ve bir yıl sonra yürürlüğe girecek olan 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu'nda ürün güvenliğine ilişkin önemli adımlar atılmıştır. Kanunla, Türk malı imajına zarar veren, güvensiz, taşış yapılmış, son kullanma tarihi geçmiş ürün ihraç edenlere ceza öngörülmekte, e-ticaret ürün güvenliği kapsamına alınmakta ve güvensiz ürünün asli sorumlusuna ulaşmak amacıyla izlenebilirlik mekanizması getirilmektedir.

Rekabet Kurumu Türkiye'de yirmi yılı aşan bir süredir hizmet vererek önemli bir fonksiyon ifa etmektedir. Hatırlanacağı gibi, uygulamadaki bazı sorunları gidermek üzere 16 Haziranda 7246 sayılı Kanun'la Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'da önemli değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerle muafiyet hükümlerinin kendiliğinden uygulanabilir hâle getirilerek iş dünyası bakımından bürokratik yükün azaltılması ve hukuki güvenliğin artırılmasına yardımcı olunması sağlanmıştır. Bu kapsamda Rekabet Kanunu'nun iş dünyasını aydınlatıcı faaliyete de önem vermesi, başta muafiyet sistemi olmak üzere, pişmanlık, taahhüt ve uzlaşma gibi kolaylıklar konusunda bilinçlendirici ve yol gösterici bir rol üstlenmesi gerekmektedir.

Bu arada, rekabet hukukunun etkin, hızlı ve objektif biçimde uygulanmasını teminen, Adalet Bakanlığınca açıklanan Yargı Reformu Strateji Belgesi'nde de vurgulandığı üzere yargıda ihtisaslaşmanın gerekli olduğu alanlardan birisi de rekabet hukukudur. Zira Rekabet Kurulu kararlarının kanun yollarıyla kesinleşmesinin iki yılı bulması, iptal üzerine yeniden alınan kimi kararlar bakımından bu sürenin on yılı aşabilmesi, mahkemelerimizin iş yükü ve konunun karmaşık analiz gerektiren boyutu dikkate alındığında yargısal denetimi gerçekleştirmek üzere bir ihtisas mahkemesi yerinde olacaktır. Ayrıca, ticaretin az sayıda aktörün kontrolü altında tutulmasını önleme yönündeki asli faaliyetlerin etkinlikle sürdürülmesi yerinde olacaktır.

Helal Akreditasyon Kurumu ülkemizdeki ve yurt dışındaki helal uygunluk değerlendirme kuruluşlarını akredite etmekte olan yeni bir kurumdur. Kurumun görev ve yetkilerini etkin bir şekilde gerçekleştirmesi, küresel düzeyde kabul görececek bir helal belgelendirme sisteminin oluşturulması ve helal ürün ticaretindeki teknik engellerin aşılması açısından önem arz etmektedir. Ayrıca, helal ticaretindeki mevcut engellerin azalmasına ve helal ürün ve hizmet ticaretinin gerçek potansiyelinin ortaya çıkmasına da vesile olacaktır. Kalkınma planında da ifade edildiği gibi, ülkemizin gittikçe büyüyen küresel helal ürün pazarından daha fazla pay alması için yapılacak her çalışma helal belgeli ticaret hacminin, dolayısıyla ülkemiz ticaretinin de gelişmesi ve artırılmasına katkı sağlayacaktır.

Bu düşüncelerle, ben, Bakanlığınız bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyor, sizleri saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Aksu, çok teşekkür ediyorum.

Şimdi de İYİ PARTİ Grubu adına Sayın Erhan Usta'ya söz vereceğim.

Sayın Usta, sizin de süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri, Sayın Bakan, kurumlarımızın değerli temsilcileri; ben de öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bugünkü yapacağımız çalışmaların hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Sayın Bakan, annenizin vefatından dolayı ben de başsağlığı dilerim; Allah rahmet eylesin, sizlere sabır versin.

Şimdi, önce ben kısaca Bakanlığın yapısıyla ilgili bir değerlendirme yapmak istiyorum, ondan sonra diğer değerlendirmelerime geçeceğim. Malum, 2018 yılında yeni sistemle birlikte bakanlıklar yeniden şekillendi ancak ondan önce esas itibarıyla devletin yapısıyla veya kurumlarla oynanma 2011 yılında bir KHK kapsamında alınan yetkiyle oldu. Sizin Bakanlığınız da aslında o zaman bir şekil almıştı, 2018’de tekrar değişti. Şimdi, en öncesini dönersek aslında geçmişte ne vardı, 2011 öncesinde? Bir Gümrük Müsteşarlığı vardı, Dış Ticaret Müsteşarlığı vardı ve bu Müsteşarlıklar aslında çok pratik çalışıyordu. Sanayi Bakanlığının belli birimleri vardı iç ticarete ilişkin, işte tüketici kooperatifi, ürün güvenliği gibi birimleri; Hazine Müsteşarlığının da Teşvik, Yabancı Sermaye ve Serbest Bölgeler gibi... Şimdi, bunlar alındı 2011’de, öyle saçma bir Bakanlık yapısı yapıldı ki yani İç Ticaret, Kooperatif ve Tüketici gibi birimler birleştirildi Gümrük Müsteşarlığıyla, ondan sonra Dış Ticaretle de Teşvik birleştirildi. Kabaca söylüyorum, anlaşılması için. Yani bu olacak iş değil, bunu rastgele yapsanız, gözünüzü kapatıp bir torbadan çekseniz bundan daha sağlıklı bir şey çıkardı. Bu kadar Meclisi saf dışı bırakmış... Yani bunu kim yaptı, hangi niyetle yaptı? Tabii, burayı konuşmayınca bugünleri anlayamıyoruz. Sadece sizin Bakanlığınız da değil, bütün kurumlarda, kökü olan, iyi çalışan, Türkiye ortalamasına göre iyi çalışan ne kadar kurum varsa o kurumla oynandı. Ben burada biraz da kayıtlara geçmesi açısından söylüyorum. Yani hakikaten bunu yapanların niyetleri nedir, niye böyle bir şey yapılmıştır, Türkiye Cumhuriyeti’nin bunu araştırması lazım. Bu büyük bir yanıltır -daha fazla farklı kelime söylemek istemiyorum- maalesef, Türkiye’yi bu yanlış düşürdüler. İşte, DPT’yi kapattılar, sizin müsteşarlıklar kapatıldı yani personel rejimiyle ilgili, o yetki çerçevesinde dünya kadar yanlış yapıldı.

Şimdi, bu yanlışın önemli bir kısmından aslında dönüldü. Şu anda yapılan şey en azından... İşte Dış Ticaret ile Gümrük, mevzuat açısından da birbirlerine yakın birimler. Ticaret deyince, Dış Ticaret artı İç Ticaret ve diğer unsurlarıyla birlikte Ürün Güvenliği, Kooperatifçilik, Tüketicinin Korunması gibi şeyler olabilir, fakat buradaki problem de Sayın Bakan, şimdi çok çok büyük bir Bakanlık oluştu yani bunu konuşma metninizden bile anlayabiliyoruz, şu konuşma metninde bir odak yok. Tabii, ister istemez, mutlaka size belli bir süre verilecek, nereye gitseniz, uluslararası toplantılara da gitseniz, kendinizi anlatsanız, faaliyetlerinizi anlatsanız bir zamanınız olacak. Şimdi, o zaman içerisinde bu kadar konunun hangi birine değineceksiniz? İşte, değinmediğiniz zaman hemen biz buradan söyleyeceğiz “Filan konuya niye değinmediniz?” Benim düşüncem, bunlar büyük ihtimal tekrar Türkiye’de gündeme gelecek, çünkü Bakanlıklar aşırı büyütüldü. Tabii, şu anda bu sıkıntıları, bu şeyleri de en iyi bilen, Bakanlık olarak sizsiniz. Burada, bu sıkıntılardan, bu tecrübeden hareketle önerilerde bulunmanızın ben uygun olacağını düşünüyorum devletimize ve milletimize hizmet açısından.

Şimdi, önce dış ticarete ilişkin esas değerlendirmeler yapacağım ama esnaf konusu... Tabii, esnaf konusu önemli. Kayıtlara göre Türkiye’de yaklaşık 2 milyon esnaf var. Esnaf zaten... Tabii, dünya ve Türkiye belli bir dönüşüm geçiriyor; işte bu zincir marketler, zincir perakendeciler her tarafta çoğalıyor. Maalesef, Türkiye, bu konuda biraz daha dikkatli olması gerekirken -çünkü bizim, geleneksel olarak bir de bu kadar esnaf ve perakendeci portföyümüz var- buralarda bunların gelişmesine biraz daha dikkatli bakmamız gerekirken -üç aşağı beş yukarı siz farklı düşünebilirsiniz ama- hemen hemen neredeyse hiçbir denetim olmadan bu işler bugüne kadar geldi; düzgün bir düzenleme olmadı, mahalle aralarına kadar -şimdi bakkal gibi- zincir marketleri görmeye başladık.

Şimdi, bu zaten bir sıkıntıydı, bir dönüşüm ama bu dönüşümün bizim kontrolümüzde olması lazım, bizim Türkiye'nin yapısına uygun olması lazım. 2 milyon esnaf varsa, yanında hadi 1 kişi çalıştığını düşünelim, 2 milyon da öyle; 4 milyon kişi de yarın "iş" diye devletin kapısına gelse daha mı iyi olacak? Çünkü bu insanlar kendi yağıyla iyi kötü kavrulurken şimdi buralarda ciddi sıkıntılar çekiyoruz. Fakat esas itibarıyla büyük sıkıntıyla bu pandemi sürecinde karşılaştık. Zaten zorda, sıkıntıda olan esnaf, pandemi sürecinde... Mesela, özellikle hangi tür esnaflar? İşte, kahvehaneciler, lokantacılar, kafeciler, berber salonları, kuaför salonları, servis şoförleri, oyun salonları işletenler; bu esnafın devlet tarafından zorunlu olarak iş yerleri kapatıldı. Tabii, öyle de olması gerekiyordu belki. Ama ne yaptık? Zaten zar zor geçinen insanların geçimlerini kolaylaştırmak için aslında devlet olarak yaptığımız tek şey, vergisini erteledik. Zaten kazanamayandan alınacak verginin çok fazla bir kıymeti yok. Belki stopajları filan vardı, burada hep söyledik onu. Kirasını ödeyemeyen insanların stopajları yüzde 10'a çekildi belli bir süreliğine ama bu önemli değil. Kirasını ödeyemeyenin devlet stopaj için çöküyor tepesine. Dolayısıyla, biz, bu esnafımıza, diğer ülkelerdekine, benzer ülkelerdekine paralel bir şekilde şunu yapamadık: Doğrudan gelir kaybını telafi edecek herhangi bir transferde bulunamadık. Kredi verdik, kredi verdik de şimdi kredilerin ödeme vakitleri geldi. Esnaf bize söylüyor -biz geziyoruz esnafı her gün Sayın Genel Başkanımızla birlikte veya ayrı olarak, Samsun'da görüyorum ben, Sayın Başkanın ziyaretlerinde görüyoruz- "Benim vergileri ödeme vakti geldi; ekim, kasım, aralıktı. Kredi aldık, kredileri ödeme vakitleri geliyor. Ben bunları nasıl ödeyeceğim?" diyor şimdi yeniden ikinci dalgayı konuştuğumuz bir ortamda.

Şimdi, Sayın Bakan, bütçe bir tercihler setidir, bunu hepimiz biliyoruz. Yani ciddi büyüklükte bir bütçemiz var. Millî gelirin yüzde 30-35'i kadar bir kamu büyüklüğümüz var. Buradan, özellikle bu pandemi sürecinde doğrudan gelir kaybına uğrayan, daha doğrusu gelir kaybına uğrayan esnafımıza mutlak surette belli ölçüde hayatını geçindireceği bir parayı karşılıksız vermek durumundayız. Bakın, yıllarca bütçe yapmış birisi olarak söylüyorum -buradaki Plan Bütçe Komisyonundaki bütün arkadaşlar da bunu biliyor- bütçede bu marj var. Bu marj var derken, tabii, bütçede bir yerde beklettiğimiz bir para yok; o, tercihler seti. Yani devlet, devleti yönetenler, sizler diyeceksiniz ki: "Ben 2 milyon esnafımın evine ekmek götürmesi tercihinde bulunuyorum." Bu şekilde bir tercihte bulunulup bunun mutlak suretle yapılması lazım. Yani ikinci bir sıkıntı... Bakın, kahvehaneciler iki yüz gün kapatıldılar iş yerlerini. Bu insanların yanında çalışanlar var, çocuğu var, çocuğu var, ailesi var, kirası var, şunu var bunu var. Hakikaten bunlara nasıl kulak tıkayabiliriz? Kredi vermek bir şeyi çözmiyor. Bu kredileri kim geri ödeyecek? Bankaları da riskli hâle getiriyoruz üstelik kredi vererek. Yazıktır, günahtır. Pandemi sürecinde 800 milyar TL kredilerde bir artış var. Bu kredilerin ödenmesi çok zor. Dolayısıyla hiç olmazsa bankaları da riske sokmayalım. Bakın, benden önceki arkadaşlar da söyledi, "G20 ülkesiyiz." filan diyoruz, değil mi? Amerika, o koca 23 trilyon dolarlık millî gelirinin yüzde 12,5'u kadar destek veriyor, kredi mredi falan değil. G20'de en alttayız, en dipteyiz. Yani Arjantin, Brezilya bile bizden kat kat fazla destek veriyor. Millî gelirin yüzde 0,2'si ya, sadece 0,2'si! 8 milyar lira para vermişiz. Ya, 8 milyar lirayı 1 müteahhide bir ihalede bahşış olsun diye veren bir memleket hâline geldi burası. Yani, şimdi, böyle bir şey olmaz. Devletsek devletliğimizi yapacağız ve siz de Bakanlık olarak bu sorumluluk içerisinde bunu talep edeceksiniz. Bütçe kavgalı olur, bütçede bakanlar birbirleriyle kavga eder. Şu anlamda: "Bana vereceksin, benim ihtiyacım var, ben topluma bunu vermek durumundayım." der yani bu yapılmazsa olmaz. Dolayısıyla bu, esnafa daha fazla sıkıntı. Bizim, inşallah, önergemiz de olacak. Belki grup vermese bile, umarım, sizin, en azından önergemize olumlu oy kullanmanızı talep edeceğiz.

Şimdi, zincir market meselesi dedik. Hızla büyüyor. Sayın Bakanım, artık, sokak aralarında... Buralara birtakım tedbirler alınıyor, onları bilmeden konuşmuyoruz ama ben sonuca bakıyorum. Sonuçta, hemen her yerde 1 tane bina yapılıyor, altındaki hemen kurumsala kiralık -normal bakkala

kiraya veren de yok zaten- yani kurumsala kiralık olarak 200-300-500 metre aralıklarla marketlerin olduğunu görüyoruz. Şimdi, bu kadar esnafımız var diyoruz, kaybolmaya yüz tutmuş sanatlarımız var, sanatkârlarımız var. Bunlara mesela AVM’lerde belli bir kontenjan verildi, gayet güzel. Yani bu kaygınızın olmadığını söylemek istemiyorum, var bu kaygı ama sonuç alamıyoruz. Şimdi, o AVM’deki kirayı nasıl verecek esnaf? Yani yüzde 5’ti zannediyorum, AVM’nin kirasını veremiyor, o kaybolmaya yüz tutmuş şeylerde herhâlde yüzde 1’di, onların kirası da düşük, dörtte 1, beşte 1 gibi ama hakikaten bu insanlar çok az para kazanıyor, AVM’lerde kiralar çok yüksek. Şimdi, bir de ben vergiciyim temelde, ben bakıyorum Lacoste gömlekte KDV yüzde 8, 1.500 lira bir gömlek, bakın, internet sitesinden baktım. Tabii, bizim oraya gücümüz oraya yetmediği için, bir milletvekili olarak dahi alamıyoruz ama siteden baktım sweatshirt falan 1.300-1.500 lira. Yüzde 8 KDV alıyoruz. Yani tamam ben şunu biliyorum elbette, ithal mal ile içindeki malın KDV’sini farklılaştıramayız ama buna bir çözüm bulmak lazım. Yani bütün bir tekstilin tamamını... Eğer yanılıyorsam söyleyin, ben sözümü geri alayım ama bildiğim kadarıyla... Şimdi çocuklara da baktırttım yeniden, yüzde 8. Çünkü biz ne yaptık? Tekstilde, bütün tekstil ürünlerinde, bütün konfeksiyon ürünlerinde KDV’yi yüzde 8 yaptık. Şimdi, Avrupa Birliği ülkelerine bakıyorsun, diyor ki “3 ay ila 8 aylık bebekte şu kadardır.” Evet, indirimli KDV oralarda var ama biraz ayırt ederek bunları yapıyor. Yani, 5 bin liralık takım elbisede -daha fazlası vardır belki de yani onu hayal bile edemediğim için söylüyorum, bilmiyorum daha pahalısı da Türkiye’de vardır- özellikle ithal ürünlerde biz niye yüzde 8 KDV alalım yani her şeyden büyük ölçüde yüzde 18 KDV alınırken niye? Yani bunlara sizin bir şey söylemeniz lazım. Bu sizin ithalatınızı da azaltacak veya ithalatını azaltmasa bile diyelim ki orada esneklik çok yüksek değil, hiç olmazsa gelir elde edeceğiz. Bunları yapmamız lazım.

Şimdi, nüfus artıyor diyoruz, perakende satışları büyüyor fakat Türkiye’de bakkal sayısı azalıyor, geleneksel perakendeci sayısı azalıyor. Bunlara mutlaka bakmamız lazım. Yani bunların da yarın bir gün devletin kapısına “iş” diye gelmeleri bizim açımızdan hiç doğru olmayacaktır.

Diğer bir husus, bu esnaf ve sanatkâr kefalet kooperatifleri. Burada yanılıyorsam lütfen beni düzeltiniz ama benim bildiğim kadarıyla buradan kredi veriliyor ama kredi büyük ölçüde Halk Bank üzerinden alınarak veriliyor. Esnaf şunu söylüyor: “Arkadaş, niye araya bu şey giriyor da bizim kredi maliyetimiz artıyor?” Esnaf ve Sanatkârlar Kooperatifi. Belki bir siyasetçi olarak bunlar söylenmeyecek şeyler çünkü o kooperatiflerin de memlekette belli bir etki alanı var ama hakikaten bu böyleyse esnafın bu anlamda sesine kulak vermek lazım, burada maliyeti artırmanın çok fazla bir gereği yok.

Şimdi, biraz da dış ticaret konusuna bakalım Sayın Bakanım. 2020 tahminlerinde çok yanıldınız bir defa, hem cari açık... Yani 29 Eylülde bir program açıklanıyor, yılın bitmesine üç ay kala... Özellikle dış ticaret ve cari açık rakamları aleni bir şekilde... Zaten açıklanır açıklanmaz, bir gün sonraki veya iki gün sonraki yeni verilerle, eylül sonuçlarıyla, hatta dış ticaret ağustos sonucuyla rakamı yalanladı, efendim cari açıkta da ağustosta 26,5 oldu, eylülde 28 milyar dolar oldu ama bakıyorsunuz, orta vadeli programda 24,4 milyar dolar. Şu anda ocak-ekimde 40,3 milyar dolar ticaret açığı, efendim bakıyorsunuz programa, burada 38,1 milyar dolar. Yani sizinle konuşulmadan mı bu tahminler konuldu ben bunu merak ediyorum. Yani, biz bu işi yıllarca yaptık, orta vadeli programın uzun bir süre teknik koordinasyonunu yapmış bir kişi olarak söylüyorum, biz burada eski ismiyle Dış Ticaret Müsteşarlığı, sonradan Ekonomi Bakanlığıyla beraber çalışarak bunlar yapıldı. Eğer bu, sizinle konuşulmadan yapıldıysa büyük bir yanlış olmuş. Biz zaten hep eleştiriyoruz; koordinasyon yok, bırakın bizimle istişareyi, kurumlarıyla istişare edemeyen bir idare var bugün maalesef. Ama sizinle yapıldıysa o zaman size de şu soruyu sorayım: Siz nasıl bu kadar yanıldınız? Bir gün sonrasını veya bir ay sonrasını göremeyen bakanlıkla mı karşı karşıyayız?

Şimdi, Sayın Bakanım, biz tasarruf açığı veren bir ekonomiyiz. Bizim kendi kaynaklarımız kendi büyümeyi finanse etmeye yetmiyor. Dolayısıyla biz şunu diyemeyiz: “Ya, biz iç taleple büyürüz, her şey olur biter.” diyebilecek bir ülke değiliz. Ta 1980’lerin başında yapılmış bir tercih vardır ve bu tercih doğru bir tercihtir, Türkiye ihracat odaklı bir şekilde büyümek durumundadır; ihracat, bizim tek çıkar yolumuz, ihracat odaklı büyüme modelini tekrar buraya oturtmamız lazım. Tabii, AK PARTİ hükümetleri döneminde -bu sizinle alakalı bir husus değil yani Bakanlığınızla alakalı bir husus değil- yanlış bir büyüme tercihi yapıldı, içeride betona, inşaata dayalı bir büyüme modeli tercih edildi. İhracatta da aslında bir miktar fena gidilmiyordu, yani başlangıç, 2002 yıllarına göre her ne kadar ithalat artmış olsa da ihracat rakamlarımızda da bir büyüme gördük. Tabii, o moralle Türkiye 2000 yılında veya aslında 2000’in biraz ortalarına doğru, Onuncu Plan’dan itibaren 2023 yılı için kendisine bir 500 milyar dolarlık hedef koydu. Tabii, bugün bu hedef kayboldu, bugün bunu ağzına alan yok, bu 500 milyar doları. Şu anda orta vadeli programda 2023 yılı ihracat rakamı biliyorsunuz ki 214 milyar dolar. Bunun aslında olmayacağı bugün değil tabii, çok önce ortaya çıkmıştı. Biz bunu söylüyorduk ancak resmî rakamlara yansıyınca kadar bunu kimse kabul etmedi. Tabii, şimdi, bunun bir hesabının vermeniz lazım. Yani çünkü bu, yeni bir olay, ilk kez oluyor. Resmî olarak Hükümet diyor ki: “2023 yılı ihracat hedefimiz -bu da hedef, tutar tutmaz, bilmiyoruz da- 214 milyar dolar.” Ama sizin resmî dokümanlarınıza yansımış, partinizin de resmî dokümanlarında olan bir 500 milyar dolar var. Dolayısıyla bunun bugün soru-cevap kısmında cevabını vermeniz gerekir.

Şimdi, ihracata bakıyorsunuz. Yani 2014 sonrasında bakıyorum, 2014’te 170 milyar doları bulmuş Türkiye, sonra 147’ye, 144’e düşmüş; 163 olmuş, 176 olmuş, 180... Yani böyle 145-170-180 bandında bizim ihracatımız son altı yılda takılmış kalmış. Dolayısıyla tabii, bu kadar büyük bir Bakanlıkta -yani Türkiye’nin bütün meseleleriyle uğraşırken buna ne kadar vakit ayırırsınız bilmiyorum ama- bunun üzerinde düşünmemiz, Bakanlığın bunun üzerinde düşünmesi lazım. Ben İhracat Genel Müdürlüğündeki, İthalat Genel Müdürlüğündeki -şimdiki arkadaşları pek tanımıyorum ama tabii, Planlamacı olduğumuz için, onlar da özellikle eski Planlamacı olduğu için yani iş nedeniyle de çok sıkı diyaloglarımız oldu- bütün genel müdürleri, arkadaşları geçmişe doğru hepsini tanıyoruz. Tabii, İhracat Genel Müdürlükleri falan bu işleri yapamaz, onların çünkü başka bürokratik işleri var. Bunları araştırma birimlerinin, diğer birimlerinin yapması lazım veya o bünyelerde oluşturacağımız araştırma birimlerinin yapması lazım.

Türkiye’de bir sürü destek de veriyor ama destekler artık bir destek olmaktan çıktı, bir hak hâline geldi. Bu turunçgil destekleri başta olmak üzere, bu fuar bilmem ne desteklerinden filan da... Bunların da etkisini bir analiz etmek lazım yani dünya kadar para harcıyoruz oraya. Ben bunların geçmişte analizlerini yapmış biri olarak söylüyorum: Özellikle buralara bir bakmanız lazım, buralarda ciddi bir verimsizlik var. Bunların, bu verimsizliklerin mutlak surette üzerine gitememiz lazım.

Şimdi, geçen yıl bunu çok söylüyordunuz, bu yıl biraz daha mahcup söylüyorsunuz -sizin için demiyorum- giden Hazine ve Maliye Bakanı da söylüyordu, işte “Cari fazla verdik, cari fazla verdik.” Yani Türkiye sanki bir yapısal dönüşüm gerçekleştirmiş de cari fazla vermiş gibi bunlar söylendi. Ben sizin yerinizde olsam, kredibilitemi, itibarımı düşünerek böyle olur olmaz beyanatları vermekten kaçınırım. Türkiye’nin yapısal bir sorunu dış ticaret açığı ve cari açık. Böyle, büyüme yavaşlamış, finansman zorlaşmış, dünyada biraz sıkıntılar var, korumacılık eğilimleri artmış, bundan dolayı bizim bir miktar geçici olarak... Ki nedenlerine baktığınızda, keşke olmasa. Yani geçen yıl 0,9 büyümüş bir Türkiye ekonomisi var. İsterseniz eksi büyütelim Türkiye ekonomisini, siz her yıl cari fazla verebilirsiniz ama arzu edilen şey bu değil. Yüksek büyürken siz dış ticaret açığınızı, cari açığınızı kontrol edebiliyor musunuz, ben ona bakarım. Yani daralan bir ekonomide, bitmiş bir ekonomide, bitirilmiş bir ekonomide “Cari fazla verdik.” diye bas bas bağırıldı bu ülkede. Böyle bir şey olamaz.

Lütfen bunu sizler bari yapmayın. Bunu hem Cumhurbaşkanına söylediler hem de işte giden Sayın Bakan Berat Bey defalarca söyledi -siz ne kadar söylediniz, onun çok farkında değilim- ancak bu çok büyük bir yanlıştır.

Şimdi, daha teknik detaylar var ama sürem sınırlı olduğu için oralara girmeyeceğim. Bir de bu altın meselesine geleceğim. Tabii, şimdi, analiz açısından şunu yapmanızı anlarım; biz de yapıyorduk geçmişte Enerji hariç cari açık, altın hariç cari açık ama... Buna o kadar takılıp sanki bu bir ithalat kalemi değilmiş gibi, böyle bir noktaya getirmek de yanlış olur. Yani neredeyse artık “Hiçbir şekilde bizim altın ithalatımız yok.” diye bir şey olacak. 2020 yılı net altın ithalatı tahmini 21,1 milyar dolar bu ülkenin. Tabii, bunu da düşünmemiz lazım, Türkiye’nin altın ithalatı neden bu kadar patladı? E, tabii, 2 Aralık 2016 Otonomi’nin açılış töreninde Sayın Cumhurbaşkanı... Kim bu akli veriyor, ben hayret ediyorum; ya, bu memlekette bir tane iktisatçı yok mu size akıl veren? Sayın Cumhurbaşkanı şunu söyledi bu ülkede: “Dövizlerinizi bozdurun, altın alın.” Allah Allah! Biz sanki altını Türk lirasıyla alıyoruz, sanki altını biz üretiyoruz. Bir de dış ticaret açığını bozduk, finansmanı zaten gerektirdi. Yani siz “Altın al” dediğinizde sadece döviz bozduran değil, TL’siyle de gitti millet altına koştu. Yani şimdi, sanki biz altın... “Altını da kıymetlendirin.” diyor. Yani, bizim altın talebimiz, dünya altın fiyatlarını altüst edecek veya bizim dolar talep etmediğimiz zaman sanki dolar yerle bir olacakmış gibi, böyle bir şey. Ya, hiç mi bir şey söylemediniz Sayın Bakanım, siz Bakandınız o zaman. Pardon, değildiniz 2016’da ama daha sonra da tekrarladı. Yani, ya ben bunlara hayret ediyorum. Millet de Cumhurbaşkanının lafına mutlaka gidiyor... Gitmiş olması lazım ki 21 milyar dolar. Daha da kötüsü, bu bir güvensizlik nedeniyle olduysa, o da sizin sorunuz. Artık insanlar kendi parasına güvenmiyor, dolara bile güvenmiyor, millet altına koştuysa ve bu altını da yastık altına koyduysa işte bu bir felaket.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Usta, normal süreniz dolmuştur. Tamamlamanız için iki dakika ek süre veriyorum.

Buyurun lütfen.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Dolayısıyla, altın ticaretinin, altın ithalatının artmasından en son şikâyet edecek makam Hükûmettir ve sizlersiniz. Bir de vergi koyduk biliyorsunuz. Yani, insanlar hiç olmazsa fiziki altına gitmiyordu, bankadan gram altın alacak. O yüzde 1 vergiyi kim, hangi akılla koydu, nasıl böyle bir şey olabilir ya? Bu ülke yönetilmiyor diyorum da ben feryat ediyorum, yani kusura bakmayın öfkeme ama biz emek verdik arkadaş, yıllarca emek verdik ya bu ülke için. Ya, sen yüzde 1 vergiyi nasıl koyarsın? İnsanlar gitti fiziki altına ya! Ha, sonradan vazgeçildi ama “too late” yani kusura bakmasın kimse yani. Türkiye deneme tahtası değil, laboratuvar değil burası. Bu işi bilen binlerce insan var bu memlekette, niye bunlarla bir kişi konuşmuyor? Getirdik parayı, harcadık içeride, tükettik tükettik, ondan sonra şu anda yıllık faiz gideri bu ülkenin 15 milyar dolar. Sabahtan akşama kadar “faiz lobisi” diyeceksin, ondan sonra memleketin, milletin böyle boğazından keserek verdiği paralarla 15 milyar dolar dışardaki lobiye faiz ödeyecek bir ekonomiyi yarattınız Allah’a çok şükürler olsun(!) Bu, sizin başarınızdır. Sizden önceki hükûmetler döneminde ne kadar olduğunu siz benden daha iyi biliyorsunuz.

Tabii, şimdi, zamanım da çok azaldı. Sayın Bakanım, ben sunuşun tamamında vardım ama belki dikkatimden kaçtı mı bilmiyorum. Asya-Pasifik Serbest Ticaret Anlaşması oldu, buna ilişkin bir analiz ben göremedim burada. Bunları derinlemesine sizin konuşmanızı da istiyorum; bu çok yeni bir şey, çok önemli bir şey Asya-Pasifik Serbest Ticaret Antlaşması. Yani, Türkiye ne yapıyor, bu işler nasıl olacak? Ondan sonra komşularla ticaret, AB pazarını Bakın, bu ülkede “AB olmasa da olur.” diye bir sürü laflar

konuşuldu, sorumsuzca laflar konuşuldu, devletin en tepelerinden konuşuldu bunlar hem de. AB pazarı bizim için önemlidir. Komşularımızla ticareti elbette geliştirmemiz lazım, komşumuz olmayanlarla ticaret yapmamız... Ama AB pazarı bizim için önemlidir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Usta, ek süreniz de dolmuştur, toparlarsanız çok sevinirim.

ERHAN USTA (Samsun) – Çok teşekkür ederim, çok sağ olun Başkanım, hemen bitiriyorum.

Biz AB’ye kayıtlı ürün satıyoruz, kaliteli ürün satıyoruz ve diğerlerine göre daha “stable” bir pazar, istikrarlı bir pazar. Öbür taraflar o kadar değil, dolayısıyla AB’yi hiçbir şekilde gözden çıkaramayız.

Tabii, dış politikanın ticaret üzerindeki etkilerini siz bizden daha iyi biliyorsunuz, buralarda da daha dikkatli olunması gerektiği konusunda sizin Hükûmeti uyarmanız lazım. Yani bakanlıkların... Şimdi, her bakanlığın şey içerisinde ağırlığı aynı olmuyor; iktidara yakınlık anlamında, Bakanlık anlamında söyledim, şahıslardan bağımsız konuşuyorum. Geçmişte de bu böyle olmuştur ancak hem bütçe yaparken hem de diğer hususlarda hakkınızı söke söke almalısınız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Usta, teşekkür ediyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) – Ben de çok teşekkür ediyorum.

Bütçenizin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, yemek arasından önce son konuşmacı olarak AK PARTİ Grubundan Sayın Nilgün Ök’e söz vereceğim.

Sayın Ök, süreniz yirmi dakikadır.

Buyurun lütfen.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok değerli Sayın Bakanım, değerli Bakan Yardımcılarımız, Plan ve Bütçe Komisyonunun çok değerli üyeleri, milletvekillerimiz, çok değerli bürokratlar; ben de sizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, ben de hem şahsım hem grubum adına vefat eden anneniz için Allah’tan rahmet diliyorum. İnşallah mekânı cennet olsun. Çok zor, acınız çok taze biliyorum, acınızı biz de paylaşıyoruz.

Tabii, bugün sunumunuza baktığımızda, aslında sunumu inanılmaz derecede başarılı buluyorum. Yani şu geçtiğimiz zor günlerde bile gerçekten ciddi anlamda mücadele veren bir Bakanlık olarak görüyorum.

Tabii, biz, AK PARTİ olarak göreve geldiğimiz ilk günden bu yana sürdürülebilir büyümeyi ana politikamız olarak belirledik. Bu sayede reformlarla on sekiz yılı geride bıraktık. Aslında partimizin de adına yakışır bir şekilde kalkınma hamlesiyle vatandaşlarımıza dokunmayı da şiar edindik. Piyasa ekonomisi anlayışıyla rekabeti esas alan, şeffaf, görünebilir politikalarımızla ülkemizi kalkındırmak ve güçlendirmek için çalıştık. Ülkemiz jeopolitik konumu gereği Doğu ile Batıyı, Asya ile Avrupa kıtalarını birbirine bağlayarak küresel ticaret için önemli bir kesişim noktasında yer almakta ve büyük bir dış ticaret hacmine sahip birçok pazara erişim imkânı sunmaktadır. Ticaret Bakanlığımızın, ihracatımıza sağlanan teknik ve mali destekleriyle, ticari diplomasi bağlamındaki temaslarıyla, uluslararası hukuk temelinde ülkemizin ticari hak ve menfaatlerinin geliştirilmesi yönünde attığı adımlarla ihracatımızın önünü açmak için canla başla çalıştığını da görmekteyiz. Ülkemiz ve dünyanın ticaret yönünden yaşamış olduğu çok ciddi iç ve dış şokların gölgesinde aslında ihracat rakamlarına baktığımızda da başarılı bir yıl geçirdiğimizi düşünüyorum, bu anlamda da Sayın Bakanımızı tebrik ediyorum.

Tüm dünyayı etkisi altına alan pandemi süreci tabii ki ülkemizi de etkiledi tüm dünyayı etkilediği gibi. Büyük dünya ekonomilerinin bile küçüldüğü, yavaşladığı bir dönemde belki de biz ülke olarak bu yıl yüzde 0,3’lük bir büyümeyle bu yılı devredeceğiz.

Tabii ki, yaşanan tüm bu olumsuzluklara rağmen şimdi pandemi öncesi seviyeleri de aşarak ihracatımız rekor seviyelerde. Yılın ilk 10 ayındaki ihracatımız 135 milyar 658 milyon dolar seviyelerinde gerçekleşti. Türkiye sanayisinin ve dış ticaretin tüm bu olumsuz koşullara rağmen diğer ülke ve gruplara göre daha hızlı toparlanma kaydettiğini de görmekteyiz.

Bu arada, konuşmacılardan Sayın Usta biraz önce dedi ki: “Bizim 500 milyar dolarlık bir ihracat hedefimiz vardı Onuncu Kalkınma Planı’nda, ne oldu?” On Birinci Kalkınma Planı’nda bu 266 milyar dolar oldu. Türk o süreçte ne oldu? O beş yıllık süreçte Türkiye çok ciddi şoklar yaşadı. Yani düşünsenize, Gezi olaylarını yaşadık, yüzde 4-4,5 faiz vardı, Gezi’nin olduğu sırada doğrudan gelen yatırımcılar rekor sayıdaydı. Mesela 138 milyar dolar doğrudan direkt yatırımcı vardı bu ülkede. Onunla birlikte başlayan, işte, ağustos ayında devam eden... Onun üstüne bir de bazı liderler, biliyorsunuz, bu süreçte durmadılar, kapı kapı gezdiler, dediler ki: “Sakin Türkiye’ye gelmeyin, Türkiye ihracat yapılacak ülke değildir.” İşte, bunlara rağmen bizim bugün bu seviyelere gelmemizi açıkçası başarılı buluyorum. Yani şöyle bir pandemi döneminde de baktığımızda, bir önceki haziran-ekim dönemine göre yüzde 2,3’lük bir artış gerçekleştirmişiz. Yani maalesef aslında gidiyordu, yeni hedefimiz oldu 266 milyar dolar. Ben inanıyorum -Sayın Bakanımızın, bakan yardımcılarımızın, bürokratlarımızın- bu hedefleri yakalayacağımıza.

Tabii, yılın ilk 10 ayındaki bu ithalat rakamlarına baktığımızda da altın dâhil olarak yüzde 2,2 olarak 175,9 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti. Böylelikle ihracatın ithalatı karşılama oranı da yüzde 85,7’dir. Bu, zannedersem daha önce yüzde 60 civarlarında filandı.

Tabii, ihracat konusuna topyekûn bir seferberlik hâlindeyiz yani Cumhurbaşkanlığı Yatırım Ofisinden tutun Bakanlığımızın özel sektör, kamuyla birlikte iş birliğini çok başarılı buluyorum. TİM’le olsun, DEİK’le olsun, birçok ekonomik konseylerle, birçok iş insanları dernekleriyle sıkı bir ilişki içerisinde. Bunun için de birçok bakanlığımız ihracatlarımıza yönelik teknik ve mali destekler vermekte. İhracatçılarımız için dış pazarlarda tutunma, pazarlama yetkinliklerinin geliştirilmesi ve markalaşma gibi özel destek mekanizmaları bulunuyor. Ayrıca Bakanlık bütçesi içindeki en büyük kalemi oluşturan ihracata yönelik devlet destekleri için 2021 yılı bütçesinden 4,13 milyar TL ayırmış bulunmaktayız, bu anlamda da Sayın Bakanımıza çok teşekkür ediyoruz.

Tabii, bu destek mekanizmalarına baktığımızda birçok destek mekanizması var, pazara giriş destekleri, ticaret alım heyetlerine yönelik destekler, Küresel Tedarik Zinciri Programı, TURQUALITY, UR-GE, yurt dışında kurulacak Türk ticaret merkezlerine yönelik destekler ve önemli bulduğum, tasarıma ve tasarım ofislerinin kurulmasına, firmalarımızın tasarım ve ürün geliştirmeye yönelik projelerindeki destekler, hizmet sektörü firmalarımıza sağlanan destekler, yine serbest bölgelerde yeni nesil teknolojilere sağlanan önemli teşvikler bulunmakta. Bu desteklerin çoğu sadece mal ihracatı anlamında değil, hizmet ihracatı için de sunulmaktadır. Mesela, bunlar, sağlık turizmi için hasta yol desteği, bilgisayar oyunu geliştiren firmalarımız için komisyon desteği. Özellikle bu konuda, bilgisayar oyunlarında gençlerimiz çok başarılı. Bakanlığımızın, biliyorum, Singapur’la ilgili, gençlerimizi buluşturmaya, oradaki melek yatırımcılarla buluşturmaya yönelik de çok büyük bir projesi var; Sayın Bakanımız destek oluyor, o anlamda da çok teşekkür ediyorum kendisine.

Yine, dizi-film sektörü için pazara giriş desteği gibi çok önemli bulduğum desteklerimiz bulunmakta.

Müteahhitlik sektöründe de küresel başarı var. Bugüne kadar 127 farklı ülkede toplamda 10.338 proje müteahhitlerimiz tarafından üstlenilmiş durumda. Bu projelerin de toplam tutarı 411,8 milyar dolara ulaşmış durumda.

AK PARTİ olarak en büyük hedeflerimizden biri de yatırımları artırmak olmuştur. Bundan önce de olduğu gibi yerli ve uluslararası yatırımcılar için her anlamda uygun şartları sağlamak için ülke ve Bakanlık olarak canla başla çalışıyoruz. Biliyorsunuz, yatırımcıların önünü açmak için gerçekleştirdiğimiz reformlarla birlikte ülkemizi iş yapma kolaylığında 27 basamak birden yükselterek 33'üncü sıraya çıkartmış bulunmaktayız.

Yine -nereden nereye geldiğimizin bir göstergesi olsun diye- göreve geldiğimizde iş yeri açma süresi otuz sekiz gün iken bugün, bir iş yeri açma süresini yedi iş gününün altına kadar düşürmüş bulunmaktayız. Yani, yatırımcılarımızın ve girişimcilerimizin önünü açmak için ne gerekiyorsa yapıyoruz.

Yurt dışı yatırımlar alanında da, Türkiye'de yerleşik gerçek ve tüzel kişilerin 121 ülkedeki yatırımlarında sermaye pozisyonu 41,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; salgının ortaya çıktığı değişim sürecinde dünyayla birlikte Türkiye de yeni bir döneme giriyor. Salgının ticaretin gelişmesine engel olmaması adına -Sayın Bakanımız da söyledi- sanal fuar organizasyonları ve sanal ticaret organizasyonları Bakanlığımız tarafından desteklenmeye başlandı. Ayrıca, e-ticaret konusunda da bu sunumda rakamları gördük. Onların da aslında... Yeni dünya e-ticarete gidiyor, bu yönde de gelişmeler sağlıyoruz.

Ayrıca, ihracata yönelik önemli üretim ve yatırım merkezlerimizden biri de serbest bölgelerimiz. Hâlihazırda altyapı imkânları, yatırım ve faaliyet teşvikleriyle ülkemiz genelinde 18 serbest bölgemizin 2020 yılı Ekim sonu itibarıyla toplam ticaret hacmi 16,9 milyar dolara, istihdamı ise 79.520 kişiye ulaşmış durumda. Buralarda faaliyet gösteren firmaların toplam satışları içindeki ihracat payı da yüzde 65 seviyesinde.

Ticaret Bakanlığımız, ulusal ticari hak ve menfaatler gözetilerek ticaret diplomasisi araçlarını, uluslararası ekonomik iş birliğinin derinleştirilmesi amacıyla etkin ve verimli olarak kullanmakta, sorunların çözülmesine ve ticaretin önündeki engellerin kaldırılmasına yönelik olarak ikili platformlarda da, başta Dünya Ticaret Örgütü olmak üzere çoklu platformlarda da gerekli girişimlerde bulunmakta. Mesela, mevcut durumda ülkemiz, bugün 21 ülkeyle serbest ticaret anlaşması imzalamış durumda. Bu anlamda da Sayın Bakanımızı tebrik ediyorum, inşallah, sayıların artacağına da inanıyorum.

Tabii, bu pandemi sebebiyle biliyorsunuz -biraz önceki konuşmacılar da dile getirdi- en çok esnaf ve sanatkârlarımız etkilendi. Özellikle pandemi sebebiyle bazıları iş yerlerini kapatmak durumunda kaldı. Şimdi, Covid-19 salgını nedeniyle esnaf ve sanatkârlarımızın ticari faaliyetlerini ve nakit akışlarını artırmak için Ekonomik İstikrar Paketi çerçevesinde 749.256 esnafımıza otuz altı aya kadar vadeli, yüzde 4,5 faiz oranlı, altı aya kadar ödemesiz kredi kullandırıldı ve toplamda 18 milyar 562 milyon TL tutarında bir kredi oldu. Tabii ki, bu süreçte esnaflarımızın ödemeleri gereken stopaj, vergi vesaire, onlar da ötelendi. Ayrıca, mesela, 25 bin TL kredi kartı limitiyle üç aya kadar ödemesiz on iki ay vadeli olan kredi kartından 557.330 esnafımız yararlandı. Yine, Halk Bankasında esnafımızın toplam 5,8 milyar TL'lik ödemelerini öteledik, 30 bin esnaf ve sanatkârlarımıza ait 650 milyon TL tutarındaki borcu da yapılandırdık.

Tabii ki, pandeminin ikinci etkisi geliyor, biliyoruz. Ben, inanıyorum ki yeni uygulayacağımız paketlerle birlikte esnafımızı bu süreçte de desteklemeye devam edeceğiz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bütçe yok. (AK PARTİ sıralarından “Var, var” sesleri)

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ihracatçılara özel kredi...

Şimdi, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi çok “flexible” olduğu için siz hiç merak etmeyin Sayın Paylan...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arkadaşlar, karşılıklı konuşmayalım, hatip sunumunu gerçekleştirsin.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Para yok.

SALİH CORA (Trabzon) – 560 milyar...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Yok.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Para da vardır; bizim bütün vatandaşlarımıza ulaşacak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Ök, siz devam edin lütfen.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Biliyorsunuz, Ekonomik İstikrar Kalkanı Paketi kapsamında 501 milyar liraya yakın vatandaşımızın imkânına sunduk, sunmaya da devam edeceğiz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nasıl edeceksiniz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, lütfen karşılıklı...

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Böyle zor günlerde sunmayıp ne zaman sunacağız? Biz, bu anlayıştayız. Sizin içiniz rahat olsun, hiçbir şey olmaz. Diğer ülkelerin pandemide neler yaptığını gördük.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Esnafa sor, esnafa!

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Bak, hep söylüyorum, söyleyeceğim. Yani pandeminin tedavisi için bile sizin o örnek verdiğiniz ülkeler vatandaşından para aldı. Biz, ücretsiz, hiç para almadan vatandaşımızı tedavi ettik, sokaklarda bırakmadık, kendi yerli solunum cihazımızı ulaştırdık, hastaneler açtık. Yani bunda birçok Avrupa ülkesi sınıfta kaldı, korsancılık yaptı ülke. Amerika’da evsizleri görmediniz mi? Gidiyorsunuz Sayın Paylan, Amerika’da inanın, inanılmaz... Et, süt, pandeminin olduğu dönemlerde -benim eşimin kardeşi yaşıyor- on beş günde bir sırayla verdiler yani. Biz, ülke olarak...

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Karneyle verildi, karneyle!

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Aynen, karne usulü. Bizim ülkemizde çok şükür, öyle bir şey yaşanmadı, inşallah, Allah da yaşatsın.

Tabii, ihracatçılarımıza yönelik Eximbank kredileri de ciddi anlamda kullanıyoruz. Eximbank, ilk defa, katılım finans sistemi prensipleriyle çalışmak isteyen ihracatçılara yönelik on yıla kadar vadeli katılım finans yatırım kredisini hizmete sunmuştur.

(Uğultular)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Arkadaşlar, sükûneti sağlayalım. Sayın Ök konuşmasını devam ettirsin.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Sigortalı alacağın teminatına dayalı kredi ve ihracatçıların Türk Eximbank sigorta poliçesiyle de garanti altına alındı.

Sayın Başkan, değerli üyeler; hayatın her anlamında, her kademesinde, yönetim mekanizmalarında kadının bulunması çok önemli ve bunun için de Sayın Bakanımız da kadın olması hassasiyetiyle çok güzel işler yapıyor. Öncelikle, Kadın ve Genç Girişimcilik Daire Başkanlığı kuruldu biliyorsunuz Sayın Bakanımızla birlikte. Ben, bu anlamda, Sayın Bakanımıza teşekkür ediyorum. Bakanımız söyledi, Bakanlığımızın ihracatı tabana yayma politikaları kapsamında Ulusal Kadın İhracatçı Network Platformu oluşturuldu, Export Akademi oluşturuldu, Melek Yatırımcı Platformu oluşturuldu. Bu oluşumlar yoluyla kadın ve genç ihracatçı sayısının artırılmasının, sürdürülebilir ihracat artışına katkı sağlayan önemli çalışmalar olduğunu söylüyorum. Hatta bu platformlardaki çalışmalar pandemi

döneminde aksamadan on-line olarak da devam etti. Aslında Bakanlığın çok da “fleksible” olduğunu gösteriyor. Yani hemen “Bu pandemi sürecinde de ne yapabiliriz?” diye on-line platformların kullanılması çok önemli.

Dünya Ticaret Örgütü tarafından oluşturulan Uluslararası Ticaret Merkezinin “SheTrades Outlook” platformu tarafından mükemmel olarak kabul edilen Export Akademi Programı aracılığıyla -Sayın Bakanım, çok teşekkür ediyoruz- günümüze kadar 3 binin üzerinde ve Kadın Girişimci Network programları aracılığıyla da 1.200’ün üzerinde girişimci ve girişimci adayına eğitim ve “network” desteği Bakanlık tarafından sağlanmıştır, tekrar çok teşekkür ediyorum.

Tabii, Ticaret Bakanlığınca, ortakların çoğunluğunu kadınların oluşturduğu, kadın emeğini değerlendirme amacı güden kooperatifler ve üst kuruluşların başvurabileceği KOOP-DES Projesi hayata geçirildi. Proje kapsamında, kuruluş, işleyiş ve denetimleri Bakanlıkça gerçekleştirilen kadın kooperatiflerinin tarımdan hizmete, imalattan sanayi sektörüne kadar pek çok alanda artan bir şekilde faaliyet göstermelerini ve iç, dış piyasalarda yer almalarını desteklemektedir. Buna göre, proje tutarlarının kalkınmada öncelikli yörelerde yüzde 75’i, diğer bölgelerde yüzde 50’si, kalkınmada öncelikli yöre şartı aranmaksızın ortaklarının en az yüzde 90’ını kadınların oluşturduğu kooperatiflerde de yüzde 75’i Ticaret Bakanlığınca hibe olarak karşılanmaktadır.

2020 yılında hayata geçirilen Kooperatifçilik Tanıtım ve Geliştirme Projesi kapsamında, kooperatifçilik otobüsüyle de 11 il ve 51 ilçeye ziyaretler gerçekleştirilmiştir. Başta kadın kooperatifçiliği olmak üzere, kooperatif girişimciliği, ihracat ve e-ticaret konularında eğitimler verilmiş ve bu çalışmalar çerçevesinde, Türkiye genelinde 10 bini aşkın vatandaşımıza ulaşılmaya çalışılmıştır.

Tabii, gümrüklerimize geldiğimizde; gümrüklerle ilgili olarak Sayın Bakanım, kolay, temassız ticaretle ilgili gümrüklerimizin fiziki şartları geliştirilmiş, aynı zamanda, birçok elektronik belgeye geçilmiş durumda. Bu anlamda da Sayın Bakanımıza çok teşekkür ediyoruz.

Aslında, böyle bir baktığımızda, ihracatta ülkemizde nereden nereye geldiklerine de değinmek istiyorum ama çok da fazla süremi aşmak istemiyorum.

Ben, bu duygu ve düşüncelerle, Sayın Bakanımıza gerçekten bu zor süreçte yani bütün dünyada olağanüstü yaşadığımız bu zor süreçte, Sayın Bakanımız nezdinde Bakanlığımızın o olağanüstü gayretlerinden dolayı kendisine çok teşekkür ediyorum.

Ben inanıyorum On Birinci Kalkınma Planı’ndaki ihracat rakamlarımıza, hedeflerimize ulaşacağımıza çünkü Türkiye’nin bu süreci çok iyi değerlendirdiğini düşünüyorum. Aslında bizim bütçemizin bu yılki genel vizyonu, değişen bu pandemi ekonomisinde Türkiye’nin güçlenerek daha sağlam bir şekilde ayakta durabilmesiydi. Ben açıkçası, bu krizi fırsata çevireceğimizi düşünüyorum. Denizli özelinde bile düşündüğümüzde aslında bu virüsle birlikte, Çin’le olan rekabetimizde ciddi avantaj sağladık. Özellikle, tekstil ve örmede bizim şu anda 2022’nin yarısına kadar tezgâhlarımız dolu vaziyette, memnuniyet verici. Denizli tamamen yurt dışına çalışıyor. İnşallah, reel sektörle beraber, kamuyla birlikte bu süreci hep birlikte atlatacağımıza inanıyor, Bakanlık bütçemizin hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Ök, çok teşekkür ediyorum.

Böylece gruptan konuşmacılarımız konuşmalarını tamamlamış oldular.

Saatimiz de ilerledi, aşağıda bir yemek hazırlığımız var. 22’nci Birleşimin Birinci Oturumuna 14.15 gibi tekrar görüşmek üzere son veriyorum.

Kapanma Saati: 13.42

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 14.25****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli milletvekilleri; 22’nci Birleşimin İkinci Oturumunu açıyorum.

Müzakerelerimize devam edeceğiz.

İlk oturumda gruplar adına konuşmalar tamamlanmıştı.

Şimdi üyelerimize söz vereceğim.

Sayın Şener, sizin söz talebiniz var, hazırsanız sizden başlayalım.

Süreniz on dakikadır.

Buyurun lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, Sayın Bakan; taziyelerimizi ileterek sözlerime başlamak istiyorum.

Ekibinizin değerli mensupları, hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Bugün Ticaret Bakanlığı bütçesini görüşüyoruz. Bu Bakanlığımızın bütçesinin ülkemize ve Bakanlık mensuplarına hayırlı olmasını şimdiden temenni ediyorum.

Elbette ticaret dediğiniz zaman büyük bir nüfusun doğrudan doğruya maişetini, geçim kaynağını alıyoruz ama bunun da ötesinde, artık aynı ekonominin kalmadığı bir dünyada herkesin mutfağına girecek yiyeceğinden giyeceğine kadar tüm ihtiyaçlarını anlatmaya çalışıyoruz. Onun için bir ülkede ticaretin canlı olması, ticaretin önündeki engellerin kaldırılması, ticaret ortamının iyileştirilmesi o ülkenin refahıyla doğru orantılıdır ve aynı zamanda hayat kalitesiyle, yediği, içtiği ve giydiği her şeydeki standartla bağlantısı vardır. Bu bakımdan biz de isteriz ki Türkiye’de ticaret iklimi iyi olsun, gelişmiş olsun ve bu konuda, ekonominin kurallarına uygun olmayan, ayak bağı olan düzenlemelerin ortadan kaldırılması bekleriz.

Ticaretteki iyileşmenin en önemli unsuru, taleptir. Talep, sadece ticareti canlı tutmaktan, ticaretin kalitesini, verimini artırmaktan öte, ülkenin geleceğini de belirleyen ana dinamikleri bünyesinde barındırır. Bir ülkede işsizlik yaygınsa talepte sorun var demektir, reel ücretler düzeyi düşük gidiyorsa yine talepte sorun var demektir, gelir dağılımı bozuksa özellikle esnaf faaliyetleri açısından yine talep potansiyeli yetersiz demektir ve bu sorunları gördüğünüz yerde ülkedeki talep yetersizliğinden söz edebilirsiniz ve ticari faaliyetlerin ülkenin hak ettiği potansiyeli gerçekleştirmediğini düşünebilirsiniz. Özellikle 2018 krizinden sonra verilere baktığımızda bu çok açık, net bir şekilde görülüyor. Aşağı yukarı iki buçuk yılı geçti ama bu sorunlar, ekonomik problemler, kriz ortamı pandeminin de etkisiyle henüz ortadan kalkmadı. Hâlen servis araçları işletenler, kantin çalıştıranlar, kahvehane işletenler, restoranlar, kafeler, bu sektörlerdeki işletmeciler tezgahlarını kaybetmişler, ekmek tekneleri ellerinden gitmiş vaziyettedir ama tekrar açıldığı zaman, kapanmış bir işletmeyi tekrar açmanın maliyetleri vardır. Kapalı olduğu dönemlerde öngörülemeyen ya da öngörülen cari giderleri vardır. Bunların karşılanması lazım.

Bunu karşılayacak olan devlettir ancak Türkiye’de hâlen işletmelere bu pandemi nedeniyle doğrudan desteğin yapılmamış olması gerçekten büyük bir eksiklik ve mutlak surette bunun gerçekleştirilmesi, diğer dünya ülkelerinde olduğu gibi doğrudan desteklerin verilmesi gerekir diye bakıyorum.

Değerli arkadaşlar, tabii, ülkedeki ticaret sadece iç ticaretten ibaret değil, aynı zamanda dış ticaret de önemlidir. Özellikle bütün ekonomilerin dünyaya açıldığı, Türkiye’nin ihracat, ithalat rakamlarının da 100 binlerce dolara ulaştığı bir ortamda ticareti dış ticaretten bağımsız olarak düşünmek mümkün değildir ancak gördüğümüz tablo şu: Türkiye, ihracatından çok daha fazla mal ithal eden bir ülkedir. Tüketim malları ithal ediyor, ara mallarını ithal ediyor, yatırım mallarını ithal ediyor ve bunun neticesinde de dış ticaret açığı veriyor. Eski kriz yıllarına baktığımızda dış ticaret açığının büyük ölçüde kapanmış olduğunu gördüğümüz hâlde, 2018 Ağustosundan beri rakamlara baktığımızda, krize rağmen, yükselen dolar seviyesine rağmen dış ticaret açığının da çok yüksek düzeyde seyretmesinin Hükûmetin izlediği politikalarda bir yanlışlık olduğunu gösterdiğini söylemek zorundayız. Bakın, 2019’da 29,5 milyar dolar dış ticaret açığı var, 2020’de 38 milyar dolar. 2021’de de 40 milyar dolarlık dış ticaret açığı öngörülüyor. Bunlar gerçekten yüksek rakamlardır, kriz ortamında özellikle çok yüksek rakamlardır ve Hükûmetin izlediği politikalarda bu açıdan yanlışlık vardır. Bu yanlışlık nereden kaynaklanır, değişik kaynakları olabilir. Bir kere, rekabete uygun, rekabeti özendiren ve Türkiye’nin küresel rekabette başarısını sağlayan, hem iç piyasada hem dış piyasada rekabet dinamiklerini oluşturan bir politikanın olması lazım. Bu noktada eksiklikler olduğunu görüyoruz. Kamu ihalelerine bakıyoruz, belli isimlere veriliyor sürekli, önemli işler belli isimlerin üzerinde kalıyor. En son Tank Paletle ilgili konuşurken, her ne kadar İbrahim Bey itiraz ettiyse de “Asıl oranın patronu teyze oğludur.” demiştim. Yani köylüsü veya teyze oğlu farketmez bir yerden...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Aynı ilçeden olmak, teyze oğlu olmak tehlikeli olur mu?

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Köylüsü var yani yakınlığı var.

Şimdi, bırakın Tank Paleti başka bir şey öğrendim; bu şahıs Suriye’de Türkiye’nin hâkim olduğu bölgelerdeki ticaret tekeli de yürütüyor. Yani LPG’den, petrol ürünlerinden tutun kuru fasulyeye kadar, gıda maddelerine kadar ticaretin tekeli yani fiilen oluşan tekeli -demek ki başkalarının girişinde bazı engeller var- bir kişinin üzerine devredildiği zaman... Yani tekeli piyasa yapısı içerisinde ticaret gelişmez, ekonomi de gelişmez, kısırlaşır. Onun için, hem iç ticarete hem dış ticarete bu rekabet ortamının korunması... Her ne kadar Rekabet Kurumu buradaysa da, Sayın Hükûmeti ilgilendiren konularda pek rekabet kurallarının ihlal edilip edilmediğine girmedik de biliyoruz ama ülkenin bundan kaybı var. O bakımdan, bir kere piyasanın kurallara uygun işlemesi lazım.

Onun dışında, dış politika da aslında ülkedeki ticari atmosferi etkileyen temel unsurlardan biri. Bakın, bazı dış politika sorunları Türkiye’nin dış ticaretini olumsuz etkiliyor. Şimdi, Rusya’yla, Irak’la, Suudi Arabistan’la yaşanan bazı sorunlar -benim somut gözlemlediğim- Türkiye’nin ihracatındaki belli kalemleri etkilemiştir. Mesela, Konya, yumurta üretiminde Türkiye’nin en fazla yumurta üretimi yapan ili konumundadır ama Irak’la ticarete sorunlar yaşandığı için bütün yumurtacılar batmıştır veya Antalya, biliyorsunuz domatesi Rusya’ya gönderir; Rusya’ya dünya kadar taviz verilmiştir, hâlen şu kotaları bir türlü kaldıramadık -niye kaldıramadık, anlamadım- ve Antalya’daki domates üreticisi Rusya’daki pazarın sınırlandırılmış olmasından dolayı büyük sorunlar yaşıyor ve siz eğer bu sorunları yaşıyorsanız yatırımcı da gelmiyor zaten.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Şener, normal süreniz dolmuştur.

Bir dakika ek süre veriyorum.

Buyurun lütfen.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Ticaret mantığının kurallarına uygun olarak işlemesi lazım. Genel iklim, ticaret iklimi, atmosferi düzgün dizayn edilmezse, kurgulanmazsa “Bu ülkede hukuk devleti yoktur, hukuk sorunu vardır.” algısı pekişirse hem içeride yatırımcı, üretimci ve tüccarın potansiyelini kullanmasını engellersiniz hem de dış ticareti etkilersiniz. Ama taleple ilgili konu son derece önemli. Bakın, tarihten iki tane örnek vereyim: İngiltere’de sanayi devriminin nasıl gerçekleştiğiyle ilgili 4-5 ciltlik bir kitap vardı, onu baştan sona okumuştum, o yüzyıllardaki İngiliz malları üzerindeki talep baskısının üretimi seri hâlde, daha fazla yapma ihtiyacını ortaya çıkardığını ve buna dayalı olarak sanayi devriminin gerçekleştiğini anlatıyordu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDETYILMAZ – Sayın Şener, ek süreniz de dolmuştur. Toparlarsanız çok sevinirim.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Hemen birkaç cümleyle toparlayacağım.

Veya Osmanlı iktisadına bakıyorsanız, Osmanlı’da da büyük şehirlerin ihtiyacının karşılanması en temel sorun olduğundan Osmanlı ihracattan daha yüksek vergi aldı; ithalattan vergiyi hep düşük tutmuştur, biz onlara “kapitülasyon” diyoruz, aslında Osmanlı’nın iktisat mantığında bu vardır. Dolayısıyla, talep baskısı oluşturamadığı için bir türlü Sanayi Devrimi’ni gerçekleştirememiştir. Dolayısıyla talep, üretimin de refahın da ana kaynaklarından biridir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

ABDÜLLATİF ŞENER (Konya) – Onun için sosyal politikalar bu açıdan önemlidir ve de ekonominin kurallarınca demokratik zeminde işlemesi önemlidir diye düşünüyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Şener.

Şimdi İYİ PARTİ’den Sayın Durmuş Yılmaz’a söz veriyorum.

Sayın Yılmaz, süreniz on dakikadır.

Buyurun lütfen.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sayın Başkan, Saygıdeğer Bakanım, değerli bürokratlar, basınımızın değerli mensupları; ben de arkadaşlarım gibi hepinizi saygıyla selamlıyorum.

11 Eylül 2020’de Moody’s Türkiye’nin kredi notunu B1’den B2’ye düşürdüğünde 3 tane neden söyledi. Bunlardan bir tanesi döviz rezervlerinin azalıyor olması, ikincisi mali disiplinin kayboluyor olması, üçüncüsü de ekonomide yapılan işlemlerin özellikle imalat sanayindeki ithalat girdi bağımlılığından dolayı ekonominin büyüme teşviklerine çok fazla cevap vermediği ve dolayısıyla da ekonominin giderek daraldığı konusunda 3 tane gerekçe söylemişti. Tabii, buna herkes katılır veya katılmaz fakat benim açımdan önemli olan şu ki “Döviz kurlarındaki düşüşe rağmen ekonominin tekrar ivmelenmemesi ve dolayısıyla imalat sanayi içinde ithalat girdilerinin artıyor olması ilerisi için çok önemli sorun çıkartıyor ve bu sorunu da Türk ekonomisi bu hâliyle de, bu kur politikasıyla, bu tedbirlerle içinde çıkamaz.” diye söylüyor olmasıydı.

Şimdi, bu konu, tabii, Türkiye’de 2000 yılından bu tarafa tartışılmakta olan imalat sanayisinin ve ihracatımızın ithalata bağımlılığı konusundaki tartışmayı tekrar alevlendirdi. Bunun üzerine, benim hatırladığım kadariyle, Türkiye Varlık Fonu Yönetim Kurulu Üyesi olan Profesör Emre Alkin bir yazı yazdı, ondan daha önce Profesör Asaf Savaş Akat bir yazı yazdı, onun öncesinde birkaç tane araştırma var. O araştırmaların sonucundan hareketle yani Türkiye’de Moody’s’in dediği gibi gerçekten

“İmalat sanayisi ithal girdilere çok bağımlı, dolayısıyla da ekonomik büyümenin üstünde önemli bir fren mi yapıyor?” sorusu hararetle tartışıldı. Ben bu konu üzerinde durmak istiyorum. Bu konuyu ben, iki yıl önceki bütçe görüşmelerinde de gündeme getirdim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığının bütçe görüşmelerinde de gündeme getirdim. Geçen sene de aynı şeyi söyledim, bu sene de aynı şeyi söylüyorum. Söylediklerimi tekrar edeceğim ama söyleyeceklerim yapılmazsa gelecek sene Allah nasip eder de tekrar burada olursak bu konuları tekrar gündeme getirmeyeceğim. Bu konu, cidden son derece önemli; eğer büyüyeceksek, fakirliği ortadan kaldıracaksak sanayimizin üstündeki bu yükü ortadan kaldırmamız gerekir. Şimdi, benim bildiğim kadarıyla bu konuda yapılan akademik ve diğer çalışmaları, bürokrasi tarafından yapılan çalışmaları şöyle bir göz önüne aldığımızda 2010 yılında büyümenin yüzde 8'lere, yüzde 8,5'lara doğru tırmandığı ve cari açığın da neredeyse yüzde 10'lara gittiği bir dönemde, tabii alarmla geçildi ve o dönemde, zamanında Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı denilen birimin araştırma birimi bir çalışma yaptı. O çalışmada GİTES yani Girdi Tedarik Stratejisi diye bir şey vardı, oradan çıkardıkları sonuca göre, Türkiye'de imalat sanayisinin ithalata bağımlılığı yüzde 82'di. Grafikleri hâlâ gözümün önünde. Ve “İhracatın da ithalata bağımlılığı bir o kadar yüksek.” diyordu. Şimdi, bir çalışma bu, kamunun yaptığı bir çalışma. Ne kadar güvenilir, arkasında ne kadar teknik donanımlı insanlar var bu çalışmanın bilemiyorum ama böyle bir çalışma yapıldı ve kamuoyuyla paylaşıldı.

Onun arkasından, yine 2010 yılında Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından 150 sayfalık bir çalışma yaptırıldı. Çalışma; Şeref Saygılı, Cengiz Cihan, Cihan Yalçın, Türknur Hamsici tarafından yapıldı. Bunlar 2007 yılına kadar olan verileri kullandılar ve 2012 yılındaki girdi-çıktıyı kullanma imkânları yoktu, bir önceki 2002 yılındaki girdi-çıktı tablolarını kullanarak yaptılar. Bunlar aynı zamanda saha çalışması yaptılar, Türkiye'deki imalat sanayisinin yüzde 65'ini kapsayan saha çalışması ve bu çalışma bir buçuk yıl sürdü; kamuoyuyla da paylaşıldı ve ortaya çıkardıkları bulgu şuydu: “Üretim maliyeti içinde ham madde ve malzemenin payı çok yüksek. Buna karşılık işçiliğin payı çok düşük. Normal bir kârlılık oranında bu durum toplam maliyetin içinde malzemenin payının fazla, katma değerinin düşük olduğunu ortaya koyuyor.” Bir başka bulgu: “Yıllar içinde imalat sanayisinde ithalatın payı sürekli yükseliyor.” Ve örnek olarak da 5-6 tane grafik var; özellikle, petrol, kok kömürü vesaire. Burası da zaten anlaşılabilir bir şey çünkü enerjide de bağımlıyız. Ve yaptıkları, Türk imalat sanayisinin yüzde 65'ini kapsayan firmalara yapılan ankette sordukları sorularda aldıkları cevaptan çıkardıkları sonuç da şu: “Daha ucuz temin ediyoruz, onun için ithalat yapıyoruz.” diyenlerin oranı yüzde 20,1; “Kaliteli ve kesintisiz yurt dışından temin ediyoruz.” diyenlerin oranı yüzde 18,8; yurt içi üretimin olmaması yetersizliği nedeniyle -özellikle makine sanayiciler bunu söylemişler- “Bizim makine imalat sektöründe son derece güçlü kapasitemiz var, uluslararası piyasada da rekabet edebiliyoruz ama bu makineyi imal etmek için ara malı ve ham madde bulamıyoruz.” Diye söyleyenlerin oranı da yüzde 53,3; “başka şirketlerle ilişkiler” yüzde 4,1 ve “yurt dışı kredi” de yüzde 3,1 gibi bir şey. Dolayısıyla ithalata bağımlılık son derece önemli.

Bir başka çalışma, yine Emre Hocanın esas alıp ve dolayısıyla “Bu rakamlar yanlıştır.” dediği çalışma. Yine, Merkez Bankası çalışanları tarafından 8 Mayıs 2019 tarihinde yayınlandı ve çalışmanın adı “Üretimin İthal Girdi Yoğunluğu: Girdi-Çıktı Analizi.” Burada da çalışmanın son gözlemi 2005. Bunu yapanlar da Elif Özcan Tok, Orhun Sevinç. 14 sayfalık bir çalışma bu, bunların da bulunduğu şu: 2002'de yüzde 16,1 olan imalat sanayisinin ithalata bağımlılığı zaman içerisinde artmış. Şöyle bir orantı kuruyorlar: Toplam ara malı ithalatının toplam ara malı talebine oranı yüzde 40. Yani, gerek Asaf Savaş Akat Hocanın gerekse Emre Hocanın esas aldığı çalışma bu ve dolayısıyla, benim biraz önce söylediğim Merkez Bankası tarafından 2010'da yapılan ve çok yüksek bulunan girdi bağımlılığına onlar “O kadar yok.” diye söylediler ve dolayısıyla bu şekilde bir eleştiri getirdiler.

Üçüncü çalışma yine Merkez Bankası tarafından yapıldı, bu da “working paper” olarak yani bir çalışma raporu olarak sunuldu; Yusuf Emre Akgündüz ve Salih Fendoğlu, Mayıs 2019’da yayımladı “Exports, Imported Inputs, and Domestic Supply Networks” çalışmanın başlığı bu. Bütün bunlardan çıkan sonuç şu: Şu anda hangi çalışmayı kabul edersek edelim Türkiye’de imalat sanayisinin ithalata bağımlılığı oldukça yüksek. Ayrıca, 2002 yılında Profesör Ümit Özlale’nin yaptığı ve 2012 yılında yine, Türkiye’de tasarruf açığı konusunda -40 sayfalık bir rapor bu- Bankalar Birliğinde sunumunu yaptığı raporda da bu konuya değiniliyor. Yine, nereden bakarsanız bakın Türk imalat sanayisinin ithalat bağımlılığı ortalaması yüzde 50’den aşağıda değil.

Sözünü ettiğim Merkez Bankasının iki çalışmasında düşük çıkmasının nedeni, oraya hizmet sektörünün dâhil edilmesi. Hizmet sektöründe, örneğin finans sektöründe ithalatın girdisi yüzde 4 civarında; o, geneli aşağıya çekiyor. Eğer biz bu fakirliğin üzerinden geleceksak; bu döviz kuru, ihracat, sanayi üretimi, enflasyon vesairesi üzerinden geleceksak bu konuda açık ve net bir bilgiye sahip olmamız lazım.

Sayın Bakanım, benim sizden -önceki sene söyledim, geçen sene söyledim, yine olmadı- son olarak istirhamım şu: Lütfen, bu konuda bir araştırma yaptırın. Bunlar uzun müddet çalışsınlar ve gelin, gelecek sene -eğer burada olursak, Allah nasip ederse- bunun bize bir sunumunu yapın, kamuoyuyla da paylaşın akademik dünyayla da paylaşın; bu, bir tartışılsın. Bu hâliyle biz bu işin içerisinden çıkamayız. Bugün orta gelir tuzağının içine düştük ve bu ithalat-sanayi bağımlılığıyla bunun içerisinden çıkmamız mümkün değil. Çünkü bir yere kadar destek veriyor, ondan sonra şu andaki kurun, euronun 10 liraya gelmesi veyahut da reel efektif kurun belli bir yere gelmesi bile ihracatımıza destek vermiyor çünkü sıkıştık kaldık. O nedenle, ne yapın edin, benim sizden istirhamım bu çalışmayı ötelemeden...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Durmuş, normal süreniz dolmuştur, bir dakika ek süre veriyorum.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Toparlıyorum.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığıyla bir araya gelin; hangi akademisyenleri seçecekseniz seçin, dört başı mamur bir çalışma yapılsın ve bu çalışmanın sonucuna göre de Türkiye’de kaynak dağılımı ve sanayi politikası yeniden gözden geçirilsin. Biz sanayileşme sürecimizi tamamlamadan maalesef hizmet sektörüne yöneldik. Dünyada ortalama, sanayinin millî gelirden aldığı pay yüzde 35-40’lara vardıktan sonra hizmet sektörü genişliyordu ama biz yüzde 16-17’lerde başladık, şu anda yüzde 23-24’lerdeyiz yani sanayileşme hızını tamamlamadan hizmet sektörüne yöneldik.

Gelecek sene söylemeyeceğim, tekrar ediyorum, sizden istirhamım: Bu konuda bir çalışma yapın, bu çalışmayı kamuoyuyla paylaşın, lehinde olanları da aleyhinde olanları da konuşturun, Türkiye’de gerçek bir resim ortaya çıksın ve buradan da bir sanayileşme politikası ortaya koyalım; söyleyeceğim budur.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz Sayın Yılmaz.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Altınla, DFİF’le vesaireyle ilgili konular var ama onu artık soru-cevap kısmında söyleriz herhâlde.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Erim, sözü size veriyorum.

Süreniz on dakikadır, buyurun lütfen.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Sayın Başkan, Plan ve Bütçe Komisyonunun kıymetli üyeleri, Sayın Bakanım, Bakan Yardımcılarım, Bakanlığımızın değerli bürokratları ve yöneticileri, kıymetli basın mensupları; Ticaret Bakanlığımız ve bağlı kuruluşlarımızın bütçesinin hayırlı olmasını diliyor, sözlerimin başında sizleri saygıyla selamlıyorum.

Geçtiğimiz on sekiz yıl boyunca bu ülkede yapılan her reformun, gerçekleştirilen her değişimin, elde edilen her başarının altında AK PARTİ’nin, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın ve yol arkadaşlarının imzasının olduğunu hatırlatmak isterim.

Türkiye’nin gücüne, potansiyeline, geleceğine inanan her bir vatandaşımız sayesinde bugünlere geldik. Diğer yandan, son on sekiz yılda hak ve özgürlük alanlarını olabildiği kadar genişleterek millî birlik ve beraberliğimizi güçlendirdik. Ekonomi alanında da pek çok reformu hayata geçirerek ülkemizin makroekonomik görünümünü çok ilerilere taşıdık. Devlet olarak tüm imkânları seferber ederek üretimi, ihracatı, ticareti, istihdamı ayakta tuttuk ve tutmaya devam ediyoruz.

Dünya’da ticaret savaşları ve “Brexıt”ın ortaya çıkardığı belirsizlik sonrası 2010-2018 ortalamasının yaklaşık 1 puan gerisinde büyüyen bir küresel ekonomiyle 2020 yılına girilirken Çin’de ortaya çıkan ve daha sonrasında, başta Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa ülkeleri olmak üzere, tüm dünyaya hızla yayılan Covid-19 salgını küresel ekonomi ve ticarete 2020 yılı için beklenmedik en önemli risk unsuru olmuştur. İçerisinde bulunduğumuz pandemi süreci, ülkeleri sadece sağlık alanında büyük sınamalarla değil, ekonomik sorunlarla da karşı karşıya bırakmıştır. Zaten ticaret savaşları ve korumacılık önlemleri, pandemi sürecinden önce küresel ticaretin görünümünü oldukça belirsizleştirmişti. Ticaret savaşlarına ilave olarak pandemi sürecinin yarattığı sorunlar küresel ekonomide ve ticarete zayıflamayı derinleştirmiştir. Son dönemde küresel ticarete de tarihî düzeyde gerilemeler yaşandığını görüyoruz. Dünya Ticaret Örgütü küresel ticaretteki küçülme beklentisini yüzde 9,2 olarak açıkladı, bu olumsuz tabloya rağmen Türkiye olarak direncimizi gösteriyoruz. Dünyaca içinde bulunduğumuz bu krizi en az hasarla atlatacak ve en hızlı toparlanmayı yaşayabilecek ülkeler arasındayız.

Dış ticaretimizde mart, nisan, mayıs aylarında yaşanan ani ve derin gerilemeden sonra haziran ayından itibaren toparlanma yaşanmıştır. Normalleşme döneminde ihracatımız tüm olumsuzluklara rağmen artmayı başarmıştır. Haziran-ekim döneminde ihracatımız geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 2,3 artmıştır. Dünya Ticaret Örgütü’nün dünya toplam ihracatına ilişkin verileri baz alındığında Türkiye’nin dünya toplam ihracatında aldığı pay 2002 yılında yüzde 0,55 iken 2018 yılında bu pay yüzde 0,91’e; 2019 yılında ise rekor seviyeye ulaşarak yüzde 0,96 değerine yükselmiştir. Ayrıca, 2020 yılı Ocak-Ağustos döneminde verisi açıklanan ülkelerin toplam ihracatı içerisinde payımız yüzde 1,0 düzeyinde görünmektedir. Dünya hizmet ihracatında 2006 yılında yüzde 0,86 olan payımız 2019 yılında yüzde 1,06 düzeyiyle en yüksek seviyeye yükselmiştir. Tüm bu olumsuzlukların Türkiye’nin ihracat pazarlarında ciddi daralmalara neden olduğu bir dönemde, Türkiye ekonomisi 2020 yılının ilk on ayında 135 milyardan fazla ihracat yapabilmeyi başarmıştır. 2020 yılının ilk on ayında ihracatımız bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 9,1 azalışla 135 milyar 658 milyon dolar olmuştur, ekim ayında ihracatımız 17,3 milyar dolarla tarihin en yüksek seviyesinde gerçekleşmiştir.

Ülkemiz dünya hizmet ihracatı sıralamasında hâlihazırda 26’ncı sırada yer almaktadır. Merkez Bankası ödemeler dengesi istatistiklerine göre 2020 Ocak-Eylül döneminde pandemiden dolayı olumsuz etkilenen hizmet gelirlerimiz, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 48 azalış göstererek 25,1 milyar dolar, net fazlamız ise 7,8 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiştir. Küresel salgının olumsuz etkilerinin azalmasının ardından turizm ve seyahat hizmetleri başta olmak üzere, hizmet gelirlerimizde artış olacağı değerlendirilmektedir.

2011 yılından itibaren hizmet ihracatımızın kilit sektörleri olan sağlık turizmi, bilişim, film-dizi, eğitim sektörlerinin yanı sıra yönetim danışmanlığı, gayrimenkul, yayıncılık, lojistik, yolcu taşımacılığı, ulaştırma alt yapı hizmetleri, gastronomi, perakende, konaklama sektörlerimizin uluslararası pazarlara açılmasına ve bu pazarlarda rekabet gücü kazanarak kalıcı olmalarına yönelik destek programları uygulanmaktadır.

Gelişen ekonomiye, şehirleşme ve genç nüfus potansiyeline bağlı olarak ülkemizdeki ticaret sektörü yerli ve yabancı yatırımcıların da ilgisini çekmektedir. 2009-2019 döneminde ülkemize toptan ve perakende ticaret sektöründe toplam 7,63 milyar dolar, konaklama ve yiyecek hizmetlerinde 1,8 milyar dolar uluslararası doğrudan yatırım gerçekleştirilmiştir.

Firmaları e-ihracata özendirmek amacıyla ülkemizde ve dünyada ön planda olan e-ticaret platformlarına yönelik üyelik giderleri, firmaların çevrimiçi satış siteleriyle uygulama ve dijital platform tanıtım, tasarım giderlerine yönelik giderleri desteklenmektedir. Pandemi döneminde de e-ticaretin öneminin anlaşılmasıyla birlikte dijitalleşmeye yönelik yatırımlarda artış olmuş, e-ticaretin toplam perakende satışlar içerisindeki payı artmıştır. İhtisas Serbest Bölgeleri Projesi kapsamında, döviz kazandırıcı hizmet sektörleri ile AR-GE yoğun, yüksek teknolojlili veya katma değeri yüksek mal üretimine yönelik sektörlerin ihracatının artırılması amaçlanmaktadır.

Ülkemizin ihtiyaçları doğrultusunda yurt içi lojistik merkezlerin kurulmasını teminen Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığıyla koordineli olarak çalışılmakta ve söz konusu yapıların kuruluş ve işletilmesi esaslarının düzenlenmesini teminen gerekli mevzuat çalışmaları sürdürülmektedir.

Lisanslı depo yatırımları öncelikli yatırım konuları arasına dâhil edilmiş olup 5'inci bölge desteklerinden faydalanmaktadır. Elektronik ürün senetleri karşılığında üreticilere kullanılan kredi faizlerinin tamamı devletçe karşılanmaktadır. Ürünlerini lisanslı depolarda muhafaza eden tüm mudilere kira desteği; Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlı üreticilere ayrıca ilave kira, nakliye ve analiz ücreti desteği sağlanmaktadır. Örneğin hububat ürünleri için ödenen lisanslı depo kira ücretinin, tüm mudiler için yaklaşık yüzde 30'u, üreticiler için ise yaklaşık yüzde 60'ı destek kapsamında karşılanmaktadır.

Bakanlığımızın esnaf ve sanatkârlarımıza yönelik destekleri de devam etmektedir. Halkbank kaynaklarından yeni bir işletme kredisi imkânı sağlanmış olup bu kapsamda 13/11/2020 tarihi itibarıyla 749.256 esnaf ve sanatkârimıza toplamda 18 milyar 562 milyon Türk lirası tutarında faiz indirimli kredi kullanılmıştır. 01 Ocak 2020 – 13 Kasım 2020 tarihleri arasında, geçen yıllardan devirler hariç olmak üzere, kredi ve kefalet kooperatiflerinin kefaletiyle veya doğrudan Halkbank tarafından 950.922 esnaf ve sanatkârimıza toplam 39 milyar 193 milyon TL tutarında yüzde 50 ve yüzde 100 faiz indirimli olmak üzere kredi kullanılmıştır. Kredi geri ödemeleri için 2020 yılı içerisinde, faizsiz olarak, 2 kez üçer aylık erteleme imkânları sağlanmıştır.

Kooperatifler aracılığıyla ticaretin geliştirilmesine yönelik faaliyetlere de devam edilmekte olup, Bakanlığımızca 3 etap halinde yapılan değerlendirmeler sonucunda toplam 133 kooperatifin 143 projesine KOOP-DES programı çerçevesinde destekleme kararı verilmiştir. Söz konusu projelerin toplam tutarı 18 milyon Türk lirası, toplam hibe tutarı ise 13 milyon Türk lirası olarak gerçekleşmiştir.

Hem salgının yol açtığı sorunları, hem ekonomimizin karşı karşıya bulunduğu sıkıntıları 83 milyon hep birlikte ortaya koyacağımız iş birliği ve dayanışmayla aşarak inşallah hedeflerimize ulaşacağız. Artık çok daha güçlü bir şekilde üretime, yatırıma, istihdama ve ihracata odaklanmamız gerektiğine inanıyorum. El birliğiyle bu sıkıntılı dönemi de tıpkı öncekiler gibi Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde, geride bırakıp büyük ve güçlü Türkiye hedefine ulaşacağız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Erim, süreniz tamamlanmıştır.

Bir dakika ek süre veriyorum, lütfen tamamlayın.

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Bitiriyorum Sayın Başkanım.

Sözlerime son verirken Ticaret Bakanlığımızın 2021 yılı bütçesinin ülkemize ve milletimize tekrar hayırlı olmasını diliyor, sizleri saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Erim.

Şimdi, Sayın Süleyman Girgin’e söz vereceğim.

Sayın Girgin, sizin de süreniz on dakikadır.

Buyurun lütfen.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar, basınımızın değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, öncelikle başınız sağ olsun diyorum, acınızı paylaşıyorum.

Değerli arkadaşlar, devlet, “İş yerlerinizi kapatın.” diyerek esnafı kendi kaderine terk edemez; bu, iktidarın bir aciziyetidir. Anayasa’da “Türkiye Cumhuriyeti sosyal bir hukuk devletidir.” der ve sosyal devlet bugünler için vardır. Oysa iktidar, salgın konusunda gizli bir sürü bağışıklığı politikasını izlerken diğer yandan yoksulluk için de sürü bağışıklığı politikasını izlemektedir. Esnaflara âdeta “Gücü olan dayanacak, olmayan kapıya kilit vurup dükkânını kapatıp gidecek.” demek istiyor.

Değerli arkadaşlar, pandemi yakıcılığını artırıyor, yüzlerce vatandaşımız ölüyor, binlercesi yatakta. Sosyal devletin sağlayacağı sosyal korunmaya en çok ihtiyaç duyulan günlerdeyiz. Bugün, Ticaret Bakanlığının bu süreçte esnafları nasıl koruyamadığına değinirken yapılması gerekenleri sıralamak istiyorum. Aslında bütün sürecin tek cümlelik özeti şu değerli arkadaşlar: 2 milyonu aşkın esnaf pandemide yalnız bırakıldı.

Sayın Bakan, bugünkü sunumunda da esnaflara dair bir tek kelime bile etmedi, el insaf! Salgın döneminde esnafa “Dükkânı kapatacaksınız.” dediniz 700 bine yakın dükkân geçici olarak kapatıldı. Dükkânı kapatmaya itirazımız yok ancak sağlık için mutlaka tedbir almamız, sosyal devlet olarak esnafımızı koruyacak bir zırh oluşturmamız gerekiyordu. Cumhuriyet Halk Partisi olarak “Hemen bir sicil affı çıkarılsın, esnaf bankadan kredi alabilsin.” diye diye dilimizde tüy bitti, çıkarılmadı. Alınan sınırlı krediler var, kamu bankalarından kredi alabilen az sayıda esnaf kredi aldı ama şimdi dükkân kapalı, faiz de bindi, nasıl ödeyecek? Esnaf diyor ki “Benim ödeyeceğim şekilde taksitlendirin, benden faiz almayın.” Doğru, gelir elde etmedi ki faiz alalım. “Yok arkadaş, ben anlamam illaki ödeyeceksin.” demek tefeci tarzıdır, sosyal devletin değildir.

Değerli arkadaşlar, esnaf kan ağlıyor, “Kapatın.” demesi kolay. Bu insanlar kiralalarını, faturalarını nasıl ödeyecek? Daha da önemlisi ne yiyip ne içecekler? Sabah, vergi yapılandırması; akşam, işyerlerinin kapatıldığı haberi veriliyor. İyi, güzel, yapılandırılma yapıldı ama dükkânı kapattınız; nasıl ödenecek vergiler, borçlar, kiralalar? Kırk yıldır vergi veren esnaf “Devlet bana kırk gün bakamadı.” diyor. Sayın Bakan, sormak istiyorum “cereme” nedir? Şu an salgından dolayı bazı tedbirler alınıyor. Bunun esnafı zarara uğratacağı kesin. Peki, bunun ceremesini kimin çekmesi lazım? Esnafın omzuna yüklenebilir mi? Hayır. İşte bu noktada ceremeyi çeken esnaf oldu. Esnafı, virtüs değil işte bu terk edilmişlik öldürecek Sayın Bakan.

Değerli arkadaşlar, sektörlerden bazı örneklere değinmek istiyorum. Kantin sahipleri diyor ki “Normal dönemde zaten biz altı ay çalışıyoruz. Altı ay daha okullar açılmazsa mahvolacağız.” Lokantalara, restoranlara paket servis uygulaması geldi. Esnaf diyor ki “Paket servisle olacak iş mi bu? Kim iskenderi pakette yemek ister? Çalışan personelin maaşını paket servisle nasıl ödeyeyim?”

Diğer yandan, servisçiler altı aydır kontak açmıyor. Diyorlar ki “Dünyanın en pahalı yakıtını kullanıyoruz.” Doğru. Şoför esnafının ticari akaryakıt desteğine her zamankinden daha çok ihtiyacı var, “Verin.” dedik maalesef bu destek verilmedi.

“Zincir mağazalarla ilgili bir düzenleme yapın.” diyor esnaf. Alışveriş merkezleri en azından haftada bir gün kapansın dedik, esnaf da bunu söylüyor ama kapatmadınız.

Kamu kuruluşlarına ait işyerlerinde çalışan esnaftan en azından dükkânın kapalı olduğu dönemde kira alınmasın dedik, aldınız. Pandemi boyunca zarara uğrayan esnafa kira desteği verilsin, stopajı kaldırılсын, esnafın sosyal güvenlik primlerini en azından devlet ödesin dedik, yapmadınız. Eğer esnaf SGK primini ödeyemezse sağlık hakkından da yararlanamıyor. Neredeyse esnafı bir çekip vurmadığınız kaldı.

Değerli arkadaşlar, bakın, şu noktayı vurgulamak istiyorum: Ayakta tutmak yeniden kurmaktan daha az maliyetlidir. Salgın sonrası “Keşke bu esnafın batmasına izin vermeseydik.” diyeceksiniz. Hem de ayakta tutmak daha insanidir. Dükkânı batan insanlar taş mı yiyecek? Yeni kararlarla, 383 binden fazla iş yeri ve işletme ve bu işletmelerde çalışan yaklaşık 2 milyon işçi için “gelir kaybını destekleme ve işsizliğe karşı koruma paketi” hayata geçirilmeli, esnafa gelir kaybı ödeneği veya yardımları sağlanmalıdır. Bu kapsamda; günlük cirosunda yüzde 30 kayba uğrayan esnafa aylık 2.500 TL, günlük cirosundan yüzde 30 ile yüzde 50 arası kayba uğrayan esnafa aylık 3.000 TL, günlük cirosundan yüzde 50 ve üzeri kayba uğrayan esnafa aylık 3.500 TL gelir koruma güvencesine dâhil etmelidir.

Ayrıca, esnaf bakanlığı kurulmalı, sicil affı çıkarılmalı, kiralarda stopaj kaldırılmalı; krediler, vergi ve sigorta primleri faizsiz ve ödeme gücüne göre pandemi sonrasına ertelenmelidir. Küçük esnafımızın yanında çalışanların, kısa çalışma ödeneği sorunları giderilmeli, kamu kurumları kiracısı olan esnafımızdan kira almamalı, icra işlemleri durdurulmalı, okul kantinlerinden bir yıl kira alınmamalı, servis işletmecilerinin teminat mektupları iptal edilmeli, 6 milyon sokak esnafımız kayıt altına alınmalıdır.

Değerli arkadaşlar, biz bu önerileri getirdiğimizde “Para yok.” diyorsunuz, oysa siz yoksulu desteklemeyi tercih etmiyorsunuz; bunu bilerek, isteyerek, bilinçli olarak yapıyorsunuz. Bakın, Sayıştay raporlarından birkaç örnek vermek istiyorum: Bu dönemde paralarımız kimlerin cebine akıyor? Türkiye’de üretilen ürünlerin markalaşması amacıyla hayata geçirilen Turquality Destek Programı’nda bir ayakkabı firmasına hak ettiğinin çok üzerinde destek ödemesi yapılmış; tam tamına 30,9 milyon, eski parayla 30,9 trilyon lira fazladan para verilmiş. Bu projeyle çoğunluk hisseleri yabancı şirketlere satılan markalara milyonlarca para aktarılmış. Sayıştayın dört yıldır sürekli ikaz ettiği bir konuda neden bir düzenleme yapmaktan ısrarla kaçınıyorsunuz?

Yine, Sayıştay raporlarına göre, Bakanlık yurt dışı birimlerinin kira ödemelerinde değerinin 24 milyon lira fazlası cebimizden çıkmış.

Diğer bir bulgu, TURQUALITY Destek Programı’ndan yararlanabilmek için ön koşul olan gelişim yol haritası hazırlanması işlerinin de Bakanlıkça belirlenen firmalara ihalesiz verilmiş olması. Bazı firmalara bedelinin 2 katı tutarında ödeme yapılmış, bu güne kadar bu firmalar 145 milyon liraya yakın kamu kaynağını iç etmiş.

Sayın Bakan, şimdi, siz bir şirkete gözünüzü kırpmadan “destek” adı altında milyonlar akıtın, yurt dışı birimlerine bol kepeçten 24 milyon lira fazladan kira akıtın, danışmanlık firmalarına 145 milyon liraya yakın kamu kaynağını aktarın, sonra da 2 milyona yakın esnafın derdine gelince görmezden gelin, kulağınızın üstüne yatın.

Bu kadarla kalsa iyi, iktidar Hazine garantili futbol yayınına geçmiş haberimiz yok arkadaşlar. İki gün içerisinde öğrendik, bir iddiaya göre Süper Lig’de Türkiye Futbol Federasyonu ile yayıncı kuruluş arasında yaşanan yayın krizinde 300 milyon liralık farkı Sayın Cumhurbaşkanının talimatıyla devlet ödeyecekmiş. Bu doğru mudur? Yani Katarlı şirketin ödemesi gereken 300 milyon lirayı biz ödeyeceğiz, öyle mi? Geçmediği yolun parası, tedavi görmediği hastanenin parası, uçmadığı havalimanının parası gibi izlemediği ligin parasını da vatandaş verecek. Yazık değil mi bu ülkenin parasına? Esnaf da diyor ki: “Ben de kredimi ödeyemiyorum, benim de 2 taksitimi devlet ödesin, bankayla anlaşıyoruz.” Yasaklar nedeniyle kapanan işletmelere, orada çoğu sigortasız çalışan garsonlara ödeme düşünülüyor da Katarlıların kulüplere vermesi gereken parayı neden Hazine veriyor?

Sayın Bakan, bitirirken şunu söyleyeyim: Gelecek kuşaklar bu iktidarı pandemi koşullarında bile temel sosyal devlet ilkelerini uygulamaya yanaşmayan bir iktidar olarak anacaktır. Esnafa destek vermeyerek görevini yapmayan siyasi iktidara sesleniyorum, bir deyim vardır Anadolu’da: Kurt kışı zor da olsa geçirir ama yediği ayazı unutmaz, mutlaka size de bu konuda gerekli cevabı demokratik yollardan verecektir diyorum, bütçenizin hayırlı olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Girgin, tam süresinde tamamladınız.

Değerli arkadaşlar, şimdi müsaade ederseniz Komisyon dışından gelen değerli milletvekillerimize söz vermek istiyorum her partiden çünkü şu an itibarıyla Komisyon üyesi olan arkadaşlarımızın söz talebi yoktur, o açıdan. Ayrıca, pandemi koşullarında doğrusu böyle arada Komisyon dışından gelen arkadaşlara söz vermek de faydalı oluyor, bir kısmı ayrılıyorlar; salon şartları açısından da bunun faydası var, sağlık açısından.

5 arkadaşımızın ismini ben tespit ettim, onları okuyacağım, sırasıyla söz vereceğim: İYİ PARTİ’den Sayın Arslan Kabukcuoğlu, Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Akif Hamzaçebi, HDP’den Sayın Tulay Hatimoğulları, MHP’den Sayın Tamer Osmanağaoğlu ve CHP’den Sayın Ahmet Bakırlıoğlu.

Şimdi İYİ PARTİ’den Arslan Kabukcuoğlu’na söz veriyorum.

Sayın Kabukcuğlu, buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Bakan, sayın üyeler, Ticaret Bakanlığının Sayın Bakan Yardımcıları, kıymetli bürokratları, sayın basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlarım.

Serbest bölgenin milattan önce 2000 yılına kadar uzanan bir geçmişi vardır. OECD verilerine göre dünyada 130 ülkede 3.500’den fazla serbest bölge olduğu bilinmektedir. Cumhuriyetten sonra ilk serbest bölge 1927 yılında kurulmuştur. Ülkemizde 18 serbest bölge bulunmaktadır. Dünyada 3,5 trilyon dolar yıllık ihracat tutarı, küresel ihracatın yüzde 22,6’sına tekabül ediyor, bu serbest bölgeler tarafından karşılanıyor. Ülkemizdeyse bu oran sadece binde 8’dir.

2002 yılında 1 dolar 1,5 liraydı. Kişi başına gayrisafi millî hasıla 2004 yılında enflasyondan arındırılmış olarak günümüz değeriyle 8.196 dolardı. Ülkemizde, 2020 yılı kişi başına gayrisafi millî hasıla 8.135 dolar olarak tahmin edilmektedir. On sekiz yılda AK PARTİ, ülkemizi düşük ve orta gelirli 120 ülke arasında borçluluk bakımından 6'ncı sıraya getirmiştir. Cumhuriyetin emek zahmet birikimleri, üretim tesisleri 64 milyar dolar gibi bir parayla yandaşlara özelleştirilmiştir.

Gelinen noktada işsizlik 2002 yılında yüzde 10,3'ken 2020'de yüzde 13,4'e çıktı. Gençlerin yarısı boşa geziyor, gençlerin yüzde 70'i yurt dışına gitme hayalini kuruyorlar. Bir ülkede gençler ülkesinden ümidini kesmiş çözümü başka ülkede arıyorlarsa o ülkenin istikbali nasıl olur?

Yükseköğrenim mensuplarının 1996 yılında yayınlarına aldıkları atıfların, 2016 yılında yirmide 1'ini almaktadırlar. Yani yayın yapıyor ama hiçbir ilmi değeri yok. Yine, Times Higher Education değerlendirmesinde 2011 yılında dünyada 200 üniversite arasında 2 üniversitemiz varken 2018 yılında hiçbir üniversitemiz bulunmamaktadır.

7 milyon çocuk yoksuldur, 121 bin çocuk temel ihtiyaçlarını karşılayamamaktadır. 7 milyon 500 bin emekli asgari ücretin altında maaş alıyor, 4 milyon 335 bin emekli ya çalışmaya devam ediyor ya da ikinci bir iş yapıyor, 2 milyon 600 emekliye sadece 763 Türk lirasıyla geçiniyor. İşsizlik had safhadadır.

Tarımda kendi kendine yeten dünyanın 9 ülkesinden birisiyken a'dan z'ye her şey ithal edilir hâle geldi. Tarımda devlet yeterli regülasyonu yapamıyor. 2020 yılında, geçtiğimiz yıllara göre buğday üretimi çok fazla olmasına rağmen bu yıl maalesef Türkiye'de buğday kıtlığı çekiliyor, simidinden ekmeğine kadar vatandaş her şeyi pahalı yemeye başladı. Burada, devletin regülasyon rolü ortadan kalktı lisanslı depoculuk neredeyse bir rant kapısı hâline geldi.

Türkiye'nin sorunlarının çözümünde herkesin bir reçetesi var. Benim reçetem şudur: Gençlerin eğitime, çocukların eğitime asılmamız lazım ve adaletin iyileştirilmesi lazım. Adaletten kastettiğim şudur: Bir çocuk sınava giriyorsa hiçbir zaman bir partiden torpil aramamalı, oturmalı kitaplarını açmalı, derslerine çalışmalı ve bilgisine güvenerek girmeli, kazanan göğsünü gere gere ben kazandım demeli, kaybeden de "Bu sınavda kaybettim ama bir dahaki sınavda kazanırım." diyebilmeli yani liyakat öncelenmelidir. Tek adam rejiminin Türkiye'de getirdiği nokta budur. Genel Başkanımız Sayın Meral Akşener'in söylediği gibi "İyileştirilmiş parlamenter sistem hakkın ve adaletin tarifi. Çalışan, üreten geleceğe ve ülkesine güvenen gençliğin parolasıdır." Hâl böyle olunca ülke kalkınmasında ümit, iyi eğitim almış bir avuç gençtedir.

On sekiz yılda ülke istenen yere gelememi. İnşaat sektörü ülkeyi kalkındırmaya yetmiyor. Sektör değiştirmek gerekiyor. Ülkenin bir avuç iyi yetişmiş insan gücünü özel şekilde değerlendirilmeye ihtiyacı vardır. 1990'dan itibaren fiziki üretime dayalı ekonomiler yerini teknoloji ve bilgi yoğun ekonomilere bırakmaya başladı. Artık üretim, sizin anladığınız inşaat ekonomisinden çıktı, vatandaşın uygulayacağı inovasyon ekonomisine yönelmeye başlandı, kültürel ekonomi ağırlık kazanmaya başladı.

Seçim bölgem Eskişehir, ülkemizin dört büyük şehriyle rahatlıkla ulaşım kurabilen, sosyoekonomik gelişmişlik açısından Türkiye'nin önde gelen şehirlerinden biridir, ekonomik ve kültürel yapısıyla ön sıralardadır, iller arası rekabette ülkemizin 8'inci şehridir, büyük şehrin her türlü imkânına sahipken hengamesinde uzak konforlu bir şehirdir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Kabukcuoğlu, beş dakika süre verdiğimiz arkadaşlara ek süre veremiyorum, toparlarsanız çok sevinirim.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Peki Başkanım.

Ülkenin, sanayide rekabet edebilmesi için ihracata yönelik bir yapıya kavuşturulması, teknoloji ve teknolojik bilgi üretmesi gerekir. Animasyon, dijital oyun, sinema ve tasarım sektörlerini odak alan bir serbest bölge Eskişehir’de kurulmalıdır. Konuyla ilgili Eskişehir Organize Sanayi Bölgesi Başkanlığının müracaatı vardır, müspet cevap bekliyoruz. Bu tür kültürel ve teknolojik öğeleri bir araya getiren yeni ekonomi forumu, büyük ölçüde yaratıcılığına ve inovasyonuna dayanan girişimler yıllardır AK PARTİ hükümetlerinin ülkemizde bir türlü gerçekleştirmediği kalkınma hamlesidir.

Bu duygu ve düşüncelerle konuşmama son verirken Ticaret Bakanlığının 2021 yılı bütçesinin hayırlı olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi Cumhuriyet Halk Partisinden Sayın Akif Hamzaçebi’ye söz veriyorum.

Sayın Hamzaçebi süreniz beş dakikadır.

Buyurun lütfen.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Komisyounun değerli üyeleri, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, bürokrasinin değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan yeni görevinizde size başarılar diliyorum.

Ticaret Bakanlığı bütçesi nedeniyle konut satış vaadiyle dolandırılan vatandaşlarımızın sorunlarını Komisyonun ve Sayın Bakanın bilgisine bir kez daha sunmak istiyorum. Bir kez daha diyorum çünkü Sayın Bakanın bilgisine daha önce bu konuyu sunmuştum ama o tarihten bu yana Sayın Bakan, benim kendisine göndermiş olduğum yazıya maalesef olumlu, olumsuz herhangi bir yanıt vermediği için bir kez daha kendisinin bilgisine sunma ihtiyacı duyuyorum.

Bakanlığın faaliyet raporuna baktım, süratle incelemek istedimse de doğrusu bütün sayfaları gözden geçirebilmiş değilim ancak “İçindekiler” bölümüne baktığımda tüketicinin korunmasıyla ilgili bir bölüm olmadığını faaliyet raporunda gördüm, bundan üzüntü duydum tabii ki. Belki başka başlıklar altında var mıdır bilemiyorum ama tüketicinin korunması gibi Ticaret Bakanlığının asli faaliyet konularından biri olan bir konuda faaliyet raporunda herhangi bir bölümün, değerlendirmenin yer almamış olmasını doğrusu üzüntü verici buluyorum. Ülkemizde 90’lı yıllardan bu yana tüketiciyi koruyan iki yasa çıkarılmıştır. Birincisi 1995 yılında çıkmış olan 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’dur. Daha sonra bu kanundaki yetersizlikler göz önüne alınarak 2004 yılında 6502 sayılı Kanun yürürlüğe girmiştir. Her iki kanun da kampanyalı konut satışları konusunda Ticaret Bakanlığına önemli bir görev vermiştir ancak maalesef o tarihten bu yana Ticaret Bakanlığı bu görevini etkin bir şekilde yerine getirmemiştir. 4077 sayılı Kanun kampanyalı konut satışlarını Bakanlığın iznine bağlı kıldığı hâlde Bakanlığın izni olmaksızın İstanbul’da olsun, Türkiye’nin diğer yerlerinde olsun yüz binlerce insanımızı mağdur eden, konut satış vaadiyle vatandaşlarımızı dolandıran kişiler çıkmıştır. Yine daha sonra yürürlüğe giren 6502 sayılı Kanun, 4077 sayılı Kanun’dan daha ileriye gitmek suretiyle çok daha sıkı önlemler almış olmasına rağmen, hâlen konut satış vaadiyle vatandaşlarımız dolandırılmaya devam edilmektedir. Bunun sayısal örnekleri elimde vardır, bir Meclis araştırması önergesiyle Meclis Başkanlığına sundum, ayrıca bir soru önergesiyle Ticaret Bakanlığına konuyu yönelttim. İstanbul’da, Esenyurt başta olmak üzere, Tuzla, Fikirtepe gibi ilçeler ve Anadolu’nun çeşitli illerinde yüz binlerce vatandaşımız konut satış vaadiyle dolandırılmaktadır. Bunlara karşı Ticaret Bakanlığı, 4077 ve 6502 sayılı Kanunun kendisine vermiş olduğu yükümlülükleri yerine getirmemiştir. Konut mağdurlarının sorunlarını anlatmak üzere temmuz ayından bu yana Sayın Bakandan bir randevu talep etmiş isem de Sayın Bakan bu randevu talebime olumlu veya olumsuz bir cevap vermemiştir, daha doğrusu

ben bu cevabını olumsuz olarak anlıyorum. Benim siyaset anlayışında bir sorun var ise bu sorunu muhataplarına iletmek ve çözüm bulmak öncelik taşır. Örneğin bu çerçevede Çevre ve Şehircilik Bakanlığına mülkiye sorunlarıyla ilgili çok çeşitli kanun tekliflerimi gönderdim. Sayın Bakanla zaman zaman görüşmelerimiz oldu ve mutlulukla, Sayın Bakanın bu konudaki yasa teklifi çalışmalarının Türkiye Büyük Millet Meclisine geldiğini ve hep birlikte bu teklifleri yasalaştırdığımızı biliyorum. Çok emek verdik mülkiyet konularına ama aynı yaklaşımı Sayın Bakandan maalesef görebilmiş değiliz. Sayın Bakan, bu tutumuyla tüketicileri değil dolandırıcıları mutlu etmektedir.

Sayın Bakan, dolandırıcıları mutlu eden bu tutumunuzu siz oturduğunuz koltukla nasıl bağdaştırıyorsunuz? Türkiye Cumhuriyeti'nin Bakanlık koltuğunda oturuyorsunuz ve konut satış vaadiyle dolandırılan vatandaşlar sizinle görüşmek istiyor, kendilerinin bu görüşme talebini kabul etmediğiniz gibi, konuya ilişkin hiçbir önlem de almış değilsiniz, almıyorsunuz. Şimdi, bana "Birtakım cezalar kestik." diyeceksiniz, o cezaların listesi de bende var ama vatandaşlar dolandırılmaya devam edilmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Sayın Hamzaçebi, süreniz dolmuştur, toparlarsanız lütfen.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, sözü Sayın Tulay Hatimoğulları'na veriyorum.

Sayın Hatimoğulları, süreniz beş dakikadır.

Buyurun lütfen.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, ben de başsağlığı dileklerimi iletiyorum, acınızı paylaşıyorum.

Sizler sunumunuzda da ifade ettiniz, çoğu vakit ifade ediyorsunuz: Kadın kooperatifleri ve kadın girişimcilerinin yanında olduğunuzu ve bununla ilgili planlamalarınızı ifade ediyorsunuz. Biliyorsunuz, HDP'li belediyelerin neredeyse tamamına kayyum atanmış durumda ve kayyumların ilk icraatı belediyeler bünyesindeki kadın kooperatiflerini kapatma biçiminde olmuştur. Ben burada sizlere sormak isterim, bu konuda yorumunuz nedir?

Kürt illerinde hâlihazırda kaç kooperatif desteklenmektedir? Bunlardan kaç kadın kooperatifidir?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – O ne demek?

Sayın Başkan, müdahale eder misiniz lütfen.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Bir diğer konu, Suriye'den gelen Afrin zeytinleri. Bu konuyla ilgili Antakya Ticaret Odası defalarca açıklamalar yapmıştır. Şu an Antakya Ticaret Odasının 90 bin ton zeytinyağının Tarım ve Kredi Kooperatifleri tarafından ABD'ye...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - "Kürt ili" diye bir ilimiz yok ve herhangi bir etnik grupla isimlendirdiğiniz bir ilimiz yoktur. Kürtlerin de Türklerin de Çerkezlerin de hep birlikte yaşadığı 81 ilimiz vardır.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Sayın Başkan, ben konuşurken bari siz yapmayın. (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Lütfen, bu tür ifade doğru değil Sayın Hatimoğulları. Bu, doğru bir ifade değil; bu, doğru bir ifade değil.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Sayın Başkan bari siz yapmayın, her fırsatta bunu yapıyorsunuz ve bu ikili yönetim biçiminizi ben burada eleştirmek istiyorum. Sözüme devam etmek istiyorum ve süremi de bir daha uzatmanızı rica ediyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bu, Kürtlere hakarettir! Kürtlere hakaret ediyorsun, Kürt düşmanı!

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Afrin zeytinlerinden bahsediyordum, Türkiye destekli Suriye Millî Ordusuna bağlı grupların Hatay üzerinden Afrin’den zeytin ve zeytinyağı getirdiğine dair Antakya Ticaret Odasının defaatle bu konuda açıklamaları olmuştur.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Söylediklerinin hiçbiri doğru değil, hep yalan söylüyorsun!

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Yerli zeytin üreticilerimiz bu konudan çok rahatsız çünkü ucuza zeytinyağı ve zeytin satılıyor; kendi üreticimiz bu manada da mağdurdur. “Afrin zeytinleri Afrinlilerindir.” demek isterim bir kere daha. (Gürültüler)

Yine, AKP iktidarının uygulamış olduğu dış siyaset, Türkiye’nin ticaretini doğrudan etkilemiştir. Bunlardan sadece bir tanesinin örneğini verecek olursam 21/10/2020 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde hububatla ilgili “İthalatta yıl sonuna kadar gümrük vergileri sıfıra indirilmiştir.” şeklinde bir belirti var. Burada, buğday ambarı olan ve tarım ülkesi olan Türkiye’nin bu şekilde gerçekten haksız rekabeti sağlayan, yerli üreticiyi bitirip dışarıdan sıfır vergiyle hububatın Türkiye’ye girmesini nasıl buluyorsunuz? Hele de son zamanlarda Covid-19 sürecinde tarımın bir ülke için önemine dair bütün dünya genelinde böylesi bir vurgu yapılırken bunu desteklemek yerine köstekleyen bir çizginin izlenmesini nasıl buluyorsunuz?

Ve tabii ki Suudi Arabistan ambargosu... Bu da Türkiye’de AKP iktidarının uyguladığı Orta Doğu ve Kuzey Afrika’daki siyasetle doğrudan bağlantılıdır, tıpkı Avrupa Birliği ülkelerinde olduğu gibi. Suudi Arabistan, Türkiye’nin en fazla ticaret yaptığı ilk 15 ülke arasında yer alıyor. Bununla ilgili ben sizin Bakanlığınıza da soru önergesi verdim ve üyesi olduğum Dışişleri Komisyonunda da bu konuyu dile getirdik. Şimdi, sizlerin yaptığı görüşmelerden, Dışişleri Bakan Yardımcısı bizi Komisyonunda bilgilendirdi. Fakat burada bizim ısrarla üzerinde durduğumuz, yapılan boykot çağrılarına Arap sokaklarından halkın da verdiği desteğe dikkat çekmek isteriz. Çünkü, Türkiye’de AKP iktidarının uyguladığı siyaset ne yazık ki Arap sokaklarında tepkiyle karşılanmaktadır.

Değerli arkadaşlar, dünya şu anda gerçekten İkinci Dünya Savaşı’na sebebiyet veren 1929 ekonomik buhranının aynısını yaşamaktadır ve küresel sermaye bu derin krizin içinde debelenmektedir. AKP’nin aktif uygulayıcısı olduğu neoliberal politikalar küresel ölçekte iflas ediyor. Sermaye, kurtuluşunu daha çok işçi ve emekçi sömürsünde görüyor, esnafın ekmeğine el koymada görüyor; bunun en somut örneğini Covid-19 salgınıyla mücadele programında esnaf, işçi, çiftçi, yoksul değil de büyük şirketleri kurtaran torba yasaların Genel Kurula gelmesinde açıkça görüyoruz.

Son söz olarak şunu ifade etmek isterim: Gerçekten, bozuk düzende sağlam çark olmaz. Bu planlamayla, bu bütçelemeyle ise restorasyon dahi olmaz.

Teşekkür ederim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sözüünüzü geri alın o sözüünüzü! “Kürt illeri” diyerek neyi kastediyorsunuz? Neyi kastediyorsunuz?

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Ben, sözümü bilerek söylüyorum. Sen bana “Sözünü geri al.” deme hakkına sahip değilsin.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Ya, Çerkes, Kürt, ne fark eder Sayın Aydemir. Her şeye itiraz etmeyin.

(Gürültüler)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, lütfen...

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Ben, sözümü bilerek söylüyorum, alıacaksınız.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Aydemir...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Neye alıacağız? Ne demek alıacaksınız?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Neye alıacağız? Neye alıacağız?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, söz talebiniz varsa karşılayayım.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Siz bunları dinlemeye alıacaksınız.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bölücüsünüz siz!

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, lütfen...

Tamam arkadaşlar, söz vereceğim.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Siz kimsiniz ya? Siz kimsiniz de “Kürt illeri” diyorsunuz?

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Aydemirler...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Kaldır o maskeyi kaldır.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, Sayın Tamer Osmanağaoğlu’na söz veriyorum.

Buyurun Sayın Osmanağaoğlu.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kürtleri istismar ediyorsun. İstismarcısın sen!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Marksist, Leninist Türk düşmanısın sen!

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Arkadaşlar...

Lütfen yeniden başlatır mısınız.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Oradan laf atma. Bana öyle diyemezsiniz!

(Gürültüler)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, lütfen...

Söz verdim...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sen Türkiye düşmanısın!

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Uğur Aydemir... Uğur Bey, lütfen...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Marksist, Leninist bir Türk düşmanısın sen!

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın İbrahim Aydemir...

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Sen halk düşmanısın!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sen Türkiye düşmanısın!

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – İşçi düşmanısın, emekli düşmanısın, kadın düşmanısın!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sen Türkiye düşmanısın, Türkiye!

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar...

Arkadaşlar, söz verdim...

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Daha sayayım mı senin düşmanlıklarını?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Memleket düşmanısın sen!

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Devam edeyim mi saymaya?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bu memleketin düşmanısın sen!

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Senin düşmanlıklarını saymaya devam edeyim mi?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sen Türkiye düşmanısın!

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Aydemir...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Her seferinde aynı şeyi yapıyor ya! Her seferinde aynı şeyi yapıyor!

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Devam edebilirim. Siz devam edin, ben de edeceğim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Uğur Bey...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Her seferinde aynı adamı takip ediyoruz ne dedi, ne demedi diye.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, uyarı yapıyorum burada ya!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Başkanım, o sözü geri alıracaksınız.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Tamam, tamam. Karşılıklı konuştunuz, cevabını verdiniz. Söz talebiniz varsa karşılayacağım.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Dışarıdan gelip karıştırıyorlar Başkanım, dışarıdan geliyor. Komisyon üyesi mi?

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Sizin davetinizle gelmedik biz buraya.

(Gürültüler)

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Komisyon üyesi misin sen? “Kürt ili” ne demek lan?

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Biz milletvekiliyiz, millet için mücadele veriyoruz.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Ne demek “Kürt ili”? Benim yanımdaki “Kürt ili” mi diyor, bölücü bir dil mi kullanıyor?

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Biz bölücülük filan yapmıyoruz.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Bırak kardeşim, bırak! Terbiyesizler! Bırakın şu işleri!

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, sakın olalım.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Her seferinde aynı şeyi yapıyorsunuz.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Şu bölücü dili bırakacaksınız. Bölmeyeceksiniz! Her seferinde aynı şeyi yapıyorsunuz.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Aydemir...

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Milletvekilleri, istediği zaman gelebilir.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Bölemeyeceksiniz!

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Sakin olalım arkadaşlar, yeter, yeter.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Her seferinde aynı şeyi yapıyorlar ya!

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Uğur Bey...

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Komisyon, milletvekillerine açık, istediğimiz zaman geliriz.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Bölücü dil kullanmayacaksınız o zaman! “Kürt ili” diye bir şey yok.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Bölmüyoruz zaten, bölmüyoruz.

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Oradan ne konuşacağımıza karışamazsınız siz! Ne diyorsunuz siz!

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Parmağını indir, parmağını indir! Konuşurken adam gibi konuş!

(Gürültüler)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, Sayın Tamer Osmanağaoğlu...

Söz sizde buyurun, buyurun başlayın.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım...

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Biz size bu memleketi böldürmeyeceğiz! Bunu bilin.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Ersoy...

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Sayın Bakanım, sözlerimin başında...

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Ya, siz kimsiniz? Siz kimsiniz de bize “bölücü” diyorsunuz? Biz istediğimizi yaparız. Siz bizim her yaptığımıza “bölücülük” diyemezsiniz! Yeter artık, yeter.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Hatimoğulları...

Bu şekilde devam edemeyiz. Karşılıklı bir şekilde devam edemeyiz.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Başkanım, bu arkadaş Kürt değil, Kürt olsa yine neyse.

(Gürültüler)

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Ya, ben Arap’ım, Arap! Size ne bundan!

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Hatta insan bile değil!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kürt olsa neyse. Sözünü geri alsın!

TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ (Adana) – Ayrıca, benim kim olduğumdan sana ne?

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Siz burada Kürt düşmanlığı yapıyorsunuz!

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Şimdi ben Kürt olacağım.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, görüşmelere on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 15.31

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 15.37****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, değerli Komisyon üyelerimiz, 22’nci Birleşimin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

Ticaret Bakanlığı 2021 Yılı Bütçe görüşmelerimize devam ediyoruz.

Sayın Hamzaçebi, sizin ufak bir şeyiniz var galiba.

III- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- İstanbul Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi’nin, Ticaret Bakanı Ruhsar Pekcan’ın annesine Allah’tan rahmet dilediğine ilişkin açıklaması

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Konuşmamı yaptıktan sonra benden sonraki konuşmacı Sayın Bakan’a başsağlığı dileğinde bulundu, ben de sordum “Ne oldu?” diye, Sayın Bakan’ın annesi rahmetli olmuş. Sayın Bakanım, annenize Allah’tan rahmet diliyorum; size, ailenize sağlıklı, uzun ömürler diliyorum, çalışmalarınız da başarılar diliyorum, bütçeniz hayırlı olsun efendim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ederim.

V.- KANUN TEKLİFLERİ VE DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/281) ile 2019 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanun Teklifi (1/280) ve Sayıştay tezkereleri (Devam)

a) Ticaret Bakanlığı

b) Rekabet Kurumu

c) Helal Akreditasyon Kurumu

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER - Sayın Tarhan, buyurun lütfen.

TAHSİN TARHAN (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Ben de konuşmama başlamadan önce Sayın Bakan, annenize Allah’tan rahmet diliyorum, başınız sağ olsun.

Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli Komisyon üyeleri; Ticaret Bakanlığı bütçesi üzerine söz aldım, herkesi saygıyla selamlıyorum.

Az önceki tartışmada bir milletvekili arkadaşımız, bizlere “Dışarıdan geldiniz, niye konuşuyorsunuz?” diye bir cümle kullandı, bu cümle doğru değil. Bizleri millet buraya gönderdi, biz de burada milletin bütçesini tartışıyoruz.

Sayın Bakan, sunumunuzu izledik, sunumunuzda bize anlatılan sadece mevcut durum. Türkiye’de ticaret ve esnaf kesimi zorda, bu olumsuz tablonun nasıl ortadan kalkacağı noktasında herhangi bir vizyon yok. Ticaret ve perakende sektöründeki acı tablo her şeyi ortaya koyuyor. Hem iç ticarete hem

de dış ticarete gerileme yaşıyoruz. Ocak-Ağustos 2020 döneminde ihracat geçen sene aynı döneme göre yüzde 12 azaldı; ithalatsa bu dönemde 135 milyar dolar olarak gerçekleşti, yüzde 4 düştü. Dış ticaret açığımız devasa boyutlarda. Bu tablo şaşırtıcı değil. Son bir yılda Türk lirasının dolar karşısındaki değer kaybı yüzde 30 seviyesinde. İç ticaretse yüksek vergiler ve corona tedbirleri nedeniyle durma noktasına geldi. TOBB'un verilerine göre, bu sene ocak-ağustos ayları arasında 9 bin civarında şirket kapandı, kapanan şirket sayısındaki artış yüzde 13. KOBİ borçları 860 milyar seviyesine ulaştı, bu borcun üçte 1'i bu senenin eseri. İcra dairelerinde biriken dosya sayısı 23 milyon seviyesine ulaştı, vatandaş ve esnaf ağzına kadar borçlu.

Değerli Komisyon üyeleri, piyasa bitik durumda. İç ticareti canlandırmak için Cumhuriyet Halk Partisinin önerileri oldu. Örneğin yüksek ÖTV oranlarının aşağıya çekilmesi, esnaf için kira ve nakit desteği, sicil affı ve icra işlemlerinin durdurulması gibi önlemlerin devreye sokulması gerekir diye önerilerde bulunduk, kimse dikkate almadı.

Değerli Komisyon üyeleri, Bakanlığın bütçesi 6 milyar 585 milyon olarak öngörülmüş, geçen seneye göre bütçede yüzde 14'lük bir artış söz konusu, Ticaret Bakanlığındaki sorunlara dağ gibi. Verilen desteklerle ilgili etki analizi yapılmıyor, sayısız kayıt ve muhasebe hatası var, alacaklar tahsil edilmiyor, gümrükler sanki devletin değil şirketlerin ve TOBB'un kontrolünde; Sayıştay raporlarındaki durum içler acısı; Ticaret Bakanlığı usulsüz ve keyfi işlemlerin bakanlığı olmuş. Mesela, 2011 yılından bugüne yap-işlet-devret modeliyle ve TOBB aracılığıyla yapılan gümrük kapılarında aslında Bakanlık hesabında bulunması gereken kantar payı özel bir şirketin hesabında tutuluyor. Bu hesaptan Kamu İhale Kanunu'na aykırı bir şekilde harcama yapılıyor. Bakanlık bu işlemler için her sene uyarılmakta ama Sayıştay'ın dinleyen yok.

TURQUALITY programından da usulsüz ödeme var. Gelişim Yol Haritası hazırlama işi ihalesiz bir şekilde Bakanlık tarafından bir firmaya verilmiş. Ayrıca, marka desteği için firmalara verilen ödemeler açısından büyük farklar var. Bazı firmalara dolar üzerinden yüksek destekler ödenmiş.

Değerli milletvekilleri, iddialar bu kadarla sınırlı değil. Ege Bölgesi'nde 287 bin dolarlık usulsüz kiralama kayıtlara geçmiş durumda, Bakanlık bu konuda ne yapmış, kamuoyu merak ediyor. "Danışmanlık bedeli" adı altında ödenen paralara da birilerinin "Dur!" demesi gerekir. Sadece tek bir örnek: 2018 Paris Şubat Fuarı'nda bir firmaya 9 milyon euro danışmanlık bedeli ödenmiş. Ayrıca, yurt dışı fuarlarında yüksek ücretlerle depo kiralıyor. Bu kiralama bedelleriyle ilgili denetim yapılmıyor Sayın Bakan.

Bir diğer sorun, iç hizmetleri geliştirme adına yapılan bu harcamalar TOBB hesaplarında tutuluyor, kamu maliyesi sistemine dâhil edilmiyor. TOBB ticaret yaşamı için önemli bir kurumdur ama yine de devlet kurumu değil. Neden ısrarla devletin parası Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği hesaplarında tutuluyor, bunun izahı var mı?

Değerli Komisyon üyeleri, Bakanlık desteklemelerle ilgili etki analizi yapmıyor. 2019 yılında ihracatı artırmaya yönelik desteklerin miktarı 3 milyar 150 milyon. Bu para hangi sektörlere gitti? O sektörler aldıkları desteğin karşılığını verdi mi? Bakanlık her zamanki gibi yine sessiz.

Rekabet Kurumundaki durum da parlak değil. Sayıştay raporu düzenlenmemiş ama Avrupa Birliği İlerleme Raporu var elimizde ve rapor bu Kurumu yerden yere vuruyor. Kurum üyeleri siyasallaşmış, bütün üyeleri Cumhurbaşkanı tarafından atanıyor, Kurum bağımsızlığını yitirmiş ve işlevsizleşmiş durumda. Son kanun değişikliğiyle Kuruma yapısal tedbir yetkisi verildi. Bu yolla iktidar, şirketlere müdahale edebilecek, yandaş şirketler lehine işleyen düzen daha da belirgin hâle gelecek.

Ne iş yaptığı belli olmayan Helal Akreditasyon Kurumunun bütçesi 4 milyon 200 bin Türk lirasından 6 milyon 500 bin Türk lirasına çıkarılıyor. Bu Kurumla ilgili; 2017 tarihli kanun görüşülürken Helal Akreditasyon Kurumu aracılığıyla ekonomiye yaklaşık olarak 10 milyar dolar girdi sağlanacağı söylendi; şu anki durum içler acısı, Kuruma doğru dürüst başvuru yok.

Sayın Bakan, bölgeler arası farklılık devam ediyor; Marmara Bölgesi ülkenin ihracatının yüzde 65'ini karşılarken Doğu Anadolu Bölgesi yüzde 0,4'ünü dahi karşılamıyor. Bu bağlamda, Bakanlık, bölgeler arasındaki ticari faaliyetler arasındaki uçurumu kapatmak adına bir çalışma yapmakta mıdır?

Tarımsal ürün ithalatı her gün artıyor, buğdayı dışarıdan alır hâle geldik. Oysa biz, tarımda kendi kendine yeten bir ülkeydik bir zamanlar. Gümrükler tarım ithalatı için sıfırlanıyor, çiftçiye ithalata kurban eden bu politika neden sürdürülüyor? Ticaret Bakanlığının Türk köylüsüyle alıp veremediği nedir, merak ediyoruz. Gümrük tarifelerimiz tarımı çökertmek için kullanılmamalı artık, Bakanlığı tedbir almaya çağırıyoruz.

Libya'daki müteahhit alacaklarıyla ilgili son durum hakkında Bakanlığın görüşlerini almak istiyoruz. Dışarıda ödenmemiş ne kadar paramız kaldı, Libya'daki ödemeler konusunda hangi sözler verildi, hangi anlaşmalar imzalandı; açıklama istiyoruz.

Değerli Komisyon üyeleri, AVM'lerin ticari hayata etkisi hakkında da bir şeyler söylemek istiyorum: AVM'ler pandemiden yoğun bir şekilde etkilendi ama büyük alışveriş merkezleri çarşı pazar esnafını bitirdi. Bakanlık bu konuda tedbir almayı düşünüyor mu? AVM'lerin çalışma süreleriyle ilgili genel bir düzenleme yapılacak mı? Esnafı korumak için ne düşünüyorsunuz Sayın Bakanım?

Gümrüklere ayrıca değinmek istiyorum: Yurt dışına gönderilmeyi bekleyen mallar sınır kapılarına yığılmış durumda. Bize gelen en büyük şikâyetlerden biri, memurların acemi olduğu; işlemleri uzattıklarını söylüyorlar.

Taşımacılıkta büyük bir kriz var: Hem kara yollarında hem de deniz yollarında sorun yaşanıyor. Macaristan ve Yunanistan gibi ülkelere yönelik geçiş belgelerinin tükendiği iddiaları dile getiriliyor. Bu ülkeler önemli çünkü Almanya pazarına transit geçişte kritik role sahip. Taşımacılar, geçiş belgeleri tükendiği için alternatif güzergâhlara yöneliyor. Bu istenmeyen durum, Türkiye'den giden bir tırın Almanya'ya ulaşmasını dört gün geciktiriyor, tır başına 600 dolar ek maliyet getiriyor.

Limanlardaki durum sınır kapılarından farklı değil; Avrupa aktarmalı gemilerde yığılma var, aktarma yükleri alınamıyor, bir konteyner için savaş veriyor ihracatçılar. İşletmeciler malını gönderemiyor, boş gemi bulan firmalar ise daha fazla maliyete katlanmak zorunda kalıyor. Denizlerde ortalama navlun yüzde 30 oranında arttı. Gümrüklerdeki yığılma karşısında Bakanlık ne yapıyor?

Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Tarhan, teşekkür ederim.

Sayın Tamer Osmanağaoğlu, buyurun lütfen.

TAMER OSMANAĞAOĞLU (İzmir) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Sayın Bakanım, geçtiğimiz günlerde Hakk'ın rahmetine kavuşan kıymetli annenize Allah'tan rahmet diliyor, bu vesileyle sizlere de taziyelerimi sunuyorum.

Ticaret Bakanlığı, ülkemiz için önemli olmasının yanında, Milliyetçi Hareket Partisi için de ehemmiyetli bir yere sahiptir. Görev ve sorumluluk alanınız itibarıyla Marksist, Leninist, DEV-SOL'cu teröristler tarafından şehit edilen eski Gümrük ve Tekel Bakanımız Gün Sazak'ın emanetine sahip

çıkıyor olmanız bizim için oldukça hassas bir konudur. Bu vesileyle, Bakan olduktan sonra, sadece altı ay sonra gümrüklerde yıllardır engellenemeyen yolsuzluğa son veren Gün Sazak'ı bir kez daha rahmetle anıyorum.

Sayın Bakanım, son dönemlerde vatandaşlarımızdan gelen fahiş fiyat artışlarına yönelik şikâyet başvuruları üzerine Türkiye genelinde, başta gıda ve temel tüketim ürünlerinde olmak üzere, saha denetimlerini artırmanız yerinde olmuştur. Bundan sonra da bu denetimlerin tavizsiz bir şekilde devam etmesi temennilerimiz arasındadır.

KOOP-DES kapsamında 3 etapta yapılan değerlendirmeler sonucunda bu güne kadar 133 kooperatifin 143 projesi için destekleme kararı alınması ve bu projelerin toplam tutarı olan 18 milyon TL'nin 13 milyon TL'sinin hibe olarak verilecek olması sevindirici gelişmelerdendir. Proje tutarlarının kalkınmada öncelikli yöre şartı aranmaksızın, ortaklarının en az yüzde 90'ını kadınların oluşturduğu kooperatiflerde yüzde 75'inin Ticaret Bakanlığınca hibe olarak karşılanıyor olması kadın girişimcilerimiz için oldukça önemlidir. İhracatın ithalatı karşılama oranı ise yüzde 87,9'a ulaşmış olsa da sizlerin gayretiyle katedecek daha çok yolumuz olduğu muhakkaktır.

Sayın Bakanım, İzmir'imizde yaşanan depremin ardından göstermiş olduğunuz hassasiyet için, İzmirli hemşehrilerimiz adına bir İzmir Milletvekili olarak teşekkürlerimi sunuyorum. Zarar ziyan tespitini takiben zarar gören esnafımıza 50 bin liraya kadar hibe desteği verilecek olması, Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri Birlikleri Merkez Birliği üzerinden Halkbanktan kredi kullanan esnafımızın kredi ödemelerinin faizsiz olarak bir yıl süreyle ertelenmiş olması yerinde gördüğümüz ve takdir ettiğimiz hususların başında gelmektedir.

Sözlerime son vermeden önce, gümrüklerde bir yandan dijitalleşmeye önem vererek yasal ticaretin önünü açarken diğer yandan yasa dışı ticaretle mücadelede gösterilen başarıyı da takdir ettiğimizi vurgulamak istiyorum.

Bu duygu ve düşüncelerimle saygı ve muhabbetlerimi sunuyorum.

Bakanlığınızın bütçesinin yüce Türk milletine ve Bakanlığınıza hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Osmanağaoğlu.

Sayın Emine Gülizar Emecan, buyurun lütfen.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli Bakanlık bürokratlarımız, değerli milletvekili arkadaşlarım, basınımızın değerli mensupları; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, acı kaybınızdan dolayı da tüm ailenize ve size sabır, annenize de Allah'tan rahmet dileyerek sözlerime başlamak istiyorum.

Şimdi, 2019 kesin hesabı ve 2021 bütçesini görüyoruz Ticaret Bakanlığımızın. 2021 yılında Ticaret Bakanlığına bütçeden ayrılan başlangıç ödeneği 6 milyar 585 milyon 834 bin TL olarak belirlenmiş. Evet, bu tutar genel bütçeli kurumların ödenekleri içinde binde 5'lik yer tutmakta; yeni bütçe, 2019 başlangıç ödeneğine göre de yüzde 15'lik bir artış, 2020 başlangıç ödeneğine göre de yüzde 14'lük bir artışa denk gelmekte.

Sayın Bakan, ben sunumuma öncelikle, önemli olduğumu düşündüğüm için Sayıştay raporlarıyla başlayacağım. Sayıştay raporlarına geçmeden önce yalnız bütçenizle ilgili, bir iki rakamla ilgili sorum olacak. Örneğin 2020 bütçenizde sözleşmeli personelle ilgili, başlangıç ödeneği ve haziran

sonu harcamasında çok ciddi oranda bir fark var, bu farkın sebebi nedir, onu öğrenmek istiyorum; başlangıç ödeneği 3 milyon 59 bin 20 milyon 408 bin TL gibi bir ödeme yapılmış. Bunun dışında, gene bütçenizde ağırlıklı olarak cari transferlere pay ayrılıyor ve sunumunuzda da söylediğiniz gibi “İhracatı iş insanlarımızın desteklenmesi için ayrılmıştır bu bütçe.” demiştiniz. Şimdi, haziran-ekim dönemine, haziran sonu harcamalara baktığımız zaman başlangıç ödeneğin epeyce altında bir harcama olduğunu görüyoruz. Haziran-ekim döneminde yani şimdiye kadar ne kadar bir harcama oldu bu cari transferlerden? Özellikle pandemiyle mücadele ettiğimiz bir süreçte yani ihracatçılara, iş insanlarına nasıl bir desteğiniz oldu? Aslında bu kalemden 2020 başlangıç ödeneğini aşmış olsaydınız ve esnafımıza daha fazla destek, kredi desteği yerine aktarılmış olsaydı inanın hiç kimsenin itirazı olmazdı. Belki Bakanlık olarak bu konunun üstünde daha fazla durmalıydınız.

Sayın Bakan, şimdi, 2019 yılı Sayıştay denetimlerine baktığımızda; Bakanlığımıza ilişkin 40 bulgu saptanmış, Bakanlık döner sermaye işletmesiyle birlikte 15 eksikten 10’nu, geçmiş yıllardan gelmiş bulgular bunlar yani Bakanlıkça yerine getirilmemiş. Ticaret Bakanlığı, bakanlıklar arasında da baktığımız zaman en fazla sorunlu bulguya sahip bakanlıklardan biri. Şimdi, bu bulguların özellikleri neler oluyor genellikle? Kamu zararı, usulsüzlük, hatalı muhasebeleştirme, fazladan ve yersiz yapılmış ödemeler, işte yanlış yap-işlet-devret modelleriyle ilgili ödemeler ve birçoğu beş yıldır denetim raporlarında olan bazı bulgulardan da Bakanlığımızın usulsüzlükleri kamu zararına, kusura, suç duyurusuna konu olması gereken işlemleri ısrarla devam ettiğini görüyoruz. Bütçe hakkı ve saydamlık ilkeleri açısından da bu çok büyük bir sorun oluşturuyor. Geçen sene aslında sunumunuzda: “ İnşallah bunları düşüreceğiz.” demiştiniz ama maalesef düşmemiş, hâlâ aynı haşmetiyle bu bulgular devam ediyor.

Şimdi, özellikle arkadaşlarımızın da üstünde çok ciddi durduğu TURQUALITY’yle ilgili bulgulardan ben de söz etmek istiyorum ancak bunlarla ilgili detaylara girmeden önce, ben sizin geçen yılki sunumda TURQUALITY’yle ilgili yapılan eleştirilere verdiğiniz cevap üzerinden gideceğim. Şimdi “TURQUALITY programı kapsamında desteklenen firmaların çoğunluk hisseleri yabancı şirketlere satılan markaların desteklenmeye devam edilmesi.” Bu şimdi yıllardır devam ediyor ancak geçen seneki sunumunuzda şöyle demiştiniz: “Şimdi, yabancı firmalara bir taraftan: ‘Gel Türkiye’de yatırım yap, diğer taraftan da sen yabancısın, seni teşvik çıkarıyoruz.’ diyoruz. Hâlbuki Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın da teşvikleri var ki Türkiye’ye yabancı yatırım çekebilelim.” Daha devamı var tabii bunun ben zaman açısından girmeyeceğim. Şimdi, TURQUALITY’le ilgili özellikle bu bulguda baktığımız zaman, TURQUALITY’nin kuruluş amacına baktığımız zaman nedir? Devlet destekli bir markalaşma programı ve global Türk markalarını yaratmak üzerine programlanmış bir yapı ve hedefleri var tabii; o da marka potansiyeli olan firmalara global bir marka olma yolunda finansal kaynak sağlamak. Şimdi “Türk firmaları ve Türk malıdır.” diyor, şimdi Sayıştay da aynı şekilde söyleniyor. “Bu çerçevede çoğunlukla hisseleri satılan markalar artık yeni kurumsal çatılar altında tanımlanacak ve örneğimizde yer alan markalar bağlamında kurumsal çatılar artık söz konusu yabancı şirketler olacaktır.” diyor Sayıştay. Sayıştayın bu konuda çok ciddi bir önerisi var ve sizin yaklaşımınız TURQUALITY’nin kuruluş amacına da aykırı düşüyor. O nedenle, yani sizin belki kendinize göre olumlu bir yaklaşımınız var ama eğer Türkiye Cumhuriyeti devleti bir hukuk devletiyse o zaman çıkarılan kanun, karar ve tebliğlere uygun yol yürünmesi gerekmektedir. O nedenle ya TURQUALITY’nin kuruluş amacını, yapısını bir gözden geçirmek lazım ya da sizin bu tutumunuzdan bir an önce vazgeçmeniz gerekiyor çünkü bu desteklerin devam ettiğini görüyoruz.

Şimdi, yine “Mal TURQUALITY’si kapsamda desteklenmesi gereken bir ayakkabı markasına hizmet TURQUALITY’si kapsamında desteklenmesi.” Açıkçası bunun da çok detayına girmek istemiyorum, arkadaşlarımıza bahsetti ama burada da çok ciddi bir problem görülüyor gerçekten. Yani,

burada bir ayrımcılık var, hakikaten bir ayrımcılık... Ya, ayrıcalık sağlanmış bu firmaya. Nereden anlıyoruz? Bu firma 2015/9 sayılı Tebliğ kapsamında perakende sektörü içerisinde değerlendirilen tek marka olarak görülüyor, tek bir ayakkabı firması. Hâlbuki perakende olarak mağazalarına mal satan birçok hazır giyim firması bu destekten bu şekilde yararlanmamış, marka sayılarının oranlanması suretiyle yararlanmış. Ne diyor Sayıştay? “Eğer bir mağaza, mağazasında kendi markaları dışında da markalar satıyorsa sadece kendi markası oranında desteklenebilir.” Ama siz diyorsunuz ki: “Hayır, biz bunun tamamını, yüzde 100’ünü destekliyoruz.” Burada çok ciddi bir usulsüzlük var hakikaten. Ben sormak istiyorum... Tabii, Sayıştayın da şöyle bir önerisi olmuş, öneri değil aslında bir anlamda: “Önceden aldığı toplam 30 milyar 912 milyon 418 bin TL desteğin iadesi, mağazalarında sattıkları diğer markalar oranında sağlanmalıdır.” Birinci sorum: İade sağlandı mı? Böyle bir girişimde bulunuldu mu? Bir de bu firma hangi firmadır, bizleri bilgilendirirseniz seviniriz. Aynı şekilde, bulgu 16 ve 17’de bir ayakkabı firmasıyla ilgili bulgular var, onlar da bu aynı firma mıdır, onu da sormak istiyorum.

Devamında, tabii, daha birçok konu var Sayıştay denetim raporlarında; ben onların detaylarına girmeden biraz esnafla ilgili konulara değinmek istiyorum.

Şimdi, Bakanlığınızı değerlendirdiğimiz zaman, Türkiye ekonomisi nasıl yönetiliyorsa Ticaret Bakanlığının da o şekilde yönetildiğini görüyoruz yani biraz hesap vermekten uzak, kaynakların belli yerlere aktarıldığı, mevzuat eksikliklerinin yıllardır değiştirilmediği, düzeltilmediği bir şekilde. Türkiye bu şekilde, Bakanlık da maalesef bu şekilde.

Şimdi, aslında Ticaret Bakanlığı corona sürecinin kara tablosunda ilk hesap vermesi gereken Bakanlıklardan biri. Esnaf açıkça üvey evlat sayılmış; corona sürecinde nakdi destekleme talepleri geri çevrilmiş, bazı vergi ödemeleri ertelenirken hâlâ da yüksek faizlerle kredi teklifleri veriliyor. Açıklanan son faiz kararları ve sokak kısıtlamaları eş zamanlı olarak bir esnaf ve istihdam destek paketiyle desteklenmediği için zaten bir ayağı çukurda olan ticaret hayatının diğer ayağı da kesilmek üzere.

Ticarette satın alma gücünün yüzde 40 daraldığı; TÜİK’in aksine, girdi maliyetlerinin coronanın başlangıç ayına göre yüzde 60-70 oranında arttığı bir ortamdan bahsediyoruz. Ticaret tüm bu alanların kesişiminde girdi maliyeti ve yüksek vergi yüküyle boğuşmaktadır Sayın Bakan.

Şimdi, TOBB verilerine göre 2020 yılı Ocak-Ekim döneminde 2019 yılının aynı dönemine göre kapanan şirket sayısında yüzde 12,67; kapanan gerçek kişi sayısında da yüzde 16,61 oranında artış olmuş.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Emecan, lütfen tamamlar mısınız.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Tamam, toparlıyorum.

KOBİ’lerin yıl başından bu yana yüzde 40 artan kredi borçları 857 milyarı geçmiş durumda.

Şimdi, ikinci salgın döneminde kapanma planı daha yüksek faiz oranlarının, biraz düşmüş olsa da daha yüksek -bunun ne kadar süreceğini bilmiyoruz ama- döviz fiyatlarının ve daha fazla borçluluğun olduğu bir döneme geldi Sayın Bakan. Yaklaşık 370 bin iş yerinin faaliyeti durduruldu şu kısa dönemde, 17 Kasımdan itibaren ve yaklaşık 2 milyon işçiyi etkiliyor bu durum. Acilen bu esnaflarımıza destek vermek zorundasınız. Gelir kaybını destekleme ve işsizliğe karşı koruma paketi derhâl hayata geçirilmelidir; diğer ülkeler bunu yapmıştır.

Biz esnaf ziyareti yapmıştık okulların açıldığı dönemde. Özellikle kırtasiye esnafının en büyük şikâyeti şudur: Mahalle arasına açılan özellikle -adını da vereceğim ben- işte, BİM, A101, Şok gibi mahalle arası marketler ve market zincirlerinin aynı dönemde, okulların açıldığı dönemde

kırtasiye satmalarına izin verilmesinden dolayı çok büyük bir mağduriyet yaşadıklarını, sıftah bile yapamadıklarını söylediler. Rekabet Kurumunun bu konuda ne söyleyeceğini merak ediyorum. Burada da rekabet anlamında esnafımız ezilmiş olmuyor mu? Açıkçası, tüm bunlara baktığımız zaman...

Bir de, son olarak kadın ve genç girişimcilik çalışmalarınızla ilgili bir şey sormak istiyorum: Kaç kadın, genç girişimci ve kooperatif sisteme ihracatçı olarak girmiş, hangi büyüklükte bir ihracat rakamına ulaşmışlardır? Toplam ihracat içindeki payları nedir? Çünkü ihracat yapma anlamında kooperatifleri ve kadın-genç girişimcileri iki yıldır desteklediğinizi söylüyorsunuz, yaptığınız eğitim programlarını açıklıyorsunuz ama bu konuda da bize rakamları sunarsanız... Yani yaptığınız çalışmaların bir çıktısı olarak ne olmuştur? Bunları da sizden açıkçası duymak isteriz. Bu bağlamda açıkçası ticaretin içinde olduğu duruma birçok arkadaşımız zaten değindiler, o noktaya girmeyeceğim ama AB ilerleme raporunun da dikkate alınması gerektiğini düşünüyorum, onların da dikkate aldığı gibi.

Şeffaflığın, kurumunuzda şeffaflığın sağlanması ve kurumsal yapınızdaki eksiklerin giderilmesi için çalışmalarınızı arttırmak zorundasınız.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Emecan, ek süreniz de bitti.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Topyekûn bir vizyon ve strateji faaliyeti içerisine girmek zorundasınız.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Lütfen tamamlar mısınız.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) - Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum, ticaret hayatının ülkemize daha hayırlı olmasını diliyorum ve sizleri selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Emecan.

Sayın Mustafa Kalaycı, buyurun lütfen.

MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakan, Bakanlığımızın ve kurumlarımızın değerli temsilcileri, sayın basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, başınız sağ olsun. Kıymetli annenize Allah'tan rahmet diliyorum, mekânı cennet olsun.

Toptan ve perakende ticaret hizmetleri sektörü gelişmiş ülkelerin ekonomileri içinde önemli pay almaktadır. 2019 yılında sektörün gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payları Almanya'da yüzde 10, İtalya'da yüzde 11,7 ve Fransa'da yüzde 10,4 olarak gerçekleşmiştir. Ülkemizde de 2019 yılında toptan ve perakende ticaretin gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payı yüzde 12,3; konaklama ve yiyecek hizmet faaliyetlerinin payı ise yüzde 2,8 olmuştur. 2019 yılında toptan ve perakende ticaret sektörü yüzde 1,2; konaklama ve yiyecek hizmetleri ise yüzde 2,4 büyümüştür.

Toptan ve perakende ticaret sektöründe piyasa işleyişinde karşılaşılan aksaklıkların giderilmesi önem arz etmektedir. Toptan ticareti geliştirmeyi teminen toptancı hâllerinin ve benzeri yapıların modernizasyonu yapılmalıdır. Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'la yapılan düzenlemelerle piyasanın olağan akışını bozarak piyasa aksaklıklarına sebep olan fahiş fiyat artışı ve stokçuluk faaliyetleri düzenlenmiş, Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu kurulmuştur. Tüm piyasalarda fahiş fiyat artışı ve stokçuluk faaliyetlerine fırsat verilmemesi için kapsamlı ve etkin bir denetim sistemi oluşturulmalıdır. Tüketicinin korunmasına ilişkin mevzuat güncellenmeli, piyasa gözetim ve denetim faaliyetlerinin etkinlikleri arttırılmalıdır.

Covid-19 salgınıyla birlikte toptan ve perakende ticarete de büyük zorluklarla karşılaşmıştır. Covid-19 salgınının etkisiyle nisan ayında yıllık yüzde 20,9; aylık yüzde 24,5 daralan toplam ciro endeksi daha sonra toparlanarak yükselişe geçmiş olup eylül ayı itibarıyla yıllık yüzde 26,2; aylık yüzde 3,4 artış göstermiştir. Yine nisan ayında yıllık yüzde 19,3; aylık yüzde 21 daralan sabit fiyatlarla perakende satış hacmi sonraki aylarda yükselmiş olup eylül ayında yıllık yüzde 7,8; aylık yüzde 2,8 artmıştır.

Salgın döneminde firmalar tüketici güvenliğini sağlayabilmek amacıyla hijyenik teslimata ve müşteri desteğine ağırlık vermekte, e-ticaret'in öneminin anlaşılmasıyla birlikte dijitalleşmeye yönelik yatırımlarını arttırmaktadır. Mağazalar ve AVM'ler gibi fiziksel satış kanallarında alışveriş trafiği giderek azalırken e-ticaret'in toplam perakende satışlar içerisindeki payı artmaktadır. Ülkemizde 2019 yılında yüzde 6,2 olan perakende pazarında e-ticaret'in oranının 2020 yılında yüzde 7'ye yükselmesi beklenmekte, 2021 yılında yüzde 8'e çıkması hedeflenmektedir. 2019 yılında yüzde 34,1 olan internet üzerinden alışveriş yapanların oranının 2020 yılında yüzde 36,5; 2021 yılında yüzde 38'e ulaşması öngörülmektedir. E-ticaret kanalıyla ihracatın artırılmasını teminen yerli firmaların elektronik pazar yerlerinde bulunmaları desteklenmelidir. E-ticaret'te ürün güvenliği denetimlerinin sağlanması konusunda model geliştirilmeli ve ihtiyaç duyulan düzenlemeler yapılmalıdır. Güven damgası uygulamasıyla güven damgası alan e-ticaret sitesi sayısı 20'e ulaşmış olup 2021 yılında 100'e yükselmesi hedeflenmektedir. Şirketlerin, Bakanlık tarafından onaylanan e-ticaret sitelerine yönelik üyelik giderlerinin desteklenmesine devam edilmelidir.

Covid-19 salgınının oluşturduğu olumsuz şartlara rağmen Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu verilerine göre 2020 yılında açılan esnaf sayısında ciddi bir artış, kapanarlarda ise önemli bir azalış söz konusudur. TESK tarafından açıklanan Esnaf ve Sanatkarlar Sicil Gazetesi'nde yayınlanan açılış, kapanış ve değişik ilanlarına göre 2020 yılının ilk on ayında tescil ilanı sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 61,8 düzeyinde artmıştır, terkin ilanı ise yüzde 14,5 azalmıştır.

Esnaf ve sanatkarımızın elbette sorunları bulunmaktadır. Covid-19 salgınının ve alınan önlemlerin etkisiyle çalışmayan özellikle küçük esnafımız sıkıntı içerisinde. Bu durumda olan kahvehane, lokanta, kafe, berber, kuaför, düğün salonu, kantin, yurt gibi işletmeciler esnafımızla servisi, dolmuşçu, otobüsçü gibi nakliyeciler esnafımıza yönelik ek tedbirler alınmalıdır. AVM ve büyük market zincirlerinin şehir merkezinde şube açmaları adil rekabet şartlarını bozmayacak şekilde kurallara bağlanmalıdır. KOSGEB kredi ve desteklerinden yararlanmak üzere sadece esnafa özgü bir destek programı uygulamaya konulmalıdır. Esnaf kesiminin teknoloji kullanım düzeyi ve ürün kalitesi yükseltilecek verimliliği artırılmalı, bilgiye erişimleri kolaylaştırılmalı, ana ve yan sanayi bağlantıları güçlendirilmelidir. Diğer yandan esnafın SGK prim oranı düşürülmeli, gelir vergisindeki asgari geçim indirimi esnaf için de uygulamaya konulmalıdır. Emeklilik için prim gün sayısında ve emekli aylıklarında eşitlik sağlanmalıdır. Geçmişte esnaf olarak çalışılmış süreler daha önce kayıt ve tescil şartı aranmadan hizmete sayılmalı, geçmiş hizmetlerin borçlanması imkân verilmelidir.

Ekonominin barometresi olan esnafa verilecek her türlü destek piyasaya olumlu yansıtacak, hem esnafa hem de ekonomiye katkı sağlayacaktır. Bu sorunların çözümü ağırlıklı olarak başka bakanlıkların görev alanına girmekle birlikte esnaftan sorumlu bakanlık Ticaret Bakanlığıdır. Bu itibarla esnafın haklı talep ve beklentilerinin karşılanması için ilgili bakanlıklarla görüşülmesi gerekmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye sahip olduğu kıtalar arası geçiş noktasındaki konumuyla lojistikte bölgesel bir üst olma potansiyeline sahiptir ancak Lojistik Performans Endeksi'ne göre 2012 yılında 27'nci sıraya yükselen Türkiye, daha sonra gerilemiş olup 2018 yılında 160 ülke

arasında 47'nci sıradadır. Ülkemizin lojistik performansının iyileştirilmesi için, gümrük hizmetlerini hızlı ve etkin şekilde sürdürmek ve kapılardaki beklemleri en aza indirmek için insan gücü ve teknik kapasitenin artırılması önem arz etmektedir.

İhracatta yükün deniz limanlarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi 2019 yılında 1,8 gün olup 2020 yılında 1,6 güne, 2021 yılında 1,4 güne inmesi öngörülmektedir. İhracatta yükün kara kapılarında gümrük gözetiminde ortalama bekleme süresi ise 2019 yılında 5,4 gün olup 2020 yılında 4,9 güne, 2021 yılında 4,2 güne inmesi öngörülmektedir. Gümrük hizmetlerinin etkili bir şekilde yürütülmesi amacıyla yeni gümrük tesislerinin yapımı ve mevcut tesislerin modernizasyonu çalışmaları devam etmektedir. Tek Durak'ta kontrol iş akış süreci kapsamında gümrük kapılarında modernizasyon çalışmaları hızla tamamlanmalıdır. Tek Pencere Sistemi'ne entegrasyon çalışmaları sürdürülmeli, tespit edilen yeni belgelerin sisteme entegrasyonu sağlanmalıdır. Yetkilendirilmiş yükümlü statüsü uygulaması kapsamında yetkilendirilen firma sayısının artırılmasına ve bu firmalara tanınan kolaylıkların genişletilmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir. İthalatta yerinde gümrükleme ve izinli alıcı uygulamasına yönelik düzenleme yapılmıştır. İhracatta izinli gönderici sistemi yaygınlaştırılmalı, sistemin daha kolay kullanılması için sistemsel düzenlemeler yapılmalıdır. Farklı kurumlarca işletilen laboratuvarlarda yapılan mükerrer analizlere neden olan düzenlemeler gözden geçirilerek gerekli tüm analizler "tek numune, tek analiz" prensibi üzerinden yapılmalıdır.

Gümrük işlemleriyle ilgili ihtiyaçlara daha etkin ve verimli çözümler üretebilmesi amacıyla başlatılan Yeni Bilge Projesi'ni çok önemli görüyoruz. Kaçakçılıkla mücadele çalışmaları sürdürülmeli, risk temelli kontroller etkinleştirilmeli, Yerli ve Millî Tarama Sistemi Projesi ve Tarama Ağı Projesi etkin bir şekilde uygulanmalıdır. Eşya, taşıt ve yolcu kontrollerinde ileri teknolojiye sahip sistemler ve uygulamalar yaygınlaştırılmalıdır. Veri yönetim sistemi geliştirilmeli, Dünya Gümrük Örgütü tarafından oluşturulan risk göstergeleriyle uyumlu risk profilleri sisteme entegre edilmeli ve sistemin tüm birimleri de kullanıma hazır hâle getirilmelidir. Tasfiye işlemlerinde etkinliğin artırılması için Bilge Sistemi ile Tasfiye Yönetim Sistemi arasında entegrasyon sağlanmalıdır.

Sayın Bakanım, Bakanlığınız bütçesinin hayırlı ve bereketli olmasını diliyor, saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Kalaycı.

Sayın İsmail Güneş, buyurun lütfen.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Başkanım.

Çok Değerli Bakanımız, Bakan Yardımcılarımız, çok değerli milletvekillerimiz, çok değerli bürokratlarımız ve basın mensuplarımız; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, öncelikle, annenizin vefatından dolayı çok üzüldüğümü ifade etmek istiyorum. Başsağlığı ve sabırlar diliyorum. Mekânı cennet olsun.

Tabii, AK PARTİ iktidarlarında ihracatı artırmak hedeflerden biriydi ve neticede de 2002 yılında 36,1 milyar dolar olan ihracatımızı 2019 yılı itibarıyla 180,8 milyar dolara çıkardık. Tabii, 2020 yılında Covid nedeniyle 164 milyar olması beklenmektedir.

Geçtiğimiz günlerde, 17/11/2020 tarihli Cumhuriyet Halk Partisi grup toplantısında Cumhuriyet Halk Partisi Başkanı Sayın Kemal Kılıçdaroğlu Uşak ilimizden de bahsederek, Hükûmetimizin, deri ihracatında önce yüzde 40, daha sonra da yüzde 20 fon uygulayarak deri ihracatına engel olduğunu iddia etti. Tabii, bu, vatandaş tarafından şöyle algılandı: "Bu kadar dövize ihtiyacımızın olduğu dönemde nasıl olur da Adalet ve Kalkınma Partisi ihracatın önüne engel koyar." denildi. Tabii, burada ben size bunun aslında nasıl olduğunu izah etmeye çalışacağım. Ülkemizde yılda yaklaşık 6 milyon küçükbaş hayvan ve 3,7 milyon da büyükbaş hayvan kesimi yapılmaktadır. Bunların da derileri İstanbul Tuzla,

İzmir Menemen, Tekirdağ Çorlu, Uşak, Bursa, Balıkesir Gönen, Bolu Gerede, Isparta, Hatay, Manisa Kula'da işlenmektedir. Türkiye'nin kendi ürettiği deri kendi işlemesine yetmemektedir. Türkiye'de yaklaşık olarak 13 milyon civarında da küçükbaş hayvan işlenmektedir. 6 milyonunu kendisi üretiyor, kendisi kesim yapıyor fakat işlediği küçükbaş hayvan miktarı 13 milyon civarı. Bunun da yüzde 50'si Uşak'taki aşağı yukarı 130 tane tesiste işlenmektedir.

"İthalat rakamları nelerdir?" dersiniz, tabii, deri ve deri mamulleri ithalatımız 951 milyon dolar. Bunun içindeki ham madde oranı 213 milyon dolar ve dolayısıyla da "İhracat rakamları nelerdir?" dersiniz 1,63 milyar dolar yani ithalatımızın 2 katına yakın. Daha önceki dönemlerde hükümetler ham derinin ihracatından daha az para kazanıldığı için demişler ki: "Biz bunu mamul hâline getirelim ve ekonomik olarak katma değeri daha yüksek olan ürünler üretelim, bunu satalım." Neticede de 1,63 milyar dolarlık ihracatımızın yaklaşık olarak 932 milyon doları ayakkabı ürünlerinden elde edilmektedir. Bunun üzerine, 1988 yılında 19959 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 13/10/1988 tarihli ve 88/13384 sayılı Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu kuruluyor. Burada ne getiriliyor arkadaşlar? Diyor ki hükümetler: "Biz bu ham deri ürünlerinin -bunun içine "pikle deri" denilen yünü kırılmış deriyi de koyuyorlar- ihracatının kilogramına 50 sent para alalım ve bunu ihraç etmesinler, nihai ürünü ihraç etsinler." diyorlar ve "Bundan daha fazla para kazanalım." diye... 1988 yılında çıkıyor. Fakat daha sonraları bunu delmek için derinin tam işlenme aşamasındaki ara işlem olan kromlu deri safhasına getiriyorlar ama yaş deri; işlendikten sonra bunu ihraç etmeye başlıyorlar, bunu deliyorlar. Bunun neticesinde kromlu deriyi kaç para satıyorlar? En iyi ihtimalle tanesini 10 dolara satıyorlar. Peki, işlenmiş deriyi kaç para satıyorlar? 30 ila 50 dolar arasında satıyorlar. Şimdi, siz eğer deriyi tam mamul hâline getirirseniz hem daha fazla para kazanıyorsunuz hem de daha fazla istihdam yaratıyorsunuz. Bu şeyi gören deri sanayicileri ve ihracatçıları Hükümetimize diyorlar ki: "Biz bundan zarar ediyoruz, kendimize deri yetmiyor. Biz bunu nihai ürün hâline getirelim. Bunlara bir frenleme koyalım." Neticede, 2017 tarihinde Hükümetimize başvuruyorlar ve -işte Sayın Kılıçdaroğlu'nun dediği- bu küçükbaş hayvanlarda tabaklanmış yaş hâlindeki derilere yüzde 40 oranında fon getiriliyor. Buradaki amaç, Türkiye'de deri işlensin, yurt dışına nihai ürün versin. Şimdi, bunu göz önüne alarak Sayın Kılıçdaroğlu diyor ki: "Siz, deri ihracatına engel oluyorsunuz." Biz deri ihracatına engel olmuyoruz, biz nihai ürün olsun diye... Yoksa iç piyasadan bunu bulamayan insanların dış piyasadan almak zorunda kalıyor.

Uşak'ta da deri üreten bu sektör var tabii ki, nihai ürün üreten de var. Nihai ürün üreten 10 kişi, diyelim ki diğerleri 80-90 kişi civarında; ihracatlarına bakarsanız o 10 kişinin ihracatı belki 2'ye katlıyor. Bunlar dediler ki: "Biz bundan çok zarar görüyoruz." O dönemde, biz Sayın Bakanlarımızla da görüştük ve bu, yüzde 20'ye indirildi. "Dışarıdan da bu kromlu deriye fon konulsun yani ona da vergi konulsun." dediler. Aşağı yukarı yüzde 10 da ona fon konuldu.

Yani demem o ki arkadaşlar, buradaki esas, temel amaç, deri ürünlerinin Türkiye'de işlenmesi ve bunun ihraç edilmesi. Ham madde olarak deriyi kromlu hâle getirene kadar -onun kırıntıları var, yün atıkları var ve dolayısıyla çok fazla su kirliliği oluşturuyor, bunun arıtması var ve çok maliyetli bir iş- esas maliyetli işi biz yapıyoruz, ucuza satıyoruz. "Onu nereye satıyorsunuz?" dersiniz, en çok İtalya, Almanya gibi ülkelere satıyoruz ve onlardan nihai ürün olarak bunları kat kat fazlasına alıyoruz.

Hükümetimizin temelde yapmak istediği, katma değeri yüksek ürünlerin ihracatının sağlanması. Yoksa, Sayın Kılıçdaroğlu'nun dediği gibi, deri ihracatına bizim herhangi bir engelimiz yok. Bunu düzeltmek isterim.

Bir de tabii ki bu sözleri diyelim ki normal, sıradan bir kişi söylese, hadi görevi olmayan bir milletvekili söylese tabii ki bu çok önemli değil ama bunu, Türkiye Cumhuriyeti'nin ana muhalefet partisinin liderinin söylemiş olması gerçekten de bizi ziyadesiyle üzmüştür.

CAVİT ARI (Antalya) – Genel Başkanımız doğru söyler, Genel Başkanımız doğruyu söyledi.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Yani Türkiye'nin yarınları... Peki, şöyle bir şey...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Ari, karşılıklı konuşmayalım lütfen.

Hatip devam etsin.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Genel Başkanımız doğru söylüyorsa... Peki, o zaman... (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Güneş, devam edin lütfen.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Man Adası'nı iddia ettiler, Man Adası'nda arkadaşlar mahkûm oldular. (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Ari, karşılıklı konuşmayalım. Böyle bir usulümüz yok. Lütfen, rica ediyorum.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Peki, o zaman, hani Külliye'ye giden CHP'li vardı. Muharrem İnce'de soruyor: "Külliye'ye giden CHP'li nedir?" diyor. (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, böyle bir usulümüz yok, karşılıklı konuşmayalım.

Sayın Güneş, siz Hükûmete dönüp devam ederseniz memnun olurum.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Diğer taraftan, şunu ifade etmek isterim; o zaman şöyle bir şey var: Demek ki elinize tutuşturulan her belgeyi orada çıkıp okumayacaksınız. Önce tamamen bilgi sahibi olacaksınız, ondan sonra bunları iddia edeceksiniz.

SÜLEYMAN GİRĞİN (Muğla) – Gerçekleri söylüyoruz, gerçekleri.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Ondan sonra şunu iddia ediyor: "Adalet ve Kalkınma Partisi milletvekilleri sanayiye gidemiyormuş." diyor. Ben Sayın Kılıçdaroğlu'nu davet ediyorum, Uşak'a davet ediyorum, Uşak'ın köylerine davet ediyorum, sanayicilerin yanına davet ediyorum, dericilere davet ediyorum.

MAHİR POLAT (İzmir) – Sen kimsin Genel Başkanımızı davet ediyorsun? Haddini bil!

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – O zaman şunu söylememesi lazım: "AK PARTİ milletvekilleri sahaya çıkamıyor." diye iddiada bulunmaması lazım. (Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, niye rahatsız oluyorsunuz? Size söz sırası geldiğinde cevap verirsiniz. Lütfen...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Biz yaz ayları boyunca tamamen sahadaydık, tamamen köylerdeydik.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar size söz sırası geldiğinde cevabınızı verirsiniz, lütfen dinleyin.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Sanayicimizin, dericimizin, esnafımızın, tüccarımızın, çiftçimizin tamamen yanındaydık. Ve dolayısıyla da biz onun kendi milletvekillerine talimat verdiği gibi periferiye gitmiyoruz, memleketlerimize gitmiyoruz, kendimiz zaten vatandaşın içindeyiz arkadaşlar.

(Gürültüler)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok uzattınız ama lütfen, rica ediyorum...

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Ve dolayısıyla da arkadaşlar doğru, söylemek gerektiğini düşünüyorum ben.

Sayın Bakanım, çok değerli milletvekilleri; ben 2021 yılı Ticaret Bakanlığı bütçemizin hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Güneş. Aslında söz istesenez daha fazla uzatırdım çünkü çok müdahale edildi.

Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bakın, hatip hakaret etmediği sürece, temel birtakım değerlere ilişkin müdahalesi olmadığı sürece bizim karşılıklı konuşmaya girmemiz doğru değil. Söz sırası size de gelecek o zaman katılırsınız katılmazsınız, cevaplarınızı verirsiniz, sizi de dinliyor hatipler.

CAVİT ARI (Antalya) – Efendim, haddini aşıyor, haddini aşmayacak.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Görüşlerini ifade etti Sayın Ari, bir hakaret söz konusu değil, lütfen...

SÜLEYMAN GİRĞİN (Muğla) – Biz de hakaret etmiyoruz Başkanım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, bir taraftan da Komisyonumuza dağıtılan bir ikram var, Sayın Bakanımızın ikramı zannediyorum. Ara vermeyeceğimiz için bu ikramlar anlamlı oluyor tabii.

Eğer müsaade ederseniz Komisyon dışından gelen birkaç arkadaşımıza yine ben söz vermek istiyorum. Biraz salondaki mevcudu da azaltmak anlamında, sağlık koşulları anlamında faydalı olduğu için.

Önce Cumhuriyet Halk Partisinden Ahmet Vehbi Bakırlioğlu'na sonra HDP'den Ali Kenanoğlu'na söz vereceğim. Başka partilerden var mı Komisyon dışı? İki partiden var.

Sayın Bakırlioğlu süreniz beş dakikadır, buyurun lütfen.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım diyeceğim ama Bakanımız herhâlde şu an burada yok. Öncelikle Sayın Bakanımız annesini kaybetti, acısı henüz taze. Ben merhuma bu vesileyle Allah'tan rahmet ve Bakanımızın ailesine de bir hemşehrisi olarak başsağlığı diliyorum.

Sayın Bakanım ve hatta Bakan Yardımcılarım -kendisi burada olmadığı için- sunumunuzda Sayıştay raporlarında herhangi bir kamu zararına rastlanmadığından bahsetmişsiniz. Oysa Sayıştayın 2019 Raporu'nu incelediğimiz zaman, global Türk markalar yaratmak için tasarlanan TURQUALITY Programı uygulamalarında mevzuata ve kuruluş amacına aykırı iş ve işlemler yapıldığını sıklıkla görmekteyiz. Çoğunluk hisseleri yabancı firmalara geçmiş firmaların program dâhilinde desteklenmemesi gerektiği Sayıştayın 2015 yılından beri tüm raporlarında yer almakta ancak Bakanlığın ısrarla ve inatla çoğunluk hisseleri yabancılara geçmiş firmaları desteklemeyi sürdürmekte. Bu konudaki ısrarınızın nedeni nedir?

Sayın Bakanım, 2019 Sayıştay Raporu'nda yer alan 3 bulguda dikkat çekici bir şekilde bir ayakkabı firmasından bahsedilmekte. Buna göre, bir ayakkabı firmasının “mal quality” kapsamında desteklenmesi gerekirken “hizmet quality” kapsamında desteklendiğini görmekteyiz. Öyle ki bu ayakkabı firması kendi üretiminin yanında yabancı markalara ait olan onlarca ürün de satmakta. Sayıştay raporlarında bu firmanın hizmet quality programından çıkarılması ve önceden aldığı 31 milyon liralık desteğin mağazalarda satılan diğer mallar oranında iade edilmesi gerektiği belirtilmekte. E, burada bir haksız kazanç ve kamu zararı yok mudur ve söz konusu iade yapılmış mıdır?

Yine, Sayıştay raporunda hizmet quality programında yer alan bir ayakkabı firmasının yurt dışında kiraladığı mağazalarda birim alan kirasının destek kapsamında ödenmesi gerekirken yapılan sözleşme ve kira bedeline ortak kullanım giderlerinin de eklendiği tespit edilmiş ve mevzuata aykırı bu uygulama on beş ay boyunca devam etmiş. Fazladan ödenen tutar ne kadardır ve bu tutar firmadan tahsil edilmiş midir?

Bakın, bir başka olgu, yine sahnede bir ayakkabı firması var. Raporda “Hizmet quality Kapsamında, bir ayakkabı firması yurt dışı birimleri için zorunlu olan ticaret müşavirliği onayı yerine genel müdürlük onayıyla desteklenmiştir.” denilmekte. Yani bir ayakkabı firması gene mevzuata, yönetmeliğe aykırı şekilde desteklenmiş, üstelik bu tutar 507 bin dolar.

Sayın Bakanım, raporu dikkatlice okuduğumuzda 3 bulguda yer alan ayakkabı firmasının aynı firma olduğunu görmekteyiz. Tespitimiz doğruysa yani tek bir firmadan bahsediyorsak, Sayıştayın ifadesiyle diğer hiçbir markaya tanınmayan ayrıcalıkların verildiği bu firmanın adı nedir ve bu firmaya bu imtiyazlar neden verilmiştir? Bunca bulguya ve belirtilen meblağlara rağmen sizce ortada bir kamu zararı yok mudur? Söz konusu firmaya şimdiye kadar ne kadar destekleme verilmiştir? TURQUALITY programı kapsamında 2019 ve 2020 yılında verilen desteklemeler ne kadardır, 2021 yılında ne kadar destekleme yapmayı öngörüyorsunuz ve TURQUALITY programından faydalanan firmalar arasında KOBİ kapsamındakilerin oranı nedir?

Sayın Bakanım, “Ekonomik İstikrar Kalkanı” tedbir paketi kapsamında 750 bin esnafımıza yaklaşık 18 milyar lira kredi verildi. Benden önceki arkadaşlarımız sadece borçlandırarak veya öteleyerek pandeminin en fazla mağdur ettiği kesim olan esnafın desteklenmemiş olduğunu defaatle söylediler, ben de tekrara düşmemek için bu konu üzerinde durmuyorum. Ancak ben bir mağduriyetten bahsetmek istiyorum sizlere: Halk Bankasının verdiği kredinin faiz oranı yüzde 4,5 ancak şu an yüzde 14’le borç ödemek zorunda kalan esnafımız var. Halk Bankası vasıtasıyla verilen destek kredisi için başlangıçta esnaftan oda kayıt belgesi isteniyordu fakat daha sonra uygulamada oda kayıt belgesi olmadan da kredi verildi ancak bir şart koşuldu, “Üç ay içerisinde odaya kayıt yaptırın.” dendi ve taahhütname alındı esnaftan. Fakat çeşitli sebeplerle bu taahhütnamesine rağmen bu sözünü yerine getiremeyen ve oda kaydı olmayan esnafımız şu anda yüzde 14’le borçlarını ödemekle karşı karşıya. Bu durumda olan esnafımıza odaya kayıt için ek bir süre vermeyi düşünüyor musunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Süreniz tamamlanmıştır Sayın Bakırlıoğlu, lütfen toparlayınız.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Bitiriyorum efendim, toparlıyorum efendim.

Bu sayede hem oda kayıt oranını artırmış hem de mağduriyetin önüne geçmiş olmayacak mıyız?

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum tekrar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Ali Kenanoğlu, HDP Grubundan.

Buyurun Sayın Kenanoğlu.

Süreniz beş dakikadır.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, ben de size ve ailenize başsağlığı diliyorum.

Şimdi, esnafın durumuyla ilgili birkaç bir şey söylemek isterim. İyi zamanlarda, normal zamanlarda esnaflar devleti besliyorlar ödedikleri vergileriyle ve istihdam olanakları yaratmalarıyla; zor zamanlarda ise devletin imkânlarıyla esnafın yanında olması gerekiyor, beklenen durum budur. Oysa iktidar holdinglere her türlü imkânı -buna borç silme dâhil olmak üzere- sunarken esnafı sadece borçlandırıyor, en iyi ihtimalle de borçlarını ötelendiriyor.

Şimdi, bugün, yine bu akşam, vekili olduğum ilde, İstanbul'da Kadıköy'de esnaflar akşam bir basın açıklaması için bir araya gelecekler. Sorunları var, sıkıntıları var ve söyledikleri şu: “Ölmek de batmak da istemiyoruz, yaşamı değil salgını durduralım.” sloganıyla bu akşam bir araya geliyorlar ve talepleri var, tabii ki sorunları var, onları dile getiriyorlar.

Kira ödemelerinin ertelenmesini istiyorlar çünkü şu anda kapalı, yasaklar geldi ve hiçbir şekilde gelir imkânları yok ama kiralar bir taraftan çalışıyor. Özellikle kamu binalarında kiracı olanlar var, böyle de bir durum var. Bunlarda doğrudan bir erteleme söz konusu olabilir, diğerlerine de çözüm üretilebilir.

Stopaj vergileriyle ilgili, pandemi süreci içerisinde -artık bu bir ay mı, iki ay mı, üç ay mı ne kadar sürecekse- bununla ilgili destek -yani iptaller de gelebilir- yapılabilir. Pandemi sürecinde oluşan her türlü vergiler silinebilir, devletin bu konuda gücü vardır, imkânı vardır, bunları yerine getirebilir.

Elektrik, su, doğal gaz faturaları vergiden muaf tutulabilir. Bir taraftan vatandaş için de aynı şeyi söylüyoruz biz; belli bir miktarda elektrik, su, doğal gaz gibi temel ihtiyaçlar faturadan muaf tutulabilir.

Diğer taraftan, esnafa sıfır faizli, bir yıl sonra ödemeli kredi verilsin talepleri var, bunu talep ediyorlar; tabii ki sicil affının çıkarılması bu kredi meselesinde önemli. Ve pandemi sürecinde kapalı olan iş yerlerinin SGK primlerine yönelik de bir çözüm talepleri var.

Şimdi diğer taraftan okullar kapalı ve servisler, servis şoförleri, servis sahipleri ciddi anlamda sıkıntı yaşıyorlar. Okulların kapanmasından kaynaklı olarak kırtasiyeciler gibi esnaflar çok ciddi sıkıntılar yaşıyorlar. Ayrıca, -yine burada bahsedildi- zincir marketlerin bırakın mahalleleri her sokakta dükkân açması ve buralarda kırtasiye malzemeleri satmaya başlaması da esnafın, sadece kırtasiye esnafının değil diğer bütün esnafların da dükkânlarını kapatmalarına yol açıyor. Kahvehaneler de aynı durumda ki biz siyasetçilere en çok kapısını açan yerler. Bunlar da bu süreç içerisinde en çok mağdur olan kesimler, mutlaka bunlara yönelik çözümler üretilmesi gerekiyor.

Şimdi, bir de bu “beyin göçü” meselesi var; bunu da konuştuk, konuşuldu burada. Yapılan istatistik çalışmaları, yapılan anket çalışmaları yani beyin göçüne, gençlere ilişkin yapılan çalışmalarda bu beyin göçü çok net bir şekilde 4 ana sebebe bağlanmış durumda. Birincisi, ekonomik sebepler. İkincisi, siyasi sebepler. Üçüncüsü, eğitim sisteminden kaynaklı sebepler. Dördüncüsü de dil eğitim talebiyle yapılan beyin göçleri. Aslında bütün bu dördünün tamamına baktığınız zaman bunların hepsinin iktidarın yönetmesiyle ya da yönetememesiyle alakalı sebepler olduğunu görebiliriz. Bütün bu beyin göçü, gençlerin ülke dışına çıkmak zorunda kalmaları Türkiye'deki siyasi ortamla ve iktidarın bizzat yönetim anlayışıyla da doğrudan alakalıdır. Demokratik olmayan ülkelerde, demokrasiyle yönetilmeyen ülkelerde gençler geleceğini bulamayacaklarını biliyorlar ve bu konuyla ilgili olarak, yetişmiş yani zeki ve eğitilmiş gençlerimiz özellikle belli bir eğitim sürecini tamamladıktan sonra kapağı yurt dışına atmanın koşullarını arıyorlar ve maalesef şu an ki yaşanan durum da bu.

Diğer taraftan, şunu söyleyerek bitirmek istiyorum: Rekabet Kurumu özellikle basındaki tekelleşmeyi görmüyor mu? Birbiriyle ilişkili olan, aynı havuzdan beslenen iki üç holdingin çıkardığı gazeteler ve televizyonlar Türkiye’deki en büyük tekelleşmeyi oluşturmuş durumda. Rekabet Kurumumuz bu tekelleşme konusunda herhangi bir şey söylemediği gibi bunu tekelleşme olarak da kabul etmiyor ancak bütün veriler bunun bir tekelleşme olduğunu gösteriyor.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Kenanoğlu.

Şimdi İYİ PARTİ’den Sayın Yasin Öztürk’e söz vereceğim.

Sayın Öztürk, süreniz beş dakikadır.

Buyurun.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) - Teşekkür ederim.

Sayın Bakanım, Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Sayın Bakanım, öncelikle başınız sağ olsun.

Malum, salgının etkisiyle, küreselleşen dünya olağanüstü koşullar yaşıyor. Salgın öncesi vücudumuza sirayet etmeye başladı ama sonrasında ekonomik anlamda baktığımızda da yaşantımızın her noktasına etki etmeye başladı. Şu an ortak derdimiz, vatandaşın bu dönemi öncelikle sağ salım, sonrasında da yaşadığı ekonomik zorluğu en az zararlar atlatmasıdır. Bu nedenle 2020 koşulları üzerinden ekonomi değerlendirmesi yaparken, bu yılın ekonomi verileri üzerinden Hükûmete not verirken sınav puanı yanında geçmiş dönemi de değerlendirmek, kanaat notumuzu eklemek zorundayız. Ben, hem sanayisi hem ticareti geniş ölçüde dünya pazarlarının etkisi altında olduğu için hem de ülkemizin genel ekonomik tablosunu da yansıttığı için seçim bölgem Denizli’yi baz alarak bazı değerlendirmelerde bulunmak istiyorum ve bu değerlendirmemi 2020’deki özel kriz verileri üzerinden değil, biraz daha insafli davranarak 2019 verileri üzerinden yapacağım ancak başından bildirmek istiyorum 2019 verileri de Denizli açısından hiç de iyi değildi.

Denizli gibi sanayisi ve ticaretinde dış pazarların etkili olduğu ekonomilerde dış ticarete ilişkin veriler ekonomik gidişin doğrudan göstergesi olmaktadır. Denizli’nin ihracatında 2002-2008 yılları arasında düzenli artış dikkat çekerken 2009 yılındaki küresel kriz Denizli’yi de vurmuş, bu yıl ve beraberinde devam eden yıllarda özellikle döviz kurlarındaki dalgalanmalar nedeniyle ihracat rakamlarında ciddi düşüşler meydana gelmeye başlamıştır. 2019 yılında Denizli’nin ihracatı bir önceki yıla oranla yüzde 6,47 oranında azalarak 2 milyon 865 bin 567 dolar olmuştur. Bu veri Denizli Ticaret Odası kaynaklarından alınmıştır ki Ticaret Odası da bu verileri resmî kaynaklardan derlemektedir.

Geçtiğimiz ekim ayında Sayın Ruhsar Pekcan Hanımefendi, Denizli İhracatçılar Meclisi Başkanıyla birlikte ihracat rakamlarını açıkladı. Açıklamaya göre, Denizli’nin ihracatı aylık bazda en yüksek verilere ulaşarak yeni rekorlara imza attı. Tabii, bu açıklamayı okuyunca memleketimiz adına çok sevindik. Bir de resmî tablolara ben bakayım dedim ne kadar artış olmuş diye. Türkiye İhracatçılar Meclisinin ihracat kayıt rakamlarının sektörel bazda dağılımını gösteren tablosunu inceledim. 2019 yılı 1 Ocak-31 Ekim arası verilerine göre, ihracat toplamı 149 milyon 553 bin 253 dolar, 2020 aynı dönem ihracat rakamları ise 135 milyon 658 bin 269 dolar yani tabloya göre baktığımızda geçen seneye arasındaki fark yüzde 9,1. Yani rekor bir artış değil, bir azalma söz konusu. Pandeminin başladığı aylarda Denizli ihracatında geçtiğimiz yıla göre yüksek oranlı düşüşler meydana gelmiş. Mart ayında geçtiğimiz yılın aynı dönemine göre yüzde 16,7; nisan ayında yüzde 41,6; mayıs ayında ise yüzde 48,4 azalma yönünde değişim yaşanmış ama buna rağmen diyorsanız ki “İhracatta rekor artış yaşandı.” Yorumu kamuoyunun takdirine bırakıyorum.

Yine, salgının etkisi başlamadan Denizli'nin genel ekonomi verilerini paylaşmak istiyorum. Sigortalı istihdam edilen işçi sayısı 2018 yılında 215.811 iken 2019 yılında 213.868'e düşmüş. Enerji kullanımı üretimin bir göstergesi olması dolayısıyla da dikkate alınır, sanayide tüketilen elektrik miktarları eğer hor kullanılmadıysa üretim miktarını yansıtır. Bir önceki yıllarla kıyaslamada elektrik tüketiminin de en çok azaldığı yıl Denizli için 2019 yılı olmuş.

Denizli'de ruhsat hizmeti veren 19 belediyeden derlenen verilere göre baktığımızda inşaat yapı ruhsatı sayılarında 2019 yılında azalma görülmüş. Yapı kullanım izin belgesi 2013 ve 2018 yıllarında artarken 2019 yılında azalmış. 2019 yılında, Denizli Ticaret Odasında kayıtlı bulunan 612 üye kaydını sildirmiş.

Yine, 2019 yılları arasında bankacılıkla ilgili de bir veri vereyim burada. Denizli Ticaret Odasında kayıtlı banka şubesi 125 iken son on yıllık verilere baktığımızda 2010 yılından 2015 yılına kadar banka şubelerinde artış, 2016, 2018 ve 2019 yıllarında ise azalma görülmekte.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Öztürk, süreniz tamamlanmıştır, toparlarsanız çok sevinirim.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Toparlıyorum efendim.

Sosyal Güvenlik Kurumu Denizli İl Müdürlüğü verilerine göre kentte 4/A kapsamında sigortalı çalışan sayısı 2008, 2009 ve 2019 yıllarında düşmüştür. Denizli Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü verilerine göre, 2019 yılında İl Müdürlüğüne yapılan iş başvurusu sayısı bir önceki yıla göre artış sağlamıştır.

Sizlerle birkaç başlıkta Denizli'deki salgın öncesi sayıları paylaştım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Öztürk, süreniz tamamlanmıştır. Başka vesilelerle anlatırsanız seviniriz.

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – “İşçi çıkarmak yasak.” diyorsunuz ama işçiyi çalıştırabilecek işveren kalmadı ki deyip teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi son olarak CHP'den Sayın Süleyman Bülbül'e söz vereceğim, daha sonra üyelerimize döneceğim. Mustafa Baki Ersoy, Erol Katırcıoğlu, İbrahim Aydın şeklinde 3 üyemize söz vereceğim ardından.

Buyurun Sayın Süleyman Bülbül.

Süreniz beş dakikadır.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, bütçenin hayırlı olmasını diliyorum.

Salgının her geçen gün daha büyük riskler oluşturduğu ve bu risklere karşı alınan önlemlerin de yetersiz olduğu biliniyor. Çıkarılan genelgeler plansız ve ortak akıldan yoksun bir şekilde alınan tedbirlerle dolu. Size Aydın'dan biraz bahsetmek istiyorum Sayın Bakan.

Aydın GSYH'de 2017'de Türkiye'de 38'inci iken TÜİK rakamlarına göre 2018'de 40'ıncı il oldu. Aydın'da Yaşam Endeksi ve sosyal ekonomik gelişmişlik her geçen gün Aydın'ın aleyhine doğru yürüyor. Aydın, tarım ve turizm illerinden biri. Bu çerçevede, son olarak 18 Kasım tarihinde yayınlanan genelgeyle restoran, lokanta, pastane, kafe, kafeterya, yeme içme yerleri gibi sadece paket servis ve gel al hizmeti verecek Aydın'daki işletme sayısı 3.017 yani kapanan işletme sayısı. Sinema salonları, kahvehaneler, kiraathaneler, lokaller, çay bahçeleri ve halı sahaların faaliyetleri bu çerçevede durduruldu. Aydın'da bu kapsamda faaliyetleri durdurulan işletme sayısı 1.847. Okulların yüz yüze eğitime yıl sonuna kadar ara vermesiyle birlikte Aydın'da bulunan 234 kantin esnafı da durumdan

etkilendi ve işletmelerini kapatmak zorunda kaldı. Hafta sonu belirli saatlerde uygulanan sokağa çıkma yasağı ve İl Umumi Hıfzıssıhha Kurulunun yolcu kapasitelerine sınırlama getirmesi nedeniyle toplu ulaşım esnafı bu durumdan oldukça fazla etkilendi; bu kapsamda Aydın'da 2 bin kadar toplu taşıma esnafı mağdur oldu. Sayın Cumhurbaşkanı, söylediklerimizi abartılı buluyor ama yurttaşlar gerçekten evine artık ekmek götüremiyor, esnaf zor durumda Sayın Bakan. Az önce söylediğim veriler buz dağının görünen yüzü bile değil. Bir de 81 il gerçeği var. Çıkarılan genelgeler sonucu en az 2 milyon çalışan işsiz kaldı yani bu genelgelerle millet işsizliğin, yoksulluğun, açlığın sınırını aştı. Peki, iş yerleri kapatılan esnaflarla ilgili ne yapıldı? Yanlış anlamayın ama lütfeder gibi birkaç ay faiz erteleme, kredi kolaylığı tanındı, başka bir şey yapılmadı.

Peki, Sayın Bakan, yapılan ne oldu? 9 Ekimde Bakanlığınızca yayınlanan tebliğle Ülkere, Türk Hava Yollarına, Kalyona, ASELSAN'a hatta Katar ortaklığı olan BMC şirketine milyarlarca lira vergi muafiyeti sağlandı. Oysa esnafın hâli ortada; vergiler, primler, krediler ödenemezken bir kesime ekonomik ayrıcalık, imtiyaz tanınıyor; ihtiyacı olan esnafa ise yok deniyor.

Bir başka konu, yatırım teşvik belgeleriyle ilgili. 21 Ağustos 2020 tarihinde Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar Resmî Gazete'de yayınlanmış ve Aydın'ın en büyük ilçesi olan Nazilli'nin Ticaret Odasının da yetki ve sorumluluk alanı içinde bulunan Kuyucak, Karacasu, Bozdoğan, Sultanhisar, Yenipazar ve Buharkent ilçeleri 3'üncü bölge kapsamına alınmıştır fakat ekonomisi tarım, turizm ve hizmet sektörüne dayalı Nazilli, Kuşadası, Didim, Efeler, Söke, Çine 2'nci bölgede yer almaya devam etmiştir. Nazilli, Efeler, Kuşadası, Didim, Söke ve Çine'nin 3'üncü bölgeye alınarak yapılacak yatırımlara daha fazla teşvik ve destek verilmesi mutlaka sağlanmalıdır Sayın Bakanım. Ayrıca, bölgesel sektörel teşvik mutlaka getirilmelidir, olmalıdır.

Sayın Bakanım, son olarak birkaç sorum var: Esnaflarımıza aylık nakdi destek, maaş koruma programınıza girecek midir?

Faaliyetleri kısmi ve tamamen durdurulan esnafımızın yanında çalışanlar için kısa çalışma ödeneği kapsamına alınacak bir çalışmanız var mıdır?

382 bin iş yeri, işletme ve bu işletmelerde çalışan 2 milyon işçi için gelir kaybı ödeneği ve işsizliğe karşı koruma paketi çerçevesinde karşılıksız para desteği sağlanacak mıdır?

ÖTV ve KDV muafiyeti olan lüks yat ve teknelere sağlanan yakıt gibi halka hizmet eden toplu ulaşım esnafına da salgın sürecinde yakıt desteği vermeyi düşünüyor musunuz?

Genelgeyle faaliyetleri geçici olarak durdurulan kahvehane, kiraathane, çay bahçesi esnafımızın Digitürk ve D-Smart gibi spor kanallarına her ay yüklü miktarda ödeme yapmak zorunda oldukları abonelikleri bulunmakta. Bu kapsamda esnafımızın maddi zararlarının giderilmesiyle ilgili bir çalışmanız var mıdır?

İşletmesi kısıtlamalar nedeniyle kapanan ve kısmi şekilde açık olan esnafımızın elektrik, su, doğal gaz, vergi, SSK ve BAĞKUR prim borçlarının devlet tarafından karşılanmasını ya da en azından faizsiz ötelenmesini düşünüyor musunuz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bülbül, süreniz tamamlanmıştır.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – İş yeri kira olan ve iş yerleri kapanan esnafımıza kira desteği verecek misiniz?

Stopaj vergisini kaldıracak mısınız?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, üyelerimize dönüyorum. Öncelikle Sayın Mustafa Baki Ersoy hazırsa hemen söz veriyorum.

Süreniz on dakikadır Sayın Ersoy, buyurun lütfen.

MUSTAFA BAKİ ERSOY (Kayseri) – Sayın Başkanım, Sayın Bakanım, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, muhterem milletvekilleri, değerli bürokratlar, basınımızın güzide mensupları; hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Sayın Bakan, detaylı sunumumuzun ve bilgilendirme notlarınız için çok teşekkür ederim. Bakanlığınızın görev alanı iç ticaret, dış ticaret, gümrük, tüketicinin korunması, ürün güvenliği, esnaf ve sanatkârlar gibi hem hitap ettiğiniz kitle hem de görev ve sorumlulukların ehemmiyeti itibarıyla oldukça kapsamlı olduğu için, ben de belli başlı satır başlıklarıyla ticari anlamda gördüğümüz bazı noktalara değinmek istiyorum.

Bilindiği üzere Türkiye’de “ticaret” denilince ilk akla gelen şehirlerden bir tanesi seçim bölgem olan Kayseri’dir. Kayseri Anadolu’daki ilk ticari belgelerin gün yüzüne çıktığı şehirdir. Adı ticaret ile bütünleşmiş olan şehrimiz Selçuklu’nun, Osmanlı’nın, cumhuriyetin en zor dönemlerinde dahi üretimden kopmamış, her zaman üreten, çalışan ve katma değer sağlayan bir şehir olmuştur. Kayseri, coronavirüsün tüm ekonomik dengeleri sarstığı, piyasaları zorladığı süreçte dahi üretime âdeta bir karınca gibi devam etmektedir. Fakat Sayın Bakanım, yıllardır mümkün mertebe kendi imkânlarıyla işlerini yürüten şehrimizin sizlerden beklentileri vardır. Bu beklentileri ben Kayseri özelinde dile getireceğim ama aslında bu başlıklar tüm Türkiye genelinde birçok esnafın, iş adamının, vatandaşın ortak paydada bulunduğu sorunları hâline gelmiştir.

Sayın Bakanım, alışverişin, sosyalleşmenin, ticaretin yapı taşları hâline gelmiş alışveriş merkezlerinin ve cadde mağazalarının kira sözleşmelerinde esneme yapılmaması esnafımızı zor durumda bırakmıştır. İş yeri kiralamalarında uygulanan stopaj oranı yüzde 20’den yüzde 10’a, yine iş yeri kiralamalarında uygulanan KDV oranı yüzde 18’den yüzde 8’e düşürülmüş, bu uygulama kira ödeyen esnafımıza bir nebze olsun nefes aldırılmıştı. Fakat bu oranların sıfıra çekilmesi, mevcut durumda esnafımızın ortak beklentileri arasındadır.

Pandemi sürecinin başlamasıyla birlikte belli kısıtlamalara tabi tutulan restoran, kafe gibi yiyecek-içecek hizmeti veren müesseselerimiz kısıtlamaların kalktığı dönemlerde dahi, insanların tedbir amaçlı tercih etmemesinden dolayı istenilen miktarda kazanç elde edememiş, satış anlamındaki istikrarlarını büyük ölçüde kaybetmişlerdir. Bu işletmelerimiz için prim ve kredi borçlarının ötelenmesi ve ötelenen vergi ve SGK borçlarının yeniden yapılandırılması iş dünyasının talepleri arasında yer almaktadır.

Reel sektörün üretim maliyetlerinde enerji giderleri oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Enerji maliyetlerindeki fiyat artışları, fonlar, vergiler, KDV ve yüksek dağıtım payları firmaların üretim ve rekabet güçlerini olumsuz etkilemektedir. Birçok reel sektörün ana üretim giderlerinden olan elektrik ve doğal gaz gibi enerji kaynaklarının maliyetlerinin minimum seviyelere çekilmesi için KDV oranlarının indirilmesi ve gerekli diğer tedbirlerin alınmasının uygun olacağını düşünmekteyim.

Sayın Bakanım, firmalar, personel sıkıntısı çekmektedir. İŞKUR tarafından özellikle imalat sanayisinde çalıştırılmak üzere gönderilen personeller, yapılacak işleri ağır bularak işbaşı yapmaktan kaçınmakta ve işsizlik maaşı almaya devam etmektedirler. İŞKUR’a kayıtlı işsizlerden kendisine teklif edilen işleri 2 kez reddeden kişilerin işsizlik maaşının geçici süreyle ya da kalıcı olarak kesilmesi, sosyal yardım alan kişilerden çalışabilir durumda olanların İŞKUR’a otomatik olarak kaydının yapılması ve yine aynı şekilde kendisine teklif edilen işleri 2 kez reddedenlerin sosyal yardımlarının geçici süreyle

ya da kalıcı olarak kesilmesi, özellikle imalat sektöründe personel çalıştırılmasıyla ilgili olarak vergisel avantajlar getirilmesi ve bu avantajların çalışan maaşlarına yansıtılması ile bu problemin büyük ölçüde çözüme kavuşacağını düşünmekteyim.

Sayın Bakanım, günümüzde birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ekonomilerde çok ciddi teşvikler verilerek yatırımların artırılmaya çalışıldığını ve millî ekonomiyi korumacılık tedbirlerinin arttığını görmekteyiz. Global rekabet koşulları firmaların ayakta kalabilmesi için üretim sektöründe maliyetlerin minimum seviyede tutulması gerekliliğini ön plana çıkarmaktadır. Bizim de ülke olarak hem mevcut yatırımlarımızı korumamız ve geliştirmemiz hem de yeni yatırımların önündeki engelleri tamamen kaldırıp kapsamlı teşvik uygulamalarıyla yatırımcılarımızın üzerindeki yüklerin kaldırılmasıyla bu problemin büyük ölçüde çözüme kavuşacağını yine düşünmekteyim.

Bu kapsamda, üreticilerin daha kolay ve verimli üretim yapabilmelerini temin ederek istihdamı artırmak amacıyla, sanayi ürünlerinin üzerine ekstra finansman yükü olarak gelen bağımsız denetim zorunluluğu gibi zorunluluklar ile yasa kaynaklı zorunlu istihdam yükleri azaltılmalıdır.

Bir diğer sorununuz ise EXIMBANK tarafından iskonto edilen fatura bedellerinin TL cinsinden ödenmesidir. Yabancı para olarak kullanılan krediler, hesaplara yabancı para olarak aktarılmalıdır. Özellikle döviz kurlarının hareketli olduğu dönemlerde hesaba aktarılan döviz karşılığı TL'yle tekrar döviz geri alınmak zorunda kalındığında günlük yüzde 1'lere varan makaslar oluşmaktadır. Bu durum sonucunda bazen kredi maliyeti 2 katına kullanan açısından yüzde 50, yüzde 100 oranında artmaktadır. Ayrıca, ekonomideki çarkların daha seri dönmesi için büyük tabir edilen firmalarımızın da TL kredisine ulaşabilir olmasının uygun olacağını düşünmekteyim çünkü birçok KOBİ, büyük tabir edilen firmalarımızın tedarikçisi konumundadır. KOBİ dışındaki firmalara da kısa, orta ve uzun vadede Türk lirası kredisi verilmesinin ticareti kolaylaştıracağını düşünmekteyim. EXIMBANK tarafından iskonto edilen fatura bedellerinin TL cinsinden ödenmesi döviz kurlarında oldukça hareketlilik yaşanan şu günlerde firmaları zarara sokabilmekte, firma kârlarını ortadan kaldırabilmektedir. Ayrıca, yapılan ödemelerin akşam saatlerinde yapılması nedeniyle aynı gün dövizde geri çevirme işlemi gerçekleştirilememektedir. Bu da kurdan dolayı kâr-zarar riskini daha da artırmaktadır. İskonto işlemlerinde paranın geldiği para birimiyle firmalara ödeme yapılmasıyla bu problemin de büyük ölçüde çözüme kavuşacağını düşünmekteyim.

Sayın Bakanım, Kayseri'mizin ihracat anlamında en iddialı olduğu sektörlerden bir tanesi de şüphesiz yatak sektörüdür. Hâl böyle olunca maalesef, özellikle de bizim ihracat girdilerimizden rahatsız olan Amerika Birleşik Devletleri antidamping vergisi adı altında ticari mobinglere başvurmaktadır. Son olarak ABD, sektöre yüzde 20,3 antidamping vergisi kararı çıkarmıştır. Bu da özellikle 2021 Ocak ayı itibarıyla firmalarımızın ABD pazarından çekilmesi, dolayısıyla küçülmeye gitmesi ve istihdam kaybı yaşaması anlamına gelmektedir. Sizlerden talebimiz, yatak sektöründeki ihracatın baltalanmaması için navlun desteği gibi adımların atılarak ihracatçı firmaların desteklenmesi ve pazardan çekilmesinin önlenmesidir.

Sayın Bakanım, tüm bunlara rağmen şehrimizde, Kayseri'mizde, Allah'a şükürler olsun ihracat rakamları pandemiye rağmen 2020 yılında da artarak devam etmektedir. Bu durumdan ve katkılarınızdan dolayı Bakanlığınıza, şahsınıza ve tüm bürokratlarımıza çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, son olarak iktisadi ve idari bilimler fakültesi mezunu kardeşlerimiz gümrük memurlukları için sizlerden kadro beklemekteler. Uzun süredir Ticaret Bakanlığı tarafından alım yapılmamasıyla ilgili bölümlerden mezun kardeşlerimiz için bir istihdam sorunu meydana gelmiştir. Sizlerden beklentileri, gümrük memurlukları için yeterli kadronun açılmasıdır.

Sayın Bakanım, geçtiğimiz günlerde de Hakk’a yürüyen kıymetli annenize Allah’tan rahmet diliyorum, mekânı cennet olsun, yattığı yer nur olsun, başınız sağ olsun; Allah sizlere sağlıklı uzun ömürler nasip etsin diyorum.

2021 yılı Bakanlık bütçenizin de hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Ersoy. Sürenizin bitmesine bir dakika kala tamamladığınız için ayrıca teşekkür ediyorum.

Şimdi Sayın Katırcıoğlu’na söz vereceğim.

Sayın Katırcıoğlu’na da geçmiş olsun diyorum. Kendisini karantinaya almıştı, çok şükür bir şeyi çıkmadı, olumsuz bir gelişme olmadı.

Sağlık, afiyet diliyorum tabii bütün üyelerimize.

Şimdi sözü size veriyorum Sayın Katırcıoğlu, süreniz on dakikadır.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar ve değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de konuşmama başlarken annenize rahmet, size de sabır dileyerek başlamak istiyorum.

Şimdi, Sayın Bakan, ben, doğrusunu isterseniz şimdi söyleyeceklerimi başka bakanlıklarla ilgili olarak da söyledim, size de söyleyeceğim. Ticaret Bakanlığınız ama ticaret biliyorsunuz iç ve dış diye ayrılıyor tabii ki ama siz daha çok dış ticaret Bakanısınız gibi geliyor bana yani nereden çıkardığımı soracak olursanız şöyle: Ben, Bakanlığın amaçlarını tadat ettiğiniz bir kısım var sunuşlarınızda, burada 27 konunun altını çiziyorsunuz. 27 konu var ve bunların sadece 5 tanesi aşağı yukarı esnaf zanaatkarlar vesaireyle ilgili. Bunu anlayabiliyorum. Esasında doğrusunu isterseniz bu Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi denilen sistemin ilk uygulandığı ve anladığım kadarıyla da sadece bu Bakanlıkta değil diğer bakanlıklarda da böyle. Mesela efendim, Gençlik ve Spor Bakanı, bence sadece Spor Bakanı. Zaten sonuçlarına baktığınızda da sürekli spordan bahseden bir Bakan ama gençlik, gençliğin sorunları vesaire gibi konulara çok fazla girmeyen bir Bakandı.

Ben, tabii, iç ticaretin... Daha doğrusu Bakanlığınızın bu organizasyon şemasının problemli olduğunu düşünüyorum şahsen. Mesela problemlerden biri şu: Sizin kurumlarınızdan bir tanesi Rekabet Kurumu. Hâlbuki tüketicilerle ilgili bir kurul daha katkıda bulunurdu sizin çalışmalarınıza. Rekabet, bence sanayiye daha uyardı doğrusunu isterseniz ama yani bu işi dizayn eden akıl bence sorunlu bir perspektifi benimsemiş durumda diye düşünüyorum. Çünkü dış ticaret ile iç ticaret tamamen farklı şeyler. Hatta tam tersini de söyleyeyim: Dış ticaret dediğimiz faaliyetlerin arka planına baktığımızda daha çok sanayiye görüyoruz, KOBİ’leri ve büyük şirketleri görüyoruz, esnafı görmüyoruz mesela. Doğrusu “Esnaf ne alaka şimdi bu işin içinde?” diye bir soru makul bir soru gibi geliyor bana. Her neyse, bu sadece bir saptamaydı sonuç olarak.

Bunun ötesinde Sayın Bakan, ben Bakanlığınızın faaliyetleri ki dış ticaret bağlamında baktığımızda ne ölçüde başarılısınız, başarısızsınız bunu tabii ben değerlendirecek değilim ama benim gördüğüm, grafiklerden de anladığım kadarıyla özellikle pandemiden önce de esasında ticaretimizde bir daralma vardı, ithalat ve ihracat anlamında söylüyorum. Pandemiyle bir sarsıntı geçirildi, daha sonra bir düzelme var, her 2 kalemde esasında bir artış ivmesi kazanmış gibi görünüyor fakat aralarındaki mesafe açıldığı için de dış ticaret açığımız büyüyor yani son gelen eylül ayı 2,4 civarında bir rakama tekabül ediyor. Genel olarak baktığımızda ocak-ekim -yine sizin verdiğiniz datalardan söylüyorum- aşağı yukarı 30 milyar dolara yaklaşan bir dış ticaret açığımız söz konusu.

Şimdi “Bu ne anlama geliyor?” diye soracak olursanız bana göre dış ticaret açığının gayrisafi milli hasılanın yüzde 4’üne gelmiş olması -ki öyle bir rakama tekabül ediyor- kesinlikle bir kriz işaretidir. Yani iktisatçılar bu oranın çok sık altını çizerek ve benim yine bu rakamlardan gördüğüm bir krize işaret eden gelişmeler var diye düşünüyorum.

Şimdi, öte yandan siz haklı olarak “İhracatta rekor kırdık vesaire:” diyorsunuz son aylarla ilgili olarak fakat benim merakımı celbeden şey şu: Ne satıyoruz da başarılı oluyoruz? Dolayısıyla fasıllara bakmak lazım. Fasıllara baktığımızda da benim gördüğüm kadarıyla, 2019 Ekiminden 2020 Ekimine baktığımda -hani altını falan bir yere bırakalım, kıymetli taşları- eczacılık ürünleri, dokunabilir maddelerde hazır eşya, örne giyim eşyası, örülmemiş giyim eşyası, mobilyalar; bunlar zaten emek yoğun işler bir bakıma ve burada bir ihracat avantajı var -zaten kurlar bu kadar olunca bu ihracat avantajını yakalamamız anlamlı olabilir belki- ama yine de şunu söylememiz lazım: Yapısal olarak dış ticaretimizi belirleyen faktörlerde önemli bir değişim yok esasında, geleneksel ürünleri satıyoruz ve ne alıyoruz diye baktığımızda, orada da gördüğüm şey, daha çok hava taşıtları, motorlu taşıtlar, bakırdan eşya, kıymetli taşlar, demir çelik vesaire diye gidiyor. Dolayısıyla da buradan şunu söylememiz mümkün: Şimdi, eskiden teoride derlerdi ki “Karşılaştırmalı üstünlükler teorisi bu işe yön verirdi.” Yani “Bir şeyi ucuza üretiyorsan, üret ve sat; pahalıya üretiyorsan üretme, sadece ithal et.” biçiminde bir anlayıştı. Fakat 1980’lere geldiğimizde bu teorinin doğu olmadığı çıktı ortaya çünkü karşılaştırmalı üstünlükler teorisinin açıklayabildiği ticaret miktarı, toplamda baktığımızda yüzde 40’ın altına düşmüştü yani tersten bakarsanız yüzde 60’dan daha fazla karşılaştırmalı üstünlükleri olmadığı hâlde malların dış ticarete konu olduğunu gördüler ve dolayısıyla da karşılaştırmalı üstünlüklerin ülkelerin doğal kaynaklarının bir fonksiyonu olmadığı, aksine yaratılabilir olduğuna dair bir görüş ortaya çıktı ve nitekim -özellikle AR-GE gibi konuların marka- TURQUALİTY vesaire gibi konular da esasında buradan devreye girdi. Yani kendi üreticilerimizin dış pazarlarda rekabetçi bir pozisyon kazanabilmesi için destekler vermek gerekli.

Aman Allah’ım, iki dakikam kalmış, söyleyecek çok şeyim vardı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Zaman, konuşan için ayrı, dinleyen için ayrı akıyor hakikaten.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Peki.

Sayın Bakan, bir de şeyi merak ettim ben. Sanayi ihracatı içinde ileri teknoloji ürünlerinin payı nedir diye baktığımda, doğrusunu isterseniz burada çok ciddi bir sıkıntımız var. 2020 rakamları -Dünya Bankasından aldım- Türkiye 3,4; Arjantin 5,1; Brezilya 12,9; Kore 32,3; Meksika 20,7. Yani buradan esasında hani “AR-GE, AR-GE, AR-GE” diyoruz, özellikle Sayın Sanayi ve Teknoloji Bakanı sürekli altını çiziyor ama sonuç ortada, bütün çabaların sonucunda... Üstelik bir başka ilginç rakam daha söyleyeyim: Mesela 2000’de Türkiye’nin 4,8’miş AR-GE ya da yüksek teknoloji ürünlerinin toplam ihracat içindeki payı. Dolayısıyla da burada bir kere bir sorun var, bunun altını çizmek istiyorum.

Dolayısıyla, çok zamanım kalmadığım için özetlemek gerekirse, evet, ithalata bağımlı bir ekonomi, hani neredeyse kokaine, uyuşturucuya bağımlı bir bireyin durumu gibi, ithalat yapmadan yaşayabilen bir ekonomi değil. Bu, çok ciddi bir sıkıntı ve bunun bir şekilde halledilmesi lazım ama bunun halledilmesi lazım. Bunun halledilmesi sadece sizin Bakanlığınızın yapacağı bir şey değil; bu, daha makro planlamayı gerektiren bir şey. Yani bu, karşılaştırmalı üstünlükler yaratma faaliyeti daha başka bir yerden düşünülmeli.

Son birkaç dakikamı rekabete ayıracağım. Yani Rekabet Kurumu Başkanımız da burada. Çabalarını anlıyorum, önemli buluyorum fakat Sayın Bakan, değerli arkadaşlar; ortada açık bir şey var, hani daha önce de söyledim, buradaki katılımcılar biliyor -yani hani ben soldan gelen bir siyasetçiyim falan filan meselelerini bir kenara bırakın- Türkiye’de tekelleşme Merkez Bankasının yaptığı çalışmayla

da teyit edilmiştir ki özellikle 2012’den sonra aşırı tekelleşme ortaya çıkmıştır ve bunun sonucunda endüstriye girişler azalmıştır, bunun sonucunda kâr marjları artmıştır ve üstelik de kâr marjları büyük şirketlerin kâr marjları olarak artmıştır, küçüklerin değil, küçüklerin azalmıştır üstelik yani KOBİ’leri kastederek söylüyorum. Dolayısıyla da ortada Rekabet Kurumunu özellikle ilgilendiren bir mesele var ve bu mesele, öyle bir iki şeyle çözülecek bir mesele değil. Bakın, ben vakit olsa daha çok konuşmak isterdim, kayıt dışı ekonomiyi de hiç hesaba katmıyor esasında Rekabet Kurumu Başkanlığı, hâlbuki orada da bir canlı bir şey var.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Katırcıoğlu, bir dakika ek süre veriyorum.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Bir iki dakika lütfen.

Dolayısıyla da Bakanlığınızın rekabetle ilgili yapması gereken şey -önemli bir kısmı da- piyasalarda rekabeti artıracak bir şeyler yapmasıdır. Sayın Cumhurbaşkanı diyor ki “Serbest piyasaya bağlıyız.” Nasıl bağlısınız? Geçen sene soğancıların, patatesçilerin peşinde koşuyordunuz. Bu olmaz. Yani piyasa diyorsanız, piyasanın kuralları var ve piyasanın kurallarında esasında -hani hiç söz etmedim, o kadar çok söz ettim ki- Rekabet Kurumu gibi kurumlar bağımsız olmalıdırlar, bağımsız olmalıdırlar, Ticaret Bakanının arkasında oturmamalıdırlar. Niye? Şundan dolayı: Serbest piyasa ekonomisi kendi içinde kaçınılmaz olarak piyasa gücü dediğimiz bir güç üretir ve bu güç mutlaka kontrol edilmelidir çünkü kamusal olarak zarar anlamına gelir bu ve bunun sağlanabilmesi lazım. Fakat ben sizin açıklamalarınızdan görüyorum. Mesela “Haksız rekabet.” diyorsunuz. Sayın Bakan, haksız rekabet Ticaret Kanunu’nun meselesidir, rekabet hukukunun, Rekabet Kanunu’nun meselesi değildir. Yanılmıyorsam 50,2’miydi -hatırlamıyorum- özellikle aldatıcı faaliyetlerle ilgili olarak ama Rekabet Kanunu doğrudan doğruya bir sanayinin, bir endüstrinin, bir ekonominin yapısal olarak nasıl olması gerektiğiyle ilgili çok önemli bir fonksiyondur; kusura bakmayın, öyle Bakanın arkasında oturacak bir yöneticinin pozisyonu olamamalıdır. Amerika’da mesela Rekabet Kurumu üyelerine gerçekten, yüksek mahkeme üyeleri gibi kabul edilerek yaklaşılır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Katırcıoğlu, artık toparlayalım.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – İzin verirsiniz... Tamam, bitiriyorum.

Dolayısıyla da -demin arkadaşımız söyledi- mesela şunları anlamakta zorlanıyorum değerli arkadaşlar: Sayın Bakan Berat Albayrak istifa etti veya affedildi her neyse... O gün, yirmi dört saat veya yirmi altı saat hiçbir televizyon, hiçbir derken “havuz medyası” diye tabir edilen, iktidara yakın medya konu etmedi bunu. Açıkçası Rekabet Kurumu Başkanı burada. Bu zaten kendi başına, birlikte hâkimiyetin ölçüsüdür, göstergesidir yani bu kadar açıktır bence. Ben hakikaten milletvekili olmasaydım bu konuda gelip bir soruşturma talebinde bulunacaktım doğrusunu isterseniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – İki dakikayı...

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum Başkanım.

Dolayısıyla da -vaktim çok hızlı geçti tabii- rekabet önemli bir meseledir. Serbest piyasaya bağlıyız yani Sayın Cumhurbaşkanı bunun gereği olan emir ve talimatları vermesi lazım diyerek konuşmamı tamamlıyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Ben de teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – AK PARTİ Grubundan Sayın İbrahim Aydın.

Buyurun Sayın Aydın.

Süreniz on dakikadır.

İBRAHİM AYDIN (Antalya) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Başkanım, Değerli Bakanım, Bakan Yardımcılarım, saygıdeğer Komisyon üyeleri ve milletvekili arkadaşlarım, çok kıymetli bürokratlar, basınımızın seçkin temsilcileri; hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, annenize Allah rahmet eylesin, mekânı cennet olsun, Allah cennetine kavuştursun.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; içerisinde bulunduğumuz pandemi süreci ülkeleri sadece sağlık alanında büyük sınamalarla değil ekonomik sorunlarla da karşı karşıya bırakmıştır. Zaten ticaret savaşları ve korumacılık önlemleri pandemi sürecinden önce küresel ticaretin görünümünü oldukça belirsizleştirmişti. Ticaret savaşlarına ilave olarak, pandemi sürecinin de yaratmış olduğu sorunlar küresel ekonomide ve ticarete zayıflamayı derinleştirmiştir. Küresel ticarete de tarihi düzeyde gerilemeler yaşanmaktadır. Dünya Ticaret Örgütü küresel ticaretteki küçülme beklentisini yüzde 9,2 olarak açıklamıştır. Bu olumsuz tabloya rağmen Türkiye olarak direncimizi gösteriyoruz. Türkiye krizi en az hasarla atlatacak ve en hızlı toparlanmayı yaşayabilecek ülkeler arasındadır, bunun öncü göstergeleri gelmektedir. Dış ticaretimizde mart, nisan, mayıs aylarında yaşanan ani ve derin gerilemeden sonra haziran ayından itibaren toparlanma yaşanmıştır. Normalleşme döneminde ihracatımız da tüm olumsuzluklara rağmen artmayı başarmıştır. Haziran-ekim dönemi ihracatımız, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 2,3 artmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yerli üretimin korunması amacıyla düzenlemeler yapılmıştır. Ülkemizde üretim yapan firmalarımızın ekonomimize sağladıkları katkı ve istihdam dikkate alınarak yerli üreticilerin ithalat baskısına karşı korunması ve rekabetçi yapısının güçlendirilmesi amacıyla Dünya Ticaret Örgütü çerçevesindeki yükümlülüklerimize aykırı olmamak kaydıyla Avrupa Birliği ve Serbest Ticaret Anlaşması imzaladığımız ülkelerde -menşeleri olanlar hariç olmak üzere- tüm ülkelerde yapılan ithalatla ilave gümrük vergisi uygulanmaktadır. İlave gümrük vergisi uygulanmasında, sektörlerden gelen talepler dikkate alınarak muhtemel etkileri detaylı bir şekilde değerlendirildikten sonra vergi uygulaması yapılacak ürün grupları belirlenmektedir. Ayrıca dünya genelinde yaşanan Covid-19 pandemisi tüm ülke ekonomilerini ve dış ticaretlerini olumsuz şekilde etkilemiştir. Hem iç pazarda hem de yurt dışında daralan talebin olumsuz etkilerini ülkeler ihraç fiyatlarını düşürerek aşmaya çalıştığı için yerli sanayimiz düşük birim fiyatlı ithalat tehdidiyle karşı karşıya kalmıştır. Bu sebeple içinde bulunduğumuz ekonomik koşullarla yerli üreticilerimizi koruma ihtiyacı önemli oranda artmış bulunmaktadır. Bu sebeple 3.193 üründe daha önce konulmuş ve yürürlükte olan ilave gümrük vergileri pandemi süreci nedeniyle gözden geçirilmiş ve önemli bir kısmı 31 Aralık 2020 tarihine kadar artırılmıştır. Ayrıca, 2020 yılı içerisinde 2.027 adet yeni ürüne ilave gümrük vergisi getirerek toplamda 5.220 adet ürün grubuna ilave gümrük vergileri uygulanmaya başlanmıştır. 2019 yılı rakamlarıyla 34 milyar 600 milyon dolar, 2020 yılının ilk on ayı itibarıyla ise 28 milyar 1 milyon dolar tutarındaki ithalat, ilave gümrük vergisine tabi olmuştur. Bu dönemde tekstil ve konfeksiyon ürünlerinde bazı tercihli ülke grupları için düşük oranda uygulanan ilave gümrük vergileri, diğer ülkeler seviyesine çıkartılmıştır. Demir çelik ürünlerinde uygulanan gümrük vergileri 31 Aralık 2020 tarihine kadar geçici olarak artırılmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kuruluş yıllarında ekonomisi tarıma dayalı olan ülkemizde cumhuriyetin ilk yıllarında tarım kooperatifleri, kentlere yoğun göçün yaşandığı zamanlarda konut yapı kooperatifleri, yüksek enflasyon zamanlarında da tüketim kooperatifleri kurulması ve ülke genelinde yaygınlaşması, kooperatifçiliğin toplumsal ve ekonomik sürece çözümler ürettiğinin en önemli kanıtlarıdır. Geçmişte, bireysel ekonomisini korumak veya geliştirmek güdüsüyle gönüllü olarak bir araya gelen insanlar sadece kendileri için değil toplumları için önemli ekonomik ve sosyal kazanımlar

elde etmişlerdir. Günümüzde kooperatifler yalnızca zayıf kesimlerin dayanışma kuruluşu olmaktan çıkmış, ekonomik ve ticari hayatta kendine has artıları bulunan başarılı girişim örnekleri hâline gelmişlerdir. Yerel kalkınma ve kooperatifleşme yolundaki kadın girişimcilerimizin bir araya gelerek aile ekonomisine katkı sağladığı birçok başarılı kooperatif örneğini görmekteyiz. Ülkelerin gelişmişlik oranının, kadınların iş gücüne katılımıyla doğru orantılı olduğu ve karar verici pozisyonunda yer alan kadınların daha başarılı olduğu bilinmektedir. Bu noktada, Antalya ilimizde yılbaşında 6 olan kadın girişimi kooperatifi sayısına ek olarak yapılan çalışmalar sonucunda merkez ve ilçelerinde 17 kadın girişimi kooperatifleri daha kurularak 23 kadın girişimi kooperatifimiz faaliyetine devam etmektedir. İlk defa bu yıl faaliyete geçirilen Kooperatiflerin Destek Programı KOOP-DES’le kooperatif ve üst kuruluşlarının üretim ve istihdam katkısı olacak yatırım projelerinin desteklenmesi, faaliyetlerinde etkinlik ve verimliliğin sağlanması, teknoloji ve yeni üretim tekniklerinden yararlanmalarına katkıda bulunulması, rekabet güçlerinin artırılması ve bireysel tasarrufların uygun kooperatif girişimcilik modelleriyle ekonomiye kazandırılması hedeflenmiş ve makine ekipman desteği sağlanarak yaklaşık 200 kadınıma iş imkânı sağlanmıştır. Bu doğrultuda bize de büyük sorumluluklar düşmektedir. Bu sorumluluk bilinciyle kooperatifçiliğe ve kadın kooperatiflerimize önem veriyor, özel gayret ve hassasiyetle çalışmalarımıza devam ediyoruz.

1’inci, 2’nci ve 3’üncü etapta toplam, Ticaret Bakanlığı Kooperatiflerin Destek Programı KOOP-DES kapsamında, Türkiye genelinde verilen 13 milyon 648 bin 399 TL hibe desteğinin 1 milyon 84 bin 355 lirası Antalya’da faaliyet gösteren, kadın girişimcilerden oluşan ve kadın emeğini değerlendirme amacı güden kooperatiflerimize geri ödemesiz devlet hibe desteği sağlanmıştır. Bundan dolayı ilim adına Bakanlığınıza çok teşekkür ediyorum Sayın Bakanım. Ayrıca, 10 kadın girişimi kooperatiflerimizin projeleri -yaklaşık 1 milyon liralık- 4’üncü etapta da değerlendirilmek üzere Ticaret Bakanlığımıza gönderilmiştir. Ekonomimizin temel yapı taşlarından biri olan kooperatiflerimize desteğimiz devam etmektedir, inşallah bu da geldiği zaman daha çok memnun kalacaklar.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımızca 3 etap hâlinde yapılan değerlendirmeler sonucunda toplam 113 kooperatifin 143 projesine KOOP-DES programı çerçevesinde destekleme kararı verilmiştir. Söz konusu projelerin toplam tutarı 18 milyon 128 bin 870 TL, toplam hibe tutarı ise 13 milyon 648 bin 399 TL olarak gerçekleşmiştir. Bu kapsamda 16/11/2020 tarihi itibarıyla Bakanlığımızca ödeme belgeleri işleme konulan hibe desteği tutarı toplamı 2 milyon 542 bin 680 TL’dir. Kooperatifler ve üst kuruluşların üretim ve istihdama katkısı olacak projelerini Kooperatiflerin Destek Programı çerçevesinde desteklemektedir. Program kapsamında, kooperatiflerin faaliyet konularına göre makine ve ekipman alımlarına, ortaklarının en az yüzde 90’ını kadınların oluşturduğu kooperatiflerin işletecekleri yaşlı ve engelli bakım merkezleri İle çocuk kulüpleri, kreş ve gündüz bakımevlerinin demirbaş eşya alımlarına, kooperatiflerin ürettikleri ürünlerin tanıtımı ve hazırlamasına ilişkin sergi ve fuar katılımlarına yönelik hizmet alımları ve nitelikli personel istihdamlarına destek verilmektedir. Kooperatiflerin sunacakları proje başvurularında hibeye esas proje tutarı azami sınırı kooperatiflerin mal alımlarında 200 bin TL’yi, hizmet alımlarında 30 bin TL’yi, nitelikli personel istihdamında yıllık 1 personel için 30 bin TL’yi, 2 personel için toplam 60 bin TL’yi geçmemektedir. Kooperatiflerin desteklenmesine karar verilen mal ve hizmet alımlarında hibeye esas proje tutarlarının kalkınmada öncelikli yörelerde yüzde 75’i, diğer bölgelerde yüzde 50’si, kalkınmada öncelikli yöre şartı aranmaksızın ortaklarının en az yüzde 90’ının kadınların oluşturduğu kooperatiflere ise yüzde 75’i, nitelikli personel istihdamının yüzde 100’üne kadar olan kısmı hibe olarak karşılanmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime burada son verirken 2021 yılı bütçemizin ülkemiz için hayırlı olmasını temenni eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Aydın.

Şimdi de Cumhuriyet Halk Partisi Grubundan üyemiz Sayın Kamil Okyay Sındır’a söz vereceğim.

Sayın Sındır, daha önce bir arkadaşımızın kullanmadığı beş dakikayı da ilave ederek on beş dakika söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, değerli bürokratlar, milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de sözlerime öncelikle Sayın Bakanın annesini kaybetmiş olmasının acısını paylaştığımı ve anneciğine Allah’tan rahmet, bütün sevdiklerine, ailesine başsağlığı ve sabırlar dileyerek başlamak istiyorum, mekânı cennet olsun, hepimizin başı sağ olsun.

Sayın Bakanım, tabii, bugün Ticaret Bakanlığımızın 2019 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi ile 2021 Yılı Bütçe Kanunu Teklifi üzerine görüşüyoruz ve bu görüşmelerimiz içerisinde doğal olarak hem maddi değerler, rakamlar üzerinden hem de Bakanlığınızın çalışmaları üzerinden etkinliğinizi, verimliliğinizi bir ölçüde analiz ediyoruz. Ben de konuşmalarımı bu çerçevesinde yapmak düşüncesiyle söz aldım.

Sayın Bakanım, tabii, öncelikle bizim ilk başvurduğumuz acaba Bakanlığın bütün bu mali tabloları konusunda Sayıştayın, Türkiye Büyük Millet Meclisi adına yani Türk milleti adına bu denetimi yapan Sayıştayın bulguları neler, bu bulgular önemli mi, bunların içerisinde dikkat çekilen hususlar neler, bunlara bakıyoruz. Bunların içerisinde genel olarak ifade edilmiş olsa da aslında toplam 40 bulgunun 11’inin esaslı hata olarak ifade edildiği, diğer bulgularda da büyük ölçüde kamu zararına ve usulsüzlüğe yol açıldığına dair tespitler olduğu, Bakanlık ve döner sermaye işletmesinin Sayıştayın geçen yılki raporundaki 15 bulgusunun 10’unu yine yerine getirmemekte ısrarcı olduğu anlaşıyor Sayıştay raporundaki bulgularda. Bunlara arkadaşlarımız, başta Sayın Bülent Kuşoğlu ve Emine Gülizar Emecan vekilimiz olmak üzere bunun içeriğine yönelik çeşitli görüşleri de ortaya koydular.

Tabii, bu Sayıştay denetim raporları Bakanlıklar arasında en çok sorunlu bulguya, kamu zararına, usulsüzlüğe ve hatalı muhasebeleştirmelere, fazladan ve yersiz yapılmış ödemelere, yanlış yap-işlet-devlet modellerine konu olmuşlardan birisi. 2019 yılı denetimlerinde Bakanlığa ilişkin 40 bulgunun olduğunu, 15 bulgunun geçen yıl da olduğunu bir kez daha ifade edebilirim.

Sayın Bakanım, bu konuda sizden ricamız, Sayıştayın bu denetimleri çerçevesinde, lütfen, biraz daha bu konulara eğilmeniz, bunların, bu bulguların gelecek yıl yine karşımıza çıkmaması. Eminim, bunlar üzerinde titreyerek gereğini yapacaksınız.

Sayın Bakanım, tabii, bir başka konu, Ekonomik ve Sosyal Konsey. Bakın, Şubat 2009’dan beri bu Konsey toplanmıyor, oysa, bu Konsey, Anayasa’nın 166’ncı maddesi uyarınca bir zorunluluk. Yani Anayasa’nın 166’ncı maddesi ne diyor, hemen size onu kısaca hatırlatmak istiyorum. Bakınız, “Planlama; Ekonomik ve Sosyal Konsey” başlığı altında 166’ncı maddede “Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayi ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak Devletin görevidir. Ekonomik ve sosyal politikaların oluşturulmasında Cumhurbaşkanıya istişari nitelikte görüş bildirmek amacıyla Ekonomik ve Sosyal Konsey kurulur. Ekonomik ve Sosyal Konseyin kuruluş ve işleyişi kanunla düzenlenir.” deniyor. Bu, Anayasa’nın hükmü. Yani, bir kanun, yönetmelik, genelge, tüzük... Anayasa, bizim en temel metnimiz ama Anayasa’nın bu hükmü 2009’dan beri yerine getirilmiyor; kurulmamış. Tabii ki Cumhurbaşkanlığının... 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname’yle daha doğrusu, bu Konseyle

ilgili kanunun üzerinde yapılan değişiklikle bu, Cumhurbaşkanlığının ismi de geçirilerek -daha önce “Başbakanlık” ifadeleri geçiyordu- Cumhurbaşkanına yönetmelikle düzenlenme yetki verilmiş. Ancak, değerli milletvekilimiz, aynı zamanda Komisyonumuzun üyesi Sayın Süleyman Girgin’in verdiği bir yazılı soru önergesine gelen yanıt... Tabii, o da yani yasayla, Anayasa’yla ne kadar bağlısınız bu mevzuata, onun göstergesi. Bakın “Cumhurbaşkanlığınca ikincil mevzuat çalışmaları devam etmekte olup ikincil mevzuat çalışmalarının tamamlanmasından sonra Konseyin toplanması mümkündür.” deniyor. Ne zaman deniyor bu? 8 Nisan 2020 tarihinde. Yazılı soru önergesine verilen cevap. Yani, bu, 2009’dan beri toplanmayan Konsey. Dolayısıyla böyle bir konsey, böyle bir istişare kurulu ki içerisinde iş dünyasının konfederasyonlarını temsilcileri, bütün ekonomik ve sosyal kurumlar, sivil toplum kuruluşları, iş dünyası temsilcileri bulunurken bunlara danışılmıyor ve Anayasa’nın bu hükmü yerine getirilmiyor. Bu konuya özellikle, bir kez daha dikkatinizi çekmek istedim.

Sayın Bakanım, bakın, bütçeyle ilgili birkaç ifadede bulunacağım. Merkezî yönetim bütçesi, 2019 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nde de belirtilen 949 milyar civarında, 2020 yılında 1 trilyon 95 milyar civarında, 2021 yılında da 1 trilyon 346 milyar 138 milyon 654 bin lira. Şimdi, 2019 yılından 2021 yılına baktığımızda yüzde 41,8’lik bir artış var bütçede. Ticaret Bakanlığının bütçesine bakıyorum: 2019, 2020, 2021, çıkardım bunların hepsini, 2019 ile 2021 yılı arasındaki farka baktığımda, Ticaret Bakanlığının bütçesinde yüzde 15,67’lik bir artış olmuş, 2019’a göre. Yani, merkezî yönetim bütçesinde yüzde 42’lik bir artış, Ticaret Bakanlığının bütçesinde yüzde 15,5’luk bir artış. Yani, Ticaret Bakanlığı... Hele hele 2020 yılını dikkate aldığımızda; 2020’den 2021’e merkezî yönetim bütçesinde yüzde 22,8’lik artış var, Ticaret Bakanlığının bütçesinde yüzde 14,49’luk artış var; yaklaşık 14,5. Yani, merkezî yönetim bütçesindeki artış oranının altında bir Ticaret Bakanlığı... Yani, Ticaret Bakanlığından daha önemli diğer bazı kurumlar yer almış.

Şimdi, Sayın Bakanım, tabii, özellikle esnaf gibi bir kesimin sorunları ortada iken ki bu pandemi nedeniyle yaşanan, hepimizin yaşadığı yani sadece belli bir kesimin değil bu ülkenin yurttaşı olarak hepimizin yaşadığı sorunlar ortada iken ve Bakanlığın görev, yetki ve sorumluluk alanında yapılması gereken iş ve işlemler ortada iken bütçeden bu kadar düzeyde bir pay, azalan oranda bir pay artırılışı çok kabul edilebilir değil. Yani bu da sizin, aslında, 2021 yılında esnafa, sanatkârlarımıza ve ilgili diğer görev ve sorumluluğunuz çerçevesinde ne kadar çok destek vermeyeceğinizin bir somut göstergesi.

Cari transferler kalemine bakıyorum; 2020 yılından 2021 yılına cari transferler kaleminde yüzde 10’luk bir artış var. Bu da toplamda bütçede yüzde 22,8 yani yaklaşık yüzde 23’lük bir artışın yanında yüzde 10’luk sadece cari transferlerdeki artış. Tabii, çok kabul edilebilir bir kıyaslama değil.

Tabii, bu, sizin, bize yapmış olduğunuz sunumun kitapçığının 28’inci sayfasında esnaf ve sanatkârlara sağlanan finansmanla ilgili bir slaytınız vardı. Burada rakamlar var ve sağlanan finansman ve bunun ne olduğu yazılıyor. Hepsi faiz indirimli kredi, faiz indirimli kredi, faiz indirimli kredi... Ekonomik İstikrar Kalkınma Tedbir Paketi çerçevesinde kredi imkânından faydalanan esnaf sanatkârlarımız, kredi miktarı, kredi miktarı, işte, kooperatif borçları... Tamamı kredi indirimi, yapılandırma, borç erteleme. Tabii, toplam kredi desteğinin veya ötelemenin, indirimin maliyetinin ne olduğunu da ben öğrenmek isterim, bir.

İkincisi, yani dünyanın birçok ülkesinde esnaf ve sanatkâr -ki biraz sonra birkaç özel konuya da değineceğim- bu pandemi nedeniyle gerçekten çok sıkıntılı, çok zor bir süreç yaşadığı için, esnaf kepengini kapattığı için devlet kamu desteğini sağlarken -örneğin, İngiltere’de hükümet restoran işletmecisinin yarı müşterisini kısıtlıyor ama kısıtladığı kadar da ne gelir elde ettiyse onun bir misli ona hibe desteği, karşılıksız destek olarak verebiliyorsa- esnafın şu anda, böyle kredi ötelemesiyle, borç ertelemesiyle, yapılandırma... Günü geliyor yine onu ödeyecek, hatta bu sefer işini çevirmek

için ihtiyaç duyduğu krediyi aldığı anda kredi geri ödemeleri, faizleri ve yapılandırma ödemeleri daha da büyüyen bir şekilde esnafın karşısına çıkacak. Bu da esnafı gerçekten zor duruma getiriyor. Bunu, sizi eleştirmek adına söylemiyorum -tabii ki sonuç olarak bir eleştiri- ama sizden ricamız esnaf ve sanatkârlarımızın bu derterine, bu sıkıntılarına lütfen el atalım. Mümkünse onları ayakta tutacak hibe desteği, en azından kiralalarını ve diğer giderlerini karşılayacak desteklerimizi esirgemeyelim diyorum.

Tabii, bakın, bir başka konu: 9 Ekim 2020 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanmış bir tebliğde, 1 Eylül 2020-30 Eylül 2020 arasında düzenlenen vergi, resim ve harç istisnası belgelerinin listesi var. Bu liste her ay yayımlanıyor. Doğaldır, bu, bir ihtiyaçtan kaynaklanıyor olabilir ama dikkatimizi çekti, yani çok büyük bir rakam olduğu için söyleyeceğim: Yenişehir demir yolu hattı yapımı işi için 9 milyar 449 milyon liralık bir ihale bedeli üzerinden işi alan Kalyon İnşaat -ki bu pazarlık usulü yapıp elde tepsiyle sunulmuş bir proje- uygulanan vergi istinasına yönelik Ticaret Bakanlığı “Uluslararası katılıma açık kamu ihalelerinin istisna sağlamak suretiyle yerli firmalarımıza yüklenilmesinin desteklenmesi ve bu sayede ülkemizden döviz çıkışının engellenmesi amaçlanmaktadır.” diye bir açıklama yapmış; olabilir ama bu, herhangi bir şirket değil. Yani 9,5 milyar liralık bir iş bu ve burada, bunun... Aslında, benim sormak istediğim: Normalde en yüksek damga vergisi istisnası tutarı 3 milyon 239 bin lira. 9,5 milyarın normalde binde 4 damga vergisi neresinden baksanız -4 kere 9; 36- 38 milyon lira yapar. Burada uygulanan istisnanın rakamı nedir? Merak ettiğim için ben bunu sormak istiyorum Sayın Bakanım. Bu açıklamanızı zaten basına yapmışsınız.

Sayın Bakanım, bakın, İzmir Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliği bir çalışma yapmış, çok kıymetli bir çalışma. Ben o çalışmadan bazı rakamları sizinle paylaşarak sözlerimi sürdürmek istiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Belki de çalışmayı iletebilirsiniz, bir dakika süreniz kaldı.

Buyurun.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Yapılan anket çalışmasında esnafın sorunları, sıkıntıları yer alıyor ve gerçekten, esnafın karşı karşıya bulunduğu, çok ciddi bir sorunlar yumağı. Neyse, onlara girmeden şunları özellikle talep etmek istiyorum: Bakın “Esnaf Bakanlığı”nı lütfen kuralım. Sicil affını lütfen çıkaralım. Esnafımızın kullandığı kredileri faizsiz ve ödeme gücüne taksitlendirelim. Kiralardan stopajı kaldıralım. AVM’ler haftanın bir günü kapanmalı. Esnafın sosyal güvenlik primleri, iş yerlerinin kapalı olduğu dönemde hazine tarafından karşılanmalı.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Sındır, bir dakika ek süre veriyorum. Lütfen, tamamlayınız süreniz içinde.

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Teşekkür ederim sabrınız için.

Devlet esnafa olan borçlarını ödemeli. Küçük esnafımızın yanında çalışanların kısa çalışma ödeneğiyle ilgili yaşadığı sorunlar giderilmeli. Kamu kurumları, iş yerleri kapalı olduğu sürece, kiracısı olan esnafımızdan kira almamalı. Ertelenen vergi ve sigorta primleri için salgın sonrasında yeniden yapılandırma olanağı getirilmeli. Esnafımıza yönelik icra işlemleri durdurulmalı. Okul kantinlerinden bir yıl süreyle kira alınmamalı. Servis işletmecilerinden alınan teminat mektupları iptal edilmeli. 6 milyon sokak esnafımız kayıt içine alınmalı, güvenceye kavuşturulmalı ve pandemi boyunca zarara uğrayan esnafa kira desteği sağlanmalı.

İzmir Esnaf ve Sanatkârlar Odaları Birliğimizin yaptığı ankette de çok kıymetli veriler var. Yaklaşık 122.219 esnaftan oluşan İzmir esnafımızın sizden talepleri şunlar Sayın Başkan, ezcümle, sadece taleplerine geliyorum. Odamızın yaptığı böyle bir çalışma size mutlaka iletilmiştir. Mesela, elde edilen genel sonuçlara göre esnafın yüzde 83’ü iş hacminin daraldığını, yüzde 26’sı yanlarında

çalıştırdıkları eleman sayısının yani istihdamın azaldığını beyan etmiş, ancak yüzde 38'i devletin Halk Bankası aracılığıyla sunduğu kredi desteklerinden faydalanabildiğini ifade etmiş. Yüzde 71'i kiracı konumunda, yüzde 33'ü e-ticarete başlamak istiyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Sındır, o çalışmayı verebilirsiniz Sayın Bakanımıza.

Son bir teşekkür edelim lütfen, bir cümleyle, lütfen...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Vereceğim.

Mart ayından bu yana da yedi ay geçmesine rağmen esnaf ve sanatkârın işleri normal düzeye dönmemiştir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Sındır, çok aştınız sürenizi.

Lütfen, rica ediyorum...

KAMİL OKYAY SINDIR (İzmir) – Son cümlem: Sayın Bakanım, bunu size ben takdim ederim, mutlaka size iletilmiştir ama tekrar, bütçemizin hayırlı olmasını diliyorum ve sizden bütün yaptığınız iş ve işlemler içerisinde esnaf ve KOBİ'lerimize, bu can yakıcı süreç içerisinde ayakta durabilmeleri için daha ciddi desteklerle destek olmanızı özellikle rica ediyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

Değerli arkadaşlar, müsaadenizle, yine, Komisyon dışından gelen birkaç arkadaşımıza söz vermek istiyorum, biraz yükümüzü hafifletmek babında.

Filiz Kerestecioğlu, buyurun.

Süreniz beş dakikadır.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sayın Başkan, Sayın Bakan, değerli katılımcılar; öncelikle, size başsağlığı ve sabır diliyorum Sayın Bakan.

Kadın girişimciliğinin desteklenmesi, ekonomik kalkınma ve büyüme açısından çok önemli. Sonuçta nüfusun yarısını oluşturan kadınların istihdama etkin katılımı söz konusu burada. Ancak daha da önemlisi, kadınlar maddi kazanç elde edebildikleri bu işler sayesinde ekonomik özgürlük kazanabiliyor ve yoksulluktan korunabiliyorlar. Fakat kadınların piyasaya ve iş gücüne bu şekilde katılmaları bankacılık ve finans sektörü tarafından kapsanmalarından geçiyor. Kadın girişimciliği kredi kullanılarak teşvik ediliyor, yani kadınlar işletme kurabilmek için borçlanmak zorundalar ve kadınları serbest piyasa ekonomisinin koşullarına terk etmek dışında alternatif bir politika da görmüyoruz. Öte taraftan kadınlar hâlâ büyük oranda geleneksel ve -tırnak içinde- kadınlara uygun olarak görülen sektörlerle yönlendiriliyor, ev içinde küçük atölyecilik, gıda gibi az sayıda kişinin çalıştığı hizmet odaklı, mikro ölçekli işletmeler ekonomik krizden en çok etkilenen sektörler aynı zamanda. Kadınların girişimci olmalarının toplum, şirket ve ülke ekonomisi açısından ne kadar önemli olduğu vurgulanırken bu süreçte toplumsal cinsiyet rolleri pek de sorgulanmıyor maalesef. Mesela, mart başındaki toplam kadın esnaf ve girişimci sayısı neydi? -Ben sorularımı da konuşmam içerisinde aktarmak istiyorum- Nisan-Kasım 2020 arasında işletmelerini kapatmak zorunda kalan kadın sayısı nedir? Bu kadınlar neden işletmelerini kapatmak zorunda kaldılar? Aynı süre içinde, son altı ayda işletme açabilen kadın sayısı nedir? İşletmelerini ayakta tutabilmek için kadınlar daha fazla borçlanmak zorunda mı kalıyor? Bu dönemde KOBİ teşviklerinden kaç kadın yararlandı? Kaç kadın işletmecinin borcu ertelendi? Kadınlar borçlarını ödeyebiliyorlar mı? Kendi hesabına çalışan esnaf ve girişimci kadınların hizmet ve tarım dışı sektörlerde de yer alabilmesi için neler planlıyorsunuz?

Bir de sanıyorum birçok milletvekili arkadaşta da ulaşmışlardır, engelli yurttaşların kur ve ÖTV artışından kaynaklı yaşadıkları mağduriyetlerin giderilmesi için çok haklı bir talepleri var. Engelli yurttaşların 2020 yılı itibarıyla vergi indiriminden yararlanarak alabilecekleri araçlar için fiyat üst sınırı yeniden değerlendirme oranıyla birlikte 330 bin lira. 2017’den bugüne sınır yüzde 50 civarında artmış, oysa araç fiyatlarındaki son üç senedeki artış yüzde 150’den daha fazla. 2021 yılında araç fiyatlarının daha da artacağını biliyoruz, oysa engelli bireylerin ve ailelerinin sürüş ve güvenlik ihtiyaçlarını karşılayacak, ihtiyaç duyduklarında akülü arabaların sığabildiği araçların fiyatlarıysa çok daha yüksek. Bu fiyatların ihtiyaçları karşılamak üzere artırılması için Hazine ve Maliye Bakanlığıyla birlikte istişareyle bir düzenlemeye gidilmesini talep ediyoruz.

Son olarak da yine birçok vekile ulaşmıştır, tekel bayilerinin talepleri var. Onlar da “Alkol satmayan zincir marketlere, bakkallara, kuru yemişçilere hafta içi ruhsat saatine kadar çalışma izni. Bizlere Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurulu ruhsatında alkollü içki perakende yazan 150 bin tekel bayisine akşam 20.00’de kapatma yasağı. Şimdi, bu virüs marketlere, bakkallara uğramıyor da bize mi uğruyor?” diye haklı olarak soruyorlar. Bu yanlı kısıtlamanın acilen tekrar gözden geçirilmesini istiyorlar. “Kredi ödemeleri, kira ödemeleri gibi daha birçok borç takvim günü üzerinden hesaplanır ve biz de bu durumda borçların tümünün iş günü ve iş saati üzerinden hesaplanmasına yönelik acilen karar çıkartılmasını istiyoruz. Madem adalet herkes için var, o zaman bir şeyler yapılması gerekir.” diyorlar.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Tam süresi içerisinde bitirdiğiniz için ayrıca teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Sibel Özdemir’e söz vereceğim.

Sayın Özdemir, süreniz beş dakika.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar ve tüm üyeler, tüm milletvekillerimiz; hepinizi sevgiyle selamlıyorum.

Sayın Bakan, öncelikle değerli annenizin vefat etmesinden dolayı ben de rahmet diliyorum, size ve ailenize sabır diliyorum.

Evet, Sayın Bakan, sunumunuzu dikkatle dinledim ve geçen yıl da bu yıl da dış ticaret dediğimiz zaman sadece ihracat temelli bir değerlendirme yaptınız ve burada ödemeler dengesi yani sizin Bakanlığınızı ilgilendiren temel ekonomik tablomuzda ki gerçekten, orada sadece mal ve hizmet ticareti dışında diğer veriler; birincil gelirler, yatırımlar, doğrudan yatırımlar, sermaye ve finans hesabıyla ilgili gelişmelerden bahsetmediniz. Gerçekten bunlarda yani cari açığın finansmanı noktasında neler yapılacak, bunlara değinmediniz. Ben Merkez Bankasının detaylı ödemeler dengesini inceledim. Ciddi veriler var. Burada, gerçekten, özellikle net hata noksanların eksi 10 milyar, rezervlerimizin eksi 42 milyar olduğu veriler var. Bunlarla ilgili nasıl bir değerlendirme yapıyorsunuz? Cari dengemizi, dış ticaretimizi merkeze koyduğumuz zaman gerçekten burada güvenli bir yatırım ortamı, güçlü hukuk sistemi, tutarlı dış politika, sürdürülebilir stratejik bir sanayi politikası, güçlü özel kurumlar... Bunların etkileri çok muazzam ve burada çok temel sorun alanlarımız var. İhracata dönük temel büyüme modelinin gerçekten yapısal sorunları hâlâ duruyor ama siz sadece bir ihracat artışından ve ona dönük birçok teknik düzenlemelerden bahsettiniz, cari açığın finansmanı sorununa değinmediniz.

Kurumlarla ilgili, Rekabet Kurumuyla ilgili birkaç cümle söylemek istiyorum ki bizim Avrupa Birliğiyle Gümrük Birliği Anlaşma’mızın imzalanmasından sonra kurduğumuz temel kurumlardan bir tanesi ve bu kurumun mevzuat uyumlaştırması noktasında gerçekten ciddi sorunlar var. Bunu, haziran

ayında Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna gelen Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un düzenlemelerini içeren bir kanun teklifinde de açıkça belirtmiştim ve demiştim ki: "Bu yapmadığınız düzenlemeler, bu yılki AB raporunda gündeme gelecek." ve geldi. Bakın, rapor ne diyor: Devlet desteklerinin artırılması, şeffaflık sağlanması sebebiyle gerileme olmuştur. Bakın -buradaki Sayın Başkan da hatırlayacaktır- "Devlet desteklerindeki düzenlemelerde ciddi sorunlar var ve endişe verici." diyor, bu kanundaki devletin yapmamış olduğu düzenlemeler. İşlevsel ve bağımsız bir devlet desteği otoritesi kurması, devlet destek kurallarının şeffaf bir şekilde uygulanması yani sadece birleşme ve devrallmalar değil rekabet yasasının içeriğinde. En temel sorun alanımız devlet destekleri. Kurumun özerkliği; çok tartışıyoruz bunu, o zaman da söylemiştim, gerçi tamamen Cumhurbaşkanlığı tarafından atanması temel bir sorun olarak gözüküyor. Aynı zamanda mevzuat düzenlemesi yaptık, evet, AB anlaşmasının 107-108 maddelerine uyumlu bir mevzuatımız gibi gözüküyor ama Türkiye daha önce kanunda tanımlanmış olan son tarihleri yürürlükten kaldırıyor. Uygulama mevzuatının yürürlüğünü, sınırsız bir süreyle geciktirmek üzere eskiden Bakanlar Kuruluyla şimdi de bütün yasalarda, geçen hazirandaki yasada da Cumhurbaşkanına devrediyoruz. Bakın, bu, temel bir sorun alanı olarak ortada duruyor, özerkliği ortadan kaldırıyor. Kurumsal çerçeveye ilgili kanunun uygulamasından Ekonomi Politikaları Kurulu sorumlu. E, kurulun üyelerini kim atıyor? Yine Cumhurbaşkanlığı atıyor. Bağımsızlık ve işlevsellik sorunu burada da karşımıza çıkıyor. Şeffaflığı ve uyumlamaları sağlamalı çünkü devlet desteklerinin seçici bir şekilde sağlandığı söyleniyor. Ne demek bu seçici bir şekilde, kimlere destekler veriliyor?

Gümrük birliğine değinecek olursam; bu tür kurumsal yapılarımızın özerkliği ve şeffaflığı sorunluysen gümrük birliği modernizasyonunda nasıl aşama kaydedeceğiz? Biz, işte, dönem başkanı değişecek AB'de ya da Dışişleri Bakanı ya da Cumhurbaşkanının kişisel ilişkileri ya da keyfiyetine göre, hâletiruhiyesine göre AB ilişkilerimiz şekillendiğine göre Gümrük Birliği Anlaşması'nda nasıl aşama kaydedeceğiz. Son zirvede de biliyorsunuz, gümrük birliği güncellemesi Doğu Akdeniz'de yaşanan anlaşmazlıkların çözümüne endeksledi. Siz, nasıl bir yol haritası görüyorsunuz? Ayrıca raporda mevzuatla ilgili sorunlardan da bahsediyor Sayın Bakan. Diyor ki: "AB'de serbest dolaşımda bulunan mallara ilişkin menşe belgesi zorunluluğu gümrük birliği kurallarıyla uyumlu değil. Temel ek vergiler getirildi AB mevzuatının dışında." Yani gümrük birliğinde taahhüt ettiğimiz dışında. "Vergi muafiyeti, serbest bölgeler, gözetim tedbirleri, AB müktesebatıyla ve gümrük birliği yükümlülükleriyle uyumlu değil." diyor ve "Geçen yılki tavsiyeler de uygulanmadı." diyor. Bununla ilgili değerlendirmeniz nedir? Mevzuat var, kodlar var...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Toparlarsanız Sayın Özdemir.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan anlayışınız için.

Diğer ki yine: "Gümrük birliğiyle ilgili alanlarda AB'nin karar alma süreçlerinde Türkiye'nin yer almaması -bizim temel isteğimiz bu- ülkemiz bakımından AB'nin imzaladığı serbest ticaret anlaşmalarının üstlenilmesinden sağlanan güçlükler -temel sorunlarımız bunlar- gümrük birliğinden tam anlamıyla yararlanmamamıza mani." Kara yolları transit sorunu da var. Sistematiik sorunlar hâline gelmiş.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, teşekkür ediyoruz Sayın Özdemir.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Son cümlemi söyleyeceğim.

Ne diyorsunuz bu konularda? Gerçekten on sekiz yıldır -hadi 2005 yılı sonrası müzakereye başladık- gümrük birliğinde bir aşama kaydedemedik. Şimdiki sistem de tamamen sorunlu, kurumsallaşma sorunu var.

Bu sorulara cevaplarınız neler olacak Sayın Bakan?

Teşekkürler.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Özdemir, sağ olun.

Buyurun Sayın Tutdere...

Süreniz beş dakikadır.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, sabahki konuşmanızda özellikle kooperatiflere ayrı bir başlık ayırdığınızı, kooperatiflere ilişkin birtakım çalışmaları yaptığınızı siz de ifade ettiniz. Çalışma kitapçığınızı da incelediğimizde KOOP-DES başta olmak üzere birtakım çalışmaları başarıyla tamamladığınızı görmekteyiz. Kooperatiflerin gerçekten ülkemizin ekonomisi anlamında, istihdam anlamında çok önemli kuruluşlar olduğu hepimizce bilinmektedir. Sayın Bakanım, ancak Türkiye’de özellikle 4733 sayılı Yasa’da 2017 yılında yapılan değişiklikle birlikte ülkemizde ilk kez bütün üretim ve pazarlama kooperatifleriyle tanışacağız. Bu konuya ilişkin siz bir tebliğ çıkardınız. Belki Türkiye’de ilk örnekleri olacak. Şu ana kadar benim seçim bölgem olan Adıyaman’da da kooperatif kurulma çalışmaları devam ediyor ancak birtakım sıkıntılar var. Tabii ki bütün kooperatifleri diğer kadın kooperatifleri ve diğer tarım kooperatifleri gibi değil, özellikli olması gereken kooperatifler. Öncelikle ben sizin Bakanlığınızın 2 Temmuz 2018 tarihinde yayınlamış olduğu bir tebliğe ilişkin birkaç eleştiriyi ve şu andaki kooperatiflerin önünde nasıl engel oluşturduğunu ifade etmek istiyorum.

Sayın Bakan, bu tebliğin 11’inci maddesinde 250 bütün üreticisinin bir araya gelerek 1 bütün üretim kooperatifi kuracağını ifade ediyorsunuz ve burada her ilçenin bir çalışma bölgesi olduğunu ifade ediyorsunuz. Ayrıca, her çalışma bölgesinde sadece 1 kooperatif kurulacak şekilde bir düzenleme var. Kanaatimizce bu doğru değil, her çalışma bölgesinde sadece 1 kooperatifin olması hem rekabeti öldürecek hem de orada tek kooperatifle bu işlerin yürümesi imkânsız. Mesela ben Adıyaman merkez ilçeden bir örnek vereyim, belki de üretici sayısı 50-60 bin civarında bir bütün üreticisi var ve bunların hepsini bir arada, bir kooperatif çatısı altında birleştirmek, aynı potada eritmek gerçekten çok zor olacak çünkü işin kültürel farklılıkları var, sosyolojik farklılıkları var, insanları bir arada ticaret yapmaya zorlayacak şekilde bir düzenleme. Dolayısıyla, bu tebliğin bu maddesinin mutlaka gözden geçirilmesi, rekabeti ve kooperatifleşmenin önünü açacak şekilde yeniden düzenlenmesi gerekiyor. Burada 250 şartını yerine getiren bütün üreticilerin kooperatifi kurmanın önünün açılmasının bu alandaki kurulacak kooperatiflere yol açacağını düşünüyoruz ve bu konuda mutlaka bir düzenleme yapılması gerekiyor. Aksi takdirde bu tek kooperatif anlayışı beraberinde bir tekelleşmeyi getirecek, belli insanlar burayı ele geçirecek ve üreticiyi kendilerine bağlı hâle getirecek ve biz bu kooperatiflerden istediğimiz sonucu alamayacağız.

Ayrıca, bu bütün kooperatifleri konusunda Bakanlığınızın destek durumu ne olacak Sayın Bakanım? Çünkü bunlar, bu kooperatifler için tesis kurulması gerekiyor, makine alınması lazım, çok maliyetli işler; onun pazarlanması, paketlenmesi vesairesi çok ciddi bir entegre tesis gerektiriyor aslında. Bu konuda bu kooperatiflerin mutlaka devlet tarafından desteklenmesi lazım. Yani gariban bütün üreticisinin bu kadar sermayeyi bulup bu kooperatifi kurması biraz imkânsız gibi görünüyor. Eğer gerekli düzenlemeler yapılmazsa, gerekli destekler verilmezse bir şekilde bu kooperatifler ölü doğmuş olacak. Bu konuda mutlaka Bakanlığın yeni bir çalışmayı yapması gerekiyor.

Ayrıca, bu kooperatiflerin önünde en büyük engel, aynı çalışma şartlarının tüzel kişiliklere yani başka şirketlere de tanınmış olması yani kooperatifi şirket karşısında koruyan hiçbir mekanizma yok, hiçbir düzenleme yok, sadece başvuru harçlarında biraz düzenleme var ki bu da tek başına kooperatifi büyük sigara şirketleri karşısında koruyamayacaktır yani büyük sigara şirketleri üretim kooperatiflerinin yaşamasına izin vermeyeceklerdir. Eğer siz Bakanlık olarak bu konuda ciddi adımlar atmazsanız tütün kooperatiflerinin kurulma imkânı olmayacaktır, kurulsalar bile faaliyetlerini sürdürme şansları olmayacaktır.

Onun için, tütün kooperatifleri konusunda Bakanlığımızın ayrıntılı bir çalışma yapması gerekiyor ve Türkiye’de yeni bir model olacak, yeni bir çalışma olacak bu konuda özellikle bir hassasiyet gösterilmesini biz bekliyoruz, bütün üreticiler de sizden bunu bekliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Tutdere, teşekkür ediyoruz.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Sayın Bakanım, bir de eğer müsaadeniz olursa, uygun bir zamanda bu konunun ayrıntılarını sizinle görüşmek üzere bir randevu talebim var, bunu da yerine getirirseniz çok memnun olurum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – HDP Grubundan hazır milletvekilimiz var mı?

Buyurun Sayın Pekgözeği, süreniz beş dakikadır.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, başınız sağ olsun öncelikle, annenizi kaybettiniz, sabır diliyorum.

Bir pandemi döneminden geçiyoruz ve bu pandemi süreci hepimizi etkiliyor, bütün yaşamı etkiliyor ve Türkiye’de pandeminin çok ağır şartlarda geçtiğini, aslında şu anda bize sunulan tablonun çok ötesinde olduğunu biliyoruz. Örneğin, ben İzmir Milletvekiliyim ve İzmir’de hastanelerin doluluk oranlarına baktığımız zaman yoğun bakım ünitelerinin tamamen dolduğunu, ek üniteler yapıldığını, onların da dolduğunu yani büyük bir trajediye doğru gittiğimizi görüyoruz. Bu süreçte, yine işletmeler açısından baktığımız zaman işletmelerde, fabrikalarda işler sürüyor, işçiler pandemi koşullarında çalıştırılıyorlar ve örneğin Vestel örneği var; iş yerinde pandemiye bağlı olarak ölüm yaşandığı hâlde hâlâ işletme çalışmaya devam ediyor. İşçilerin yaklaşık olarak yüzde 30’u pandemiye maruz kaldığı hâlde çalışmaya devam ediyor. Yani iş yerlerinde çarklar dönüyor. Türkiye’de işletmelerde, iş yerlerinde çarklar dönsün diye aslında işçiler, emekçiler biraz gözden çıkartılmış bir durumda ve onların pandemiye karşı korunmadığını biliyoruz.

Niye buradan girdim? Şöyle: Sizin Bakanlığınızın, Ticaret Bakanlığının ocak-ağustos döneminde yüzde 69,9 artan dış ticaret açığından bahsediliyor ve bunu da Covid-19’a bağlıyorsunuz. Yanılmıyorsam, rakam yanlışsa siz düzeltirsiniz. Covid-19’a bağlı bir kayıptan bahsediliyor ve bu, biraz sorumluluktan kaçmak gibi de geliyor bana. Çünkü bir tarafta demin bahsettiğim bir tablo devam ederken bir tarafta da işler kötüye gittiğinde pandemiye bağlı açıklanıyor. Yani baktığımız zaman bütün bakanlıklarda olduğu gibi sizin Bakanlığınız da finans kapitalin bakanlığı. “Beşli çete” diye bizim artık söylemekten kaçınmadığımız Kalyonlar, Kolinler onların bakanlığı. Yani hep çarklar onlar için dönüyor ve burada biraz önce de bahsedildi, vergi indirimleri vesaire şeyler, bu işletmeler için, bu şirketler için sağlanıyor.

Şimdi, bakıyoruz bir ihaleye, 9 milyarın üstünde bir ihaleye giriyor -Kolin örneğin- ve aynı miktarda vergi muafiyetiyle karşılaştığını da görüyoruz. Zamanım olmadığı için çok detaylı anlatamıyorum ama şuraya geleceğim: Bakın, iş yerlerinde işçilerin korunmaya ihtiyacı var, esnafın korunmaya ihtiyacı

var. Bu süreçte güvenceli bir kapanmaya ihtiyacımız var. Ücretli kapanmaya, korunmaya ihtiyaç var. Bu süreçlerin olabilmesi için sizin Bakanlığınıza da düşen görevler var özellikle esnaf için, küçük ölçekli işletmeler için. Biliyoruz ki aslında istihdamın çok büyük bir bölümünü de bu küçük ölçekli işletmeler sağlıyorlar ama hep destekler büyüklere gidiyor. Onlar her zaman zaten kâr ediyorlar ve o kârlarını işçilerle, emekçilerle paylaşıyorlar.

Ben, İzmir için birkaç şey söylemek istiyorum. İzmir’de küçük esnaf kültür, sanat ve eğlence işletmecileri Alsancak’ta her akşam eylem yapıyorlar. Covid koşullarında, 2 metre mesafede seslerini sizlere duyurmak istiyorlar çünkü sekiz aydır kiralarnı ödeyemiyorlar, evlerine ekmek götüremiyorlar ve güvenceli olmayan bir kapanma da bu işletmelerin kapatılması da söz konusu.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Kemalbay Pekgözegü, tamamlarsanız memnun olurum.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Tamamlıyorum.

Peki bu işletmeler nasıl evde, mutfakta tencere kaynatacaklar? Destek bekliyorlar, hem kira desteği hem elektrik, su faturalarını ödemek için destek, pandemi sürecinde büyük şirketlere değil küçük işletmelere destek verilmesi lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Son olarak da şunu söylemek istiyorum: Sayıştaya konu olan raporlarınız neden düzenlenmiyor, neden düzeltilmiyor ve bunlar neden kamuoyuna şeffaf bir şekilde açıklanmıyor? Bize bunu açıklayabilir misiniz? Yine, vaktim olmadığı için sayamayacağım ama birçok madde var yani şeffaf olmayan hatta belki ceza gerektirebilecek konular neden işleme alınmıyor?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Oldukça açtınız vaktinizi, artık tamamlayalım lütfen.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Cumhuriyet Halk Partisinden Bedri Serter’e söz veriyorum.

Süreniz beş dakikadır, buyurun.

BEDRİ SERTER (İzmir) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Sayın Bakan, öncelikle, annenizin vefatından dolayı başsağlığı diliyor, Allah’tan rahmet diliyorum.

Pandemi süresi öncesinde ciddi vergi, kredi ve fatura borçlarıyla boğuşan ve pandemi süreciyle birlikte artık kangren hâline gelen maddi sıkıntılarla baş başa kalan ve geleceğinden kaygı duymak bir yana geleceğini artık hiç göremeyen esnafımızın sorunlarından söz etmek istiyorum sizlere.

TESK verilerine göre Türkiye’de bu yılın ilk altı ayı itibarıyla esnaf odalarına kayıtlı 1 milyon 906 bin esnaf ve 2 milyon 58 bin adet iş yeri bulunmakta. Yine bu yılın ilk altı ayında kapanan iş yeri sayısı 35.965 olarak gerçekleşti; söz konusu rakam haziran ayında ise 7.222’ydi sadece. Satılık iş yeri ilan sayısında ise geçen yıla göre yüzde 77 artış bulunmakta. İzmir’de -kendi kentimde- eylül ayı itibarıyla esnafın yüzde 30’u kepenk kapattı, salgın süresince esnafın işi yüzde 83 oranında düştü, yüzde 26 oranında istihdam kaybı yaşandı. Yüzde 71’i kiracıyken verdiğiniz 25 bin TL’lik nefes kredilerinden yararlanma oranları ise sadece yüzde 38’de kaldı.

Dünyanın pek çok ülkesinde esnafıya karşılıksız destekler verilirken Türkiye’de esnafımıza bir kuruş karşılıksız para vermediniz. “Allah’a şükür, bugünümüze de şükür.” diyen, Ahilik geleneğinden gelen esnafımız, yine bunu, Ahilik esnaf kültürüyle unutmayacaktır. Üzerine, 16 marttan bu yana alınan Covid tedbirlerine geçen hafta eklenen yeni tedbirlerle toplamda 383 bin iş yeri kapandı ve bu iş yerlerinde yaklaşık 2 milyon çalışan ve ailesi, açlığa terk edilen kişi var.

Son tedbirler öncesi, tablo içerisinde, nefes kredilerinden 748 bin esnafımız yararlandı ve 18,6 milyar TL kullandıklarını biliyoruz. Bu demek oluyor ki esnafımızın yarısından fazlası borçları nedeniyle krediye erişememiş, başvuramamış bu durumda. Türkiye'nin her yerinde konuştuğum ve krediyi kullanabilen esnaflar “‘Nefes’ bizi nefessiz bıraktı.” diyorlar. Bundan sonraki süreçte ne olacağını, nefes kredilerinin geri ödeme süreçleri önemli ölçüde belirleyecektir.

Bir diğer konu, sunumunuzda ilk on ay içinde kurulan şirket sayısının da yüzde 24,2 arttığını söylüyorsunuz; kapanan şirket oranının ise yüzde 13,2 arttığını söylediniz. Esnaf ve iş yeri sayılarında da bir önceki yıla göre 74 bine yakın daha fazla tescil sayısı gözlemlendiğini belirttiniz ancak biliyoruz ki bu iş yerlerini kuranların yüzde 60'ına yakını vergi borçlarından ve genel olarak da eski borçlarından kurtulmak için yeni tesciller yapıp yeni şirketler kuruyorlar. Kapatılan şirket, esnaf ve sanatkârlar iş yerlerinin devlete borçlarının, piyasaya borçlarının ortaya konulması, durumu daha sağlıklı anlamamızı sağlayacaktır. Bu bağlamda, partimizin açıkladığı ve esnafın sorunlarına dair çözümleri içeren 17 maddeden -her birinin tek tek çok önemli olduğunu hatırlatmayı bir görev bilmekteyim- birinin, 16'ncı maddenin konusu olan ve ülkemizde sayıları 6 milyonu bulan seyyar satıcı -azımsanmayacak bir rakam var burada- kardeşlerimizin de sorunlarının çok daha önemli olduğunu vurgulamak istiyorum. 200 bini İzmir'de yaşayan bu kardeşlerimizi ziyaret ettiğimde özellikle, kayıt altına alınarak sosyal güvence sistemine dâhil olmak istediklerini söylediler ve dernekleşmişler efendim. Bu konuyu özellikle not almanızı rica ediyorum sizden. Pandemi nedeniyle üç ay boyunca kapalı kalan tüm esnafımızın -defaatle söylememize rağmen- birikmiş elektrik ve doğal gaz faturalarının ve SGK primlerinin devlet tarafından karşılanmasını bekliyor esnaf Sayın Bakanım. Türkiye'nin belkemiği olan ve 10 milyona yakın kişiye ekmek veren esnaflar, iktidarınızın veremediği karşılıksız destekler nedeniyle kredi borcuyla cedelleşmekte. Normalleşme sürecinde esnafların ancak dörtte 1'i eski iş potansiyelini yakalayabilmiş gözükmekte. Hâliyle kaygılılar hem de çok kaygılılar.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Serter, toparlayalım lütfen, son cümlelerinizi alalım.

BEDRİ SERTER (İzmir) – Hemen toparlıyorum Başkanım, teşekkür ederim.

Esnafın günü kurtaran politikalarınıza değil gelecek kaygılarını giderecek adımları acilen atmanıza ihtiyaç var Sayın Bakan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Serter.

BEDRİ SERTER (İzmir) – Bitiriyorum Başkanım.

Acilen kira desteğine, acilen faturalarının silinmesi noktasındaki desteğe, acilen sicil affına ve acilen suni ve yüzeysel değil kapsamlı ve akılcı bir desteğe ihtiyaçları var.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Aydın Özer, Cumhuriyet Halk Partisinden, yine Komisyon dışından katılan arkadaşımız.

Süreniz beş dakikadır.

AYDIN ÖZER (Antalya) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, milletvekillerimiz, Değerli Bakanımız, Bakan Yardımcılarımız, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan, annenize Allah rahmet eylesin, mekânı cennet olsun inşallah.

Sayın Bakanım, yaş meyve, sebze ihracatı yapan nakliyeciler dozvola sorununa bir çözüm bulunmasını istiyorlar. Bilmeyenler için açıklayalım; dozvola, ülkelerin birbirleri arasında kullandıkları, tırların transit geçiş belgesidir. Ülkeler karşılıklı olarak yıllık dozvola belgesi ücreti öderler. Bu belgeyi alan tırlar ülkelerinden transit yük taşımacılığı yapabilirler.

Bizim yaş sebze, meyve ürünlerinin büyük bir kısmı Batı Avrupa ülkelerine ihraç ediliyor. Tırlarımız 2 yol izliyorlar. Birinci hat: Bulgaristan-Sırbistan-Macaristan-Avusturya. İkinci hat: Bulgaristan-Sırbistan-Hırvatistan- Slovenya-Avusturya. Özellikle, Sırbistan, Macaristan, Slovenya ve Avusturya'nın dozvola belgelerini çok az sayıda verdiği için birkaç günde bittiği ve lojistik firmalarımızın ya kaçak yollara başvurduğu ya da ciddi cezalar ödemek zorunda kaldığı ifade ediliyor.

Tabii, bunun yanında raf ömrü sınırlı olup uluslararası rekabetin arttığı yaş sebze ve meyve ürünlerinde zaman kaybı da cabası. Sayın Bakan, bu dozvola belgelerinin sayısı neden artırılmamaktadır? Biz de onlara az sayıda dozvola verdiğimiz için mi bu sıkıntı yaşanmaktadır? Bu konunun izahını ve neden çözülemediğini açıklarsanız çok memnun olurum.

Ayrıca, özellikle dayanıksız tüketim malları taşıyan firmalar da Ulaştırma Bakanlığının tahsis ettiği bu UBAK defterleri konusunda, firmaların kapasitelerine göre dağıtım yapılırken haklı olarak pozitif ayrımcılık görmek istiyor ihracatçılarımız.

Sayın Bakanım, Hal Kayıt Sistemi'yle ilgili cezai yaptırımlar açısından düzeltilmesi beklenen bir sorun söz konusu. Geçtiğimiz yıllarda kayıt dışı yaş meyve, sebze alışverişini önlemek adına kurulan ve temel amacı aynı zamanda belediye rüsumunu kapsayan Hal Kayıt Sistemi uygulaması sorunun kaynağı. Anadolu'da bazı illerde henüz bilgisayar bile kullanılamıyor ama zaten sistemdeki kurgu hatalarının sebep olduğu cezai uygulamalar ihracatçıları yormuş durumda. Yapılan her alışverişte "hal.gov.tr" üzerinden veya telefonla sevke dâhil ürünün plaka ve ürün tanımlaması yapılması zorunluluğu olduğunu, her türlü beyana ceza uygulandığını veya daha ürünün kalite onayı verilmeden ve kabulü kesinleşmeden bir üreticiden herhangi bir alıcıya giden ürüne yolda üreticinin beyanına istinaden cezai yaptırım uygulandığını ifade ediyorlar. Diyorlar ki: Daha önce alımı yapılmış bir ürün satışa hazır olmadan önce firmanın depolar arası sevkiyatında bile tekrar bildirim istenmekte ve satışı olmadığı için tekrar alım yapılarak stoklar şişirililmektedir. Sayın Bakanım, bu konuda bir yönetmelik çalışmasına gidilemez mi? Örneğin, özellikle ihracatçı vasfını taşıyan firmaların olası cezai durumlarında, ilgili itiraz mercilerine ürünü yurt dışına sattıklarına dair teşvik edici belgeleri sunmaları hâlinde cezalar iptal edilemez mi? Veya ara sevkiyat yaptıklarını teşvik edici belgelerle sunduklarında cezaları iptal edilebilir. Ayrıca -cezai yaptırımlar- o günün hal fiyatlarının araçtaki toplam tonajı çarpan olarak alıp yüzde 30 oranında kesilen ceza miktarı makul seviyeye çekilerek firmaların kayıplarının azalması sağlanabilir.

Sayın Bakan, Rusya'yla bir uçak krizi yaşadık biliyorsunuz. Aramızdaki ihracatımız, uçak krizinden sonra sıfırlandı; sonra, işte, 50 bin ton domates kotası, 100 bin tona çıkarıldı, sonra 150 bin tona çıkarıldı, geçen yıl da -teşekkür ederiz- sizin gayretlerinizle 200 bin ton kotayı yakaladık ama şimdi, ihracatçılarımız der ki: "Kotanın aşağı yukarı yüzde 97'si, yüzde 98'i bitmiş durumda, geriye 3.500 ton kalmış, biz, bu kota meselesini Rusya'yla artık -bir sürü ilişkimiz var; füzeler almışız, doğal gaz alıyoruz, nükleer santraller yapıyoruz- bu kadar ilişkinin içerisinde, kaldıralım. Bizim uçak meselesinden önce yıllık 340 bin ton domates..."

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Özer, süreniz dolmuştur. Bir cümleyle lütfen.

AYDIN ÖZER (Antalya) – Bitiriyorum efendim.

Sayın Bakan, bu konuda bir çözüm şart, sizin de bununla ilgili olarak bir çalışmanız vardır inşallah, umuyorum. Kısa zamanda...

Bakanlığınızın bütçesinin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Özer, çok teşekkürler.

HDP Grubundan sıradaki milletvekilimiz, Murat Bey mi?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Murat Bey...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, Sayın Murat Sarısaç’a söz veriyorum.

Süreniz beş dakikadır.

Buyurun lütfen.

MURAT SARISAÇ (Van) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli Komisyon üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, Sayın Bakanım, başınız sağ olsun.

Ben, biraz daha kendi seçim bölgem Van üzerinden bir değerlendirme yapmak istiyorum. Orada hem esnaktan hem de Van’daki genel sorunlardan Sayın Bakanımızın haberi vardır mutlaka ama yine de burada bir tekrardan dile getirmek istiyorum.

Jeostratejik konumu, genç nüfusu ve doğal zenginlikleriyle her açıdan ciddi bir potansiyel taşıyan Van ilimiz, 1 milyon 107 bin nüfusuyla Türkiye’de 19’uncu il, ayrıyeten, yüz ölçümüyle de yine Türkiye’nin 6’ncı ili. Bu noktada Urartulara başkentlik yapmış, geçmişten günümüze birçok farklı kültürü, inancı yine günümüze kadar taşımış, içinde barındırmış bir il ama buna rağmen bu kadar kültürel ve doğal zenginlikleri olmasına rağmen, İran’la hem dünyaya açılan bir kapı hem de Orta Doğu’nun ekonomik pazarı durumunda bulunmasına rağmen, yeterince kıymet verilmediği ve hak ettiği yerde olmadığını düşünüyoruz.

Neredeyse yüzde 80’i genç nüfus yani yaş ortalaması 20. Buna karşın ilimiz yanlış hayvancılık ve tarım politikalarıyla geriletilmiş ve genç nüfus, yani gençlere dönük istihdam politikaları kalıcı bir şekilde uygulanmadığı için de artık Van’da herkes neredeyse iş aramaktan bile kendini sakınır bir hâle gelmiş ve bütün umudunu yitirmiş durumda. Bu noktada, her ne kadar resmî veriler başka gösterse de aslında bugün işsizlik oranı yüzde 40’lara varacak bir durumda ve genelde resmî göç verilerine göre de zaten Van en çok göç veren illerden bir tanesi. Bu göç vermeyi de biliyorsunuz, istihdam yaratılamadığı için başka illere göç ediyorlar ve bunlar da, işte, Sakarya’da, ülkenin başka yerlerinde linçlere maruz kalıyorlar, yine ana dillerinden ve kimliklerinden dolayı farklı muamelelere maruz kalıyorlar.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Doğru değil ya, doğru değil ya!

MURAT SARISAÇ (Van) – En son da Afyonkarahisar’da Özkan Tokay inşatta öldürülmüştü.

Yani, özellikle 2011 yılında yaşanan 2 büyük depremle sarsılan Van’da doğru ekonomik programların hayata geçirilmemesinden dolayı mevcut sorunlar kronik bir hâl almış durumda.

Yine, kent ekonomisi açısından temel parametrelerden olan Van esnafı bırakın kâr etmeyi, bazı günler siftah bile yapamamaktadır. Özellikle, Van depremi sonrasında bir yıl boyunca iş yapamayan esnafın vergi, su, elektrik borçları katlanarak ödenemeyecek boyuta ulaşmıştır. Oysa, biliyorsunuz, geçmişte Kocaeli’nde yaşanan deprem, yine Rize’de yaşanan sel felaketinde doğal afet ilan edilmişti ve vergi terkinin yapılmıştı oralarda. Van esnafı için vergi terkinin uygulanmasına gidilmemiştir. Bu nedenle Van’da birçok esnafımız iflasını açıklarken birçoğu da bankalardan aldıkları kredilerle ancak borçlarını ödeyebilmişlerdir. Dolayısıyla, Van esnafı vergi borçlarının yapılandırılmasını değil, vergi

terkini sözünün tutulmasını şu an bile beklemektedir Sayın Bakan. Özellikle, Mart 2020’den bu yana Covid-19 salgını nedeniyle de Van esnafı büyük bir mağduriyet içindedir. Doğal olarak salgın süresince berber, lokanta, ayakkabıcı, kahvehane, hotel, minibüsçü, terzi, pastane, bakkal, pazarcı ve benzeri küçük işletmeler ciddi bir ekonomik krizle karşı karşıya kalmışlardır. Dükkânlarını açamadıkları hâlde iş yapamamalarına rağmen dükkân kirası, elektrik, su borcu ve benzeri katlanmaktadır. Pandemi sürecinde Van’da 400’ün üzerinde esnaf kepenk kapattı. Hükûmetin yaptığı tek şey ise esnafı kendi kredi faizlerinin altında ezilmesine neden oldu.

Yine, bir diğer önemli konu da biliyorsunuz Van, İran’la uzun bir sınıra sahip, 4 ilçesiyle yani 295 kilometrelik bir sınıra sahip.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Sayın Sarısaç, sürenizin sonuna geldiniz, toparlarsanız sevinirim.

MURAT SARISAÇ (Van) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

Van bir sınır kenti olmasına rağmen şu ana kadar bunun avantajlarından faydalanmış değil. Üstüne üstlük şu an Türkiye’de sanırım tek kapalı sınır kapısı olan Kapıköy Van’da bulunuyor. Bununla ilgili yetkililerin özellikle Van’da sınır kapısını açıp... Yani Van’da biliyorsunuz sadece yedi ayda, 2019’un ilk yedi ayında 400 bin İranlı oraya giriş yapmıştı. Esnafın geçindiği tek geçim kaynağı neredeyse bu kalmış. Bununla ilgili sınır kapısının açılıp hatta bir çok anlamda adım atılması...

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Sarısaç. Sağ olun.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sakarya’daki mevzu öyle mi?

MURAT SARISAÇ (Van) – Nasıl açıklar mısın? Lütfen açıklar mısın, merak ettim?

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Adamın babası açıklamadı mı?

MURAT SARISAÇ (Van) – O ayrı. Afyonkarahisar’da bulundu ya!

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yapmayın böyle. Doğru değil, üç gün önce bulundu ya!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Şimdi, 5 arkadaşımızın ismini okuyacağım kendilerini hazırlamaları bakımından, daha sonra üyelerimize söz vereceğim: CHP’den Sayın Lale Karabıyık, CHP’den Sayın Fikret Şahin, HDP’den Sayın Ömer Faruk Gergerlioğlu, CHP’den Sayın Müzeyyen Şevkin, CHP’den Sayın Mahir Polat.

Şimdi, Sayın Lale Karabıyık’a söz vereceğim.

Buyurun Sayın Karabıyık.

Süreniz 5 dakikadır.

MURAT SARISAÇ (Van) – Sakarya’da, Yozgat’ta, Afyonkarahisar’da, Trabzon’da onlarca linç girişiminde bulunuldu yani bunu sadece bir tane olayla... Ya, sadece tesadüf mü sizce?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, değerli arkadaşlar, söz verdim artık karşılıklı konuşmayalım. Rica ediyorum, bakın, söz verdim.

Sayın Karabıyık, başlayın lütfen siz.

LALE KARABIYIK (Bursa) – Sayın Bakan, ben de öncelikle sizlere başsağlığı dileklerimle başlamak isterim sözüme.

Değerli arkadaşlar, temel sorunumuzun dış ticaret açığı olduğunu biliyoruz. Dış ticaret açığını finanse edebilmek için de ödünler vermemiz gerektiğini biliyoruz. İthal girdi sorunumuz büyük, ithal girdi oranımız yüksek oldukça işsizlikle de zaten mücadele etmemiz çok güç, işsizlik oranı artmaya devam eder ithal girdi oranı yüksek oldukça.

Değerli arkadaşlar, ihracatın ve üretimin önünün açılması gerekiyor ama bunu da biraz böyle büyük resme bakarak konuşmam gerekirse güven ve belirsizlik şeklindeki 2 temel sorunumuzu görmezden gelmememiz lazım. Şimdi, güven konusunda, hani işte bunu hep söylüyoruz hukukta reform, hukukun üstünlüğü, yarını görebilmek, faiz oranlarındaki belirsizlik. Yani, bu belirsizlik dediğimiz olay, aslında, üreticinin, ihracatçının rekabet gücünü sınırlayan, onun belini büken en önemli faktör diye düşünüyorum. Şimdi, bu dış ticaret açığında, bir de bu belirsizlikte güven veremedikçe, biz, dışarıya diyoruz ki: “İhtiyacımız var, dış finansmana ihtiyacımız var. Güven veremiyoruz size, onun yerine faiz verelim.” Peki ne oluyor? Bakın, son on bir ayda yüzde 32 -sepet bazında- TL değer kaybetti. Şimdi, 2006’da da biz faiz artırdık, 2006’da faizi 4 puan artırıyoruz, kur yüzde 29 geri geliyor. 2011’de 3,5 artırıyoruz yüzde 6 geri geliyor, 2014’de 5,5 artırıyoruz yüzde 11 geri geliyor, 2018’de 6,25 artırıyoruz, yüzde 11 geri geliyor yani otomatikçe bağlanmış. Şimdi de yine arttı 4,25 ve ne oldu? Yine geri geldi, evet ama sürdürülebilir bir programa ihtiyacımız var, bir politikaya ihtiyacımız var. Şimdi, bu kadar yüksek faizle ve de belirsizlikle kurun geleceği noktada üretici üretmekten kaçınıyor, ihracatta da temel olarak önünü kesen bu.

Sayın Bakan, yeni bir dünya düzeni var ve Çin bu düzende yeni bir konum belirliyor. Çin’den boşalan piyasalar var aslında ve burada çok akılcı politikalarla bizim bu piyasalardaki yerimizi, konumumuzu artırabilmemiz gerekir diye özellikle önemle üzerinde durmak istiyorum.

Bir diğer nokta, şu anda vergi reformunun da gereğinin olduğunu düşünüyorum. Yani bütçeye baktığımızda bir taraftan gider tarafında ne görüyorum? Astronomik olarak faiz giderimiz artmış. Gelir tarafında ne görüyorum? Gelirler artmış. Hangi gelirler? Dolaylı vergiler artmış yani vatandaşın üstüne yüklenen dolaylı vergiler. Bakın, bu vergi politikasının, vergi reformunun bir kenara bırakılması lazım yani kalıcı çözüm üreteceksek sadece birtakım desteklerle değil, sürdürülebilir olmasını istiyorsak vergi reformuyla, hukukta reformla, ihracatı destekleyecek gerçek sürdürülebilir politikalarla biraz daha kalıcı, önümüzü görecektir, büyük resme bakarak bir şeyler yapmamız lazım. Yani ben yapılanların günü kurtaran çözümler olduğunu çok net görüyorum ve bundan gerçekten –ülkemizi seviyoruz, insanımızı seviyoruz- üzüntü duyuyorum.

Bir diğer nokta tabii ki esnafımız. Sayın Bakan, esnafımız kendisini yalnız hissediyor yani bir şeyler yapılmaya çalışıldı ama bir kere, o kredi desteğinden herkes faydalanamıyor, herkes her gün kepenk kapatıyor; esnaf şu anda perişan, gerçekten perişan. Yani hele küçük esnaf, sadece okulların kapanmasıyla değil, restoranlar... Yani evet, bazı şeyler olmalı, olması gerekiyor ama onların daha fazla yanında olunması gerekiyor. Yani bugün esnaf batarsa, işletmeler batarsa, firmalar kapanırsa bankalara da sirayet edecek zaten bu. Yani bankalara sirayet eden bir sıkıntı, bir kriz, gerçekten, Türkiye’nin önünde yeni bir pencere açacak ve farklı sistemik krizlere sebebiyet verecek. Bunlara biraz daha büyük pencereden bakmak ve günü kurtaran çözümlerden uzaklaşarak kalıcı şeyler bulmaya ihtiyacımız var.

Örneğin, hukukun üstünlüğü diyoruz, hukukta reform diyoruz ama bunu derken bunu gerçek olarak görmek durumundayız yani baktığımızda böyle bir söylem var ama arkadan bunu boşa düşüren birtakım şeyler oldu, siyaseten olaylar oldu. Şimdi, bu son bir haftadaki olayları mesela saymak istemiyorum ama herkes biliyor.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Karabıyık, lütfen tamamlar mısınız.

LALE KARABIYIK (Bursa) - Yani bu söylem boşa düştü ama dışarıdan gelen yatırımcının, bizdeki ihracatçının gerçekten yarına güvenerek yatırım yapabileceği, istihdam edebileceği, kapasite kullanım oranını artırabileceği o güvene ihtiyacımız var, bu güveni verebilmek de Hükûmetin elinde ve bunu on sekiz senedir verememiş olmanın da bence tekrar bir masaya yatırılması gerekiyor.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Fikret Şahin, buyurun lütfen.

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, değerli bürokratlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Efendim, 2021 yılı Ticaret Bakanlığının bütçesinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Sayın Bakanım, annenizin vefatından dolayı da size başsağlığı ve sabır diliyorum efendim.

Konuşmama başlamadan önce, hukukun üstünlüğünün ve yargı bağımsızlığının sağlıklı ve sürdürülebilir ticaret zemininin ön koşulu olduğunu belirtmek istiyorum. Covid salgını yaşadığımız bu süreçte toplumsal olarak zorlu bir süreci hep birlikte yaşıyoruz. Özellikle küçük esnafımız başta olmak üzere bütün ticaret âlemi Bakanlığınızdan destek beklemektedir Sayın Bakan.

Esnafımız kullandıkları kredilerin faizsiz olarak taksitlendirilmesini, iş yerlerinin kapalı olduğu dönemde sosyal güvenlik primlerinin hazine tarafından karşılanmasını, kira desteği ve kiralardan stopaj alınmamasını; elektrik, su, doğal gaz ve motorlu taşıt vergilerinde indirim yapılmasını, prim borcu olan esnafımızın ve ailelerinin ilaç ve tıbbi malzeme ihtiyaçlarının karşılanmasını, esnafa yönelik icra işlemlerinin durdurulmasını, kamudan alacaklarının bir an önce ödenmesini, sicil affı getirilmesini, okul servis ve okul kantini işletmecileri asgari yaşam düzeyinde destek istemektedirler.

Yine, KOBİ'ler, şirketler devletten alacakları KDV ödemelerinin bir an önce yapılmasını, banka ve sigorta muamele vergilerinin sıfırlanmasını, asgari ücretten verginin kaldırılmasını, vergi ve sigorta primlerini düzenli olarak ödeyen şirketlere indirim yapılmasını, katma değeri yüksek ürün üreten firmalara özel vergi ve kredi imkânı sağlanmasını, kamunun KOBİ'lerden alımını teşvik edecek ihale yasasında düzenlemeler yapılmasını beklemektedirler.

Yine, özellikle ihracat kalemimizin önemli bir bölümünü oluşturan tarımsal üretimde ihracata yönelik herhangi bir planlamanız olup olmadığını ben merak ediyorum Sayın Bakan. Örneğin önümüzdeki yıl dünya piyasalarında en fazla hangi tarımsal ürüne ihtiyaç olacak, en fazla hangi tarımsal ürün ticari olarak değer kazanacak, buna yönelik bir araştırmanız var mı? Üreticiyi -tabii Tarım Bakanlığıyla da alakalı- bu yönde yönlendiriyor musunuz? Yani, tarımsal ihracatımızda dünya piyasalarını takip edip ona yönelik bir çalışma yapıp yapmadığınızı merak ediyorum. Bunun da ülkemiz açısından önemli olduğuna inanıyorum.

Yine, tabii, tarımsal bir üretim açısından da kendi seçim bölgem Balıkesir'de şu anda zeytin hasadının olduğu dönem. Özellikle, bu hasat döneminde yurt dışından ithal edilen zeytinyağı, tağşiş ürünler ve kaçak gelen zeytinyağı sebebiyle üreticilerimiz uzun yıllardır zarar görmektedir. Bunlarla mücadelenin daha güçlü şekilde yapılmasını sizlerden talep ediyorum.

Yine, aynı zamanda Balıkesir Organize Sanayi Bölgesi'nde çalışmaları devam etmekte olan gümrük müdürlüğünün bir an önce işleme alınmasını tüm sanayicilerimiz adına da sizlerden talep ediyorum.

Efendim, 2021 yılı bütçenizin ülkemiz ve milletimiz için tekrar hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Teşekkür ederim, sağ olun.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim Sayın Şahin.

Sayın Gergerlioğlu, buyurun lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle Sayın Bakana Allah rahmet eylesin diyorum, başınız sağ olsun anneniz için.

Sayın Bakan, ben size öncesinde de soru önergeleriyle sorduğum çok önemli bir hususu soracağım. Maalesef önemli hatalarınız görünüyor ve vatandaşlar mağdur edilmiş, görünen o. Bakın, soru önergeleri yanımda, size de biraz sonra verebilirim. İstanbul'da bir firma Retro Bilişim Sanayi ve Dış Ticaret Şirketi, İstanbul Bilişim adıyla faaliyet gösteriyor. Vatandaşlar buradan internetten alışveriş yapıyorlar ve daha sonra parasını yatırdıkları hâlde ürünleri alamıyorlar ve vatandaşlar işin içinde bir sıkıntı olduğunu hissederek bize başvurmaya başladılar, çeşitli yerlere koşturdular. Biz de size soru önergeleriyle sorduk bu konuyu ve cevabında bize "Mevzuat hükümleri çerçevesinde denetimi Bakanlığımız müfettişlerince hâlihazırda devam etmektedir." denildi. Vatandaş ocakta almış ve mağdur olmuş, bize sormuş, şubatta siz bize cevap vermişsiniz. Bakın, daha sonra yeni mağdurlar bize başvurmuş ve yeni soru önergeleri vermişim, yine aynı cevabı vermişsiniz -standart cevabı vermişsiniz- sonrasında temmuz ayında -aradan beş altı ay geçiyor- firma konkordato ilan ediyor, vatandaşlar mağdur. Konkordato ilan edildiği için herhangi bir yasal girişim yapılamıyor, bekleniyor ve ardından mahkemeye gidiliyor. 19 ekimde, İstanbul 1. Asliye Ticaret Mahkemesinde şirketin iflasına karar veriliyor ve aralıktaki ancak işte vatandaşlar yasal bir şekilde, mağduriyetlerini giderecek ölçüde, iflas eden şirketten belki tahsilat yapabilecekler. Şimdi, düşünün bir yıl boyunca vatandaşlar mağdur olmuşlar, biz size soru önergeleriyle sormuşuz, siz gerekeni yapmamışsınız ve büyük bir gecikme olmuş. Baktım, şirket televizyon reklamlarına devam etmiş, insanları kandırmaya devam etmiş ve on binlerce kişi mağdur olmuş, on binlerce kişi. Korkunç bir rakam var ortada ve sonrasında, konkordatodan sonra tekrar insanların elleri bağlanıyor. En az bir yıl geçmiş, vatandaşlar büyük bir mağduriyet yaşamış maalesef Bakanlığınız yüzünden. Bu konu basına da yansdı, mahkeme de sonuçlandı ve ben sizden bu konuda şimdi bir cevap bekliyorum.

İkinci husus, ben Kocaeli milletvekiliyim. Dün Körfez ilçemizde yüzlerce esnafımızı gezdim; pazarcılarımızla konuştum, esnafımızla, işverenle, çalışanla, yüzlerce kişiyle konuştum ve esnafımızın çok zor durumda olduğunu gördüm, gerçekten çok zor durumda. Sahadan geliyorum, daha dün bakın, yüzlerce kişiyle konuştum. İnsanlar kredi çekmiş; 25 bin liralık kredi, 32 bin lira olmuş. Tam bu ödemeyi yapmaya başlıyor, yeniden iş yeri kapatılıyor. Kendisine hiçbir yol sunulmuyor, ne yapacağını bilemez bir hâlde, vatandaşlarımız, son derece sıkıntıyla bekliyor. Vatandaşa bakıyorsanız, iş yerlerinde görüyorsunuz; vatandaşın da alım gücü çok düşmüş yani iş yeri sahibi diyor ki: "Vatandaş ne yapsın? Gerçekten çok sıkıntılı? Kendisi çalışanlarını çıkarmaya başlamış ve bir kısım esnafımız dükkânını kapatmaya başlamış. Hangi iş yerine gitsek sağdaki, soldaki kapatılan iş yerlerinden bahsediyorlardı, zaten birçok iş yerinin camında "kiralıktır" "satılıktır" yazıları vardı. Küçük esnaf gerçekten çok zor durumda, sahaya inmenizi, vatandaşı dinlemenizi isterim. Gerçekten çok çok zor durumlar ve bundan sonrasında sanırım, Allah korusun diyorum, intihar olayları gelebilir çünkü esnaf iflas noktasında ve ne yapacağını bilemez bir hâlde...

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Sayın Gergerlioğlu, tamamlayınız lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

Ne yapacağını bilemez bir hâlde büyük bir sıkıntı yaşıyor. Şimdi birtakım yasaklamalar getirildi bazı sektörlerle. Bu sektörleri koruyucu, kollayıcı adımlar da atılmıyor. Belki bakıyorsunuzdur, bütün faturalar esnaf içinde kiraathanelere, kafelere, servis esnafına kesiliyor...

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Teşekkür ediyorum.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) – Bir iki cümleyle bitiriyorum.

Ama bu kişilere yönelik herhangi bir açıklama da yok. İnsanlar Sayın Erdoğan'ın açıklaması sonrasında herhangi bir ek tedbir açıklaması yapılmaması konusunda da çok büyük bir üzüntü ve sıkıntı hissetmişler. Aynı zamanda son olarak da AVM'ler gerçekten küçük esnafı çok çok tehdit ediyor, bu yüzden de salgın olmasa da küçük esnaf kapanıyor ve bitme noktasında.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI İSMAİL FARUK AKSU – Sayın Müzeyyen Şevkin, buyurun lütfen.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli milletvekilleri, sayın bürokratlar; Ticaret Bakanlığının 2021 yılı bütçesinin daha çok dar gelirli esnaf ve sanatkarlar, KOBİ, işçi, emekçi kesiminden yana kullanılması ümidiyle hepinize saygılarımı sunuyorum.

Sayın Bakanım, değerli annenize Allah'tan rahmet, size de sabır ve başsağlığı diliyorum.

Maalesef pandemi süreci tüm esnaf ve sanatkarları, dar gelirli derin bir ekonomik krize soktu. Milyonlarca insanımız işsiz kaldı. Bu yılın ilk dokuz ayında kapanan şirket sayısı 10.453 olarak rekor kırdı. Türkiye'nin yine bir mali bunalımda olduğunu geçen yıl ilk dokuz ayda kapanan şirket sayısı ortaya koymakta -9.385'ti- 2015'ten bu yana da bu sayı sürekli artıyor.

Adana'da son on yıl içerisinde 30 bine yakın esnaf kepenk kapatmıştır. Esnaf Adana'da da kan ağlıyor Sayın Bakanım.

Abartı olmasın diyorsunuz ama pandemi sürecinde esnaf ve sanatkar artık evine ekmek götüremez hâle gelmiştir. Turizm sektörü yüzde 80 daralmış, konaklama başta olmak üzere, turizme destek sağlayan seyahat acenteleri ile diğer sektörler de tüm çağrılarımıza rağmen Kredi Garanti Fonu'ndan gerekli finansal desteği alamamıştır.

Mart ayından bu yana 2 milyon esnaf ve tüm iş kolları süreçten olumsuz etkilenmiş, bazı meslekler bitme noktasına gelmiştir.

Faaliyetleri durdurulan kahvehane, kıraathane, ayakkabıcı, berber, internet kafe işletmecileri başta olmak üzere, işine ara veren servis araçları, okul kantinleri ve hizmetleri, yalnızca paket servisiyle sınırlandırılan restoran, lokanta, pastane, kafe gibi işletmelere nakdi destek gerçekleştirilmelidir. Kısıtlamalar nedeniyle çalışamayan esnafa, kira, elektrik, su, doğal gaz faturasını ödeyebilmesi için aylık nakdi yardım yapılmasının zamanı geldi.

Sayın Bakanım, iktisadi ve idari bilimler fakültesi mezunlarının yakarıları var, gümrük memurları için kadro bekliyorlar. Uzun süredir alım yapılmadığını ifade ediyorlar ve gümrük memurlukları için kadro istiyorlar, bunu da buradan iletmiş olalım.

Sayın Bakanım, sunumunuzu dikkatlice izledim, kadın kooperatiflerine 13,6 milyon Türk lirası hibe desteği olduğunu ifade ediyorsunuz sunumunuzda. Ben bunun yetersiz olduğunu düşünüyorum. Kadınlara yönelik bir bütçelemenin, bir kadın Bakan olarak tarafınızdan yapılmasını beklerdik. Daha fazla destek ve kadın girişimcilerin daha fazla sayıda teşvikinin artırılması gerektiğini buradan ifade etmek isterim.

Sayın Bakanım, yine, Bakanlığa bağlı Rekabet Kurulu hukuka aykırı yeni yetkilerle donatılıyor. 2 Haziranda gerçekleşen –benim de Komisyonunda bulunduğum- kanun değişikliğiyle, Rekabet Kurulu yerinde inceleme yaparken şirketlerin her türlü dijital verisini kopyalayabilecek; firmaların, yapısal tedbir kapsamında ortaklık paylarının devrine yargı kararı olmaksızın karar verebilecek. CHP olarak piyasaların güven duyması için hukukun özerk ve bağımsız olması gerektiğini, Ekonomik ve Sosyal Konseyin toplanması gerektiğini buradan bir kere daha ifade etmek istiyoruz.

KOBİ'lerin borcu 857 milyar, vatandaşın bankalara 826 milyar borçları var. İcra dairelerinde dosya sayısı 23 milyona ulaştı Sayın Bakanım. Dolayısıyla, gerçekten büyük sıkıntılar var. 2019 yılı Sayıştay Denetim Raporu incelendiğinde Bakanlık hesabındaki 9,4 milyon liranın atıl biçimde beklediği görülmekte. Teminat hesaplarında “gelir” yazılması gereken 3,743 milyon lira ve 1,393 milyon dolar yine atıl beklemektedir. Bakanlık adına ayrılan kantar payı gelirlerinin özel bir şirket hesabında tutulması ve harcamalarının Kamu İhale Kanunu hükümlerine uyulmadan yapılmasına dair rapor konusunda da sizden görüş almak istiyoruz.

Madem bugünlerde reform konuşuluyor, işe düzenleyici ve denetleyici kurullardan başlanmalı. Rekabet Kurulu bağımsız olmalıdır. Yasalarda kısmi değişiklikler yapmak ve Cumhurbaşkanına, bakana daha çok yetki vermek yerine kurumların güvenilirliğini yeniden sağlayacak, siyasi gölgeden uzak, yeni, çağdaş normlara uygun bir Rekabet Yasası ve Kamu İhale Yasası yazılmalı. Ayrıca yargı reformunu da kapsayacak biçimde, ihtisaslaşmış rekabet mahkemeleri kurulmalıdır.

Sayın Bakan, salgına karşı alınan önlemlerden olumsuz etkilenen ve kamuda kiracı olan esnafımızdan bir yıl süreyle kira alınmamalıdır. Devlete bağlı okul kantinleri Mart 2020'den bu yana faaliyette bulunamamaktadır. Devlet okulu kantinlerinin işletmecilerinden bir yıl boyunca kira alınmamalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Şevkin, lütfen tamamlar mısınız.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Hemen tamamlıyorum.

Esnaf bakanlığı kurulmalıdır. Sosyal güvenlik primleri, iş yerlerinin kapalı olduğu dönemde hazine tarafından karşılanmalı. Haksız, insafsız ceza yazılmamalı. Devlet, esnafa olan borçlarını ödemeli. Küçük esnafımızın yanında çalışanların kısa çalışma ödeneği sorunları giderilmeli. İcra işlemleri durdurulmalı. Küçük esnafımızın borçları faizsiz ertelenmeli, kira desteği verilmelidir. Servis işletmecilerinin teminat mektupları iptal edilmeli. 6 milyon sokak esnafımız kayıt içine alınmalıdır.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Mahir Polat, buyurun lütfen.

MAHİR POLAT (İzmir) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Bakan, değerli bürokratlar; hepinizi selamlıyorum.

Sayın Bakan, annenizin vefatı dolayısıyla başsağlığı dilerim.

Sunumunuzu büyük bir dikkatle dinledim. Dinlerken gümrük müşavirleriyle ilgili bir şey söylenecek mi diye titizlikle takip ettim, fakat hiçbir şey söylenmedi. Gümrük müşavirleri ve dernekleri, kanunlarla kurulmuş, Osmanlı'dan bu yana gelen, dış ticaretin önemli unsurlarından bir tanesidir. 100 bin kişinin üzerinde istihdam sağlarlar. Fakat, bunların, 2000 yılında yürürlüğe giren 4458 sayılı Yasa'nın geçici 6'ncı maddesinde öngörülen kamu kurum niteliğinde meslek teşekkülü yani oda oluşturmalarıyla ilgili beklentileri vardır. Geçici 6'ncı madde yirmi yıldır kalıcı 6'ncı maddeye döndü. Fakat gümrük müşavirlerinin oda olmasının önündeki en büyük engelin, bakıldığında, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı Sayın Rıfat Hisarcıklioğlu olduğu görülüyor. Dönemin başbakanına, bakanına ve müsteşarlarına yazdığı yazıyla gümrük müşavirleri odasının kurulmasına engel oluyor. Yani kanunun amir hükmünden daha amir hâle gelmiş durumda.

Yine 2011 yılında TOBB Başkanının İstanbul'daki TOBB'da, gümrük müşavirleri dernek başkanlarının 5'iyle yaptığı toplantıda kendilerine sigorta acenteleriyle birlikte bir oda teşekkül etmeleri gerektiğini aksi takdirde kendisi var olduğu sürece bunu yapmayacağını, engel olacağını; kabul ederlerse bir yıl içinde olacağını söylemiştir. Yani Sayın Rifat Hisarcıklıoğlu'nun insafına bırakılmış. Yine aynı toplantıda mesleklerini lojistikçilere ve hızlı kargoculara kaptıracaklarına dair önemli uyarılarda bulunmuşlar. Ondan sonrasında baktığımızda, hızlı kargocuların kargo 2009/15481 sayılı Talimatname'nin 126'ncı maddesinin dışında işlem yaptıklarını görmekteyiz. Yani o kanunla çizilmiş alanın dışına çıkıp belli ithalatları tıpkı gümrük müşavirleri gibi gümrüğe tabi olmaksızın yaptıklarını görmüşler. Burada devletin vergi kaybı olduğu gibi özellikle gıda ithalatlarında, gıda ürünlerinin belli kısımlarda ithal edilmesinde gıda güvenliği ve insan sağlığı açısından da ciddi sıkıntılar ortaya çıkacaktır. Bununla ilgili önerimizse "Hızlı Kargo Gümrük Müdürlüğü" adı altında gümrük müdürlüklerinin oluşturulması ve burada denetimlerin artırılarak devletin kaybının engellenmesidir.

Yine, Sayın Bakanım, ilave gümrük vergileriyle ilgili kararlar alınıyor. 2423, 2424, 2425 sayılı Cumhurbaşkanın Kararları, başlamış işlemleri yok sayarak yani serbest bölgelerde, antrepolarda olan malları dahi kapsayacak şekilde vergiler konulmuş oluyor. Bu da insanların plansız, programsız bir şekilde üzerlerine ilave yükler getirmeye başlamış. Sanayiciler, ithalatçılar, ara mal ithalatçıları burada sıkıntılar yaşıyor. Tıpkı daha önce olduğu gibi başlamış işlemlerde bundan sonra bir vergi tarh edecekseniz eğer başlamış işlem uygulamasına gitmenizi öneriyoruz.

Sayın Bakanım, burada "temassız ticaret" diye bir uygulamadan bahsettiniz, özellikle dorse taşımacılığının tampon bölgelerde ve Ro-Ro'larda olduğunu söylediniz. Ben, yaşadığım bir şeyden örnek vererek bunun doğru olmadığını, sizin doğru bilgilendirilmediğinizi söyleyeceğim. Aynı tarihte, anılan tarihte İzmir Alsancak'ta supalan sahasında 2 tır şoförüyle bir araya geldim; birisi Fransız, birisi Türk. Hırvatistan'dan geliyorlar, aynı firmaya yük getiriyorlar ve bunlar İzmir'e gelene kadar hiçbir sağlık kontrolüne tabi tutulmadan geldiler. Yine aynı dönemde, anılan dönemde, pandeminin İran'da en yoğun olduğu dönemde, İran'dan Türkiye'ye gelen tırlar İran Bazargan Kapı'ya girdikleri tarihten itibaren karantina süreçleri başladı. Yani beş gün kaldırsa Türkiye'ye geldiklerinde dokuz gün karantinada bırakıldıktan sonra döndüler.

Yine, Sayın Bakanım, maskeyle ilgili bir açıklama var sunumunuzda. Maskenin 4 Mart itibarıyla kayda bağlandığını söylediniz, evet, bağlandı 4 Martta; ne hikmetse maske ihracatı 5 Martta, 6 Martta, 7 Martta usul ve esasları belli olmadan yapıldı. Türkiye'de insanların maskeye erişiminin, devletin maskeyi yurttaşlarına eriştirmedeki sıkıntılarının yoğun olduğu, yani insanların maske diye inlediği dönemde Türkiye Cumhuriyeti 13 milyon 927 bin 653 tane maske ihraç etti, karşılığında da 12 milyon 109 bin 504 dolar para aldı ve ben bunların kimler olduklarını biliyorum aslında ama kamuoyuna da açıklanması gerektiğini düşünüyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, lütfen tamamlar mısınız.

MAHİR POLAT (İzmir) – Bitiriyorum efendim, az kaldı.

Yine, Sayın Bakanım, Türkiye'de son dönemlerde sahte içkiden dolayı ölümleri çokça yaşadık. Son dönemde, baktığımızda, 1 Ocaktan bugüne bakıldığında, 765 beyanname muhteviyatında etil alkol Türkiye'ye gelmiş. Bunlar 52 milyon 708 bin 975 litre. Bunlardan kaç tanesi içindeki metanol oranlarına bakılacak şekilde gümrüklerde analiz edilmiş? Eğer edilmeden geçtiyse ve bunlar kullanıldıysa bizlerin de sorumluluğu oluştuğunu söylüyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Evet, teşekkür ederim.

Sayın Ekrem Çelebi, buyurun lütfen.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok Değerli Başkanım, Sayın Bakanım, çok değerli Plan ve Bütçe Komisyonu üyeleri, çok değerli bürokratlarımız, çok değerli basın mensupları; ben de konuşmamama başlamadan önce özellikle Sayın Bakanımıza başsağlığı dileklerini iletiyorum.

Bu vesileyle de 2021 yılı Ticaret Bakanlığımızın bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Değerli hazırun, konuşmama geçmeden önce... Tabii sabah saat 11.00'den beri buradayız, işin açıkçası. Ancak burası bir ihtisas komisyonu, bunu her seferinde de söylüyoruz ama ne yazık ki bazen böyle dışarıdan gelen milletvekili arkadaşlar... Elbette ki burada görüşecekler, görüşlerini de beyan edecekler ama şudur: Tabii, Komisyon üyesi olmayan arkadaşlar... Ama devlete de iftira atmanın bir anlamı yok, bu devlet, nihayetinde hepimizin devleti. Dolayısıyla siz, iktidarı seversiniz sevmezsiniz, o sizin bilebileceğiniz bir şey ama şudur, bir ile bir yatırım da yapıldıysa, bu devlete yatırım yapıldıysa unutmayın ki gelirlere göre biz il ayrımını yaptığımızda belki de en az gelir vergisini ödeyen, bizim özellikle dezavantajlı bölgeler dediğimiz Doğu Anadolu Bölgesi veya Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir. Şimdi, biraz önce bir arkadaş burada söyledi "Van iline hiçbir şey yaptırılmadı, yapıldıysa doğru orantılı bir yatırım yapılmadı." dedi. Bakın, şu anda elimde veriler var, 2018 yılına ait: Van iline 28 trilyon 86 milyar lira para yatırılmış. Bunu ulaştırma 5,40; eğitim 2,21; sağlık 8,65 ve böyle geliyor. Bunu özellikle isteyen arkadaşlara verebilirim. Erol Hocam öyle değil, bakın şöyle: Ben, 24'üncü Dönem Milletvekiliydim, şöyle, yiğidi öldür hakkını yeme. İnanın, Van depremi olduğu gece, bakın biz oradaydık, Sayın Cumhurbaşkanımız Başbakan'dı, arkadaşlar gece Van'a geldi, oradan Erciş'e geldi. Gecenin bir yarısında saat üçe kadar, dörde kadar Erciş'teki kaymakamlıkta ilk önce gelip bir alanı gezdiler. Ondan sonraki süreçte de -o zaman HDP vekilleri de gelmişlerdi oraya- biz ne yapabiliriz il ve ilçelere... Akabinde, hemen ertesi gün bizim özellikle bölge milletvekillerinin her birine onar tane köy pay ettiler, görevlendirdiler ve herkes köylere gitti ve gittiğimizde -bunu o zamanki tutanaklarda da söyledim, bütün samimiyetle söylüyorum- bizden önce Kızılay gitmişti oraya. Bu mesele şudur, ya gelmedi, gitmedi... O tarihte, bakın, HDP olmasına rağmen Van'ın merkez suyunu bile merkezi Hükümet bütçesinden gönderdi; ben, o tarihte Plan ve Bütçe Komisyonu üyesiydim, dolayısıyla bunu özellikle belirtmek istiyorum. Biz, ne yaparsak yapalım ama devlet düşmanlığını yapmamamız lazım. Eksik olabilir, daha fazla olabilir, şu veya bu olabilir ama bir şeyi anlatmamız lazım, doğru cümleleri yerinde kullanmamız lazım.

İki: Şimdi, değerli arkadaşlar, tarih boyunca bu toprakların haini de çok olmuştur, yiğidi de çok olmuştur. Dolayısıyla biz bunları söylediğimizde bakacağız bunlara. Şimdi, bazı arkadaşlar deminden beri şunu söyledi, yani sabahtan beri veya genel itibarıyla söylüyorum, yani her konuştuğunda yıkım üzerine, her konuştuğunda yıkım üzerindeki bir algısını söylüyor. Ya buna gerek yok, artık hepimiz burada iki sene, iki buçuk sene oldu, herkes birbirini tanıyor. Geldiğiniz zaman elbette Hükümetin farklı bir şeyi varsa bunu eleştirebilirsiniz. Ama Sayın Bakanımız geçen sene de evvelki sene de geldi, gerçekten, Sayın Bakanım siyasetin dışından gelmesine rağmen dört dörtlük bir Ticaret Bakanlığını yönetti, biraz önce bir arkadaşımız söyledi. Bakın, Sayın Bakanımız pandeminin başında Ağrı'ya geldi ve birlikte Gürbulak Sınır Kapısı'na gittik, tek tek gezdi, yani tek tek gezdi, hepsine tek tek baktı.

MAHİR POLAT (İzmir) – Evet, ben biliyorum.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Eyvallah, söyleyebilirsiniz, problem yok o konularda.

Şimdi, bir şeyi daha arz etmek istiyorum: Şu il bu ildir, değerli kardeşlerim, burası 7 coğrafi bölgeden oluşan, Türkiye Cumhuriyeti devletinin al bayrağının dalgalandığı mavi vatan dediğimiz bir ülkedir. Dolayısıyla burada ne Arapların bir ili var, ne Türklerin bir ili var, ne Kürtlerin bir ili var. Burası şudur: Üst kimlik Türkiye Cumhuriyeti devletidir. Dolayısıyla, insanları ırksal anlamda ayırmayı doğru bulmuyorum. İleri ırksal anlamında bu şu ildir, bu bu ildir yok böyle bir şeyimiz ya. Sayın Bakanım sabah sunumunu yaptı, Sayın Bakanım, siz şu il ya da bu il diye bir nitelendirme demografik bir yapıda yaptınız mı? Bunları kesinlikle doğru bulmuyoruz. Eğer bunları yapmak isteyen varsa gideceği yer bellidir, hiç kimse kusura bakmasın, onu özellikle söyleyeyim. Dolayısıyla şudur, burada biz daha çok şunu isteriz, burası bir ihtisas komisyonu: Buraya gelen insanların kendi bilgileriyle, kendi donanımlarıyla bunu söylemelerini bekliyoruz. Yani, bir de Türkiye eski Türkiye değil değerli arkadaşlar. Şimdi, siz daha önceki Türkiye Büyük Millet Meclisinin kürsüsüne baktığınızda biri orada Arapça konuşsaydı, biri Kürtçe konuşsaydı, biri Lazca konuşsaydı -Allah bir daha bu devletin başına getirmesin- işte Toroslar vardı, alıyorlardı, ensesinden tutuyorlardı hem de vekillerin. Şu anda öyle bir şey yok. İsteyen Genel Kurulun kürsüsünde isteyen Kürtçe konuşuyor, isteyen Arapça konuşuyor, isteyen Lazca konuşuyor, isteyen istediği dilde konuşuyor. Dolayısıyla, şunu söyleyeyim: Bunları, kötü şeyleri tasvir, safi zihinleri idlâl eder.

TAHSİN TARHAN (Kocaeli) – Bir “tweet” attığında hemen alıyorlar ya, yok böyle bir şey.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Arkadaşlar, lütfen...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Bunları kötü bir şeyle getirmenin bir anlamı yok. Bakın, ben size onu söyleyeyim. Dolayısıyla, bizim bunlara elden geldiğince riayet etmemiz lazım.

Yine, bir arkadaş şunu söyledi, dedi ki: “AK PARTİ’nin Orta Doğu’da gütmüş olduğu siyasetten dolayı şu anda Arap sokaklarında tepki var.” Vallahi, bana göre, bu size, kendinize göre bir tepki gibi geliyor. Bunu, söyleyen arkadaşla söylüyorum. Çünkü dünya liderleri arasında ilk kez Sayın Cumhurbaşkanımız şunu söyledi: “Dünya 5’ten büyüktür.” Dolayısıyla, Türkiye mazlumların sesidir, bunu unutmayın. Daha önce bu ülkede kimse kendi çocuğuna ana dilinde, Kürtçe ad koyamıyordu ama şu anda her şey serbest. Dolayısıyla, özellikle “Orta Doğu politikalarından dolayı AK PARTİ’ye veya Türkiye’ye karşı bir tepki vardır.” demek, böyle bir şey kesinlikle ve kesinlikle söz konusu değil, bunu da burada belirtmek istiyorum.

Değerli arkadaşlar, bununla birlikte, yine, bazı arkadaşlar şunu söylediler: “Özellikle esnaflar için AK PARTİ hükümetleri bir şey yapmadı.” Bakın, pandemiden beri, Hazine ve Maliye Bakanlığımız, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız ile Ticaret Bakanlığımız, özellikle 3 Bakanlığın Sayın Cumhurbaşkanımızın da koordinesi altında yapmış oldukları birkaç tane hususu belirtmek istiyorum. Bakın, faiz indirimli krediler: 18 milyar 562 milyon TL tutarında kredi kullandırılmıştır. Sıfır faizli kredi: Türkiye genelinde 63.690 esnafa 2 milyar 88 milyon TL tutarında sıfır faizli kredi kullandırılmıştır. Faizsiz erteleme imkânı: 5,8 milyar TL tutarında öteleme sağlanmıştır. Taksit tutarı ertelenmesi: 371.858 esnafımızın toplam 2,3 milyar TL tutarında taksit tutarı ertelenmiştir. Esnaf kredi kartı: 25 bin TL’ye kadar limitli, üç aya kadar ödemesiz ve 557.330 kişiye ulaşılmış, 10 milyar 518 milyon TL tutarında kredi kartı limiti tahsisi gerçekleştirilmiştir. TESKOMB kredileri: Bakın, 66 milyar 669 milyon TL’ye ulaşmıştır. Kredi ve Kefalet Kooperatiflerine olan kredi borçları: 30 bin esnafımız için toplam 650 milyon TL tutarında borç yapılandırılması yapılmıştır. Sicil affı: Arkadaşlar söyledi, sicil affı da çıktı.

Şimdi, elbette ki şunu söyleyebilir miyiz? Söyleyebiliriz, evet. “Yeterli mi?” Bu tartışılabilir ama Türkiye’nin de ekonomik anlamdaki, girdi anlamındaki, gayrisafi millî hasıla anlamındaki girdileri bellidir; devlet neyse, ne ödeyebilirse ne verebilirse elbette ki onu yapar, onu özellikle arz edeyim.

Şimdi, aslında, konuşmamı biraz daha farklılaştırdım ama pandemi sürecindeki birkaç tane noktayı vurgulamak istiyorum. Dünya Ticaret Örgütünün küresel ticaretteki küçülme beklentisini yüzde 9,2 olarak açıklaması küresel ticarete yaşanan tarihi gerilemenin bir yansımasıdır. Burada, dünyada her ne kadar bu kadar olumsuz bir tablo görsek de Türkiye, krizi en az hasarla atlatacak ve en hızlı toparlanmayı yaşayabilecek ülkeler arasındadır. İnşallah, 2020 yılını artı 0,3'lük bir büyümeyle kapatacağız.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Sayın Çelebi, lütfen tamamlar mısınız.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Dış ticaretimizle ilgili birkaç rakamsal veriden bahsetmek istiyorum, şöyle ki: Dış ticaretimizde de mart, nisan, mayıs aylarında yaşanan ani ve derin gerilemeden sonra haziran ayından itibaren toparlanma yaşanmıştır. Normalleşme dönemimizde ihracatımız tüm olumsuzluklara rağmen artmaya başlamıştır, haziran-ekim dönemi ihracatımız geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 2,3 oranında artmıştır. Dünya Ticaret Örgütünün de dünya toplam ihracatına ilişkin verileri dikkate alındığında, Türkiye'nin toplam dünya ihracatında aldığı pay 2002 yılında yüzde 0,55'ken bugün neredeyse 2 katına çıkmıştır.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ediyorum Sayın Çelebi.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Sayın Bakanım, ben sizin ekibinizle birlikte çok başarılı bir Bakan olduğunuzu düşünüyorum ve buna gerçekten kalben inanıyorum, bunu da söylemek istiyorum. Geldiğiniz günden bugüne kadar da özellikle renkli kişiliğinizle de Bakanlar Kuruluna yapmış olduğunuz o güzel katkıdan dolayı da teşekkür ediyorum. Bakanlığınızın bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI ABDULLAH NEJAT KOÇER – Teşekkür ederim.

Sayın Cavit Arı, buyurun lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Bakanım, öncelikle ben de sizlere başsağlığı diliyorum, annenize Allah'tan rahmet diliyorum.

Sayın Bakanım, Sayıştay raporlarına şöyle bir göz attığımızda, muhasebeleştirme hatalarından, bazı işlerin ihalesiz olarak Bakanlıkça belirlenmiş firmalara verilmesi, yurt dışı tanıtım desteklerinde hataların yapılması, usul hatalarının çokluğu, yurt dışı ofis desteği ödemelerinin düzenlemelere uygun yapılmaması gibi önemli hataların olduğunu görüyoruz. Ancak Sayıştay raporunda bence hepsinden daha önemli olan bir tespit var, Sayıştay raporunda geçen şekliyle okuyorum: “Ticaret Bakanlığının ihracatı artırmaya yönelik sunduğu devlet destek ve yardımlarının, etkin bir izleme ve etki değerlendirmesine tabi tutulmamıştır, 2019 yılında ihracatı artırmaya yönelik olarak sağlanan 3 milyar 147 milyon 438 bin TL'lik destek ve yardımların program esaslı bir etki değerlendirmesi yapılmamıştır. Destek modelleri bazında amaç ve göstergelerin tespit edilmemiş olması sebebiyle destek programı ya da programlarının vatandaşlar, ülke ekonomisi ve işletmeler üzerinde etki ve sonuçlarının değerlendirilmesi mümkün değildir. Amacına ulaşmayan veya amacından büyük oranda sapma gösteren destek ve yardımların ya yeniden düzenlenerek etkin hâle getirilmesi ya da başka alanlarda desteklemeler yapılması gerekir.”

Sayın Bakan, harcanan para gerçekten çok büyük bir para; sonuç veren destekler olmalı, gerçekten bu milletin her kuruşu ihtiyacı var. 17 Kasım tarihinde Cumhurbaşkanlığı Kabinesi tarafından alınan kararlarla Covid-19 tedbirleri kapsamında 369 bin iş yeri, 16 Marttan beri süregelen kapatma uygulamasıyla 14.224 iş yeri yani toplam 383 bin iş yeri... Bu iş yerlerinde yaklaşık 2 milyon çalışan ve ailesi açlığa terk edildi. Esnafımız ve yanında çalışanlar için yeni bir gelir kaybını destekleme ve işsizliğe karşı koruma paketi derhâl hayata geçirilmelidir. Esnaflarımıza aylık nakdî destekle maaş

koruma programına alınmalıdır. Esnafın istihdam ettiği çalışanların gelir kaybına karşı korunması için çalışanlar ücretsiz izin uygulaması yerine kısa çalışma ödeneğinden yararlandırılarak devlet güvencesi kapsamına alınmalıdır.

Sayın Bakanım, Antalya Esnaf ve Sanatkarlar Oda Başkanımızın bir açıklaması var, talebi var, önerisi var. Esnaf somut destek bekliyor, mart ayından bu yana iş yapamayan esnaf ve sanatkarlara yeni ve somut destek verilmesi gerekiyor. Coronavirüs tedbirleri kapsamında faaliyetleri durdurulan ve çalışma saatleri ile çalışma şekilleri sınırlandırılan esnaf ve sanatkarların mücbir sebep kapsamına alınması ve nakdi destek sağlanması gerektiği ifade edilmekte. Yine bu süreçte esnaf, üzerine düşen tüm sorumlulukları yerine getirdi. “Pandeminin önlenmesi amacıyla esnaf ve sanatkarlar olarak her zaman devletimizin ve milletimizin yanında yer aldık, alınan tedbirlere ve pandemi kurallarına uymaya özen gösterdik. Sağlık için alınan tüm tedbirleri destekliyoruz ancak salgının yayılmasını önlemek için faaliyetleri durdurulan kahvehane, kiraathane, internet kafe işletmeleri başta olmak üzere örgün eğitime yeniden ara verilmesi sebebiyle iş yapamayan servis araçları, kantinler vesair desteklenmelidir.” şeklinde Antalya Esnaf ve Sanatkarlar Oda Başkanının açıklaması var.

Yine bir başka oda başkanının feryadı, Sayın Başkanım, Bakkallar ve Bayiler Esnaf Odası Başkanı der ki: “18 Kasım 2020 tarihli genelge kapsamında belirli iş yerlerinin faaliyet gösterebilecekleri zaman dilimi 10.00 ile 20.00 arası saatler. Bu genelgeyle bakkal ve büfeler -alkol satışı yapanlar hariç- manav, kasap, kuruyemişi olarak faaliyet gösteren iş yerleri ruhsatlarında yazan açılış, kapanış saatlerine tabi tutulmaya devam edilmekte. Alkol satışı yapılan bakkal ya da marketler, büfeler 10.00 ve 20.00 saatleri arasında faaliyette bulunabilmekte. Sayın Bakanım fiiliyatta, bakkal kalmadı, ruhsatlar belediyeler tarafından market olarak çıkarılmakta. Belediyelerin vermiş olduğu bu ruhsatlar nedeniyle birçok küçük esnaf yani bakkal vaziyetinde, yani küçük esnaf niteliğinde sayılabilecek olan birçok iş yeri bugün market olarak geçmekte. İl hıfzıssıhha kurulları karar alırken market olarak karar çıkınca küçük esnafımız gerçekten çok mağdur edilmekte. Onun için yeni düzenleme yapıp AVM, zincir marketler gibi ayırım yapılsa küçük esnaf olarak geçen bu marketlerimizin de bakkallarımızın da zarar görmesinin, mağdur edilmesinin önüne geçeriz diye düşünüyorum Sayın Bakanım.”

Yine, başka bir oda başkanımız: “Sözün bittiği yerdeyiz, esnaf çaresiz, virüsün faturasını esnaf olarak biz ödemek istemiyoruz. Küçük esnaf bitmek üzeredir.”

Yine, bir başka esnaf odası başkanı: “Esnafımız büyük sıkıntı içinde, âdeta bıçak kemiğe dayandı. Acilen vergi affı ve faizsiz kredi verilmesi lazım Sayın Bakanım.”

Servisçi esnafı yine aynı şekilde sıkıntıda. Servisçiler oda başkanı der ki: “Esnaf borç batağında, acil olarak devletimizden hibe desteği bekliyoruz. Okulların yeniden açılmayacak olmasıyla esnafımız şu an kara kara düşünceye dalmış durumda.” Esnafın bir yıldır para kazanamadığını ifade eden oda başkanı “Okulların yeniden açılmayacak olmasıyla esnafımız şu an kara kara düşünmekte. Esnafımız çalışmadığı dönemlerde kredi kooperatiflerinden kredi çekti. Ödemeler geldi, cepte para olmadığı için ödeme sıkıntısı yaşıyor. İkinci bir kredi çekme şansı yok. Aracını satmak istiyor, satamıyor; plakasını satmak istiyor, satamıyor. Esnaf tefecilerin eline düştü diyebiliriz. Evini satan sattı, cepteki para tükendi. Esnaf tükenme noktasına geldi, borçla borç kapatıyoruz. Esnafın sonu geldi böyle giderse. BAĞ-KUR, vergi, SGK’ler esnaf çalışmadığı hâlde devam ediyor, esnaf ödemek zorunda. Devletimizden bu ödemeleri altı ay almamasını istiyoruz. ‘Okular açılacak.’ dendi fakat yeniden kapatıldı. Esnaf borçlarıyla baş başa kaldı.”

Sayın Bakanım, yine, bu kez bir esnafın bu bütçe görüşmelerinin yapılacağını duyması üzerine dile getirdiği bir talebini buradan sizlere ifade etmek istiyorum. “Bu açıklamalar -Sayın Bakanın- piyasadaki esnaflarımızın şu an ne durumda olduğunun reel görüntüsüdür.” Sizin biraz önceki bütçeyle ilgili yapmış

olduğunuz açıklamalarınız sanki ülkede hiçbir sorun yokmuş gibi anlatıldı, ancak öyle değil Sayın Bakanım, yani bugün esnafımız gerçekten perişan vaziyette. “Son açıklanan pandemi yasaklarını göz önünde bulundurarak iş yerimi geçici süreyle kapatmış bulunmaktayım.” diyor esnafımız. “Kadrolu 2 usta personelim var, her biri evli, 2 çocuk babası. Mecburen yarı maaşlarını ödüyorum, sonuçta onlar da evlerini geçindirecekler. Vergiler devam ediyor, personelin sigortaları devam ediyor, kendi BAĞ-KUR’um devam ediyor, dükkânın kirası işliyor, belediye olan vergiler devam ediyor. Ansızın kapatmak zorunda kaldığımız için, mecburen iş yerinde bazı dolaplar çalışıyor, elektrik parası devam ediyor. Bazı toptancılara kalan bakiyemiz bekliyor. Tüm bunların üstüne, şu an hiçbir gelir olmadığı hâlde şahsi giderlerimizi –yeme içme, ev kirası, haberleşme, ısınma, temizlik vesair- karşılamak durumundayım. Yirmi üç senelik vergi mükellefiyim ve şu an itibarıyla delikli kuruş vergi borcum yok devlete. Hakeza aynı süre kadar BAĞ-KUR’luyum ve oraya da borcum yok, personelin sigortasına borcum yok. Şimdi, yirmi üç sene bu devlete vergi vermiş, sosyal sigorta primlerini yatırmış bir esnaf olarak bugün benim, devletimizden yukarıda saydığım konularda yardım yapmasını beklemem kadar doğal bir şey var mı? Devlet niçin var? Eğer benden vergi, sigorta primlerini alıyorsa bunca yıl, böyle günlerde destek olmalı. Her ne kadar önümüzü göremesek de ben iyi kötü idare ederim birkaç ay daha, ya durumu müsait olmayan esnaf arkadaşlarımız ne yapacak?”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Arı, bir dakika ek süreniz var, toparlayınız lütfen.

CAVİT ARI (Antalya) – Toparlıyorum.

“Hepimiz turizmden ekmek yiyoruz ve çalışma süremiz dolu dolu. Zaten dört ay, bu yıl yani 2020 yılında Antalya’da özellikle turizmden iş yapanların ve çalışanların çalışabilme süresi sadece iki ay oldu Sayın Bakanım. O nedenle iki aylık işle kira mı ödesinler, sattıkları malın parasını mı ödesinler, evlerini mi geçindirsinler, personelinin maaşlarını mı versinler, vergisi sigorta primlerini mi ödesinler?” Kısacası Sayın Bakan, sadece esnaf mı? Hayır, çalışan personel daha beter. Bir gecede sadece ilçemizde... Örneğin, bunu yazan esnafımız der ki: “Binlerce personel işsiz kaldı, çalıştıkları yerde yasal olarak çalışıyor gözükiyorlarsa da 1.168 lira devlet destek veriyor kendilerine bozdur bozdur harcayın.”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Ek süreniz de dolmuştur.

Teşekkür ediyoruz Sayın Arı.

CAVİT ARI (Antalya) – Toparlıyorum.

Sonuç itibarıyla diyor ki: “Neyse sonuç itibarıyla Allah esnaf, personel velhasıl tüm vatandaşlarımızın yardımcısı olsun. Sonuçta işimiz Allah’a kaldı, Allah sonumuzu hayır eylesin.”

Sayın Bakanım, bütçeniz hayırlı olsun.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Arı, sağ olun.

Sayın Ayşe Keşir, buyurun lütfen.

Süreniz on dakikadır ama siz hep tasarruflu kullanıyorsunuz, sağ olun.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Başkanım, Sayın Bakanım, değerli milletvekilleri, Bakanlığın değerli temsilcileri; bütçenizin şimdiden hayırlı olmasını diliyorum.

Sayın Arı’nın iletmişti bakkal ve market konusundan başlayayım. Aslında başka bir hazırlık yaptım devamında onu söyleyeceğim ama tabii burada devlet bir çizgi çekiyor bakkal ve marketler konusunda çünkü bu pandemi süreci aslında hani sadece Türkiye’nin sorunu değil ve dünyada ciddi bir sorun hem esnaf için hem ticaret odasına kayıtlı ticaret erbabı sanayiciler için. Sahada şöyle bilgiler var: Vergi

levhası bakkal ama ruhsatı market olan. Bizim ilimizden de geldi benzer şikâyetler. Valimizle görüştük, Sayın Soylu Bakanımızla görüştük çünkü kim esnaf odasına kayıtlı... Büyük marketler ticaret odasına kayıtlı. Bir ara formül bulmak yönünde sanırım bir adım atılacak belki metrekaresi üzerinden yani belli bir metrekare altında olanların buna sayılmasıyla ilgili. Bu konuda bir adım atılacağına inanıyorum. Daha önce bu Komisyonda birkaç kez söyledim; pandemi süreci tüm dünyanın önemli bir sorunu yani hem ticaret açısından hem eğitim açısından hem eğitime bağlı sektörler açısından. Ama uluslararası raporlarda ortada, birkaç kez söyledim, Sayın Bakan da bugünkü konuşmasında söyledi: OECD raporlarında pandemi sürecinde ekonomiyi en yöneten 3 ülkeden biri Türkiye. Elbette daha iyi olmasını istiyoruz çünkü biz de sokaktayız, hemşehrilerimizle birlikteyiz, onlarla iletişim hâlindeyiz ama böylece bir gerçekliği var o 3 ülkenin dışındakiler Türkiye’den çok daha kötü, bunu da ifade etmek isterim.

Aslında alanınız çok geniş ama daha önce, öğleden önceki oturumda hep sizinle ilgili “Dış Ticaret Bakanlığı” denildi ama ben aslında sizin bir kadın girişimciliği ve kadın kooperatifçiliği bakanlığı olduğunuzu düşünüyorum çünkü o verileri özellikle istemiştim. Bu anlamda KOOP-DES Projenizi son derece önemsiyorum. Kendi ilimizden de takip ettiğimiz kadın kooperatifleri var Bakanlığınızla irtibatlandırdığımız. Hem tarım kooperatifleri hem hizmet kooperatifleri hem de üretim kooperatifleri özellikle kadın kooperatifleri açısından son dönemde yaptığımız projeleri önemsedığimi ifade etmek isterim özellikle KOOP-DES kapsamında. Burada 2 bine yakın kooperatif temsilcisinin ya da potansiyel girişimlere de ulaşarak bunlara eğitim verilmesini son derece önemsiyorum.

Diğer yandan, Türkiye Kadın Girişimçi Fiziki Network’ünü, Export Akademi, Kadın ve Genç Girişimci İhracatçı Yetiştirme Programı’nı da önemsedığimi ifade etmek isterim. Melek Yatırımcı Projesi Ağ’ı da devam ediyor çalışmalarınızda. Şurada bir rakam vereceğim, bunu çok önemsiyorum, özellikle bu kadın kooperatiflerine yönelik çalışmalarda Türkiye’de önemli bir model var: Kadın kooperatifleri hizmet kooperatifleri de olabiliyor yani kreş işletebiliyorlar, farklı hizmetler üretebiliyorlar, çocuk kulüpleri işletebiliyorlar. Bu anlamda sizin desteklerinizle bu KOOP-DES desteği kapsamında hem makine-ekipman desteklerinizin hem de ortaklarının yüzde 90’ı kadın olduğu kooperatiflere, işte yaşlı, engelli bakımı, çocuk bakımı gibi hizmetler veren kooperatiflere verdiğiniz yatırım desteklerini son derece önemsedığimi ifade etmek isterim. Keza sergi ve fuar katılımlarına yönelik hizmetlerini de destekliyorsunuz. Bu anlamda KOOP-DES Programı kapsamında 133 kooperatiften 143 projeye destekleme kararı verildi ve 13 milyonu aşkın yaklaşık 14 milyon bir destek verilmiş. Son programda da ilimizde Olimpik Anneler Kooperatifi ismiyle bir kadın kooperatifi yeni kuruldu; çocuklarını olimpiyata hazırlayan, sporcu çocukların anneleri ve o hazırlıklar sürecinde ya da çocukların yurt dışı müsabakalara katılmasıyla ilgili ihtiyaç duydukları mali kaynağı, finansmanı sağlamak için bu kooperatifi kurdular ve bir üretim kooperatifi. Onlar da sizden destek aldılar ve üretim için kullanacakları profesyonel mutfaklarını sizin desteğinizle geliştiriyorlar, buradan da ben size teşekkür etmek istiyorum.

Diğer yandan, ilimle ilgili de birkaç hususu söyleyerek konuşmamı bitireceğim.

Özellikle daha önce yani geçen yıl bütçeye geldiğinizde ben özellikle sizden istirham etmiştim: Düzce genç bir il, yeni bir il ve aldığı teşvikten dolayı İstanbul’dan çok yatırımcı çekiyor ve bizim şu an 140 ülkeye ihracatımız var. Bir gümrüğümüzün olmadığını söylemiştim; çok teşekkür ediyorum, onay yazısı geldi. Şimdi Sayın Bakan Yardımcımızla da görüştük, sizin tip projeyi, örnek projeyi aldığımızda Bakanlıktan biz hemen yer tahsisıyla ilgili gerekli çalışmaları Ticaret Odamız, Valiliğimizle beraber yapacağız ve bölgemize sizlerin desteğiyle bir gümrük müdürlüğü kazandırmış olacağız. Bu anlamda, özellikle teşekkür etmek istiyorum sizlere.

Bir de Odamızın bazı talepleri var; bir iki husus, özellikle bu pandemi dönemiyle ilgili: Bu enerji ve doğal gaz indirimlerinin biraz daha artarak devam etmesi yönünde bir beklenti var sahada. Diğer yandan da artı işçi –emekli işçiler değil ama- alımında SGK primleriyle ilgili bir destek beklentisini buradan tekrar ifade etmek istiyorum sizlere.

Bir de sosyal medyadan çokça gelen -muhtemelen diğer arkadaşlarımıza da gelmiştir, bu bilgi oradan gelen bir bilgi- bir bilgi: Üç yıldır gümrük kadrolara alım yapılmadığını söylüyor arkadaşlar, o anlamda sizlerden bir kadro açılmasıyla ilgili talepleri var, bunu da bu vesileyle size iletmış olayım.

Ben de tekrar taziye dileklerimi iletiyorum. Allah sabrınızı artırsın. Bütçeniz de şimdiden hayırlı olsun diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Keşir, teşekkür ediyorum; vakti tasarruflu kullandığınız için ayrıca teşekkür ediyorum.

Sayın Necdet İpekyüz, buyurun.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Allah rahmet eylesin, mekânı cennet olsun. Büyük sabır diliyorum.

Aslında günün sonuna geldik. Belki de, işte, sizler de notlar alıyorsunuz, hem sizler hem Bakan Yardımcıları hem de bürokratlar. Bir çerçeve çıktı. Genelde ana konulardan biri: Sayıştay raporları her yıl aynı şekilde yazılıyor, özellikle muhasebeleştirme konusunda. Bir kısım düzenlemeler niye yerine getirilmiyor?

Bir diğeri: Esnaf meselesi çok işlendi ve esnaflarla ilgili neler yapılabilir, bunlar ele alındı.

Bir diğer başlık da bu, işte, çeşitli firmalara sağlanan istisnalar, kolaylıklar. Onlarla ilgili geri bildirimler bize sunacaksınız, biz de dinleyeceğiz.

Yalnız şöyle bir şey var Sayın Bakan: Dünyada bu pandemiyle beraber yeni bir sürece evrildik ve giderek bu pandeminin aslında ne zaman biteceği de meçhul. Her ne kadar bir taraftan hepimiz aşırı beklesek bile aşı aslında ne zaman, kime, nasıl ulaşacak ve sonrasında ne olacak, bilemiyoruz ve bütün dünya için yeni bir deneyim. Anımsarsanız, geçen yıl Çin’de, sonra da Türkiye’de başladığında ilk hedef neydi? “Bu iş iki üç ayda bitecek.” Bütün hesap haziran ayınaydı ve bütün önlemler haziran ayına yönelik düşünülmüştü; gerek ötelemeler gerek yaşam şekli. Hatta şöyle bir şey de konuşuluyordu: “Yaz gelse, sıcaklar başlasa virüs kaybolacak.” Ama virüs kaybolmadı; tam tersine, yaz aylarında daha beter pik yaptı. Ve özellikle benim vekili olduğum Batman’da, çevre illerde hastanelerde yer bulunamadı. Ve dünya şu anda yeniden önümüzdeki süreçte ne olacağı konusunda ciddi ciddi endişeler duymakta. Bir taraftan, dünyada çeşitli kurumlar aşının herkese eşit bir şekilde ulaşması konusunda çalışma yürütüyor çünkü pandemiyle beraber biz fark ettik ki eğer dünyanın bir yerinde bir eşitsizlik varsa, bir problem varsa -insan gezdiği gibi ticaret de geziyor, ticaret insanla beraberdir- her yere her hastalık anında ulaşabiliyor.

Arjantin’de ne yapıldı? Arjantin’de ekonomik durum çok kötüydü. Bu pandemi ilk başladığında -ki onlarda mevsim bize nazaran daha ters- ilk açıklama, yöneticiler dediler ki “Ekonomi gidip gelebilir, problemler yaşayabiliriz ama insan sağlığı önceliklidir. Özellikle yoksullara, dezavantajlı kesimlere temel besinler konusunda destek vereceğiz ama en önemli yapacağımız şey stokları kontrol ettirmek, fiyat artışlarını önlemek.” Bizde ne oldu? Bizde birkaç gün her yere böyle bir saldırı şeklinde,

marketlere, birçok yere gidişler oldu ve hiçbir denetim yapılmadı. Kimi ürünler saklandı, kimi ürünler başka yerlere aktarıldı ve peşinden öyle bir hâle geldi ki şu anda geçmişe nazaran gerek krizle beraber gerek bunu fırsatçılığa dönüştüren bir yığın fiyat problemiyle karşı karşıya kaldık.

Şimdi, arkanızda çeşitli kurumlar var yani bunlarla ilgili bir kısım girişimler de oldu, nitekim bir kurul da oluşturuldu, Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu diye bir kurul da oluşturuldu. Bu Kurul -anladığım kadarıyla- 13 temsilciden seçiliyor, Sağlık Bakanlığından bir yetkili yok benim bildiğim kadarıyla, varsa da yani mazur görün, açıklanan bilgilerde yok, onun da olması lazım, yani sağlık bu dönemde çok çok önemli. O Kurulda Adalet Bakanlığından alınmış, çeşitli kurumlardan alınmış ama bir şey sağlıklı mı değil mi, kanserojen mi değil mi? Arkada çeşitli kurumlar da var özellikle HAK dediğimiz bu kurum da burada, bilhassa GDO’lu ürünlerle ilgilendiği için.

Bununla beraber ele alınması gereken konulardan birisi, Sayın Bakan artık Türkiye’de fiyatlar aynı, gramaj değişiyor, oran değişiyor. Türk Standardları Enstitüsüyle yan yana gelmek lazım. Evet, kontrol ediliyor, çıkılıyor, 3 milyar ceza kesiliyor, 60 bin lira tesise ceza kesiliyor. Türk Standardları Enstitüsüyle ilişkiye geçip bir standart getirtmek lazım. Şimdi, mesela maske -8 kez karar değiştirildi- uygun mu, değil mi, fiyatı şu mudur filan, artık onlardan da vazgeçtim, her gün televizyonlarda “Hangi maske sağlıklıdır?” diye bir tanıtım çıkıyor bir bilim insanı tarafından. Peki, bu Bakanlıktan hiç kimse “Bir logo verelim, bir şey verelim, şu standartlara uygundur.” deme hakkımız yok mu? En temel şey zaten ücretsiz dağıtılmasıydı, nitekim Hükümet en başta böyle bir uygulama başlatmaya geldi ama şu anda herkes maske satıyor ama hangi maske garantili mi değil mi, uygun mu değil mi, kimse bilemiyor. Ama birçok üründe gram değiştiriliyor, litre değiştiriliyor, fiyat aynı kalıyor. Bunu sizin önlemeniz lazım, yoksul vatandaş baktığında fiyat aynı gibi görünüyor ama 800 gramken 750 grama düşmüş, 730’a yani bunun bir prosedürü var mı yok mu, bununla ilgili bir düzenleme yapılıyor mu yapılmıyor mu? Yapılıyorsa niye yeterli değil? Bir standart gelmesi lazım yani isteyen istediği ürünlerdeki oranı düşüremez, gramajı düşüremez. Bu aldatıcı ürün satmalara, kampanyalara, ya dünyanın birçok yerini siz de geziyorsunuz, Bakan Yardımcıları da geziyor, hiçbir yerde yirmi dört gün yirmi dört saat, otuz gün, altı ay indirim yok; her hafta sonu indirim var, her hafta sonu indirim var yani bunu, artık tek yaptığınız şey uyarıyorsunuz, dolandırıcılığa karşı uyarıyorsunuz. Uyarmak değil önlemek lazım, korunmak lazım, denetlemek lazım. Nitekim yaptığınız cezalar eğer vazgeçirici olsaydı tekrarlamazdı ama yani artık hafta sonları, işte belli günler, her zaman indirim ve vatandaş kandırılıyor, bir standart, denetim yok. Yani birçok yere bakıyorsunuz, bir yıl boyunca tabelası asılı: “Taşınıyoruz, indirim yapıyoruz, tasfiye ediyoruz.” Kimse bu memlekette bunu denetlemiyor mu? Ama herhangi bir vatandaş itiraz ederse Hükümetin politikalarına, değil yirmi dört saat, bir saatte kapısı sabah erken çalınıyor: “Sen niye bunu söyledin?” Ama gece gündüz vatandaşsı kandıran, soyanla ilgili hiçbir şey yapılmıyor.

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Öyle bir şey yok.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) - Bir diğeri, bu çelişkiler: Şimdi nedir bu vergi, resim, harç, istisna belgeleri? İstisna, kural dışı demek, rutinin dışına çıkmak. Geçenlerde Mecliste de gündeme getirdik, artık bu kural dışı Türkiye’de kurala dönüştü yani belli şirketlere bu olanak sağlanıyor. Rekabet Kurumu da burada, A firmasına ciddi bir oranda yabancı gelen yatırımcıya yönelik yerli yatırımcı destekleniyorsa ama Türkiye’deki hep aynı firma işi alıyorsa Rekabet Kurumunun veya sizin devreye girmeniz lazım. Başkalarını teşvik edin, başkalarını istisnadan koruyun yani bir medya patronunu, Türkiye’de artık neredeyse dünyanın sayılı müteahhit firmalarına girenlere istisna tanımayın. Onların vergisi hepimizin cebinden daha çok çıkıyor, hepimizin varlığı sayesinde zengin oluyorlar; bize dönmesi lazım. Bununla ilgili de ciddi şeffaf bir tartışma yürütülmesi lazım ama bunun yanında ne yapıyoruz? Yurt dışında kaliteyle ilgili yabancılara da para veriyoruz hissedar olunca.

Gel gelelim, arkadaşlar çok anlattılar, dile getirdiler. Türkiye komşularıyla siyasi problem yaşadığında bu ticareti de bire bir etkiliyor. Mutlaka siz Kabine toplantılarında bunu dile getirdiğinizde, aslında hep dediğimiz ekonomi, güvenlik, özgürlük ve diplomasideki sıfır problemler de ciddi etkiliyor. Şimdi, Türkiye’deki kara sınırlarına baktığımızda ve kara sınırı olan illere baktığımızda hiçbiri mevcut ticaretten memnun değil, hiçbiri komşuluk ilişkilerinden memnun değil.

Sayın Bakan, yanınızda yardımcılar da var, şu anda Kürdistan Bölgesel Yönetimiyle ilgili -ki sizin raporlarınızda da var “Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi” diye tanımlamışsınız- orada benim bildiğim 12 milyar dolara yakın bir işlem yapılıyor ve daha çok da Gaziantep, Maraş, Diyarbakır, Urfa, Batman, Siirt gibi iller yararlanıyor. Kürdistan Bölgesel Yönetiminde bir ticari temsilcilik yok, ya bunun olmamasının bir izahı yok. Erbil’de bir merkez açılabilir, biliyorsunuz hâlâ bankacılık gelişmediği için çeşitli döviz bürolarıyla, başka kurumlara işlemler yapılıyor. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, siz bir kısım oda yöneticileri, onları davet edip oraya gittiğinizde ne olur? Bugün görüştüm, Mardin Ticaret ve Sanayi Odasından ve Mardin Organize Sanayinden diyorlar ki “Biz geçmişte yaptığımız işlemlerin çok altında işlem yapıyoruz ve en çok da unlu ürünlerde yani un, makarna ve bulgur konusunda sıkıntı yaşıyoruz. Bunun gerekçesi şu: Bir; yurt dışından sıfır vergiyle buğday getiriyorlar, sıfır ekmek fiyatı Türkiye’de baskılsın diye. Bu bizi etkiliyor, biz perişan durumda kalıyoruz.” diyor. Artı “Biz oraya gidişimizde ciddi sıkıntılar yaşadığımız için -zaten en büyük problemlerden birisi de Ticaret Bakanlığının buna çözüm bulması lazım- Erbil’e gidiyoruz ama Erbil’den Bağdat’a geçtiğimizde ek bir daha vergi veriyoruz.”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın İpekyüz, bir dakika ek süre veriyorum, lütfen tamamlayınız.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – “Hatta Erbil’den Bağdat’a giriş olmadığı için tekrar Türkiye’ye dönüyoruz; Türkiye’den Bağdat’a gitmeye çalışıyoruz.” Buna siz çözüm bulmazsanız, bu işte siyasi bir problemdir, bunu çözmeniz lazım.

Bir diğeri “kırmızı hat” denilen bir problem var. Aynı ürün, aynı firma, Diyarbakır’dan kalktığında kapıda bekletiliyor, bazen iki gün, üç gün. Ya Diyarbakır gibi bir kent merkezinde veya bölgede çekim alanı olan yerlerde bu gümrükleme işleminin bir an önce düzeltilmesi lazım. Komşuluk ilişkilerinin de düzelmesi lazım ve bunu yapmadığımız zaman problem artıyor.

Bir diğeri arkadaşlarımızın çoğu bunu söylediler sizlere: Esnaflarla ilgili daha önce yapılan düzenlemeler. Artık ödeme noktasına geldiler, şu anda ödeme günlerindeler ve diyorlar ki: “Bize faizle para vermeyin, bize öteleme yapmayın, bize belli bir döneme kadar artık nefes alacak bir ortam...”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın İpekyüz, ek süreniz de tamamlandı.

Son cümlemenizi alalım lütfen.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Teşekkür ediyorum.

Biz, Plan ve Bütçe Komisyonunda Sayın Bakan, birçok kez Cumhurbaşkanına yetki verdik, 1 Ocak 2024’e kadar pandemi nedeniyle yetki verdik, 2024. Ya, bu esnafın canı yok mu? Üç ay uzatalım, altı ay uzatalım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz Sayın İpekyüz.

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Onlara sahip çıkalım...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Mesajınız anlaşıldı zannediyorum, çok teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Salih Cora’nın kısa bir söz talebi oldu.

Buyurun lütfen, Sayın Cora.

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Bakanım, Komisyonumuzun çok kıymetli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. Değerli Bakanımıza ben de annesinin vefatı nedeniyle başsağlığı diliyorum, Allah rahmet eylesin.

Sayın Bakanımızı ve Bakanlığın çalışmalarını yakından takip ediyoruz. Trabzon ilimiz de aynı zamanda bir esnaf şehri ve ihracat sektörünün canlı olduğu bir şehirdir. Bundan dolayı da yakın takip etme zorunluluğumuz oluştu. Tabii, pandemi süreci geçtiğimiz yıl her kesimi etkiledi. Üretim çarklarının hemen hemen her birinin tahrip gördüğü bir dönemdi ama böyle bir dönemde ülkemiz çok güvenli bir tedarikçi ülke olduğunu ortaya koymuştur attığı adımlarla beraber, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin ortaya koyduğu avantajları en iyi şekilde değerlendirdi. Değerli arkadaşlar, bu manada Türkiye, İş Yapma Kolaylığı Endeksi’nde daha önceden 155 ülke arasında 93’üncü sıradayken şu anda 190 ülke arasında 33’üncü sıraya yükseldi. Bu önemli bir göstergedir. İhracatla alakalı olarak -Sayın Bakanımız belirtti ama- şu kadarını söylüyorum: AK PARTİ döneminde hem ihracat oranlarımız arttı, hem ihracatçı sayımız arttı, hem ihracat yapan sektörlerin çeşitliliği arttı, ihracat yaptığımız ülkelerin sayısı arttı. Bu önemli bir durumdur. Aynı zamanda, orta-yüksek ve yüksek teknoloji sektörünün ihracattaki payında da ciddi bir artış yaşandı. Yani genel makro değerlere baktığım zaman, ihracatın ithalatı karşılama oranının şu anda yüzde 85’in üzerinde bir seviyede gerçekleşmesi önemli bir durumdur diye değerlendiriyorum. Yine, Dünya Ticaret Örgütü verilerine baktığımızda, Türkiye’nin dünyadaki toplam ihracattan aldığı pay da yüzde 0,55’lerden yüzde 1’lere çıkmıştır. Bu da önemlidir.

Değerli arkadaşlarım, biz fırsat buldukça esnafımızı ziyaret ediyoruz. Esnafımızın dirliği, huzuru, refahı, mutluluğu bizim siyaset anlayışımız açısından çok önemlidir, mühimdir. Esnafımızın en küçük sorunu bizim için büyük bir meseledir ve anında çözüm odaklı yaklaşıyoruz. AK PARTİ döneminde esnafımızın karşılaştığı en önemli sorunu kredi finansmanına erişimde yaşadığı zorluktur. Bu manada, daha önce, AK PARTİ’den önce yüzde 47’lerde olan kredi finansman faiz oranı AK PARTİ’de yüzde 4-5 dilimine, bazı kredilerde de yüzde sıfır dilimine çekilmiştir. Burada güzel bir veri de esasında bu kredilerin geri dönüş oranlarının yüksek olmasıdır, bu da bir ticari hareketliliğin olduğunu göstermektedir. Ayrıca, esnafımıza KOSGEB’den de destekler sağlanmaktadır.

Pandemi sürecinde esnafımızı yalnız bırakmadık. Siciline bakılmaksızın her bir esnafımıza 25 bin TL kredi desteği sağlanmıştır. Kredi taksitleri mevcutta altı ay ertelendi, altı ay ertelemeye yine kredi imkânları oluşturuldu devlet bankalarından. Yani biz esnafımız ne talep etmişse anında çözdük.

Burada esnaf bakanlığından bahsedildi. Esnaf bakanlığından ziyade, esnafa bakana, esnafı hatırlayana bakmak gerekiyor. Cumhurbaşkanımız bu konuda çok hassas davranmaktadır.

Değerli arkadaşlar, son olarak şunları ifade etmek istiyorum. Esnafımıza, yine AK PARTİ döneminde, vergi mevzuatında lehe önemli düzenlemeler yaptık. Vergiden istisna kazanç bedelini 11 bin TL’ye çıkardık. Vergisini düzenli ödeyen esnafımıza 5 puanlık indirim sağladık. Sicil affından taşınır rehinine, enerji desteğinden yeni iş yerlerine prim desteğine, ilave istihdam desteğine kadar birçok düzenlemeyi hayata geçirdik. E-ticareti yaygınlaştırdık. Hep esnafın kapanan iş yerlerinden bahsedildi, açılan iş yeri sayılarından bahsedilmedi; her yıl 2 katı, 3 katı daha fazla açılan olmuştur. Bunu iyi bilmemiz gerekiyor. Şirket kuruluşlarını kolaylaştırdık, aylarca süren işlemler bir güne sığdırılmaktadır. Biliyorsunuz, daha önce emekli esnafımızda kesinti vardı, şimdi onu kaldırdık. Ayrıca, biliyorsunuz, esnafımız prim borcundan dolayı sağlık hizmetlerinden, tedavi hizmetlerinden yararlanamıyordu, bunları engelleyici düzenlemeler yaptık.

Değerli Bakanım, muhalefet partisi milletvekili arkadaşlarım da bahsettiler, kısmen katıldığım bir hususu sizlerle de paylaşmak istiyorum. Süpermarketler hususu artık bir millî güvenlik sorununa doğru gitmektedir diye düşünüyorum. Ürünlerin temin edilmesinden pazarına, fiyatlarının belirlenmesinden oluşturdıkları zincirlere kadar bunu esaslı bir şekilde ele almamız gerekiyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Cora, toparlayabilirsek çok sevinirim.

SALİH CORA (Trabzon) – Efendim, son bir dakika.

En azından küçük ilçelerimizde, belirli nüfusun altındaki ilçelerde süpermarketlerin, zincir marketlerin açılmaması gerektiğini düşünüyorum. Süpermarketlerin AK PARTİ'ye karşı, iktidarımıza karşı da nasıl bir sabotaj içerisinde olduklarını -açık söyleyeyim- ben yerel seçimlerde yakinen hissettim dolayısıyla bunu da iyi görmemiz gerekiyor. Bizim yaptığımız onca hizmetin karşısında neyle karşıma çıkmışlardı, iyi biliyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz Sayın Cora.

SALİH CORA (Trabzon) – Efendim, son... Özür diliyorum...

Sayın Bakanım, hafta sonu Artvin Kemalpaşa ilçesi kongresindeydim, orada Arhavi ilçesinden Sarp Sınır Kapısı'na kadar tır kuyrukları vardı. Bu, esasında, orada ihracatta ne kadar iyi bir noktada olduğumuzun bir göstergesi. “Bir problem var mı?” diye sordum. Genel olarak bir problem yoktu. Bu, iş hacminin yoğunluğunu göstermişti. Bu tırlar boş gitmiyor, içerisinde ürünler var. Demek ki tüm bu zorluklara rağmen ekonomik gelişmelerin iyi yönde olduğunu düşünüyorum.

Yine, Gümrükler Muhafaza Genel Müdürümüze, EXIMBANK Genel Müdürümüze hemşehrilerimizin, seçmenimizin, vatandaşlarımızın sorunlarını ilettiğimizde çok yakın ilgi gösteriyorlar. Onlara da teşekkür ediyorum.

Bütçenizin hayırlı olmasını diliyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Cora, teşekkür ediyoruz, sağ olun.

Şimdi, son konuşmacımız Sayın İbrahim Aydemir.

Sayın Aydemir, buyurun lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Bakanım, şahsınızda bütün heyete saygı sunuyorum ve annenize Cenab-ı Hak'tan gani gani rahmet diliyorum. Yasin-i Şerifler, Fatihalar ruhuna olsun inşallah, huzur bulsun.

Efendim, sizin nezaketinizi biliyorum. Sizin, Bakanlıktaki vukufiyetinizi, çalışmalarınızı da çok yakından takip ediyoruz. Dolayısıyla, bizim için çok özelsiniz. Burada, normalde bu HDP'liler özellikle “Kadın bakan, kadın bürokrat yok mu?” diye hep feveran ederler. Kadın bakanlara dönük de teşyid edici, onore edici, onları tebci edici, yüceltici hiçbir ifadelerini görmedim bugüne kadar. Bu, şunu gösteriyor: Samimiyet yok. Özellikle bu notu düşünüyorum efendim.

Tabii, bizim tenkitlerimiz var, tespitlerimiz var, taleplerimiz var, teşekkürlerimiz var; bunu hep yaptık biz. Bugün de onları yapacağım.

Değerli Hamzaçebi -kendisine çok değer veriyorum. hakikaten istifade ediyoruz bulunduğumuz zeminlerde- burada da geldi, bir konuşma yaptı, birtakım notlar düştü. Özellikle sizden randevu talep ettiğini söyledi bir problemi halletmek üzere, bir serzenişi de oldu. Ben ona dönük de birtakım kayıtlar düşeceğim. O bağlamda, özellikle Ticaret Bakanlığımızı ilgilendiren bir hususun altını özellikle çizmek istiyorum Değerli Bakanım; ticaret ahlakı. Biz, millet olarak her zaman söylüyoruz ki “Ahlaklı bir milletiz, ahlaken tebarüz etmiş bir milletiz.” En önemli vasfımız bu bizim ancak son yıllarda özellikle, bu anlamda bir sıkıntılı hâl yaşıyoruz. Ticarete faullü kazanç peşinde olanlar çok fazla. Oysa biz, sözü

senet hükmünde gören bir milletiz “Söz verme borçlanırsın.” anlayışını ifade eden bir milletiz. Buna rağmen, özellikle şu sanal zemin açıldıktan sonra çok daha faullü bir hâl var içeride. Tabii, burada şunu söylemek lazım: “Hırsıza beyler borçlu.” Siz ne kadar kanun yaparsanız yapın. Sayın Hamzaçebi söyledi, işte, tüketiciyi koruma adına 2 defa yaptık -birinde yaptık sonra tadil ettik, noksanlarını gördük- ama buna rağmen sıkıntılı hâl var. Ben biliyorum ki siz bu sıkıntıyla çok yakın ilgileniyorsunuz ve ben biliyorum ki Meclisimiz ilgileniyor. Şu anda, Dilekçe Komisyonunda bir alt komisyon oluşturulmuş bahsettiğiniz mevzuyla ilgili, insanlar ilgileniyor, araştırıyor ve şunu da ben biliyorum ki size yansısı, size kadar gelse ne yapacaksınız? Oraya geldiğinde yapacak neyiniz var? Bir soruşturma, şirketle ilgili cezai müeyyide neyse onları yapmak, ardından da hukuka havale etmek, onun dışında yapacak bir şey yok. Öyleyse bizim yapmamız gereken insanların vicdanına hükmetmek, o vicdanda hususi bir zemin oluşturmak, ahlaki temele dayalı bir zemin oluşturmak. Bu olursa problem olmaz. Bu anlamda Akif’imiz öyle güzel kayıtlar düşmüş ki bir tanesini okumak istiyorum müsaade ederseniz? “Ne irfandır veren ahlaka yükseklik, ne vicdandır/Fazilet hissi insanlarda Allah korkusundandır/Yüreklerden çekilmiş farz edilsin havfı Yezdân’ın/Ne irfanın kalır tesiri katiyen, ne vicdanın.” diyor. Allah korkusu, mühim olan bu ve yarın endişesi, yarın hesap verme endişesi. Bu olduğu takdirde bütün bunlar izale olur diye düşünüyorum.

Gene, bizim Yahya Kemal gibi bayrak bir isimimiz bu anlamda not düşmüş. Özellikle “Yarın adına neyin hesabını yapıyoruz?” diyenlere kayıt düşüyor ki bakın yarın orta yerde hiçbir şey kalmayacak, dikkat edelim.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayıştay raporuna bu şiirler yazılsın.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Nasıl?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen konuşmacıya müdahale etmeyelim, böyle bir usulümüz yok Sayın Yavuzylmaz. Böyle bir usulümüz yok, lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Anlamadım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz devam edin Sayın Aydemir. Böyle bir usulümüz yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hiçbir teknik tarafı yok söylediklerinizin.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Deniz Bey, böyle bir usulümüz yok, lütfen, rica ediyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sana mı soracağım nasıl konuşacağımı? Saygısızlık bu! Bu saygısızlığın ötesinde terbiyesizlik! Bu işte, ahlaksızlık bu!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hakaret ediyor Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Aydemir, lütfen devam edin.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ahlaksızlık tam da bu. Tarif ettiğim terbiyesizlik tam da bu. Senin ne haddine bana bunu öğretiyorsun ya? Sen kimsin? Sen ne hakla bunu konuşursun benimle ya?

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – İbrahim Bey, çok ayıp lütfen.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Terbiyeli olmak, sizin bu hakaretlerinize cevap vermemek.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ahlak dediğim bu işte.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Aydemir, lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sen kimsin bana bunu anlatıyorsun ya? Sen ne hakla bunu anlattırsın bana ya? Bu terbiyesizliktir, bu terbiyesizliktir!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Konuşmanıza devam edin lütfen Sayın Aydemir, rica ediyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yaptıkları sürekli budur, başka hiçbir şey değil. Eğer sen...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hakaret ediyor, sözlerini geri alsın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Aydemir, siz devam edin. Siz de lütfen, lütfen...

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Eğer siz de bir hassasiyet varsa orada müdahale edeceksiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, söz sırası geldiğinde herkes görüşünü ifade ediyor, ikili konuşmayalım lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ben yemem bunları, ben yemem. Kim bu? Nadan bir adam, dört başı nadan bir adam.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, hakaret ediyor. Hakaret mi edilmesi lazım? Uyarın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz başlattınız Deniz Bey, siz başlattınız, lütfen... Usullerimize uymak zorundasınız.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Uyarın. Şiir okuyor ya.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz başlattınız. Usullerimize uymak zorundasınız.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Saygısız, terbiyesiz bir adamsın sen!

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Hakaret ediyor. Hakaret yok.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Nadan adam!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, ben hakaret etmedim.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Hakaret etmedi.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sen terbiyesizlik yaptın. Sen kimsin bana konuşmayı öğretiyorsun?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Deniz Bey, Komisyonun düzenini bozmayın.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Senin ne haddine bana konuşmayı öğretmek ya? Senin çapın ne bana konuşmayı öğretesin? Saygısız!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Özür dileyin!

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Komisyonumuzun usullerine saygı gösterin lütfen.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hakaret ediyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun Sayın Aydemir, devam edin.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Saygısız bir adamsın sen!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, hakaret ediyor, sözlerini geri alsın.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz başlattınız bu usul hatalarını, maalesef bu noktaya geldik, maalesef, üzgünüm ben.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Hayır, terbiyesiz bir adam! Tam bir nadan!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sözüğü geri alsın, özür dilesin. Ben hakaret etmedim. Hakaret mi ettim?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz usullere uymadınız, usullerimizi bozuyorsunuz, kusura bakmayın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hakaret mi ettim?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Usullerimizi bozuyorsunuz, kusura bakmayın.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Ben hakaret etmedim. Hakaret mi ettim?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen, Sayın Aydemir, konuşmanıza devam edin.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Hakaret ediyor Sayın Başkan, ben hakaret etmedim.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – AK PARTİ’li vekiller de müdahale ediyor.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Başkanım, bak hocam, hocam, bu konuda hassasiyetiniz varsa oraya müdahale edeceksin. Sen her seferinde bunu yapıyorsun.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Kişisel hakaret ettiniz.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sen de sureti haktan gözüküyorsun. Sana mı soracağım ben? Konuşma şeklimi size mi soracağım? Var mı hakaret içinde, var mı bir şey? Teknik bir şey yokmuş, sen kimsin ya bana teknik öğretiyorsun?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Aydemir, rica ediyorum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sen cümle cahili bir adamsın. Benimle konuşamazsın öyle!

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Herkes teknik olmak zorunda değil ki.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Sen nadan bir adamsın. Benimle böyle konuşamazsın! Sen kimsin ya?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.38

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 19.40****BAŞKAN: Cevdet YILMAZ (Bingöl)****BAŞKAN VEKİLİ: İsmail Faruk AKSU (İstanbul)****SÖZCÜ: Abdullah Nejat KOÇER (Gaziantep)****KÂTİP: Şirin ÜNAL (İstanbul)**

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, 22’nci Birleşimin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Sayın İbrahim Aydemir Bey konuşmalarına devam edecekler.

Sayın Aydemir, tekrar sürenizi başlatıyorum.

Buyurun lütfen.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Şimdi, arkadaşlar, Bülent Bey şimdi geldi buraya. Buraya sonradan gelen arkadaşlarımız var, ben çok saygı duyuyorum o insanlara, olabilir ki “Nedir; bu kavgaanın zamanı nedir, zemini nedir?” diye düşünürler. Ben buradaki herkese saygı duyuyorum. Özellikle Sayın Hamzaçebi’ye çok saygı duyduğumu söyleyerek başladım konuşmama ve onun tespitine vurguyla başladım ve oradan bir yere geliyorum; bütün bu problemlerin arkasında bireysel, ahlaki noksanlıktan bahsediyorum ben ve orada Mehmet Akif’ten, Yahya Kemal’den bahsediyorum. O arkadaş oradan bana “Konuşmanda teknik bir şey yok...” Ya, sen bana böyle bir şey...

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Girme artık oraya, tamam.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Her neyse, ben notlarımı düştüm, söylediklerimin tamamının da altına bin defa imza atıyorum o arkadaşla ilgili.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Geri alın.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Bakanım, Yahya Kemal bizim irfanımızı ifade ediyor, bizim vicdanımızı ifade ediyor; bir bayrak isim, onun da bir tespiti var bu bağlamda, özellikle söylemek istiyorum, kayıtlara geçsin. Yani her şey teknik zeminde halledilir değil, diyorum ki vicdanları temizlemek lazım, ahlaki bir yürüyüşümüzün olması lazım, ben buna vurgu yapıyorum. “Hırsıza beyler borçlu.” dedim. Bunlar irfanımızdan gelen, imbikten süzülüp gelen tespitler. Dolayısıyla, burada konuşurken insanlar, oradaki makam sahiplerine bütünüyle yöneldikleri zaman haksızlık ederler, bunu söylüyorum. Önce kendimize bir bakalım, ne yapıyoruz? Ben, işte, burada bir tespiti bu bağlamda yaptım. İşte, bakın, yarına ait, Yahya Kemal diyor ki: “Devretse muradınca bu cihanın sonu ne/ Hatmetse eğer o destanın sonu ne/ Yüzyıl emeline geçse mesut olsun/ Yüzyıl dahi zammolsa zamanın sonu ne?” Yani diyor ki: “Yüz yıl yaşasan, üzerine bir yüz yıl daha yaşasan bitecek bu.” Dolayısıyla faullü yaşamının bir anlamı yok, dik durmak lazım, dürüst olmak lazım, haysiyet sahibi olarak hayatı götürmek lazım; bunu söylüyor, ben bunu kayıt düşünüyorum Ticaret Bakanlığı bütçesinde ve bir tespit bağlamında bunu yapıyorum. Kimseye hakaret etmiyorum. Bunu yapmak benim en tabii hakkım. Üstelik de genele şamil kılarak yapıyorum, kendimi olayın orijin noktasına koyuyorum, böyle bir noksanımız var diyorum ben. Öyleyse sırf muhalefet yapmak için... İtirazım buna benim. Niye benim nezdimde Sayın Hamzaçebi çok saygın? Çünkü yaptığı işi bihakkın yapıyor ve sadece karşı olmak adına yapmıyor. Niye Bülent Kuşoğlu’na saygım çok büyük? Burada çok müthiş eleştiriler getiriyor, çalışıyor, geliyor ve not düşüyor, bütün bütün sadece muhalif olayım diye yapmıyor. Dolayısıyla böyle yapanlara karşı müthiş saygım var. Burada bütün arkadaşlarımı, Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi

arkadaşlarımı hep o kabilden görüyorum ben. Allah razı olsun, hepsinden de istifade ediyorum. Ama sırf bir yerlere şirin gözükmeye adına, “Ben bunu söyleyeyim, yarın önüme koysunlar, böyle bir yolumu açsın siyaseten.” dediğin zaman sen alil, düşük adam olursun; bu kadar diyorum ben.

Ve yine bir Erzurumlu, Ziya Paşa, dadaş kıvamlı birisi; haksız kazanç için bir şey söylüyor, muhtevası o kadar yüksek ki, ben onu da kayırt altına alacağım, diyor ki: “Lanet ola ol mala ki tahsilane anın / Ya din ola ya ırz u ya da namus ola alet.” Yani “Bir malı din göstererek, ırz göstererek, namus göstererek kazanırsan ona lanet olsun.” diyor. Bizim irfanımız bunu ifade ediyor, bizim inancımız bunu ifade ediyor. Dolayısıyla helalin peşinde olalım diyoruz. Bütün bunları söylemek istedim Sayın Hamzaçebi’nin düştüğü o nottan dolayı ve diyorum ki evet, Değerli Bakanım, o işle ilgili bana da gelenler oldu, çok sayıda sıkıntı yaşayanlar var. Ben de Doğu Anadolu Sanayici ve İşadamları Derneğinin Başkanlığını yaptım, oradan dolayı ben biliyorum. Zeminin içerisindeyim, hayatın içerisindeyim, bize de yansıyor bunlar ve biz de hâliyle alıyoruz Bakanlığa gidiyoruz, ilgililerle görüşüyoruz. Ve takip ediyorum ki orada komisyon oluşturulmuş, bir alt komisyon, Mecliste; takip ediliyor ve Bakanımızın burada bir yaptırım, bir müeyyide şeyi yok, Bakanlığın var. Ceza kesiliyor ilgililere, o kadar. Onun dışında da hukuken yargı takip ediyor. Ben çok teşekkür ederim bu ilgili hâlinize, ben de bunu takip ettim anlamında söyleyecektim ve böyle bir girizgâhım oldu Değerli Bakanım.

Şimdi, efendim, Salih kardeşim de söyledi burada, bu süper marketler, zincir marketler... Yani tespit ve tenkit anlamında söylüyorum bunu da, onu da söyleyeyim biz kendimizi de tenkit ediyoruz. Mahallenin vicdanını ifade eden hatta hatta “mahallenin namusu” diye tarif gören bakkallarımız var bizim. Bunların sayısı hayli azaldı, oysa o zemine bereket yayan kurumlar bunlar. Dolayısıyla, bu zincirler bence zaptırap altına alınmalı ama nasıl alınacak? Onu ben bilmem yani hukuki kuralı nedir, bunun alt yapısı nasıl olacak, nasıl olması lazım? Muhalefet buna dönük tenkitler getirdi, ben bütünüyle katılıyorum buna ve bunu biz sivil yapı içerisindeyken de broşürlerle filan anlattık. Ta o günden bugüne bu sıkıntı devam ediyor. Bunun devam etmemesi lazım. Ve ilçelerde mesela; ben ilçelere gidiyorum, en küçük ilçelere bile -tabii, sizin Manisa gibi düşünmeyin, Turgutlu gibi filan değil; mesela bizim Erzurum’da çok küçük mikyasta ilçeler var- girmişler. Dolayısıyla orada evet, hukuken bir faul yok ama vicdanen bana göre de bir faullü hâl var. Onların yaşatılması lazım.

“Esnaf yok” sözü burada dillendirildi. Ben bunları söylemek durumundayım. Muhalefet “Esnafın bütçede hiç yeri yok.” gibi şeyler... Oysa arkadaşlar, ben aldım inceledim, çalıştım. Dahasını söyleyeyim arkadaşlar, işte bakın, Erzurum Sanayi ve Ticaret Odasından aldığım bilgiler, Doğu Anadolu İhracatçılar Birliğinden aldığım bilgiler, buyurun. Çalışarak geldim ben buraya. “Problemlerinizi nedir kardeşim, talebiniz nedir? Bakanımız buraya geliyor kadrosuyla beraber, ne söyleriz?” diye çalışıp geliyoruz biz buraya ve Bakanlıktan alıyoruz. İşte, şimdi Bakanlığın vermiş olduğu bilgiler var. Halkbank kanalıyla -ben bu rakamları söylemekten pek fazla hoşlanmıyorum, beceremiyorum da işin doğrusu ama bakınca...- kullanılan kredilerin faizlerinin yüzde 50’si, bazı kredilerin yüzde 100’ü mali bütçeden ayrılmış. Bunu Ticaret Bakanlığımız organize ediyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Aydemir, ilave üç dakika veriyorum. Tamamlarsanız memnun olurum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Değerli Başkanım, ben Cemal Başkanımın hakkını kullanmak talebindeyim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Öyle mi, o zaman beş dakika diyelim peki.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Yani onun on dakikalık bir konuşma şeyi var. Ben bir iki şey daha söyleyip kapatacağım.

Hasılı şunu söylemek istiyorum: Esnaf için enva türden çalışma yapılmış.

Değerli Bakanım, size, ekibinize minnettarız; esnafımız minnettar onu söyleyeyim. İşte, söyledim ya odalardan aldığım bilgiler. Talepleri de var, talepleri size aktaracağım elbette ki ama teşekkürleri de var, yapılanlar var. Özellikle şu pandemi döneminde yapılanlara müthiş bir minnettarlık var, teşekkür duyguları var; bunları yansıtıyorum ben size Değerli Bakanım.

Efendim, piyasa kurallarından bahsedildi. Abdüllatif Şener Bey de gitti buradan. Hukuk özellikle bu işlerde çok önemlidir, ticaret zeminini de hukuk dizayn ediyor. Elbette ki hukuka, hukukun üstünlüğüne hepimiz riayet edeceğiz ve o hâl üzeri olmazsak zaten dikiş tutmaz hiçbir şey, biz bunu biliyoruz, biz bunu biliyoruz ve biz zeminde adaleti inşa etmiş, temin etmiş bir yapıyız; göğsümü gere gere söylüyorum ben bunu. Eğer siz efendim, Türkiye’de oturup vesayetçi anlayışı hâlen daha zihniyetinizde raptedip saklarsanız ve bu anlayışı Amerika’nın seçilen Başkanından demokrasi medetiyle, demokrasi talebiyle dillendirirseniz piyasayı altüst eden bu olur. Siz önce milli olacaksınız, efendim, vesayetçi anlayıştan uzak duracaksınız. Vesayetçiliği de geçtik, aleni bir biçimde Amerika’dan, efendim, başka kanallardan, yurt dışından talepte bulunup medet ummayacaksınız; bunu yaparsanız kaybederiz. Bu anlamda, buna tepki veren herkese şükran duyuyorum, teşekkür ediyorum. Söylediğim anlaşıldı, çok fazla ayrıntıya da girmek istiyorum.

Değerli Bakanım, tabii ki gayretleriniz, çalışmalarınız çok özel, hepsini ben biliyorum, diğer bakanlıklarımızda da bunların hepsini gördük ama noksanlarımız da çok, ben Erzurum’dan biliyorum. Erzurum’da 90’lı yıllarda serbest bölge oluşturmuştuk ama o zamanki şirket yapısı muhkem olmadığı için uzun süreli götüremedik biz onu, bir depo bulamadık. Şimdi, sizden talebimizdir bu: Serbest bölgenin mutlaka inşa edilmesini biz istiyoruz ve buna talip olan, çok güçlü sermaye yapısı olan şirketler var; bunlarla beraber bunun yeniden inşa edilmesi lazım. Bu, sadece Erzurum için değil, bütün Doğu Anadolu Bölgesi için geçerli. Bizde zaten “bölge” dediğinizde, sağına soluna baktığınızda hemen yarım saatte, bir saatte ulaşacağımız iller var. Dolayısıyla bunlar için biz istiyoruz. Biz ilçeler bazında organize sanayi bölgelerinin ve sanayi sitelerinin kurulması talebindeyiz. Sadece Erzurum için değil, gene bölge için istiyoruz, bölgenin kalkınması lazım. Bölge kalkınırsa İstanbul’un, Kocaeli’nin, Trakya’nın yükü de azalır; bölge kalkınır, gelişirse bizim oradan oralara plase olan nüfus gitmemiş olur, dolayısıyla nüfus yerinde doyar. Öbür tarafta da müşteri bir hâl çıkmaz orta yere.

Bir başkası, bir büyük kahramanlık orta yere kondu, bir büyük zafer elde edildi -Karabağ zaferinden bahsediyorum- ve ardından gelen bir özel güzellik çıktı orta yere. Nedir o? Nahçıvan ile Azerbaycan arasındaki koridor. Bizim Nahçıvan’a kadar zaten yolumuz var, demir yolu da var orada ama ondan sonrası için demir yolu inşa edilirse bizim Türk Cumhuriyetlerine, hatta Çin’e, Maçin’e ulaşacağımız bir kanal olur ve eski İpek Yolu bütünüyle neşvünema bulur Değerli Bakanım. Burada da özellikle sizden istirhamımız bölge adına budur.

Bizim Erzurum’da ticaret çok önem ifade ediyor ve Atatürk Üniversitemizde yaklaşık 100 bin öğrenci var, açık öğretimle beraber 500 bin öğrencimiz var. Ticaret bunlar kanalıyla yürüyor. Ben özellikle yabancı öğrenci kontenjanını... Bunu YÖK Başkanımıza da söyledim. “Bize niye söylüyorsunuz?” dersiniz, ticaret bağlamında, ticaret ayağı bağlamında bunlar besleyici olduğu için söylüyorum; bunların yapılması lazım.

Efendim, biz İran’la da komşuyuz. Biraz önce Van Milletvekili arkadaşımız burada konuştu, o da notlar düştü. Ben de özellikle İran’dan gelen turist sayısının çok fazla olduğunu kayda geçiriyorum ve bu bavul ticaretine dönük burada ticareti canlandırma adına, oradaki insanların kazanç kapılarını çok daha özel hâle getirme adına, ayrıca ülkemizin de ticaret hacmine katkı sunma adına böyle bir şey yapılabilir diye düşünüyorum.

Biz daha önce -Erzurum için söylüyorum, Bingöl için söylüyorum, bizim oradaki iller için söylüyorum- mücavir il kapsamındaydık sınır ticareti bağlamında, çıkarıldık. Yeniden mücavir il kapsamına alınma talebimiz var efendim.

Onun dışında da gene termal turizm... Bizim oralarda hakikaten zemin de yaygın. Bunun kış turizmiyle entegre hâle getirilmesini, bunun sağlık turizmiyle beraber düşünülmesini ve bütün bunların ticarete dönük katkılarının yüksek olacağının özellikle altını çizerek söylüyorum Değerli Bakanım.

Diyorum ki elbette ki Allah'ın izniyle biz samimi, kalbî düşünen bir kadroyuz ve millet orijinli düşünen bir kadroyuz. Milletimizin huzurunun bütün bir dünyaya huzur enjekte edeceğini biliyoruz biz. Buradaki arkadaşlarımızın birçoğu bilir ki konuşmalarında altını çizerek çok defa kelebek etkisinden bahsettim. Dünyada bir insanın huzursuzluğunun bütün dünyaya etkisinin olacağını söyledim. Kadromuz böyle çalışıyor ama bizim dışımızda gelişmeler oldu. Biz özellikle 2012-2013'ten sonra başımıza gelen envaitürlü musibetle mücadele ediyoruz ve buna rağmen hep mesafe aldık, Allah'ın izniyle daha da mesafe alacağız.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Aydemir, bağlayabilirsek, toparlarsak çok memnun olurum.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Ben bağlıyorum.

Değerli Bakanım, buralarda sizlerin büyük katkısı oluyor, buradaki bürokrat kardeşlerimin, arkadaşlarımın, Bakan Yardımcılarımızın katkıları çok yüksek. Bundan dolayı size de dualar yöneliyor ve emin olun Değerli Bakanım, o dualar annenizi de yattığı yerde huzur üzere yatıracaktır, oraya da sirayet edecektir. Biz buna da iman ediyoruz, inanıyoruz.

Bütçemiz hayır, uğur getirsin diyorum, Allah mübarek eylesin, bereketli eylesin.

Hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyoruz Sayın Aydemir.

Son konuşmacı demiştim ama son konuşmacı yine bir başka Aydemir olacak galiba. Uğur Aydemir Bey'in de söz talebi var. Kısa olmasını rica ediyorum.

Buyurun Sayın Aydemir.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok kıymetli milletvekili arkadaşlarım, çok değerli Bakanım, Bakan Yardımcılarım, çok kıymetli bürokratlarımız, basınımızın değerli temsilcileri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sözlerime başlarken Sayın Bakanımızın muhterem annelerine bir kez daha Allah'tan rahmet diliyorum; Sayın Bakanım başınız sağ olsun, Rabbim mekânını cennet eylesin, Rabbim sizlere hayırlı ömürler nasip eylesin inşallah.

Sayın Başkanım, son konuşmacı "Aydemir" dediniz, zaten ben de bir Aydemir'im ya, bir değişiklik yok yani.

Sayın Bakanım, rızkın onda 9'u ticarete. Çok güzel bir Bakanlığın başındasınız. Dolayısıyla hem içeride hem dışarıda ticaret hacmimizi artırmak için gece gündüz çalıştığının ben bir şahidiyim hemşehriniz olarak. Allah sizlerden razı olsun.

Tabii, burada, sabahdan beri birçok arkadaşımızın konuşmalarına şahitlik yaptık. Ben mali müşavir olduğum için biraz daha esnaflar üzerinden gideceğim. İşte esnaflarımızın kepenk kapattığı veya açılan iş yerlerinde kapatan kişilerin vergi borçlarından veya herhangi bir hacizden dolayı tekrar iş yeri açtığı gibi konulardan bahsettiler. Evet, Sayın Bakanım, kapalı bir iş yerinin veya kapalı bir dükkânın kapısına gidip fotoğraf çektiyارسeniz o iş yeri kapalıdır ama genel olarak bakarsanız... Bir işe genel bakmak lazım, Türkiye'ye bakmak lazım. Yani 2020 yılının ilk on ayına baktığımız zaman, tescil sayılarına baktığımız

zaman 312 bin küsur tescilimiz var; terkin sayılarımıza baktığımızda da 77 bin küsur terkinimiz var yani ikisini birbirinden çıkardığımız zaman 234 bin küsur iş yerimiz açılmış oluyor. Yani bir de bu, esnaflarla alakalı vergi borcu olduğu için veya herhangi bir borcu olduğundan dolayı kapatıp tekrar açmak mümkün değil çünkü bunlar şirket olmadıkları için, gelir vergisi mükellefleri oldukları için zaten vergi dairesi veya herhangi bir hukuki süreçte yine bunların iş yerlerine hacizler gitmeye devam eder. Yani demek ki hakikaten 234 bin yeni iş yeri açılmış 2020'nin ilk on ayına baktığımız zaman.

Evet, esnaflarla alakalı neler yaptık diye tekrar bir daha baktığımızda... Sayın Bakanım, 2011 yılında milletvekili olduğumda Plan ve Bütçe Komisyonu üyesi oldum. O yıllarda emekli vatandaşlarımız, işveren olarak yine çalışan vatandaşlarımız vardı, esnaflarımız vardı. Onlardan, emekliliklerinden dolayı yüzde 10, yüzde 5 kesinti yapılıyordu. Biz bunu kaldırdık hamdolsun.

CAVİT ARI (Antalya) – Bu, bizim seçim vaadimizdi zaten.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Evet, buraya geldiğimizde, emekli olan arkadaşlarımızın, emekli kesintilerinden, bu yükten kurtulma isteği, talebi vardı. Emekli kardeşlerimizi bu yükten kurtardık.

CAVİT ARI (Antalya) – CHP'nin seçim vaadiydi.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, karşılıklı konuşmayalım, son konuşmalar artık.

CAVİT ARI (Antalya) – 2011'de CHP'nin seçim vaadiydi.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Diğer bir konu, gençlerle alakalı da bir şey söyleyeyim Sayın Arı, dinlersen, bu da var mıydı taleplerinizde bilmiyorum. Genç bir arkadaşımız, 29 yaşına kadar bir kardeşimiz, eğer bir iş yeri açarsa -Sayın Bakanım, çok teşekkür ediyorum özellikle- bu genç kardeşimizin üç yıl hem peşin vergiden istisnası var, gelir vergisinden de istisna, muafiyeti var; bir de üstelik bu kardeşimiz bir yıl boyunca BAĞKUR'dan da muaf oluyor, BAĞKUR'unu devlet ödüyor, primini devlet ödüyor hem sağlıktan faydalaniyor hem de emekli günlerine bu BAĞKUR yazılıyor. Yani bugün en düşük BAĞKUR basamağına baktığımız zaman 658-700 lira civarında, 700 lirayla on iki ayı çarptığınız zaman 8.500 lira bir para esnaf kardeşimize yardım ediyoruz. Hani diyoruz ya “Bu bütçede esnaf var mı, gariban var mı?” İşte, değerli arkadaşlar, baktığımız zaman Avrupa veya hangi ülkeler yardım ediyor binlerce dolar, bilmiyorum, isimlerini söylemediniz o ülkelerin ama buradaki Türkiye ismini de zikrederseniz, esnafımıza 8 bin liraya yakın yardım yapıyoruz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Nerede, nerede?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Esnafın içerisinde olursanız nerede olduğunu bana sormazsınız. Esnaflarımıza borç değil, diğer hibedir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, lütfen karşılıklı konuşmayalım, lütfen, rica ediyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Evet, direk hibedir. Devlet bir yıl boyunca...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Nerede, nerede?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bakın nerede diyorsunuz, Türkiye'yi biraz inceleseniz, yurt dışına baktığımızda... Yani Türkiye'yi kötülemek yerine Türkiye'de iyi olan şeyleri bir arayıp da bulsanız, baksanız, çok şey öğreneceksiniz.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hangi bütçeden bahsediyorsun, hangi bütçeden bahsediyorsun?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ama dinlemeyi bilirsiniz... Öğrenin hiç olmazsa.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Değerli arkadaşlar, lütfen konuşmacıyı dinleyelim, rica ediyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Hazineden karşılıyor bu paraları, Hazineden karşılıyor.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hangi paraları?

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Esnaflara verdiğimiz destekleri...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen konuşmacıyı dinleyelim, rica ediyorum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Provoke ediyor Sayın Başkanım, bilerek provoke ediyor.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siz konuşurken nasıl saygı duyulmasını bekliyorsanız konuşmacılara da saygı duyacaksınız değerli arkadaşlar.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Kıymetli Başkanım, bilerek provoke ediyor ki güzel şeyleri söylemeyeyim diye.

Esnafa verilen desteklere devam edelim. 2002 yılında esnaf kefalet aracılığıyla Halkbanktan kullanılan kredilerde toplam 150 milyon bir para veriyorduk esnafımıza. Şimdi baktığımızda, ilk on ayda 39 milyar lira esnafımıza para dağıtmışız. Yüzde kaç faizle? 2002 yılında yüzde 47 faizle dağıtmışız. Şimdi kaç lira dağıtıyoruz? Yüzde sıfır, yüzde 4,5; yüzde 5’le. Yani bunları hayal etseniz rüyanızda göremezdiniz. Yani Türkiye bu noktaya gelmiş.

Faiz indirimli kredilerin toplamına baktığımız zaman, yüzde 4,5-yüzde 5 civarında, 67 milyar lira esnafımıza kredi kullandırmışız. Bunlar hayal değil, bunlar gerçekler. Evet, bunları bilmek lazım, bunları belirtmek lazım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Uğur Bey, toparlayabilirsek çok memnun olurum.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, daha “bismillah” dedik, “Toparlayalım.” dediniz. Yani gaza basmaya gerek yok o zaman, hemen direksiyondan inmek lazım. Yeni başlıyoruz inşallah.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ekonomik İstikrar Kalkanı Paketleri olarak esnafımıza otuz altı aya kadar vadeli, yıllık 4,5 faizli, altı ay ödemesiz kredilerimiz devam ediyor.

Şimdi, pandemi sadece Türkiye’ye mi geldi? Gelmedi. Nereye geldi? Dünyaya geldi. Bütün dünya pandemiyle kasılıp kavruluyor mu arkadaşlar? Etkilenmeyen var mı bütün dünyadaki insanlardan? Etkilenmeyen ülke var mı? Yok. Biz de etkilendik. Dolayısıyla herkes fedakârlık yapmak zorunda. Biz de fedakârlık yapıyoruz. O sözüm ona ülkeleri, dışarıdaki, hayranlıkla, ağzınızı açarak, ballandıra ballandıra anlattığınız ülkeleri anlatırken pandemi sürecindeki o hastaların hâlini niye anlatmıyorsunuz burada? Her şey para demek mi? Niye anlatmıyorsunuz? O Amerika’da, Almanya’da, Avrupa’da, Avrupa Birliği’ndeki ülkelerde pandemi döneminde çekilen çileleri, hastaların tuvaletlerde öldüğünü, kuyruklarda öldüğünü, hastanelerde yatak olmadığını, sokaklarda kaldığını, ranza, sedyeyle sokaklarla atıldığını niye söylemiyorsunuz? Dönüp Türkiye’ye bakıp da “Ya hakikaten Türkiye nerelere gelmiş, ne kadar güzel, gelişmiş bir ülke. Sağlıkta biz bir gün bunları yaşamadık. Bundan dolayı Hükûmetimize, bakanlarımıza teşekkür ediyoruz.” diye niye demiyorsunuz?

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Bizi kıskanıyorlar!

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Ne olur yani bir teşekkür etseniz? Hayranlıkla Avrupa’ya bakacağınıza birazcık yüzünüzü bu tarafa çevirin de Türkiye’nin nereden nereye geldiğini bir görün.

Sayın Bakanım, esnaflarımızda kira stopajı indirimi yaptınız. Bazı sektörlerde katma değerde indirim yaptınız. Bunlar hepimizi, bütün esnaflarımızı rahatlatmış. Bundan dolayı da teşekkür ediyorum.

BAĞ-KUR esnafının eskiden bir gün borcu olsa sağıkta, gidip hastanede muayene olamazdı arkadaşlar, bir gün borcu olsa. Bakın, esnafımız hepiniz, esnaftan geliyorsunuz veya serbest meslekten geliyorsunuz.

CAVİT ARI (Antalya) – Böyle bir şey yok, uyduruyorsun.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Şimdi altmış gün borcu olsa bile esnafımızın gidip istediği hastanede muayene olabiliyor.

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Altmış günü geçince bakılmıyor yine.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Bunların hepsi bizim takdire şayan, alkışlanacak işlerimiz.

“Bütçe tercihlerini değiştirelim.” diyorsunuz, her bütçede de bunu söylüyorsunuz. Nasıl değiştirelim tercihlerimizi? Efendim, “Silaha fazla para ayırmayalım.” diyorsunuz. Israrla bunu söylüyorlar Sayın Bakanım. Biz de ısrarla diyoruz ki: “Güvenliğiniz yoksa orada demokrasi olmaz, bağımsızlık olmaz, orada yaşam dahi olmaz.” Dolayısıyla bütçe tercihlerimizi değiştirmiyoruz. Aynı zamanda silaha da para ayıracağız güvenliğimiz için. Sadece ülkenin güvenliği değil, çevremizde komşularımızla birlikte güvenliğimiz için ne yapacağız? Silaha para ayıracağız. Buna mecburuz.

Bakınız, “insan hakları” diyorsunuz, “demokrasi” diyorsunuz. Bugün Türkiye kapılarını açtı, bütün mağdur ülkelerden gelen bütün misafirlerimizi en iyi şekilde ağırlıyoruz. Hayranlıkla baktığınız o Avrupa ülkelerinin hepsi bir tane daha fazla dışarıdan vatandaş almasın diye, mülteci almasın diye kapılarını kapattılar, denizdeki botları batırdılar. Bunlardan da bahsetmek lazım. Bu vahşice tutumu burada kınamak lazım, kınamamız lazım ama biz hâlâ Türkiye’nin nerelere geldiğini bırakıp başka ülkelere hayranlıkla bakıyoruz.

Efendim, “Bir müteahhide 8 milyar lira bahşış veriyorsunuz bir çırpıda bir kalemde.” diyorsunuz. Bu tamamen yalan bir söylemdir, bu tamamen algı oluşturmaktır ve canlı yayınlayarak “Türkiye’nin işte 5 tane iş adamı” gibi söylemlerle Türkiye’yi karalamaya yönelik bir politikadır. Bu söylemleri tamamen kınıyoruz. Türkiye hiçbir müteahhide 8 milyar lira bir kalemde bahşış vermemiştir. Hadi getirin, hangi müteahhide verdiyse bunu ortaya koyun, hep birlikte gidelim yakasına yapışalım. Ama böyle bir şey yok.

“Yandaş” kelimesini her defasında kullanıyorsunuz, biz de ısrarla böyle bir şey olmadığını defaten söyleyeceğiz. Bizim 84 milyon yandaşımız var, değil 84 milyon, bütün mağdur vatandaşların hepsi bizim yandaşımız. Biz onların hepsine bütçemizden inşallah para ayıracağız, ayırmaya da devam ediyoruz.

Efendim, bir de özellikle Sayın Bakanım, şunu ısrarla söylüyorlar: “İşte Kürt illeri canlı bağlantı yaparak...” Türkiye’de “Kürt ili” diye bir şey yok.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Son bir dakika ek süre veriyorum Sayın Aydemir.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Sayın Başkanım, ben de Yaşar Kırkpınar’dan kullanmak istiyorum hakkımın son iki-üç dakikasını.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Lütfen artık tamamlayalım Sayın Aydemir

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Evet, bu algıyı oluşturmaktan vazgeçelim. Daha sonra diğer arkadaşlarımız da gelip: “Efendim, dili sürçtü, Kürtlerin yoğun yaşadığı il olarak bahsetmek istedi...” Evet, Kürt kardeşlerimin yoğun yaşadığı iller vardır, bunları kabul ediyoruz ama 81 il Türkiye Cumhuriyeti’nin ilidir, herhangi bir ayrımcılığa burada tahammülümüz yoktur, sabrımız da yoktur. Dolayısıyla bu kelimeleri, bu cümleleri kullananları kınıyorum, bir daha da böyle cümleler kullanmasını arkadaşlarımız.

Sayın Bakanım, pandemi döneminde ihracatta ekim ayında hakikaten tüm zamanların rekorunu kırdınız 17,3 milyar dolarla. Tebrik ediyorum sizi. Gece demiyorsunuz, gündüz demiyorsunuz fellik fellik geziyorsunuz her tarafı, dolaşıyorsunuz, 1 lira daha fazla ihracat yapmak için, 1 lira daha fazla ticareti artırmak için. Gayretlerinizi ben yakinen biliyorum, bundan dolayı da sizlere teşekkür ediyorum. Yolunuz... Sayın Bakanım, tabii arkamdan da birisi koşturunca insan ne konuşacağını da her zaman şaşıyor. Sayın Bakanım, Başkanımın öyle hissediyorum sanki “Hadi konuyu toparla.” diye...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, artık teşekkür edelim Sayın Aydemir.

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Evet, çok teşekkür ediyorum Sayın Başkanım müsamahanızdan dolayı.

Sayın Bakanım, ben tekrar bütçenizin hayırlı olmasını, her kuruluşunun bereketli olmasını Cenab-ı Allah’tan temenni ediyorum. Yolunuz açık olsun, yolunuz aydınlık olsun diyorum. Hayırlı olsun bütçeniz.

Sağ olun.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Aydemir.

Şimdi, ben öncelikle tabii katkıda bulunan bütün arkadaşlarımıza, görüş, öneri, eleştirileriyle katkıda bulunan bütün değerli Komisyon üyelerimize ve Komisyonumuza gelen milletvekilli arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Şimdi müzakerelerimizi tamamladık, soru bölümüne geçiyoruz.

Sayın Bakana soru sormak isteyen değerli milletvekillerinin sisteme giriş yapmalarına gerekmektedir. Komisyon üyelerimiz için on dakika, diğer milletvekillerimiz için beş dakika olmak üzere toplam on beş dakika soru taleplerini karşılayacağım. Sonra da Sayın Bakanımız Pekcan’a cevap için, son sunumları için söz vereceğim.

Şimdi soru-cevap işlemini başlatıyorum.

Sayın Kuşoğlu, buyurun lütfen.

BÜLENT KUŞOĞLU (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanım, geçen yılla bağlantılı 2 soru soracağım. AB’yle gümrük birliğinin güncellenmesi konusunda geçen yıl “2-3 ülkeyle görüşüyoruz, onları ikna edince gerçekleşecek.” demiştiniz. Ne oldu? Hangi ülkelerdi bunlar? Birincisi bu. İkincisi, hamiline yazılı pay senetlerinin takibiyle ilgili olarak da “Geçen yıl hazırlıklarımız tamamlandı, onu Meclis gündemine getiriyoruz.” demiştiniz, “Yürürlüğe girmesini bekliyoruz.” demiştiniz. O konu ne oldu? Bir de onunla ilgili açıklamanız olursa memnun olurum.

Teşekkür ettim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Garo Paylan...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, ilk kez bir durumla karşı karşıyayız. Bütün siyasi partiler bu zincir marketlerle ilgili şikâyetlerini belirttiler ve bir mutabakat var bu konuda, 5 siyasi parti de aynı görüşte. İlk kez böyle bir şey oluyor Mecliste uzun zamandır. Yani bu anlamda bütün siyasi partiler bu görüşteyse hep beraber zincir marketlerin...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Siyasi parti üyeleri diyelim, “siyasi partiler” demeyelim de. Tamamı olmayabilir.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Üyeleri evet, haklısınız. Üyeleri diyelim.

Burada söz alan siyasi parti üyeleri olarak söylüyorum, aynı fikirdeyiz ve bu konuda birlikte bir yasa önerisi çalışmaya ne dersiniz?

İkinci sorum Sayın Bakan: Bütçenizde iş yerleri kapatılan esnafları desteklemek için ne kadarlık bir kaynak var ya da kaynak var mıdır?

Sayın Bakan, bir de sahte içki konusunda pek çok vatandaşımızı kaybettik. Dünyada olmayan bir şekilde fahiş vergilerle karşı karşıyayız. Bir vatandaşımız 200 liraya bir rakı elbette alamıyor ve bu kaçak içkinin de önünü açıyor. Bu fahiş vergileri düşürme konusunda düşünceniz var mıdır?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum Sayın Paylan.

Sayın Erol Katırcıoğlu...

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben, rekabetle ilgili bir soru sormak istiyorum. Bildiğiniz gibi konuşmamda da söyledim, özellikle medyada tekelleşme artık dur denmesi gereken bir düzeyde, yani medyada tekelleşme beyaz eşya sanayisindeki tekelleşmeye benzemez. Bu daha çok ülkenin demokrasisiyle ilgili imaları olan bir durum. Dolayısıyla da sorum şöyle: Özellikle medya sektöründe çapraz mülkiyet ilişkilerine bakan bir çalışma yaptınız mı veya yapmadıysanız böyle bir çalışma yapmayı düşünüyor musunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Teşekkür ederim.

Sayın Durmuş Yılmaz...

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sayın Bakanım, gündüz görüşmeleri esnasında söylediğim hususu tekrar bir kere daha gündeme getirmek istiyorum.

Bugün itibarıyla bütün olan bitene ve bu kadar faiz artışına rağmen, gün içerisinde Türk lirası yüzde 3 değer kaybetti ve Allah korusun bu belki de devam edecek.

Dolayısıyla bizim ne yapıp yapıp ithal girdisine bağımlılığımızı ortadan kaldırmamız lazım. Gündüz söyledim, tekraren söylüyorum. Lütfen, bu çalışmayı bir yaptırın, isminizle anılsın ve Türkiye'deki sanayi politikasına bir yön versin. Sizden istirhamım bu. Gelecek sene burada bunun açık ve net olarak Türk toplumuyla paylaşılmasını istiyorum.

İkinci bir husus: Gün içerisinde yine tartıştık. İktidar partisinden arkadaşımız da söyledi. Uşak Organize Sanayi Bölgesi'ndeki dericiler beni de aradılar, 2 tane de not gönderdiler. Anladığım kadarıyla olay şu: Türkiye'de deri işlenip mamul maddeye dönülsün, dolayısıyla katma değeri yüksek ürün satılsın diye böyle bir karar alınmış fakat demek ki bu hiç çalışmıyor. Yani ham maddeyi üreten dericiyle o deriyi kullanıp çanta, elbise, mont vesaire üretenin arasındaki iç ticaret hadleri ham madde üretenin aleyhine değişmiş.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ - Sayın Yılmaz, sorumuzu sorabilirsek.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Sorum şu: Bu insanların şöyle veya böyle bir şekilde bilgilendirilmesi lazım ve dolayısıyla Uşak Ticaret ve Sanayi Odasının yetkilileri kimse, gidip bu insanlara niye bu işin yapıldığı ve ticaret haddinin onların aleyhine nasıl değiştiği ve onların kayıplarının nasıl telafi edileceği izah edilsin diye düşünüyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz Sayın Yılmaz.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Özür dilerim.

Üçüncü bir husus: Sayın Hazine ve Maliye Bakanı -giden Bakanımız- ekim ayı içerisinde dedi ki: “Ekimde standart dışı altın ithalatımız var. Bu altın ithalatında herhangi bir parasal bedel ödemedik. Dolayısıyla bunun karşılığında herhangi bir para yoktur.”

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Yalnız Sayın Yılmaz, bu bölüm soru sorma bölümü. Kısa ve net sorular sorarsak çok sayıda bekleyen arkadaşımız var.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Tamam, soruyorum: Şimdi, bu standart dışı altını Türkiye’ye hangi ülke gönderdi, kaydı nasıl yapıldı, Türkiye’de nasıl bir işleme tabi tutuldu, geri çıkışı yapıldı mı, yapıldıysa nereye gönderildi?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bekir Kuvvet Erim...

BEKİR KUVVET ERİM (Aydın) – Sayın Bakanım, taşınmaz ticareti yetki belgesi, ikinci el motorlu kara taşıtları ticareti yetki belgesi; bunlar çok yerinde yaptırımlar, yetki belgelerinin olması, herkesin, önüne geleni yapmaması için. Bunların süreleri -tahminim uzatıldı- tekrar uzatılacak mı, katı mıyız? Bence bu iş artık kestirip atılmalı, herkes almalı diyorum bu belgeleri ve ona göre herkes işini usulüne uygun yapmalı. Yani oyunu kuralına göre oynamalıyız diyorum. Bilmiyorum siz ne düşünüyorsunuz?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz Sayın Erim.

Sayın Ekrem Çelebi...

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Sayın Bakanım, İran devletiyle Türkiye Cumhuriyeti devleti arasında bir serbest bölge anlaşması vardı. Dolayısıyla bu benim de 24’üncü Dönem milletvekili olduğum dönemde gerçekleştirilmişti ama şimdiye kadar pek bir merhale alamadık.

İkinci sorum: Gürbulak Sınır Kapısı’na daha çok mal sevkiyatının giriş ve çıkışının yapılması olabilir mi?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederiz.

Şimdi, Sayın Emine Emecan, buyurun.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Beni atlar mısınız?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Peki.

Sayın Necdet İpekyüz...

NECDET İPEKYÜZ (Batman) – Sayın Bakan, özellikle Suriye’den zeytinyağı getirilmesiyle ilgili olarak geçen yıl da sormuştuk. Bu yıl Hatay Ticaret Odası da bunu söyledi. Kimler nasıl getiriyor ve kimlerden alınıyor? Artık son dönemde buğday, arpa da getirildiği söyleniyor ve bunların tümüyle gayriresmi, kaçak, deyim yerindeyse “Hırsızlık ürünleri” olduğu dile getiriliyor. Bu konuda herhangi bir araştırma var mıdır, yok mudur?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi, Sayın Emecan’a söz veriyorum.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, bugün konuşmam esnasında sorduğum sorulara ek olarak yine bugün çok konuşulan sicil affı, kiradan stopajın kaldırılması ve esnafımıza nakit desteğiyle ilgili konular gündeminizde olacak mı diye sormak istiyorum?

İkinci sorum da: Sağlık Bakanlığının ÜTS sisteminde biliyorsunuz kullanılabilir uygun maskelerin markaları yayınlanıyor fakat piyasada ve eczanede satılan birçok maskenin de markalarının ÜTS sisteminde çıkmadığını görüyoruz. Bu piyasada satılan maskelerin ne kadarının virüs için uygun olduğu konusunda denetim yapıyor musunuz Bakanlık olarak?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz Sayın Emecan.

Sayın Cavit Arı...

CAVİT ARI (Antalya) – Sayın Bakanım, Türkiye’de belki de tek kapalı olan sınır kapısı Van Kapıköy Sınır Kapısı. Buradan günlük yaklaşık yaklaşık 500 İranlının Türkiye’ye, Van’a giriş yaptığı ve böylelikle de Van’ın gerek turizm gerekse ticaret anlamında ciddi bir potansiyel taşıdığı ifade edilmekte. Şimdi ise İranlıların sadece bu kapıyı Türkiye’nin başka illerinden gelen turistlerin çıkış kapısı olarak kullandığı ifade edilmekte. Van halkı, Van esnafı bu kapının İranlıların girişine ne zaman açılacağını merak etmektedir. Bu konuda sizden somut bir cevap alabilirsek Van halkı adına bir müjde olacaktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Süleyman Girgin...

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler.

Sayın Bakan, ürünlerin hale gelmesi ve hal içinde işlem görmesi bakımından müstahsil makbuzu kestiren ve ürünleri hal içinde işlem gören üreticilerimize teşvik verilmesi hususunda bir çalışmanız var mıdır?

Batı Akdeniz Bölgesi’nde 3 bin lira sabit fiyatla domates alımı yapıldığı söylenmekte. Bu, serbest rekabet koşulları bakımından yasal mıdır?

Üreticilerimizin alacaklarının hak kaybına uğramaması için mal teslim fişinin mevzuata eklenmesi ve mal teslim fişi vermeyen üreticiyi zarara uğratanlara karşı tedbir olarak hal zabıtasına denetim ve yasal işlem yapması için yetki verilmesi için bir çalışmanız var mıdır?

Toptan ticaretin sadece toptancı hallerinde yapılması, hal dışında toptan ticarete müsaade edilmemesi yönünde bir çalışmanız var mıdır?

Üreticilerin meslek mensuplarına teslim ettikleri malları belgelendirebilmeleri açısından yönetmeliğe mal teslim sözleşmesi örneği dâhil edilerek kullanımının zorunlu hâle getirilmesi konusunda bir çalışmanız var mıdır?

Son olarak, üretim bölgesi toptancı hallerinde piyasa fiyatlarının kimler tarafından ne şekilde oluşturulacağının yeniden ve net bir şekilde düzenlenerek bir fiyat tespit komisyonunun kurulması ve bu komisyonun mevzuata dâhil edilmesiyle komisyonca belirlenen fiyatlara o bölgeden yapılacak bildirimlerle bağlayıcılık kazandırılması yönünde bir çalışmanız var mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Şimdi Komisyon dışından arkadaşlarımıza geçiyorum.

Sayın Murat Sarısaç...

MURAT SARISAÇ (Van) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Cahit Bey sağ olsun, benim yerime Kapıköy sorusunu sordu, ben ikincisinden devam edeyim Sayın Bakan.

Bu pandemi sürecinde iş yapamayan, kredi borcu altında ezilen Van esnafına yönelik bundan sonrası için sosyal devletin gerektirdiği tedbirler alınacak mıdır?

Bir de Sayın Bakan, Vanlı tüccarın İran'dan getirdiği tonlarca karpuzla bir gecede getirilen yüzde 300'lük baskın vergi Van halkında batıdaki çiftçiler için kendilerinin mağdur edildiği hissini uyandırmıştı. Zaten zor durumdaki Vanlı karpuzcu esnafa bir uyarıda bulunmayı veya bir ara formülle mağduriyetlerini gidermeyi deneyemez miydiniz?

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederiz.

Sayın Deniz Yavuzıılmaz...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Bakan, öncelikle size başsağlığı diliyorum.

Sayın Bakan, sözleşmeli olarak görev yapan narkotik polisi olur mu? Olmaz. O zaman gümrük muhafaza memurunun sözleşmelisi nasıl oluyor? Sözleşmeli gümrük muhafaza memurlarını niye kadroya almıyorsunuz?

Kaçakçılık ve ceza gerektiren durumları ortaya çıkaran gümrük personeline ikramiye uygulaması vardı, bu uygulama 2009 yılında kaldırıldı. Size çok net bir soru: Bu ikramiye uygulamasını neden kaldırdınız?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Sayın Sibel Özdemir...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Sayıştay raporunuzda çok dikkatimi çeken bir değerlendirme var, bazı personel ödemelerinde aylık maaş tutarının çok fahiş tutarlara ulaştığı görülmüş. Destek kapsamındaki bir personelin aylık brüt maaşının 140.595 TL olduğu saptanmış. Söz konusu tutarın içerisinde olmaması gereken ödeme kalemlerinin olduğu görülmüş. Gerçekten aylık maaş desteği tutarının sınırlandıran herhangi bir hükmün bulunmaması destek uygulamasının amacına ulaşması açısından önemli bir risk, bu konuda ne diyorsunuz?

Brexit'le ilgili durum ne aşamada Sayın Bakan, biraz daha detaylı bilgi verebilir misiniz?

Sayın Cora tır kuyruklarından herkesin memnun olduğunu söyledi ama benim doğu bölgesindeki illerde yapmış olduğum görüşmelerde sınır kapılarındaki çok ciddi tır kuyrukları, bürokratik engeller ve düzensizliklerden çok büyük şikâyet vardı. Bu konuda...

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

Sayın Şahin...

FİKRET ŞAHİN (Balıkesir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, Balıkesir'de son Covid tedbirleri çerçevesinde 3.904 esnaf iş yerini kapattı, lokantalarda iş kaybı yüzde 80 civarında. Esnafımız hiç olmazsa en az asgari ücret seviyesinde nakit destek beklemektedir.

Yine Balıkesir merkezde gümrük müdürlüğünün bir an önce göreve başlamasını talep ediyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

Böylece soru-cevap kısmının sorular kısmı tamamlanmıştır.

Şimdi, Ticaret Bakanımız Sayın Pekcan’a ifade edilen bütün bu görüşler, eleştiriler ve sorulara cevap vermek üzere otuz dakika süreyle söz hakkı veriyorum.

Buyurun Sayın Bakanım.

TİCARET BAKANI RUHSAR PEKCAN – Teşekkür ederim Başkanım.

Plan ve Bütçe Komisyonumuzun çok Kıymetli Başkanı, çok Kıymetli Başkan Vekili, çok kıymetli üyeleri ve sayın milletvekilleri; ben öncelikle hepinize özverili çalışmalarınız için ve anneciğime iletmış olduğunuz taziye ve dualar için hepinize Allah razı olsun demek istiyorum. Ben de kaybettiğiniz yakınlarınıza Allah’tan rahmet diliyorum, sizlere de sağlıklı, uzun ömürler diliyorum.

Şimdi, önce Sayıştay raporlarından başlayayım.

Otuz dakika çok kısa bu kadar soru için.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerekirse bir miktar ek süre veririz Sayın Bakanım. Bir de yazılı cevap hakkınız da var biliyorsunuz.

TİCARET BAKANI RUHSAR PEKCAN – Yetiştiremediğimiz bütün soruların cevabını yazılı olarak size vereceğiz.

Şimdi, Sayıştay bulgularına ilişkin, Sayıştay raporunda çok önemsedığımız bir durum “Kamu zararı olarak ifade edilebilecek hiçbir tespit bulunmamaktadır.” diyor, kamu zararı tespitlerde yok. Bakanlığımız mali rapor tablolarının “Denetim Görüşünün Dayanakları” bölümünde 11 bulgunun -belirtilen hesap alanları hariç- tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği de vurgulanmaktadır. Bu bulguların 5 tanesi yerine getirildi, 3 tanesine de diğer bakanlıklarla beraber çalışılmakta, 3 tanesine biz tam olarak iştirak etmiyoruz. Ancak Sayıştay raporunda ihracat destekleri konusunda yürütülen iş ve işlemlerle ilgili olarak bulgulara yer verilmiş olup uygulamadaki aksaklıkların giderilmesi gerektiği belirtilmiş. Bu bağlamda, ben Rehberlik ve Teftiş Kurulu Başkanlığımızı görevlendirdim ve bu bulgularla ilgili önce Bakanlığımız olarak bizim tespit edip yerine getirmemizi ve tarafıma da her ay raporlanmasını istedim.

2018’deki 16 bulgunun 4 tanesi tamamlanmış, 1 tanesi bulgulardan çıkmış, 3 tanesi bu yıl çözülmüş, diğerleriyle ilgili de çalışma sürmekte ve mevzuat açısından sorun olmadığı değerlendirilmektedir. 2019 Sayıştay raporunda yer alan 41 bulgunun 16 tanesi tamamlanmış durumda, 13 bulgu için 6 tanesi diğer bakanlıklarla olmak üzere çalışmalarımız sürmektedir.

Gündeme gelen konularla ilgili... “Destekleme Fiyat İstikrar Fonu giderlerinin hesap işlemlerinin Bakanlık mali tablolarından izlenememesiyle ilgili...” Burada Hazine ve Maliye Bakanlığıyla beraber mevzuat çalışması yapıyoruz ve bunu tamamlayacağız.

Yap-işlet-devret modeliyle yaptırılan gümrük kapılarına ilişkin işlemlerin hatalı olmasıyla ilgili... O da gündeme gelmişti Bülent Bey, onu da tamamladık.

“Bakanlık adına ayrılan kantar payı gelirlerin mevzuat hükümlerine aykırı olarak şirket hesabında tutulması, Kamu İhale Kanunu hükümlerine uymadan yapılması...” öncelikle TOBB Gümrük ve Turizm İşletmeleri AŞ ve UMAT Gümrük ve Turizm İşletmeleri AŞ tarafından imzalan yap-işlet-devret sözleşmeleri 3996 sayılı Bazı Yatırım ve Hizmetlerin Yap-İşlet-Devret Modeli Çerçevesinde Yapıtılması Hakkında Kanun kapsamındadır. Anılan kanunun 5’inci maddesi gereğince bu sözleşmeler özel hukuk hükümlerine tabi olup 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ve 4734 sayılı

Kamu İhale Kanunu hükümlerinin kapsamına girmemektedir. Ayrıca kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu olan TOBB tarafından Bakanlık payı gelirlerinin Bakanlığımız adına bankada tutulması bu doğrultuda bir kanuna aykırılık teşkil etmemekte ve gelirlerin en yüksek kanuni faiz oranına göre değerlendirilmesi hususu da tarafımızca takip edilmektedir. Gene bu madde doğrultusunda, forklift ve temizlik iş makinasının taşınır kayıtlarını alınması işlemi de gerçekleştirilmiştir.

TURQUALITY kapsamında, ihalesi olarak “Bakanlıkça belirlenmiş firmalara verilmesi.” diye bir madde var, Bulgu 2’de. Tam okumuyorum ki zamandan kazanayım. TURQUALITY Programı kapsamına alınmış şirketlerin, TURQUALITY Programı kapsamına alınan markalara ilişkin Bakanlığımızca mevzuat kapsamında yetkilendirilen danışmanlık şirketlerince gerçekleştirilecek Gelişim Yol Haritası Çalışması yaptırmaları zorunludur. Kriterleri sağlayan her firma destek programımız kapsamında yönetim danışmanlığı firması olarak akredite olabilir. TURQUALITY Programı kapsamında mal sektörüne yönelik 7, hizmet sektörüne yönelik 6 yönetim danışmanlık firması bulunmaktadır. Yararlanıcılar hangi danışman firmayla çalışacaklarına kendi kaynak planları, ihtiyaçları ve bütçeleri üzerinden kendileri karar vermektedir. Bu bakımdan, rekabetçi fiyat oluşumunun önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır. Firmaların faydalanabilecekleri desteklere ilişkin miktar limitleri her yıl güncellenmekte, bu çerçevede standart olmayan ve firmaya özel olarak hazırlanması ve nitelikli olması gereken çalışmanın ihale süreciyle gerçekleştirilmesinin TURQUALITY Programı’nın amaçlarıyla uyumlu olmadığı değerlendirilmekte. Firmalar kendi danışmanlık firmalarını kendileri seçmektedirler.

Ege Serbest Bölgesi genişleme alanıyla ilgili... Serbest bölgeler mevzuatı gereğince Millî Emlak Genel Müdürlüğü tarafından acele kamulaştırma işlemi tesis edilmesi hususu Bakanlar Kurulu tarafından karara bağlanmıştır, acele kamulaştırmayla idare, taşınmaz üzerinde hızlı bir biçimde tasarrufta bulunabilme imkânına kavuşmakta ve bu kararın uygulanması açısından mülkiyet sahiplerinin karar esasına itiraz hakkı bulunmayıp yalnızca kamulaştırma bedeline itiraz hakkı bulunmaktadır. 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu’nun 27’nci maddesine göre acele kamulaştırmaya konu alanların toplulaştırılarak hazine adına tesciline ilişkin işlemlerin yapılmasına hâlihazırda bir engel bulunmamaktadır.

“TURQUALITY Programı kapsamında desteklenen firmaların çoğunluk hisseleri yabancı şirketlere satılan markaların desteklenmeye devam edilmesi...” Öncelikle, ben bilgi vermek isterim ki TURQUALITY kapsamındaki desteklerin bir limiti yoktu. Biz, ülke ve marka bazında bunu beş yılla sınırladık. Ayrıca, performans kriteri getirdik, bu performans kriterlerini sağlayamayan markalarımızın, önce destek oranı yüzde 50’nin altına düşürülüyor -yüzde 25’e kadar- tekrar sağlayamıyorsa da programdan düşürülüyor, beş yılı beklemiyoruz. Gerekli kriterleri taşıyan, Türk Ticaret Kanunu’na göre kurulmuş tüm firmalar TURQUALITY Destek Programı kapsamına girebilmektedir. TURQUALITY Programı kapsamında, yabancı firmaların üzerine tescilli bulunan yabancı markaların desteklenmesi ve buralara kaynak aktarımı söz konusu değildir. Desteklenen Türk markalarının büyümeleri, ihracat potansiyelinin artması ve yabancı yatırımcıların kârlı ve başarılı şirketlerimizi bünyelerine katmak üzere Türkiye’ye yönelmeleri ticaretin doğasıdır. Destek kapsamındaki markaya yabancı sermayeli hissedarın ortak olması ve yabancı sermaye tarafından satın alınması o şirketin Türk şirketi olmasını ve o markanın Türk markası olduğu algısını değiştirmemektedir.

“Mal TURQUALITY’si kapsamında desteklenmesi gereken ayakkabı markasının hizmet TURQUALITY’si kapsamında desteklenmesi dolayısıyla daha fazla oranda destekten faydalanması...” Dünya Ticaret Örgütü Hizmet Ticareti Genel Anlaşması çerçevesinde yer alan hizmet sektörlerinin listede toplam 163 adet hizmet sektörü yer almakta olup perakendecilik hizmetleri “dağıtım hizmetleri” ana başlığı altında sıralanmaktadır. Aynı şekilde, OECD tarafından yapılan Genişletilmiş Ödemeler

Dengesi hizmet ticareti sınıflandırılmasının dayanağını oluşturan uluslararası çalışma ve perakendecilik hizmetinin ticarete konu ürünlerin müşterilere uygun lokasyonlarda sunulmasını ifade eden dağıtım hizmeti olduğunu ifade etmektedir.

Öte yandan, söz konusu bulguda yararlanıcının yurt dışı birimlerinde yer alan yabancı markaların miktarının tespit edilerek ödenen destek miktarının bu oranda kesilmesi yönündeki değerlendirme üzerine, bahse konu firmanın yurt dışı birimlerinin bulunduğu ilgili ülkedeki ticaret müşavirlerimize söz konusu birimlerde yer alan yabancı marka oranlarının tespitine ilişkin talimat iletilmiş olup gelen tespitler çerçevesinde indirim tespit edilmektedir. Bu yönde Sayıştaya uyuyoruz.

“Hizmet TURQUALITY’si kapsamında bir ayakkabı firmasının kiraladığı yurt dışı birim için birim alan kirası ödenmesi gerekirken yapılan sözleşmede belirlenen kira bedeline ortak kullanım giderinin dâhil edilmesi...” Bu bulgu ve tespitler yerine getirilerek tamamlanmıştır.

“Hizmet TURQUALITY’si kapsamında ayakkabı firmasının yurt dışı birimleri için zorunlu ön koşul olan ticaret müşavirliği onayı yerine genel müdürlük yazısı dikkate alınarak desteklenmesi...” Irak’ta yaşanan iç karışıklık hâliyle büyükelçimizin güvenlik endişeleri doğrultusunda Bağdat Ticaret Müşavirliğimizce bildirilen... Bakanlığımızca haklı ve mücbir sebep hâli olarak değerlendirilmiş olup 2015/9 sayılı Karar’ın 37’nci maddesindeki yetkiye dayanılarak uygulamada yaşanan bu özel durumun çözümü ona ihdas edilmiştir.

Ticaret Bakanlığının ihracatı artırmaya yönelik sunduğu devlet destek ve yardımlarının etkin bir izleme ve etki değerlendirmesine tabi olmaması, Bakanlığımızca destek mekanizmalarına ilişkin performans değerlendirme çalışmaları gerek Cumhurbaşkanlığı kararnamesi gerekse ilgili mevzuattaki hükümler gereğince etki analizleri kapsamında gerçekleştirilmekte, gerekli kriterleri karşılamayanlar destek programından çıkarılmaktadır. Ayrıca, firmalarımız için beklenen etkiyi yaratmayan mevzuatlar revize edilmekte ya da yürürlükten kaldırılmaktadır. Öte yandan, Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu ve Hazine ve Maliye Bakanlığı Ekonomik Programlar ve Araştırmalar Genel Müdürlüğü nezdinde bakanlıklarca yürütülen devlet desteklerinde etki analizinin nasıl yapılması gerektiğine ilişkin de bir çalışma ayrıca yürütülmektedir.

Çok gündeme gelen konulardan bir tanesi de vergi, resim, harç istisnasıyla ilgiliydi. Malumları olduğu üzere, her hangi bir kuruma, şirkete veya kimseye, dayanağını açıkça Anayasa ve kanundan almayan bir vergi istisnası veya muafiyeti tanınması mümkün bulunmamaktadır. Bakanlığımız yatırımcı bir Bakanlık olmayıp ihaleleri yapan bakanlık konumunda değildir ancak ihaleleri yapan yatırımcı bakanlıklar tarafından ihalelerin uluslararası ihale olduğuna dair Bakanlığımıza belge sunulmaktadır. Bu kapsamda, belgedeki tutar yüklenilen işin faaliyet değerini göstermekte olup bu tutarda bir vergi, resim, harç istisnası söz konusu değildir. En yüksek damga vergisi tutarı kanunen 3.239.556 lira 40 kuruş 2020 için ve vergi, resim, harç istisnası kapsamında en fazla sadece bu tutara istisna uygulanabilmektedir. Ancak firmaların üst limit dâhilinde ne kadara kadar bir damga, resim istisnasından yararlandığı ise belge düzenlendiği tarihte değil, sürenin sonunda belli olmaktadır. Onun için belgenin düzenlendiği tarihte gündeme alınamamaktadır.

Gümrük birliğinin güncellenmesiyle ilgili AB’nin karar alma süreçlerinde Türkiye’nin yer alması, Avrupa Birliğinin 3’üncü ülkelerle STA’larına taraf olma zorunluluklarımızın giderilmesi konularındaki yapısal sorunların çözümü, AB’yle ticari ilişkiler alanının kamu alımları, dijital tek pazar, iş kurma serbestisi, hizmet ticaretini kapsamı, tarım tavizlerinin genişletilmesi biçimindedir. Bu süreçte, iki tarafın da gündeminde ya da gündeme getireceği sorunların karşılıklı anlayış ve çıkar temelinde ele alınması mümkün olacaktır. Bu gerekçelerle, iş dünyamızın ve Avrupa Birliği iş dünyasının da istekli olduğu, hem Türkiye’nin hem Avrupa Birliğinin karşılıklı fayda elde edeceği bir süreç olan gümrük

birliğinin çağın koşullarına uygun olarak güncellenmesi amacıyla müzakerelerin bir an önce başlaması hususunda Bakanlık olarak yoğun temaslarımıza devam ediyoruz. Sadece 2020 yılı içerisinde biz 44 görüşme gerçekleştirdik 27 ülkeyle ve bunlardan 30 tanesini ben şahsen gerçekleştirdim. Bizim Almanya'nın dönem başkanlığında bu Gümrük birliği güncellemesini gerçekleştirmektir amacımız ama...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) - Demokratik kriterler var bunun için.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, lütfen, ikili konuşmayalım.

TİCARET BAKANI RUHSAR PEKCAN – Şu ana kadar benim önüme demokrasi kriterler konmadı ama o sürecin başlaması sürecinde gündeme gelebilir ama şu anda bununla ilgili bir şart koşmuş değil, yeter ki süreç başlasın. Tabii ki, karşılıklı bizim taleplerimiz olduğu gibi onların da talepleri olacaktır ama sürecin başlaması önemli.

Yine, Bülent Bey'in, hamiline yazılı pay senetlerinin sahiplik bilgisinin takibine ilişkin Türk Ticaret Kanunu'nda yapılması öngörülen mevzuat değişiklik çalışmaları Bakanlığımızca tamamlanmış olup önümüzdeki dönemde Meclisimizin gündemine gelmesini bekliyoruz.

Bunların dışında, esnafla ilgili, tabii, çok fazla gündeme geldi, esnafa sağlanan indirimli, faiz indirimli, faizsiz krediler ve kredilerin ötelenmesi ve Adıyaman, Elâzığ, Malatya, Giresun ve İzmir'de de yapıldığı üzere ayrıca hibe destekleri de gündeme geldi. Biz, bu doğrultuda, Bakanlığımızın bütçesi ve mevcut mevzuatı çerçevesinde TESKOMB üzerinden Halk Bankası kanalıyla kredi kullanılabiliyoruz. TESKOMB üzerinden...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Hibe?

TİCARET BAKANI RUHSAR PEKCAN – Hibeleri İzmir ve Giresun'daki esnaflarımıza TESKOMB üzerinden verebildik. Tamamen, bütçe ve mevzuat çerçevesine uymak zorundayız ama bizim de Bakanlık olarak bu yönde çalışmalarımız var ve gene, aynı doğrultuda kira, elektrik, su, doğal gaz ödemeleri karşısında belirlenecek miktarda hibe ödeme yardımıyla bulunulması için Hazine ve Maliye Bakanlığına taleplerimiz bulunuyor, görüşmeler de bu doğrultuda sürüyor.

Gene, Hazine ve Maliye Bakanlığınca esnaf ve sanatkâra kullanılan faiz indirimli krediler ve ertelemeler nedeniyle 1 Ocak-31 Ekim tarihleri arasında Halkbanka yapılan gelir kaybı, 2 milyar 626 milyon 623 bin 830 TL olarak bildirilmiştir. Bu dönemde TOBB, oda ve borsa mevduatlarının ilgili bankalara yatırılması suretiyle oluşturulan kaynaktan tacirlerimizin düşük faizli kredi kullanmalarına imkân sağlanmış olup bugüne kadar 50 bin firmaya 3 milyar TL nefes kredisi kullanılması imkânı gelmiştir.

KOOP-DES kapsamında 133 kooperatifin 143 projesine -bütçe tutarı 18 milyon 128 bin 870 lira olan projelere- Bakanlığımızca 13 milyon 648 bin 399 lira hibe desteği verilmiştir. Zaten, KOOP-DES Programı 15 Temmuz itibarıyla yürürlüğe girmiş olup bu rakamı dört ayda sağladık ama bu projeye devam ediyoruz; inşallah, 2021'de de artırmak istiyoruz.

Pandemi döneminde kredi talebi olan esnaf ve sanatkârın taleplerinin karşılanmasında gerekli olan oda kayıt belgesinin alınması taahhüdüne verme şartıyla üç ay sonrasına bırakılma imkânı sağlanmıştır. Bu kapsamda, süre uzatımıyla ilgili talepler değerlendirilmek üzere Halkbank ve Hazine ve Maliye Bakanlığına iletilmektedir. Büyük bir olasılıkla, Bakan Yardımcımız, yarın, Halkbank Yönetim Kurulunda bu konuyu tekrar gündeme getirecekler.

Ayrıca, esnaflara yönelik sadece kamu kaynakları değil; biz, Bakanlık olarak yeni bir çalışma daha başlattık, inşallah, yakın zamanda bunun duyurusunu yapacağız. Biz de esnafların mağdur olduğunun farkındayız ve kamu kaynaklarının en iyi şekilde kullanılması için başta Cumhurbaşkanımız olmak üzere “Bu yönde neler yapabiliriz?” değerlendirmesi yapıyoruz.

Bunun dışında, kamu kaynakları dışında, global firmalarla iletişime geçtik biz, Bakanlık olarak ve onların sosyal sorumluluk projeleri kapsamında esnafa ne gibi destekler verebiliriz, onlar üzerinde de çalışmalarımız var.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – “Global şirketler” derken hangi global şirketler?

TİCARET BAKANI RUHSAR PEKCAN – Bir tamamlayayım.

Fransız mallarına boykot çağrıları konusunda, boykot konusunda Dışişleri Bakanımız açıklama yaptı. Biliyorsunuz, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Türk mallarına boykot uygulanması hâlinde Fransız mallarının boykot edilebileceği tepkisini vermiştir. Bununla birlikte gümrük birliğinin tarafları olan ne Fransa Türkiye’ye boykotta bulunmuş ne de Türkiye Fransa’ya boykotta bulunmuştur. Gümrük birliğinin güncellenmesi ve ticaret hacmimizin büyütülmesi ana gündemimiz.

Suudi Arabistan’ın Türk ürünlerine karşı sistemli bir caydırma politikası hakkında Bakanlığımıza temmuz ayından bu yana yoğun bir şekilde sorunlar intikal etmektedir. Konuyla ilgili, ben muhatap Bakanla defalarca görüştüm, özelden de resmî olarak da görüşmeler yaptık ve ancak burada resmî bir duruşlarının olmadığını her seferinde bize bildirdiler, bunun özel sektörün talepleri olduğunu hep gündeme taşıdılar. Biz de DTÖ üyesi olmaktan kaynaklanan hak ve yükümlülüklerimiz çerçevesinde, ticari ve ekonomik ilişkilerimizdeki sorunların çözümü hususunda somut adımlar beklediğimizi ilettik. Muhataplarımızca, tarafımıza, resmî hiçbir kararın olmadığı, bazı istisnai sıkıntılar olduğu dile getirildi. Biz de Dışişleri Bakanımızla beraber en üst düzeyde konuyu gündeme taşıyoruz.

Tabii, burada, esnaflara Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız, Hazine ve Maliye Bakanlığımız tarafından verilen krediler, taksit tutarları, esnaf kredi kartı, TESKO M P kredileri, Kredi Kefalet Kooperatifine kredi borçları, esnaflara yaptığımız bilgilendirmeler, bilgilendirme toplantıları, e-ticaret, e-ihracat eğitimleri, pazarcı esnafı eğitimleri, esnaf buluşmaları gibi ve sıfır faizli kredi, kredi geri ödemelerinin ertelenmesine ilişkin bilgiler mevcut. İlk dosyam bundan ibaret.

Sayın Garo Paylan’ının Yeşil Mutakabat’la ilgili bir sorusu vardı. Avrupa Yeşil Mutakabatı kapsamında, sınırda karbon düzenleme mekanizmasıyla ilgili çalışmaları başlatmış olup bu mekanizmanın gümrük vergisiyle eş etkili bir karbon vergisi getirmesi ihtimali bulunmakta. Buna ilişkin teklifin kapsam ve tasarısının 2021’de açıklanması beklenmekte. Gümrük birliğinden kaynaklanan haklarımızın korunması ve böyle bir mekanizmanın ticarete korumacı bir engele dönüşmemesi, gerektiğinde ilişkili resmî görüşlerimizi hâlihazırda Komisyonla paylaşmış bulunuyoruz ve konuyu önümüzdeki dönemde de Avrupa Komisyonu’na ele almayı öngörmekteyiz. Ayrıca, önümüzdeki on yıllık dönemde buraya 1 trilyon euroluk bir kaynak aktarmayı planlıyorlar. Türkiye’nin de bu kaynaklardan faydalanması bizim için son derece önemli. Bu süreçte, Bakanlığımız, Bakan Yardımcımız düzeyinde diğer tüm bakanlıkların katılımıyla bir çalışma grubu gerçekleştiriyor ve mutat toplantılar yaptık ve daha sonra bu çalışma grubuna özel sektörümüzü de dâhil ettik, özel sektörle de nelerle karşılaşabileceğimize yönelik yakın iş birliği içerisinde çalışıyoruz. Özellikle, öncelikli olarak karbon emisyonu yüksek olarak değerlendirilen demir çelik, çimento, cam, seramik sektörleri, daha sonra da tekstil, hazır giyim, otomotiv, otomobil yan sanayisi gibi kaynak kullanan sektörler öncelikli olacak gözüküyor.

Marketlerde yerel ürünlerin ve coğrafi işaretli ürünlerin yer almasıyla ilgili, satış alanlarının en az yüzde 1'ine tekabül edecek şekilde raf alanı coğrafi işaretli ürünler ile yöresel ürünlerin satışına ayrılmaktadır. Coğrafi işaretli ürünler ile yöresel ürünlerin market raflarında daha fazla yer bulmasına ve pazara ulaşmasını sağlamaya yönelik kanun değişikliği çalışmaları yürütülmektedir. Tarafımızca yapılan çalışma tamamlanmıştır. Bakanlığımızca, perakende işletmelerin coğrafi işaretli ürünler ile yöresel ürünlere ayrılan yüzde 1'lik raf alanını 5 katına kadar artırma yetkisini planlamaktayız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Marketlerin çıkartılmasını istiyoruz Sayın Bakanım.

TİCARET BAKANI RUHSAR PEKCAN – O mesajınızı aldık. Onunla ilgili de ayrıca bir çalışmamız var.

Bu da gene, sizin esnaf konusu onunla ilgili sorulara zaten cevap vermiştik. Gerisi hep esnaf...

İsmail Faruk Aksu'nun, piyasaya arz edilecek ürünün insan sağlığı, can, mal güvenliği, hayvan, bitki yaşam sağlığı, çevre ve tüketicinin korunması açısından asgari güvenlik şartlarının sağlanması, Üretici yetkili temsilcisi ve ithalatçıların bu sorumluluklarını yerine getirip getirmediğinin denetimi, kamu kuruluşlarınca, gerek ithalat aşamasında gerekse ürünlerin piyasaya arzı aşamasında ürünler piyasadayken gerçekleştirilmektedir. Piyasa gözetimi, denetimi, ürünün piyasaya arzı, dağıtım aşamasında, ürün piyasadayken de güvenli olup olmadığının denetlenmesi veya denetlendirilmesi faaliyetleridir. Dolayısıyla, etkin bir piyasa gözetimi, denetim sistemi, ürün güvenliğinin olmazsa olmazıdır. Haksız rekabetin önüne geçilmesi için fiziki piyasalarda olduğu kadar elektronik piyasalarda da ürün güvenliğine yönelik denetimlerin yapılmasını sağlamak ve denetimleri etkinleştirmek önemlidir.

2021 Mart ayında yürürlüğe girecek olan 7223 sayılı Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu'yla denetimlerin yasal dayanağı da oluşturulmuştur. Söz konusu kanunda, elektronik ticarete piyasa gözetimi ve denetimine ilişkin usul ve esasların Bakanlığımız tarafından yürürlüğe konulan alt düzenlemelerle belirtilmesi gündemdedir. Tüketicinin bilinç düzeyinin artırılması amacıyla, Tüketici Profili ve Bilinç Düzeyi Araştırması, tüketicilerimizi bilinçlendirmeye yönelik 10 bölümlük TV programı, 7 kamu spotu, farklı konuda broşür, bilgilendirici nitelikte el kitapçığı hazırlanmış, mobil tüketici uygulaması devreye alınmıştır. 400 tüketici hakem heyeti çalışanına eğitim verilmiştir. Covid tedbirleri nedeniyle gerçekleştirilemeyen yüz yüze eğitim faaliyetlerini telafi etmek amacıyla broşür, afiş, sosyal medya içeriği, eğitim materyalinin hazırlanması, çevrim içi toplantılar yapmak suretiyle sektörün bilgilendirilmesine ağırlık verilmiş, Alo 175 Tüketici Danışma Hattı aracılığıyla yedi gün yirmi dört saat tüketicilere bilgi desteği sağlanmıştır. Hepsini okumuyorum zamandan tasarruf için ama hepsini size yazılı göndereceğiz.

“Geçtiğimiz günlerde imzalanan Regional Comprehensive Economic Partnership Bölgesel Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması konusunda bir analiziniz var mı?” Anlaşma, ASEAN ülkeleri dâhil 15 Asya-Pasifik ülkesinin katılımıyla 14 Kasım 2020 tarihinde imzalandı. Hindistan müzakerelere katılmakla birlikte, Çin'e karşı yüksek gümrük tarifelerini indirmekte zorlandığı için anlaşmadan çekilmiş ama ileride katılması için kapı açık tutulmuştur. Dünya ekonomisinin üçte 1'ini temsil eden ülkeler, dünyanın en büyük serbest ticaret alanını oluşturmuştur. Anlaşma, ticaret, hizmetler, yatırımlar, e-ticaret, telekomünikasyon ve telif hakları gibi alanları kapsamaktadır. Anlaşmayla, yirmi yıllık bir zaman zarfında gümrük tarifelerinin sınırlandırılması beklenmektedir. Anlaşma, bütün ülkelerde onaylanmasının ardından yürürlüğe girecektir. 2019 yılında Dünya Bankası tarafından yapılan, Hindistan'ın dâhil olduğu analize göre anlaşmanın yürürlüğe girme senaryosu kapsamında, Türkiye'nin dünyaya toplam ihracatının 2030 yılında 1,2 milyar dolar, ithalatının da 1,1 milyar dolar azalacağı

öngörülmüştür. Ancak söz konusu anlaşmanın ülkemize olan etkileri ile barındırdığı tehdit ve fırsatlar yakından izlenmekte olup taahhüt listelerinin açıklanmasıyla birlikte, Bakanlığımız diğer bakanlıklarla beraber koordinasyon içinde ayrıntılı bir çalışma yapabilecektir.

“Altın, dış ticaret gelişmelerinde nasıl...” Pandemi nedeniyle küresel ekonomide artan belirsizlik nedeniyle Türkiye’de altın talebinde bir artış yaşanmış olup ekim sonu itibarıyla 21,5 milyar dolar altın ithalatı gerçekleştirilmiş bulunmakta. IMF verilerine göre küresel altın fiyatlarında ocak-ekim döneminde bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 27,3 artış yaşanmış olup söz konusu artış altın ithalatı rakamlarımızda da miktar bazında artmakla beraber değer bazında da artmıştır. Diğer taraftan, 2020’nin Ağustos ayından sonra altın ithalatımız göreceli olarak bir önceki aylara göre düşüş göstermiş olup ekim ayında eylül ayına göre altın ithalatımız yüzde 40 oranında azalmıştır.

“Tekstil, konfeksiyonda yüzde 8 KDV...” Hazır giyim ürünlerinin ithalatında yüzde 12 gümrük vergisi bulunmakta. Ayrıca, 2011 yılından itibaren yüzde 30 oranında ilave gümrük vergisi uygulanmaktadır. Biz 31 Aralık’a kadar bu oranı, ilave gümrük vergisi oranını yüzde 35’e yükseltmiş bulunuyoruz.

“Mal ihracatına yönelik devlet desteklerinin analizi yapılıyor mu?” Mal ihracatına yönelik devlet desteklerinin etkilerine dair Bakanlığımızca analizler gerçekleştirilmekte ve buna göre revize edilmektedir desteklerimiz. Destek alan şirketler ve hangi desteklerden yararlandıkları, destek alan şirketlerin ihracatı ile tüm ihracatımızın karşılaştırılması, birim ihracat fiyatlarının karşılaştırılması, destek bazında kaç başvuru yapıldığı, ne kadar destek ödemesi gerçekleştirildiği, firma başına düşen destek miktarı başta olmak üzere farklı sayısal değerler üzerinden analiz çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Ayrıca, sayısal etki analizleriyle net sonuçlara ulaşılamayan başta eğitim kümelenmeye yönelik çalışmalar ile tasarım faaliyetleri gibi destekler için analizler, anket ve performans çalışmaları gibi farklı metodlar kullanılarak yapılmaktadır. Değerlendirmeler sonucunda destek oranlarında indirimler uygulanmakta, gerekli kriterleri karşılamayan kalemler destek kapsamından çıkarılmakta, beklenen etkiyi yaratmayan mevzuat revize edilmekte ya da yürürlükten kaldırılmaktadır.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakanım, normal süreniz tamamlanmıştır.

Sorulara cevap vermeniz için on beş dakika ek süre veriyorum. Ayrıca şunu hatırlatmak istiyorum: Bir hafta içinde Komisyonumuza yazılı cevaplar gelirse ilgili arkadaşlarımıza, biz Komisyonumuz aracılığıyla iletmış olacağız.

Buyurun lütfen.

TİCARET BAKANI RUHSAR PEKCAN – Evet.

Rusya’nın uygulamış olduğu domates kotası, 50, 100, 150, 200 bine kadar, Tarım Bakanımızla beraber ortak çalışarak bu 200 bine geldi. Şu anda 3.500-4 bin ton civarında bir kota kaldı. Sürekli gündemde tutuyoruz, 18-22 Hazirandaki video konferans yöntemiyle gerçekleştirdiğimiz Ticaret, Yatırımlar ve Bölgesel İşbirliği Çalışma Grubu’nda da gerçekleştirdik. KEK Ön Hazırlık Toplantısı’nda Sayın Novak’la tekrar bunu gerçekleştirdik. 17’inci Dönem KEK Toplantısı’nda da gündeme getireceğiz, maalesef, bunu kullanıyorlar ancak şunu da görmeliyiz ki Orta Asya ülkelerinde ve Rusya’da bizden satın aldıkları sera ekipmanlarıyla sera üretimleri başladı. Artık kendi üretimlerine destek vermek, onlar da yerli üreticilerini korumak amacıyla bunu yapıyorlar.

Aynı şekilde, Sayın Abdülatif Şener’in Irak’taki ürünlerle ilgili... 2019 yılında Irak Hükümeti tarafından tüm ülkelerden sofralık yumurta, kanatlı et, canlı, donmuş, soğutulmuş balık, dondurma, meyve suyu dahil, gazlı, gazsız içecekler, sofralık tuz, şehriye türleri ve makarna çeşitlerinin ithalatı, yerel üretimin korunması amacıyla Meclis ve Bakanlar Kurulu kararıyla yasaklandı. Daha sonra

kanatlı et ve konserve balık ithalatı serbest bırakıldı, hâlihazırda bu yasaklar yumurta haricinde İKBY tarafından uygulanmakta ve ülkemizde söz konusu ürünler Irak’a ihraç edilebilmektedir. Ben, Cumhurbaşkanı seviyesinde de Başbakan seviyesinde de bunu defalarca gündeme getirdim, hatta “Siz bizim yumurtalarımızı İran üzerinden alıp hem daha pahalı hem de bayatlamış yiyorsunuz.” dedim. Bana “Regional corporation yapıyoruz.” dediler ama takip ediyoruz, takipçisi olmaya devam edeceğiz. Onlarla bu yasak kapsamından muaf tutulmayı talep ettiğimiz ürün listesini de kendileriyle paylaştık.

Bu kredi sicil affıyla ilgili anapara veya taksit ödeme tarihi 24 Mart 2020 tarihinden önce olup da kullandığı nakdi, gayri nakdi kredilerin anapara ve faizlerine ilişkin ödemelerini aksatan gerçek-tüzel kişilerin, ticari faaliyette bulunan, bulunmayan gerçek kişilerin kredi müşterinin karşılıksız çıkan çek, protesto edilmiş senet, kredi kartı, diğer kredi borçlarına ilişkin 5411 sayılı Kanun’un ek 1’inci maddesi hükmü uyarınca kurulan Türkiye Bankalar Birliği risk merkezi nezdinde tutulan kayıtların, söz konusu borçların ödenmesi geciken kısmının 31/12/2020 tarihine kadar tamamının ödenmesi veya yeniden yapılandırılması hâlinde, bu kişilere yapılan finansal işlemlerde kredi kuruluşları ve finansal kuruluşlar tarafından dikkate alınmayacağı göz önüne alınmıştır.

Sayın Durmuş Yılmaz’ın üzerinde durduğu... Şimdi, OECD TİVA veri tabanı üzerinden yapılan, çalışmada 2005-15 döneminde Türkiye’nin ihracatındaki yabancı katma değer toplamı 2005’te yüzde 15,5, 2015’te yüzde 16,8’e çıkmış. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından 2002-17 yılları arasında farklı dönemler için yapılan çalışmalara göre, burada yüzde 22,3 ve 31,5 arasında değiştiği öngörülmüş ancak mal ihracatında -orada mal ve hizmet için- tüm tedarik ağları dâhil olduğunda bu oran yüzde 45’e kadar çıkmakta. Biz, şu anda veri analitiği...

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Hepsini tek bir yerde toplayın lütfen.

TİCARET BAKANI RUHSAR PEKCAN – Bir dakika, tamamlayayım.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ– Lütfen karşılıklı konuşmayalım.

Sayın Bakanım, buyurun.

TİCARET BAKANI RUHSAR PEKCAN – Bakanlık olarak veri analitiği mükemmeliyet merkezini hayata geçirme çalışmalarımız devam ediyor. Birinci fazını devreye aldık, inşallah ikinci fazını devreye alacağız. Bakanlığımızda çok fazla veri var; iç ticarete ilişkin, gümrüklere ilişkin, ithalata ilişkin, ihracata ilişkin ve burada veri analitiği mükemmeliyet merkezi çalışmalarımız içerisinde yer alan sektörel ithal girdi analizi içerisinde, NACE sektörel bazda ithal girdi oranlarının hesaplanması mümkün olacak. İthal girdi kullanan firmalar ile bu girdileri üreten ve ihraç eden firmaların eşleştirilmesini sağlayacak mekanizmanın altyapısını inşallah oluşturacağız ama bu 2021 sonuna, bir kısmı da 2022’nin Haziranına kadar sarkacak. Çok detaylı bir çalışma.

Tahsin Tarhan’ın çok fazla sorusu vardı, Başkanım izin verecek misiniz bilmiyorum.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ– Biliyorsunuz, bir kısmına yazılı cevap verme hakkınız da var

TİCARET BAKANI RUHSAR PEKCAN – Peki.

Evet, Libya’yla ticari, ekonomik ilişkilerimizle ilgili yakın geçmişte Türk firmalarının Libya’da üstlenilen bazı müteahhitlik projeleri yarıda kalmış, bu projelerin tamamlanmasıyla ilgili belirsizlikler olmuş, Türk firmalarının bu projelerde birikmiş alacakları söz konusu olmuştu. 2020 yılı Ağustosta Libya’yla imzaladığımız ve 24 Eylül 2020’de yürürlüğe giren mutabakat zaptıyla, geçmişte yarıda kalan proje, alacak sorunlarının çözümü ve ayrıca yeni projelerin, yatırımların gerçekleştirilmesi adına çok önemli bir adım atılmış bulunmaktadır. Biz, bu adımı atarken müteahhitlerimizle mutabakat zaptının her kelimesinde müşterek çalıştık. Onların talepleriyle, onların derdine hangisi çözüm olacak şeklinde, bir arada bu çalışmayı yürüttük.

Personelle ilgili var ama.... Bölgeler arasındaki ticari uçurumu kapatmak için çok çalışmamız var. Bizim çalışmalarımızın hiçbirinde bölge ayrımı yok. 81 ilde ihracatı tabana yayma programımız 81 ilin tamamını kapsıyor. Her ilde özel çalışmalar gerçekleştirerek üretim kapasitesi olduğu hâlde ihracat yapamayan firmalarımızı, daha sonra bu firmaların neye ihtiyacı olduğunu, neye gereksinim duyduğunu tespit edeceğiz ve onların ihtiyaçları, gereksinimleri doğrultusunda, bu konuda uzman mentorlarla firmalarımızı altı ay süreyle beraber çalıştıracacağız. Şu anda 71 ilde 11.444 potansiyel firma tespit ettik, daha sonra bunu 81 ile yayacağız. Zaten KOOP-DES Programı'mız kapsamında öncelikle bütün kadın kooperatiflerine, hangi ilden olursa olsun desteklerimizi sürdürüyoruz, yeter ki bize ayağı yere basan, sürdürülebilir bir projeye gelsinler. Bunun dışında, EXIMBANK Anadolu'nun her yerinde irtibat ofisi ve şube açıyor. İhracatı 1 milyara ulaşan illerimizde şube açmaya dikkat ediyoruz.

Taşımacılıkla ilgili sorunlar; ülkemiz ihraç taşımaları Avrupa başta olmak üzere kara yoluyla gerçekleştirilmekte. Geçiş belgeleri ve kota sorununun ihracatımızı olumsuz etkilememesi için kara yolu geçiş belgeleri kısıtlamalarına ilişkin diplomatik girişimlerimizi ilgili diğer bakanlıklarımızla birlikte her platformda sürdürüyoruz. Bunun dışında, dış ticaretin alternatif modlarla alternatif güzergâhlarda devam ettirilmesi, demir yolu, Ro-Ro ve Ro-La başta olmak üzere kombine taşımacılık sistemlerinin hayata geçirilmesini oldukça önemsiyoruz ve ilgili bakanlığımızla koordinasyon içinde çalışıyoruz.

Öte yandan, Avrupa birliği, AB üyesi ülkelerin kara yolu taşımalarımıza transit geçişte uyguladığı kısıtlamaların kaldırılmasına yönelik olarak AB kurumları, AB üyesi ülkeler nezdinde diplomatik girişimlerimizi sürdürüyoruz. Gümrük birliğinin, malların serbest dolaşımının gerektirdiği ve serbestinin, transit taşımacılığın üye ülkeler tarafından engellenmesi durumunda tam olarak uygulanamayacağı, bu doğrultuda üye ülkeler tarafından gümrük birliğinin bir sonucu olarak malların transit serbestisinin kabul edilmesi gerektiği yapılan görüşmelerde muhataplarımıza iletilmektedir. AB'nin temel yaklaşımı, bu sorunun gümrük birliğinin güncellenmesi aşamasında çözülmesidir. Nitekim, ekim sonu itibarıyla Macaristan'ın 36 bin kotası doldu, Avusturya'nın, Slovenya'nın, Sırbistan'ın kotaları doldu, sanıyorum onlar da 20 bin adetti. Ancak, Slovenya Avusturya'yı demir yoluyla geçiriyor, demir yolundan biraz daha pahalıya geçiliyor ama 3 tane daha geçiş kotası veriyorlar demir yolundan geçene; an be an takip ediyoruz, zaten kapılardaki yığılma büyük bir olasılıkla bundan kaynaklanıyor. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, Macaristan kotalarını ayın 9'u, 19'u, 29'unda dağıtıyordu. 12'sinde gelen 19'una kadar kapıda kotayı bekliyor. Biz randevulu sanal sırayı gerçekleştirdik ama Ulaştırma Bakanlığıyla beraber devreye almaya, bu kotalarla beraber almaya karar verdik çünkü orada araç bekliyor. Randevu alıyor, Mersin'den, Antep'ten çıkıyor tır, ayın 15'inde geçecek, oraya ayın 12'sinde geliyor ya da 11'inde geliyor; almış orada beklemeye, gene çıkışın önünde engel oluyor.

Bu arada kapılarla ilgili modernleşme çalışmalarımızı tamamladık. 2019 yılında Kapıkule'den 850 civarında ticari araç çıkarken, şu anda onu 1.200 araca çıkarmış bulunmaktayız. Ayrıca, ekim ayında İpsala, Kapıkule ve Hamzabeyli Kapılarından rekor düzeyde, toplam 100 bin aracın çıkışını sağlamış olduk. Hamzabeyli, Kapıkule, Sarp, Kapıköy Gümrük Kapılarının modernizasyonunu tamamladık, sahaları büyüttük, peron sayısını artırdık. İpsala, Habur Gümrük Kapılarımızın modernizasyon çalışmaları en yakın zamanda bitecek. Türkgozü, Gürbulak Gümrük Kapılarının proje çalışmalarını tamamladık, modernizasyon çalışmalarına başladık.

Bunun dışında, gümrüklerde kontrollerin etkin şekilde yapılması için buralarda her türlü teknik donanım; Plaka Okuma Sistemi, x-ray tarama, araç takip, Varış Öncesi Yolcu Bildirim Sistemi gibi sistemlerimiz sayesinde gümrük kontrollerimizi daha etkin ve hızlı hâle getirdik.

Bu, İstanbul Bilişimle ilgili, biz 18 Aralık tarihinde bu firmayı incelemeye almışız, denetime ve müfettişler tarafından incelemesi tamamlanınca 4 milyon 971 bin lira idari para cezası kesmişiz, daha sonra, “istanbulbilisim.com” 3 ayrı internet sitesi alıyor. Biz birine erişimi engelledikçe diğerini, yeni bir site açmış, biz de cumhuriyet savcılığına suç duyurusunda bulunmuşuz. Ayrıca, Hazine ve Maliye Bakanlığı Mali Suçlar Araştırmaya da bu firmayı bildirmişiz.

Akif Hamzaçebi’nin talebiyle ilgili... Bütün milletvekillerimize kapımız açık, hoş geldiniz, sefa getirdiniz. Böyle bir sıkıntımız hiçbir zaman yok. Yalnız Akif Bey’in randevu talebiyle beraber bize soru önergesi verdi. Biz de soru önergesine çalışarak çok ciddi bir cevap hazırladık. Aynı şekilde Dilekçe Alt Komisyonunda da kendilerinin de katıldığı bir açıklama gerçekleştirdik. Burada, 2004-2020 yılları arasında, ülkemiz genelinde ön ödemeli konut satış sözleşmelerine ilişkin müfettişlerimizce 135 şirket denetlenmiş olup 169 milyon lira para cezası uygulanmış. Esenyurt ilçesine özel 19 şirket hakkında müfettişlerimizce yapılan denetimler neticesinde toplam 112 milyon 377 bin TL para cezası kesilmiş. 2020 yılında müfettişlerimizce 31 şirket denetlenmiş, bu kapsamda 22 milyon 151 bin Türk lirası idari para cezası uygulanmış. Bu süreçte 3 şirket hakkında 4 soruşturma raporu düzenlenerek haklarında suç duyurusunda bulunulmuş. Ülkemiz genelinde 15 şirketin denetimi ise hâlen devam ediyor, ülke genelinde, Esenyurt değil. 6502 sayılı Kanun’a göre ön ödemeli konut satışlarına ilişkin olarak satıcıların akdedilecek sözleşmeye, ön bilgilendirmeye, tüketiciye sunulacak teminata ilişkin olarak Bakanlığımızdan ön izin, ruhsat ve benzeri izin alma yükümlülüğü bulunmamaktadır, Bakanlığımızı bilgilendirme yükümlülüğü de bulunmamaktadır. Mülga 4077 sayılı Kanun döneminde kampanyalı satış izin belgesi şirket unvanına verilmekte, projeye verilmemekteymiş, 2014 yılında 6502 sayılı Kanun’la bu izin de kaldırılmış. Bu ön ödemeli konut satışlarına ilişkin mevzuatlar, aslında daha çok belediyelerin, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının, Hazine ve Maliye Bakanlığının, Türkiye Noterler Birliğinin, Konut İdaresinin görev alanları kapsamında çünkü buradaki verilen ruhsatlar, imar izinleri, kat irtifakları, projelerle ilgili Bakanlığımızın hiçbir bilgisi bulunmamakta. Özel hukuk ilişkisine dayanan ön ödemeli konut satış sözleşmeleri kapsamında, tüketicilerimizin mevzuata aykırı uygulamalardan kaynaklı yaşadıkları hak kayıplarına ilişkin olarak idari denetim ve kararlar bu kayıpların giderilmesi mümkün olmayıp hukuk devleti ile güvenliği ilkeleri gereği uyumsuzluğun yargı kararlarıyla giderilmesi gerekmektedir. Türkiye genelinde ön ödemeli gayrimenkul satışlarının değerlendirilmesine yönelik Türkiye Büyük Millet Meclisinde Ön Ödemeli Gayrimenkul Satışlarında Yaşanan Sorunların Araştırılması ve Alınabilecek Önlemlerin Belirlenmesi Alt Komisyonu kurulmuş olup çalışmalarına devam etmektedir.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Bakan, ek süreniz de dolmuştur. Geri kalan sorulara yazılı cevap gönderirseniz, bir hafta içinde Komisyonumuza bu cevaplar gelirse biz ilgili arkadaşlarımıza iletteceğiz bu cevaplarınızı.

Çok teşekkür ediyorum sunumunuz için.

Çok kısa bir söz veriyorum, Sayın Hamzaçebi.

Buyurun lütfen.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Sayın Bakanın benim soruma, eleştirilerime yönelik olarak yapmış olduğu açıklamaları dinlemiş olmaktan büyük üzüntü duyduğumu ifade etmek isterim.

Sayın Bakanım, ben, sizinle bu konut mağdurlarını görüştürmek ve soruna bir çözüm bulmak amacıyla ilkin telefonla görüşerek randevu istedim. Telefonla yapmış olduğum talebe “Ben konuyu bir inceleyeyim, ona göre size döneceğim.” dediniz fakat sizden bana bir dönüş olmadı ve bir daha da dönüş olmayacağını düşünerek 8 Temmuz 2020 tarihinde makamınıza şu yazıyla başvurdum “Bu mağdurları size getirmek istiyorum.” dedim. Amacım, soruna çözüm bulmak. Gayrimenkul konularında, mülkiyet

konularında, kendimce uzmanlık alanım olduğunu düşündüğüm bu konularda önerilerim olacaktır. Buna cevap vermediniz, aylar geçti cevap vermediniz. En son makamınıza ekim ayında telefon ettim sekreteryam kanalıyla “Randevu talebimiz geçerlidir, verecek misiniz vermeyecek misiniz?” dedim ve cevap vermediniz.

Şimdi, Sayın Bakan, eğer bir hareket yaptırırsanız arkasında durun. Siz bu mağdurlara sırtınızı dönmüş durumdasınız. Bundan mutlu olanlar kimlerdir, biliyor musunuz? Dolandırıcılar. Siz, şimdi “Benim yetkim yok.” Derseniz, buna ben son derece üzülürüm. 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun, onun öncesindeki 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun size olağanüstü yetkiler veriyor. “Ben ceza kestim, ne yapayım?” dersiniz olmaz. Hukuka, kanuna aykırı bir şekilde müteahhit satışa devam ediyor. Müfettişlerinizi görevlendirirseniz bunları tespit eder, o müteahhitler hakkında savcılığa suç duyurusunda bulunulur, her türlü önlemi alabilirsiniz.

Son olarak şunu söyleyeyim: Dilekçe Komisyonundaki alt komisyon çalışmasına bizzat katıldım. O komisyondan konut mağdurlarını tatmin edecek bir sonucun çıkması asla ve asla mümkün değil, orada birtakım yasal düzenleme önerilerini ilgili kurumlar gündeme getiriyor, o öneriler de bundan sonra ancak yürürlüğe girerse bundan sonraki işlemler, eylemler için uygulanabilecektir.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Çok teşekkür ediyorum Sayın Hamzaçebi.

Bu arada, tabii, bir misafirimiz oldu Sayın Bakanımız sunumunu yaparken, Türkiye’de kediler dâhil herkesin siyasete meraklı olduğunu görmüş olduk ama halloldu sorun. Bir taraftan da şunu hatırladık: Bu yaptığımız çalışma bütçe, bütün canlılar için aslında, sadece insanlar için değil. Ülkemizdeki bütün canlılara bütçenin bereketli olmasını diliyorum.

Şimdi, Rekabet Kurumu Başkanı Sayın Birol Küle’ye de yönelik birtakım sorular oldu, eleştiriler oldu. Yalnız, söz vermeyi düşünmüyorum. Sayın Küle, sizden yazılı cevap bekliyoruz Komisyonumuza, gelen cevapları ilgili arkadaşlarımıza iletacağız. Eminim, yazılı cevap verirken çok daha kapsamlı cevaplar verme imkânı da bulmuş olacaksınız.

Değerli hazırun, kurum bütçeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi oylama işlemine geçiyorum.

Sırasıyla bütçe ve kesin hesapları okutuyorum.

Ticaret Bakanlığının bütçesini okutuyorum:

(Ticaret Bakanlığının bütçesi okundu)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Bütçe üzerinde 4 adet önerge vardır.

Şimdi önergeleri sırasıyla okutup oylarınıza sunacağım.

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

Kurum: Ticaret Bakanlığı

Yıl: 2021

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	DÜŞÜRÜLEN MİKTAR
41	21.35	01	05.04	10.000.000.000 TL

Necdet İpekyüz

Garo Paylan

Batman

Diyarbakır

Erol Katırcıoğlu

İstanbul

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Paylan, gerekçeyi açıklamak üzere buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, size, sunumuzda “Niye esnaflarla ilgili bir tedbir ortaya koymadınız?” diye sormuştum, bunun cevabını anladım. Sizin bütçenizde esnaflarla ilgili, alınabilecek tedbirlerle ilgili 5 kuruş para yok. Bakın, bütçenizde olan hane halkı ve işletmelere yapılan transferler için yalnızca 2 milyon lira bir iz bedeli konulmuş. Memlekette 2 milyon esnaf var, 2 milyon lira para var yani esnaf başına 1 lira tedbir alabilirsiniz Sayın Bakan; bozdurup bozdurup harcasın esnaflar.

Bakın, Sayın Bakan, kepenk kapatan ve pandemide zor durumda olan esnaflarla ilgili söz söyleyemediniz, kuramadınız çünkü bütçeniz yok. Biz, bu bütçenin artırılmasını öneriyoruz, 10 milyar TL artırılmasını öneriyoruz çünkü pandemide birinci dalgada yüz binlerce esnafın iş yeri kapatıldı ve onlara herhangi bir destek vermediniz.

Şimdi pandemide ikinci dalgadayız. Kahvehane, restoran, kafe, eğlence yerleri gibi yüz binlerce iş yeri tekrar kapatıldı ve bunlar çok zor durumdalar Sayın Bakan. Bu açıdan, eminim ki sizin de destekleyeceğiniz bir önergeyle, milletin vekilleri olarak 10 milyar TL bu bütçenin artırılmasını öneriyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Değerli arkadaşlar, esnaflara borç değil doğrudan gelir desteği vermemiz gerekiyor, bu açıdan bu önergeyi -eminim ki Sayın Bakanın da katıldığı- hep beraber destekleyelim.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyorum.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

2’nci önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

Kurum: Ticaret Bakanlığı

Yıl: 2021

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	DÜŞÜRÜLEN MİKTAR
41	21.35	01	05.04	5.000.000.000 TL

Necdet İpekyüz

Garo Paylan

Batman

Diyarbakır

Erol Katırcıoğlu

İstanbul

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Evet, kısaca gerekçeyi alalım, buyurun.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Sayın Bakan, bu önergeye kesinlikle destek vereceksiniz bir kadın olarak.

Dezavantajlı konumda olan kadın esnaf ve girişimcilerin desteklenmesi önem taşımaktadır. Pandemi koşulları nedeniyle birçok kadın esnaf iş yerini kapatmak veya ev içi yükümlülüklerin artması gibi nedenleriyle iş yerinden ayrılmak zorunda kalmışlardır. Kadınların toplumsal yaşama eşit olarak katılmaları ve ekonomik bağımsızlıklarını kazanmaları için acil ve çeşitli önlemlere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle, pandemide iş yerlerini kapatmak zorunda kalan veya serbest meslek sahibi olmak isteyen kadınların tespiti ve teşviki için sizin bütçenizin 5 milyar TL artırılmasını öneriyoruz Sayın Bakan. Bütün arkadaşlar, eminim ki başta Ayşe Hanım gibi kadın vekillerimiz, sizler olmak üzere bu önergeye destek vereceksiniz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ediyoruz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

3'üncü önergeyi okutuyorum:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Aşağıda gösterilen değişikliğin gerekçesiyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

Kurum: Ticaret Bakanlığı

Yıl: 2021

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	DÜŞÜRÜLEN MİKTAR
41	21.35	01	05.04	2.000.000.000 TL

Neddet İpekyüz

Garo Paylan

Batman

Diyarbakır

Erol Katırcıoğlu

İstanbul

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Buyurun lütfen, gerekçe...

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakan, dedik ya bütün mahallelere kadar, köylere kadar zincir marketler işgal etti; Rekabet Kurumuna da söylüyorum, kartellere ve zincir marketlere karşı tek bir savunma vardır demokratik ülkelerde; demokratik kooperatifler. Eğer ki güçlü üretim kooperatifleri ve güçlü tüketim kooperatifleri olursa bu zincir marketleri değneklerle o mahallelerden kovarlar. Sayın Bakan, zincir marketlere ve kartellere karşı üreticilerin kooperatiflerle örgütlenmesi elzemdir. Bu nedenle, Ticaret Bakanlığı bütçesine eklenecek 2 milyar TL'yle üretim ve tüketim kooperatiflerinin desteklenmesinin sağlanması için, sizin de desteklerinizle bütçenizin 2 milyar TL artırılmasını öneriyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

4'üncü önergeyi okutuyorum İYİ PARTİ tarafından verilen:

Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanlığına

Cetvelde gösterilen değişikliğin aşağıdaki gerekçeyle kabulünü arz ve teklif ederiz.

Kurum: Ticaret Bakanlığı

Yıl: 2021

ÖDENEK (A) CETVELİ

PROGRAM	KURUMSAL	FİNANSMAN	EKONOMİK KOD	ARTIRILAN MİKTAR
41	21.35	01	05.04	24.000.000.000 TL

Erhan Usta

Durmuş Yılmaz

Samsun

Ankara

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Sayın Yılmaz, gerekçe için söz veriyorum.

Buyurun lütfen.

DURMUŞ YILMAZ (Ankara) – Gerekçeyi okutun lütfen.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Gerekçeyi okutuyorum:

Gerekçe:

Ticaret Bakanlığı bütçesine esnafımızın pandemi sürecinde uğradıkları ve uğrayacakları gelir kaybını telafi etmek için 24 milyar TL ilave ödenek konulması amaçlanmıştır.

Pandeminin birinci dalgasında devletin aldığı kararlar çerçevesinde kahvehane, berber, kuaför, lokanta, kafe gibi iş yerleri zorunlu olarak kapatılmıştır. Uzun süre gelir kaybına uğrayan esnafımıza hiçbir destek yapılmamıştır.

Şimdi ikinci dalgayla karşı karşıyayız. Esnafımız tekrar gelir kaybına uğramaya başlamıştır. Bu gelir kaybını telafi etmek için her esnafımıza ayda 2 bin TL olmak üzere altı ay süreyle karşılıksız para verilmesi gerekmektedir. Bu amaçla Ticaret Bakanlığı bütçesine 24 milyar TL ödenek konulmasını teklif ediyoruz.

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi bütçeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kesin hesabını okutuyorum:

(Ticaret Bakanlığının 2019 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Rekabet Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Rekabet Kurumunun 2021 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Rekabet Kurumunun 2019 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Helal Akreditasyon Kurumunun bütçesini okutuyorum:

(Helal Akreditasyon Kurumunun 2021 yılı bütçesi okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Kesin hesabını okutuyorum:

(Helal Akreditasyon Kurumunun 2019 yılı kesin hesabı okundu, oylandı, kabul edildi)

BAŞKAN CEVDET YILMAZ – Böylece, gündemimizdeki kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesapları kabul edilmiştir, hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Sayın Bakanımıza, Bakan Yardımcılarımıza, milletvekillerimize, bürokratlara, bütün katılımcılara katkıları için çok çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, 24 Kasım 2020 Salı günü saat 10.00’da Dışişleri Bakanlığı bütçesini müzakere etmek üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.19

